

KNIHOVNA OBČANY

A. BOŠAKOVUŽETIČI

SVAZEK 136

Mjrko Pašek

NESMRTELNÝ KOVBOJ

Mirko Pašek

**N E S M R T E L N Ý
K O V B O J**

ALBATROS PRAHA

© Mirko Pašek, 1966
Illustrations © Radomír Kolář, 1966

KAPITOLA PRVNÍ

1.

Je jistě, že kdyby bylo Standu Fořta kdysi nenapadlo poameričtit si v Chicagu jméno, byl by se příběh „nesmrtelného kovboje“ odehrál v hrubých rysech stejně — ovšem s tím rozdílem, že bych se o něm nebyl dozvěděl. Takto se však události zapletly, mladý Stanley Fořt, syn Standy Fořta, se dostal do Oklahomy, prožil celou pohnutou historií a později se s ní svěřil komusi, kdo ji opět vyprávěl mně. A já si ji samozřejmě nemohu nechat pro sebe, už proto ne, že jde o velké dobrodružství. O to pravé, pravdivé, krásné a zároveň děsivé, jaké vytváří jen život.

Ale k věci:

Ve čtvrtek večer našel Stanley Fořt konečně kupce na svůj starý motocykl, shrábl dvě stě třicet dolarů a neprodleně sbalil kufřík. Vůbec se neobtěžoval poslat výpověď panu Hopkinsovi, v jehož dílně po vyučení pracoval; měl toho lotra právě po krk. Nazítří dopoledne byl už v Kansas City a hned na nádraží se dal do řeči s trochu podnapilým šoférem, který tam nakládal jakési bedny pro společnost Goodrich Tyres, Bartlesville, Oklahoma. Šofér byl ochoten ho svézt a v půl dvanácté překročili severní oklahomskou hranici. Před Stanleyem se otevřely široké dálky pastvin a srdce v něm zajásalo. Začal propěvovat, pohvizdovat, podupávat.

„Co se děje?“ zahučel šofér.

„Nic. Líbí se mi tady. Je tu blízko nějaký pořádný ranč?“ „Co tam?“

„Chci se poptat po práci.“ šofér se zašklebil: „Aha! Dělat kovboje, ne?“ „A kdyby?!“

„Krucí, na světě je pořád stejně idiotu.“ „A hulvátů?“ odsekl Stanley vztekle.

Slovo pak dalo slovo a výsledek se dostavil velmi záhy: Šofér vysadil Stanleyho i s kufříčkem z vozu a bezostyšně ujel. Naštěstí se to přihodilo na dohled boudy Indiána Toma Blackeye.

Toho rána vstal Tom Blackeye jako obvykle před úsvitem, opláchl se ve škopku studené vody a otevřel okno, aby lépe viděl, jak se z kopců na východe, vynořuje slunce. Pozoroval zrození toho velikého zarudlého pomeranče denně už dobrých dvacet let, ale vždy s novým napjatým zaujetím, jako kdyby to bylo vždy zcela nově slunce, o němž nevíš, jak se v příštích chvílích zbarví a jakou podobu na sebe vezme. Poté si uvařil snídani a šel se podívat na nádraží, kde zastával funkci pomocného železničního zřízence.

Toto nádražíčko, určeně jen pro nákladní dopravu, sestávalo z chatrné dřevěné stavby a z dobytčí ohrady — corralu, který toho rána zel prázdnotou. Ale na kolejích čekala už od včerejška souprava dobytčích vagónu a Tom věděl, že během dopoledne pro ně přijede lokomotiva, protože bude mít co odvézt... Když se přesvědčil, že je vše v pořádku, odešel Indián těch dvacet kroků k svému domovu, natáhl hodiny a začal zametat před barákem.

Tehdy už slunce plulo vysoko nad obzorem a vzduch se naplnil svěží jarní vůní, třebaže táhlo teprv ke konci února. Ale tak to zde chodí rok co rok. Dříve než se zima rozkolébá, zaskočí ji jaro — dříve než má prerie čas zežloutnout, zazelená se znovu; vypadá to, jako by se krajina příliš líbila sama sobě, než aby se odhodlala změnit svou tvář.

Po osmé, právě když si Tom čistil boty, přilétla armádní helikoptéra, chvilku kroužila nad prérií a chvilku visela přímo nad Tomem, až měl dojem, že si mu chce sednout na hlavu. Ale rozmyslela si to, odhrčela a Tom na ni zakrátko zapomněl, neboť letadel i vrtulníků se zde objevovalo víc než dost. Měly základnu na jihu u McAlesteru, kde si US Navy zřídilo za války podzemní skladiště raket, torpéd a bomb; po válce je pak námořníci odevzdali armádě, jíž se odsud nechtělo.

Klid, který nastal po odletu helikoptéry, potrvál až do půl desáté, kdy přijela očekávaná lokomotiva z Deepwellu. A brzy nato se objevili čtyři honáci skotu z Clayova ranče s dalším, v posledních dnech

již bůhví kolikátým stádem. Jako vždy se zvolna blížili od jihozápadu, zahalení v oblacích prachu, u nádraží přidali do kroku, zapraskali biči a naložili své býčky a jalovice do vagónu v neuvěřitelné krátké chvíli. Několik okamžiků pak ještě okouněli, přihlíželi, jak Indián Tom zavírá vozy, ale nevyčkali, až se vlak hne, a vydali se loudavě k Tomovu baru. Jen jejich předák Luis zůstal u nádražička s Indiánem, aby na vše jaksepatří dohlédl. Byl to starý tvrdohlavec, který si myslel, že se bez něho nic neobejde a nepodaří, ačkoliv si vpravdě viděl sotva na špičku nosu; dokonce ani netušil, že mu nikdo v širém okolí neřekne po straně jinak než „The Immortal“ „Nesmrtelný“; na poslech nezněla ta přezdívka právě nejhůř, kdyby ji však starý Luis znal, měl by z ní pramalou radost.

Když se vlak rozjel k městečku Deepwellu, z něhož bylo na obzoru vidět jen několik střech a obilní silo, ohlédl se Tom Blackeye po starochovi, zda se už konečně pohne. Zjistil, že nikoli, že zřejmě bude střežit dobytek svého pána, dokud mu nesejde z očí. Byl to opravdu směšný starý blázen..., ale koneckonců každý z nás má svou představu o poctivosti a nějakou tu chybičku. Tak je to.

Indián Tom Blackeye — to jest černé oko — pokýval hlavou, oťel ruce o svůj špinavý overal a pustil se týmž směrem jako prve tři Luisovi podřízení. V chůzi vrazil ruce do kapes a zacinkal třemi klíči, svázanými kouskem provázku. První z nich byl od Tomova baru, druhý od sklepa a třetí od zařízení, které Tom poněkud přehnaně nazýval „má pokladna“, „my strongbox“.

Vůbec vše kolem Indiána Toma bylo trochu přehnané. Bar připomínal spíše kůlnu, ne-li kůlničku; sklep byla vycementovaná díra v zemi, opatřená závorou; „pokladna“ vznikla z plechové krabice, kterou Tom pevně přišrouboval pod nálevní pult, aby mu ji někdo neodnesl i s visacím zámekem; a dokonce i on sám, Tom Blackeye, byl Indián jen z padesáti procent. Indiánská polovina však v něm vyrážela na povrch, tak jako olej vyplouvá na hladinu vody: měl smolné černé vlasy, které se nádherně lesklý, třebaže ho nikdy ani nenapadlo mazat je brilantinou, a nehybnou, plochou tvář s očima tak daleko od sebe, až se zdálo, že by mu stačilo jen malinko pohnout hlavou, aby si viděl na záda. Leckdo mu proto říkal nikoli Tom Blackeye, nýbrž Backeye, to jest Zadní oko.

Když odemkl boudu, postavil se úslužně za pult a pokusil se o ještě úslužnější úsměv: „Tak co to bude, chlapci?“

Don Balding si poručil kávu, Ike Clubb jen mlčky přimhouřil své vypoulené, včelí oči a dvakrát trhl tváří. Zdálo se, že signalizuje nějaký tajný příkaz, ale bylo to opravdu jen zdaní. Ike si sice přál právě to, co mu na této straně hranic neměl nikdo právo prodat, to jest kořalku, avšak trhavě pohyby pod jeho levým okem neustály ani poté, co Indián porušil oklahomský zákon a nalil mu z pašované láhve. Prostě Ikeova tvář se samovolně zachvívala dnem i nocí už od těch dob, kdy se vrátil z korejské fronty. Proč a zač, co se mu tam vlastně přihodilo, nikdy nevykládal. Ostatně se ho na to nikdo neptal. Neměls tam, hlupáku, lézt, když j si mohl stejně dobře zůstat doma! To si mysleli mnozí, především ti, kteří s ním teď seděli za pultem — Don Balding a Eddy Macintosh.

Zatímco Indián stavěl na plyn kávovou konvici, pošilhávaje po Eddym, zda a co si jako objedná, poškrábal se Eddy ve svých rezačích kudrnách, bez okolku zapnul rádio a s potměšilým zadostiučiněním pozoroval, jak Tom Blackeye nevrle nakrčil nos. Tomovi šlo velmi proti srsti, když laciní hosté sami manipulovali aparátem, který koupil na splátky, a Eddy to věděl a využíval toho pro svou potěchu.

„Koukni...!“ spustil Tom.

Ale vtom zařval z přístroje lví hlas džezu a Eddy přivřel své modře oči a rozesmál se, jak sebou Indián trhl; bylo mu sotva osmnáct a v tomto kraji chudém na zábavu mu přišlo vhod každé povyražení. Teď se schválně opřel lokty o stůl, hlavu až u skřínky, aby Tom nedosáhl na knoflík a nemohl rádio vypnout. Vyzkoumal už dávno, čím Indián trpí nejvíce: představou, že čím hlasitěji amplión rve, tím rychleji se přístroj opotřebuje.

Nakonec ztlumil rádio Don Balding, jemuž stačilo zvednout ruku, aby Eddy odskočil od pultu. Don měl více síly, než by leckdo na první pohled hádal. Byl to štíhlý třicátník, věčně jako vy-mydlený; opravdu velmi hezký černovlasý chlapík v běloučkém širáku, zformovaném nadmíru švihácky — obrubu nad ušima pěkně vzhůru — a pošinutém s nedbalou elegancí do tylu.

Tom Blackeye před něj postavil šálek a nalil.

„Pro vás, Done, dělám vždycky nejlepší kafe,“ prohlásil vděčným tónem. „Protože vy jste, Done, solidní chlap. Žádnej uličník jako někdo.“

Eddy se jen zašklebil, Don se zasmál:

„Děkuju, Apači.“

Tom neměl sice s Apači nic společného, neboť po matce pocházel z kmene Čerokí, ale Donovi, a nakonec i Indiánovi to bylo jedno.

„Jak jde práce?“ zeptal se jen tak mimochodem. „Přiženete dneska ještě jednou?“

„Proč ne,“ zavrčel Ike Clubb. „Máš něco proti tomu?“

Tom zavrtěl hlavou. Určitě proti tomu nic neměl, právě naopak. Přiženou-li chlapci ještě jednou, dostanou se sem právě před soumrakem, budou mít hlad a on se snad zbaví několika starých fazolových konzerv, které před časem vzal na sklad, ale ještě nezapltil, ačkoliv už co nevidět nebudou k jídlu.

„Kdepak,“ zahučel. „Já vás náhodou moc rád vidím. Je u vás něco novýho?“

„No...“ zamyslel se Don Balding olizuje lžičku. „Nevím, jestli je to taková novinka, ale Krammer chce letos platit celej pacht v kuřici.“

„Vážně?“ zívł Tom. Záležitosti farmáře Krammera ho zajímaly jen málo, ale nutil se do řeči z povinně zdvořilosti. „Jde to s ním z kopce, že jo.“

Než mohl kdo odpovědět, objevil se konečně za oknem starý Louis-Nesmrtelný. Šoural se tam od nádražíčka na svých křivých nožkách tak namáhavě, jako by měl kloubový revmatismus. V jeho stáří by to věru nebyl div, skutečnost však byla kupodivu jiná: klouby měl zdravě — ale z ješitnosti nosil příliš mále boty na příliš vysokých podpatcích, takže se mohl chlubit pozoruhodnou sbírkou kuřích ok. Pravda ovšem je, že i ostatní honáci — jak Don, tak Ike a Eddy a vůbec všichni kovbojově na prérií — dávali už z tradice přednost co nejmenším botám a co nejvyšším podpatkům; avšak kdykoliv se dostali do Pawhusky, zašli k pedikérovi, a měli tudíž nohy jakžtakž v pořádku. Ne tak Nesmrtelný. Byl to opravdu starý pošetilec, který zásadně odmítal všechnu zženštilost. Aby bylo jasno: zženštilostí nenazýval své mále boty, ale pedikúru.

Vešel, zastavil se za dveřmi, pohnul ústy, ale neřekl ani slovo. Jen ruce opřel o opasek a o koženou bundu, na níž se leskla písmena „LL“ sestavená z naleštěných cvočků. Z pouzdra pod pravou rukou mu čouhala rukojeť pistole vykládaná perletí, na první pohled bezmála stejně staře jako on.

„Tak co, pane Luis,“ ozval se Tom Blackeye. „Posloužím vám něčím? Mám tady moc znamenitý fazole...“

Mluvil však jen ze slušnosti, jen aby ukázal, že si staříka všiml a že ví, komu je povinen úctou. Předem věděl, že si Nesmrtelný nic neobjedná. Díval se mu do svráštělé tváříčky, na starý černý klobouk, na dvojici šedivých knírů, splývajících podél ústních koutku, a myslel si, že tenhle pamětník dávných času by si už jednou měl dopřát klidu a jít si někam odpočinout; a že by to mohl snadno udělat, protože — jak kdekdo ví — má doma na ranči zahrabaně pytle dolarů; že to však nikdy, nikdy neudělá, protože je starý skrblík a za cent by byl s to...

V myšlenkách povyskočil, neboť rádio zaječelo, jako by je někdo píchl: ten zrzavý lotřík Eddy opět otočil knoflíkem, aby měl kratochvíli. Tom Černé oko to v mžiku napravil.

A tím vše skončilo. Honáci se zvedli, odešli za svým Luisem-Nesmrtelným, jen Ike se ještě na skok vrátil a převrhl do sebe druhou sklenku. To však nebylo nic, co by stálo za řeč. Vůbec nic dnes nestálo za řeč, natož za vzpomínku, ani ta polévková lžíce, která Ikeovi čouhala z pouzdra u pasu místo pistole. Nosil ji tam už dávno, už od návratu z fronty; jako by se byl na tom korejském výlete rozhodl, že napříště bude bojovat jen s hladem.

V tichu, jež náhle nastalo, usedl Indián Tom k oknu a díval se, jak chlapi — vlastně jen jeden zrzavý chlapec, dva třicátníci a jeden nesmrtelný staroch — nasedají na své nazlátlé poníky a odjíždějí — v čele všech právě ten nesmrtelný děda Luis, z něhož všechna topornost spadla, sotvaže se vyšvihl do sedla. Den ještě zkrásněl a byl tak plničký oblohy, až se vnucovala představa, že svět je velká třpytná modř, jen obrovská skleněná bāň, posazená na zelený stůl. Ten stul byla prerie běžící donekonečna, huňatá jako kožich nějakého zeleného zvířete, které Tom neznal, ale které si někdy představoval jak nesmírného bizona — jehož ostatně také znal jen z obrázku. Přímo k obzoru běžela ta prerie, nic jí nestálo v cestě, byla veliká, veliká...

Tom zakroutil hlavou, otevřel „sklep“ a začal ohledávat ty zatraceně fazolově konzervy, které se mu určitě co nevidět na-fouknou. Doposud se sice nezkazila žádná, ale spočítal, že jich má v zásobě ještě více než půltřetího tuctu, a náhle si připadl stejně postižený jako farmář Krammer, který se topí v kukuřici; ten pachtýř Krammer, o němž se zmínil Don. Tom Blackeye znal sice Krammera jen zběžně — takový upovídáný chlap, Němec nebo něco takového —, ale o jeho kukuřici toho věděl hodně. Pan Clay propachtoval kdysi Krammerovi kus pudy, chlapík se pustil do hospodaření, jenomže poptávka po kukuřici klesala, a Krammer tedy začal platit třetinu pachtovného v naturáliích. Pan Clay ze začátku nevěděl, co s kukuřici, až mu někdo poradil vykrmovat skot, protože tučně hovězí se pořád ještě platí. Ale příští rok to dopadlo ještě hůř, milý Krammer zaplatil kukuřici přes polovinu pachtovného a pan Clay začal vykrmovat prasata. A teď chce Krammer platit kukuřici všechno — a člověk se mu

nemůže divit —, co si s ní ale na ranči počnou, co zase začnou vykrmovat, je u boha...

„To jsou věci,“ řekl Indián Tom nahlas. Přivřel svá těžká víčka. Tak já mám moc fazolí, on moc kukuřice, a oba kvůli tomu špatně spíme. Jenomže ty moje fazole stojí za bačkoru, kdežto Krammer má dobrou kukuřici, takže já jsem na tom vlastně mnohem hůř...

S povzdechem zavřel sklep, vypnul rádio a zadíval se za Clayovými honáky.

Urazili pěkný kus cesty, ale vzduch byl průzračný jako křišťálově sklo a přísahal bys, že jsou stále stejně daleko. Jen jejich postavy se zmenšily — zdálo se mu, jako by po prérii běželi čtyři králíci. Zkrátka zmizeli docela, avšak Tom upíral ještě chvíli oči k obzoru, než se pomalu pustil do úklidu. Čas běžel a nikde se nic nepohnulo, jen osamělý bombardér zabouřil na nebi svými čtyřmi tryskovými motory. Ale letěl tak nesmírně vysoko, že bys zbytečně zvedal hlavu, i kdyby tě nakrásně bombardéry ještě zajímaly.

Když se pak na cestě od Deepwellu ozvalo koktaní staré chevroletky, podíval se Tom Blackeye z okna a s potěšením seznal, že přijíždí Joaquín Miller. Pohlédl na hodinky a s nemenší radostí viděl, že už táhne k poledni, a že host bude tudíž možná při chuti. Vzápětí vůz zastavil a Joaquín se vysoukal zpoza volantu. Byl to vyzábělý, asi pětáctyřicetiletý čahoun s tak širokými ústy, že by se asi nemusel příliš maskovat, kdyby chtěl hrát šašky. Na hlavě měl kulatou baseballovou čapku s dlouhým štítkem, přes kosili sportovní bundu a na nohou sportovní střevíce s podrážkou podobnou huspenině.

Vypadal jako měšťák, který se oblékl na výlet na ryby. Vešel, usadil se na touž bednu jako prve zrzek Eddy a samozřejmě zapnul rádio. Jako Eddy. A samozřejmě ho ani nenapadlo poslouchat, co vykládá hlasatelka z Tulsy. Měl na mušce zcela jiné zprávy. „Copak,“ ptal se, „copak se to, můj rudý bratře, děje u Clayu? Kolik už toho odeslali po železném oři?“

„Chcete říct po dráze, že jo,“ opravil ho Tom Blackeye. Neměl rád, když s ním bili byt' i jen žertem hovořili stylem starých indiánek; vždy mu připadalo, že ho mají za slabomyslného. „Teda po dráze poslali už asi šest nebo sedm várek, samý mladý hubený kusy, i jalo-

vice. Ale třeba toho bylo víc, to víte, já to nepočítám, pane Miller. Co je mi taky do toho.“

„Možná moc, možná nic, to ukáže budoucnost,“ nadhodil Joaquín Miller tajuplně. „A teď už je konec?“

„Ne. Povídali, že dneska přivenou ještě jednou. Tak co si vlastně dáte, pane Miller? Mám tady báječný fazole, udělal bych vám je třeba se slaninou...“

Joaquín Miller se zasmál. S Tomovými fazolemi se seznámil právě před čtrnácti dny a dodnes měl pocit, že mu leží v žaludku. „Radši ne, Tome! Radši trochu kávy...“, prohlásil pevně a zadíval se z okna na písčitou cestu. „Skoro to vypadá, že Clay vyprodává. Co myslíš, Zadní oko?“

Tom pokrčil rameny. Na pana Claye a jeho záležitosti měl svůj ustálený názor. Pan Clay má ranč a peníze, pan Clay tedy sedí hrozně vysoko; kdežto já sedím až tady dole a jsem rád, že jsem rád. Proč bych tedy o panu Clayovi dumal? Přijde snad někdy ke mně na fazole nebo aspoň na kávu?

„Co já vím,“ spustil neochotně a byl rád, že ho přerušil rachot auta venku na cestě. Byl to těžký nákladní vůz společnosti Goodrich

tyres, kolébající se směrem k městečku, a Tom krátkou chvíli doufal, že šofér zastaví... Ale chlapík jel dál. Škoda.

„Co říkáš, Tome?“ opakoval Joaquín. „Prodávat v únoru hubeně kusy, a navíc i jalovice... Ačkoli možná, že to dělá Petrs o své újmě a Clay o tom ani neví.“

Tom znovu potřásl rameny. Ano, docela možná, že to dělá správce Petrs na svou pěst, ale možná, že ne. Pan Clay si žije v Tulse a má se jako pánbůh, správce Petrs sedí na ranči a má se také jako pánbůh — čertví co ti dva páni bozi spolu pečou. Čertví, zda spolu vůbec pečou.

„S tebou je řeč jako s němou tváří,“ dohřál se Joaquín. „Nechci tě, Tome, strašit, ale tahle záležitost se mi nezamlouvá.“

Tom mlčel. Co taky říkat. Jemu se to naopak zamlouvalo — Clayovi lidé u něho už snědli hodně fazolí, a dá-li bůh, spořádají všechny.

„Ono má, pane Miller, všechno sví dobrý stránky,“ řekl a hbitě použil přestávky v rozhlase Tulsy, aby přístroj nenápadně vypnul. „To je sice pravda...“

Joaquín zmlkl uprostřed vety a překvapeně natáhl svůj předlouhý krk k oknu. Co za ním spatřil, stálo za podívanou. Po cestě kráčel muž.

Byl prostovlasý, v ruce nesl kufřík, měl na sobě nepromokavý plášť, a jak tak chvatně kráčel, nebyl nápadný ničím, jen právě tím, že kráčel. Že neseděl za volantem, za řídky nebo v sedle. Jako by právě vyšel z domu a spěchal do garáže pro vůz.

Avšak z jakého domu a do jaké garáže? Nic takového zde nebylo, leda v Deepwellu, tři čtvrti hodiny cesty.

„Hrom do toho,“ vyhrkl Joaquín. „Viděls už něco takového, Tome? Kde se ten člověk vzal?“

Indián přitiskl tvář na sklo:

„No, asi se mu někde porouchalo auto.“

„Hlouposti. Proč by s sebou tahal kufr? Vypadá to namouduši, že přišel pešky!“

Tom rozpačitě zamrkal. Bylo to opravdu velmi divně. Ani on sám nechodil nikdy pešky, měl přece jen kolo.

Zatím muž rázoval blíž a blíž. Už mu viděli do tváře: sotva osmnáctiletý mladík s ostrým zdviženým nosem, který mu propůjčoval vzezření člověka větřícího nebezpečí.

Nyní se zastavil a jako by vskutku začal větřit...

Ale hned znovu vykročil, tentokrát přímo kde dveřím Tomovy boudy.

Byl to samozřejmě Stanley Fořt, syn Standy Fořta, který si před lety změnil jméno.

Chlapec usedl za pult a Joaquín Miller viděl, že má hezké hnědé vlasy a neměně hezké hnědé oči, v nichž — jak se alespoň zdálo — zářila přímo dětinská otevřenost. Zdání kupodivu neklamalo: za čtvrt hodiny věděl Joaquín dopodrobna, co sem mládenecká přivedlo, a zamyslel se.

V posledních letech se ve zdejších dobytkařském kraji objevilo více takovýchto velkoměstských mláďat, která si chtěla hrát na kovoje. Pokud však Joaquín věděl, uchytili se na rančích jen dva. S jedním to dopadlo dobře, protože za měsíc utekl, odkud přišel, s druhým hoř. Podupalo ho chudáka stádo a nakonec byl rád, že vyvázl se zlomenými zebry a perforací plic. A teď přivandruje tenhle nový blázen, padne mi přímo do náručí a já — druhý blázen — k němu skoro cítím sympatie, ne-li dokonce odpovědnost...

Zatím Stanley spolykal talíř fazolí s chutí, která nejvíce překvapila samého Toma, a zvedl hlavu. Ticho mu už očividně trvalo příliš dlouho.

„Umím totiž jezdit na koni,“ řekl s pýchou.

„To je od vás hezké,“ řekl Joaquín. Neznělo to příliš chytře, ale potíže vězela v tom, že ho nic chytřejšího nenapadlo. Mimoto myslel na důležitější věci: Co s klukem? Přemlouvav ho, vysmát se mu, zastrašit ho? Nesmysl. Když už je tady, provede svou, i kdybych mluvil do večera. Škoda slov.

Vstal. Byl tak dlouhý, až se zdálo, že by narazil hlavou na strop, kdyby si nesundal čepici. Snad to sám cítil, neboť smekl. Objevily se prořídle, slámově žluté a jako zaprášené vlasy. Nerozhodně si je přihladil. Napadlo ho, že něco by přece jen udělat mohl a měl.

„Tedy — náhodou jedu do Pawhusky, to je směrem ke Clayovu ranči. Mám vás vzít kus s sebou?“ Chlapec se skokem zvedl: „Výborně! Děkuju!“

„Za málo,“ zabručel Joaquín a myslel to doslova.

Připlácl si čepici na temeno. Ve dveřích se zastavil. Spatřil totiž udusaný pás vedoucí přes cestu k ohradě u nádraží a znovu ho zaujala otázka, proč Clay prodává tolik dobytka právě teď, mimo sezónu. Přimhouřil oči. Měl pocit, že se něco chystá — pocit tím nepříjemnější, že nebyl s to přijít věci na kloub.

„Na shledanou, Zadní oko,“ zavolal přes rameno. „Ale s tím dobytkem se mi to vůbec nelíbí!“

„Nevěř minci,“ řekl Tom. „Nic si z toho nedělejte, pane Miller. A nezapomeňte se zase zastavit.“

Díval se na dveře, jak zapadly, jak se na nich třese tabulka s reklamou na zubní pastu, a řekl si, že Joaquín Miller je dobrý člověk, ale trošičku pomatený, protože slyší trávu růst.

Pak Joaquínův vůz odhrčel a Indiánu Tomovi vypadla celá záležitost z hlavy, vystřídána úvahami o Nesmrtelnem, Donovi, Ikeovi a o tom zatraceném zrzkovi Eddym, o tom, v kolik hodin by asi mohli přihnat další stádo a zda budou mít hlad.

Avšak drobně zrnko vzpomínky na pěšího muže i na Joaquínova slova zůstalo skryto kdesi na dně jeho paměti, odkud se vynořilo v onen nepřliř vzdálený den, kdy Tom naposled spatřil slunce — nádherný zlatý květ, který se vždy zrána rozvine, aby večer zvadl.

2.

V okamžiku, kdy Joaquínova chevroletka vyrazila, uvědomil si Stanley Ford, že je nevýslovně šťasten.

Ještě dnes ráno, když nevyspalý vystupoval z vlaku v Kansas City, zdál se mu cíl stejně vzdálený jako doma v Chicagu, stejně nesku-tečný — jakýsi přelud, který před tebou prchá a který snad nikdy nedohoníš. A hle, stal se zázrak, a já opravdu jedu prérií a nezastavím se už nikde až na velikém ranči, na opravdickém ranči, kde čeká osedlaný kůň!

Usmíval se. Únava z něho spadla. Motor brumlal, muž za volantem mlčel a to bylo nejlepší, co Stana mohlo potkat. Zničehonic cítil, že tomuto chlapíkovi s širokými ústy muže důvěřovat. Možná že se z něho vyklube stejný mizera jako ze šoféra, ale člověk musí někomu důvěřovat, protože jinak by život nestál za fajfku tabáku.

A pak se rozhodí, že tomuto muži poví o sobě všechno, bude-li se ovšem vyptávat. Lepší by bylo, kdyby se nevyptával, ale s tím se nedá počítat. Všichni lidé jsou zvědaví, a nechceš-li odpovídat, myslí si bůhvíco. A tak mu tedy všechno řeknu, ale hodně zkrátka, protože se v těch starých věcech nechci hrabat, nebaví mě to. Třeba takhle mu to řeknu: Děda přijel z Evropy a byl cukrář, a táta byl taky cukrář a měl takovou maličkou dílnu, a marná byla taky trochu cukrář, protože pracovala místo dělníka, a já se už narodil jako cukrář, protože jsem od šesti let musel pomáhat, dávat pozor na polevy, mlít oříšky a vůbec točit kdejakou klikou. A potom jsem se učil cukrářem, ale táta najednou zbohatl a poslal mě do hrozně drahé koleje v New Yorku — tam jsem se naučil jezdit na koni —, jenomže pak táta o všechno přišel, ale o všechno... A já musel z koleje a zase se ze mne stal cukrář. A teď jsem po vyučení a praštil jsem s tím, protože takového prašivého života mám dost, šéfa, dílny, města a vůbec. To není nic divného, nad tím nemusí nikdo lomit rukama, co kluků znám, všichni toho mají dost! Rozdíl je v tom, že nedovedou jezdit na koni a nemají odvahu, kdežto já ano. — Tak je to, a tak to taky povím. A radši dřív než později, ať už to mám za sebou.

Přesto chvilenu čekal, zda ten druhý začne s otázkami. A když k tomu došlo, vychrlil vše jedním dechem a byl rád, že si to p rve tak pěkně srovnal v hlavě. Jen se divil, jaká je to krátká historie, ačkoliv ji ve skutečnosti prožíval tak dlouho.

„Hm...“, zahučel Joaquín a Stan mu byl vděčen, že se dál nevyptává, zejména ne na tátu. „A vám se, mládenče, samozřejmě stýskalo po koleji.“

„Moc ne. Vlastně ani dost málo. Byla tam spousta špinavců, samý zbabělec a krysa. Až na jednoho profesora... Jenže toho vyhodili.“

„Proč?“

„Ale napsal něco do novin, potom nějakou knížku, a bylo to.“
„Hm,“ zahučel Joaquín znovu. „A co v učení? Moc práce, pravda.“

„Dost. Ale o to ani nešlo. Náhodou to byla báječně zařízená dílna, moderní, žádný chlívek. Jenže lidi byli zase špinavci a krysy. A to lezlo z krku.“

„Co?“

„Všechno.“

„A chodil jste hodně do kina a —“

„Nesmysl!“ vyhrkl Stanley. Tohle čekal. „Nemyslete si, že jsem nějaký poblázněný kluk. To se ví, že jsem chodil na filmy a vůbec, jak jinak se taky chcete v městě bavit. Ale vím, co dělám. Já náhodou dost přemýšlel. Člověk musí, když chce zjistit, co ho vlastně otravuje a proč. A teď to vím a taky vím, co chci, a jdu za tím...“

„Co chcete?“

„Dělat to, co se mi líbí! Jezdit na koni, protože se mi to líbí. A nebezpečí se mi taky líbí. To se ví, ne každé. Například nebezpečí, že mě přejede auto, mě určitě nenadchne. A co jiného se vám ve městě může stát?... Ale pořádně nebezpečí! Kde má co dělat odvaha, jestli mi rozumíte.“

„Tak trochu,“ pokýval Joaquín hlavou.

Dospěl k matně stezce, odbočující nalevo do zelené planě, a Joaquín na ni zahrnul, aniž zmírnil rychlost. Vůz se zhoupl jako loď... a ten dojem už zůstal. Ten úžasný dojem, že vůz se stal lodí plující nad hlubinou.

V okamžiku, kdy zmizela železniční trať, kterou až dosud sledovali, rozprostřela se vůkol prerie, ztuhlá do protáhlých brčálových vln. Na dohled nebyl strom ani keříček, jen ta zprohýbaná hladina; až se zdálo, že stačí vystrčit ruku z okénka a maličko se nahnout, abys smočil prsty v zeleném oceánu. Byli sami uprostřed bezedného moře, alespoň Stanley měl nádherný pocit, že i dole, pod koly vozu, je stejně obrovitý prostor jako nad hlavou. Že prerie je jen slupka nad propastí.

Tehdy spatřil po levici drobně zvíře, které tam běželo trávou, ponořeno v ní jen do půli hřbetu, a bezmála s překvapením si uvědomil, že tráva je mělká. Avšak ani tato skutečnost ho nemohla zbavit iluze, že se pohybuje v čemsi bez hranic... A poté znenadání věděl, že to,

co ho omamuje a vnuká mu tolik krásných, nesmyslných představ, je volnost. Dálky prerie, to byla volnost. Obrovské, ničím nezastřené, neohraničené nebe, to byla volnost. A on po ní tolik toužil, že si nepřál žádné omezení, dokonce ani pevnou půdu pod sebou.

Musel se sám sobě zasmát. Joaquín k němu otočil hlavu a okamžik se na sebe usmívali jako staří přátelé.

„Hezké, co?“

„Ano!“ řekl Stanley a myslel si, že tenhle pan Miller s komickým křestním jménem a komickými ústy je báječný člověk, protože se nesnaží domlouvat a přemlouvat, protože není moc zvědavý, a hlavně ovšem proto, že nehovoří otcovským tónem. Člověk spíš snese nejhlupejší vtipy než moudrý otcovský tón. Člověk někdy žasne, jak si lidé mohou myslet, že mají patent na chytrost jen proto, že přišli dřív na svět. První na světě byli brontosauři, nebo něco ještě horšího!

Pohlédl vlevo, zda tam běží ono zvíře, bezpochyby kojot. Ale zvíře už zmizelo a podél cesty se nyní táhl dvojitý prameň ostnatého drátu, upevněný na hrubě otesaných kůlech.

Nepřekvapilo ho to. Znal takové ploty z kina, věděl, že „riding the fence“, objíždění plotu, je důležitá součást kovbojské práce. Vzдор tomu na něj tento plot zapůsobil nepříjemně, asi proto, že kazil dojem volnosti. Pomyslel, že kdysi bývalý ranče bez plotu, že snad dokonce někde ještě jsou a že by bylo mnohem lepší jet tam, kde jsou — že vlastně nikam jinam jet nechtěl, protože ve svých představách vídal vždy jen obrovskou prerii, ale plot nikde. Ani jednou. A teď tu je plot. Proč? Ovšemže kvůli dobytku.

A najednou ho napadlo, že ve svých snech nespátřil nikdy ani dobytek. Že jen jezdil, cválal, střílel, mával lasem, že prerie byla nekoněčná a krásná, že se po ní proháněli divocí koně, ale po dobytku ani stopy. Zvláštní věc. Jako by se do snů nevešel...

„Tahle půda už patří ke Clayovu ranči,“ prohodil Joaquín Miller.

„A kde jsou kravy?“

„Zeptejte se Claye,“ odfoukl Joaquín nevrle. Měl sám na sebe zlost, že mu problém Clayových stád nechce a nechce z hlavy. Proč Clay prodává po tak velkých dávkách, a zrovna teď? Jen proto, že potřebuje peníze?... Snad. Ale nevězí za tím jiný, horší háček? Ďas ví, a d'as to vzal i s Clayem!

„Nějaký mizera? Myslím ten pan Clay, když má jít k d'asu,“ nadhodil Stanley a Joaquín si až nyní uvědomil, že prve asi uvažoval nahlas.

Pokrčil rameny:

„Abych mluvil pravdu, znám ho jen z doslechu. Clay je obchodník, rozumíte. Clay sedí v Tulse a po prérii se nepotlouká, k tomu tady má Petrse. Zapamatujte si to jméno! Pan správce John B. Petrs. Ten o vás rozhodne, ne Clay. A mohu-li vám radit, jedněte s ním s náležitou pokorou a úctou. Je to tak vynikající dobytkař, že má i za zetě jedno velké zvíře. Opravdického generála, příteli!“ Měl dojem, že se mu povedl znamenitý vtip. Bohužel Stanley si vyložil věc jinak:

„Vy jste taky dobytkař, pane Millere, že ano?“

„Eh!“ Joaquín si olízl rty, než se písklavě rozesmál. Vpravdě měl o zdejších dobytkařích nevalně mínění a lichotil sám sobě představou, že se jim nikdo nepodobá méně než on. „To je dobře! Ne, příteli, na majitele stád mám příliš děravou kapsu, a ne dost děravý mozek. Mne živí literatura. Vážné. Píši knížky o Indiánech, jenomže nic romantického. Můj obor je historie. A do jistě míry i etnografie.“

Zašilhal po Stanleyem, co tomu říká. Stanley neřekl nic. V životě se setkal jen s jedním spisovatelem, ale to byl starý Ben O'Hara, onen

profesor z New Yorku, kterého vyhodili právě kvůli spisování a na nějž se díval spíše jako na staršího kamaráda. S tímto chlapíkem se však znal jen málo a nyní měl nepříjemný pocit, že musí prohodit něco chytrého, neobyčejného, zasvěceného, aby jaksi dal najevo, že není nedouk.

„A kupuje to někdo?“ zeptal se z nouze. Hned zrudl, neboť toto určitě chytré nebylo. Ale Joaquín se zasmál:

„Až byste se divil! Když už teď Indiáni nic nemají, jsou na jednou u našich lidí v móde. Takové příjemné, k ničemu nezavazující pokání, jestli mi rozumíte. Samozřejmě, že nikdo nepoběží vrátit Čerokíům jejich zem jen proto, že si v mé knížce přečetl, jak jim ji jeho táta sebral! Kvůli tomu to taky nepíšu.“

„Kvůli čemu tedy?“

„Tak!“ pohodil Joaquín hlavou. „Protože mi připadá důležité psát pravdu. Ostatně to jsou zajímavě věci. Víte například, jak vzniklo jméno Oklahoma? — Tak tedy v jazyce kmene Čoktó to znamená Rudý Lid nebo Rudý Muž. Pro pojem muže i pro pojem lidu mají totiž Indiáni jediný společný výraz ‚Okla‘, který vyjadřuje jak jedince, tak i kolektiv. Pozoruhodné, pravda?“

„Ano. Velmi,“ řekl Stanley a samo sebou lhal. Na celé věci mu připadal pozoruhodný leda zápal, s nímž se Joaquín pustil do výkladu. Jdi mi s Indiány, človče! Nepotřeboval a nechtěl o nich nic učeního vědět. Nezajímali ho už proto, že nikdy nebyli součástí jeho snů. Ještě kdyby tak dodnes harcovali po prérii, kdyby se člověk mohl s nimi pořádně seprat a buď zvítězit, nebo zaplatit životem a skalpem. Ale s tím je dávno konec, tak co.

Přimhouřil oči a pokusil se myslet na něco jiného, přivolat zpět onen kouzelný pocit volnosti, který ho před chvílí opájel. Ale nešlo to. Joaquínův hlas zněl příliš vášnivě, dotíral, vnucoval se. Opravdu nezbylo než naslouchat: Indiáni, Indiáni! Tamhle na těch modrých kopcích sedí a dívají se celí smutní do prerie, která jim kdysi patřivala, ale už nepatří. Indiáni, Indiáni, Indiáni... Člověku by se z nich namouvěru udělalo za chvíličko mdlo.

„Víte co, pane Millere? Nechte je uležet, však oni si pro ni třeba zase přijdou.“

To zapůsobilo. Joaquín ztratil nit: „Pro co? Kdo?“

„Indiáni. Pro tuhle prérii,“ řekl Stanley potměšile. Měl radost, že vyvedl tohoto indiánského profesora z konceptu. Doufal, že to stačí. Ano. Joaquín si otřel hřbetem dlaně nos a okamžik byl zticha.

Kdyby byl mu někdo řekl, že Stanleyho slova nejsou tak bláhová a lichá, jak se zdají, byl by se samozřejmě rozesmál na celé kolo.

Ale takto se po chvílce zmohl jen na upjatou grimasu: „Promiňte. Člověk někdy zapomíná, že jiní mají jiné zájmy.“ „Nevadí, nevadí,“ řekl Stanley. Upřeně pozoroval dvojitou šňůru ostatního drátu, jež se stále táhla po jejich levě ruce, neuvěřitelně dlouho. Počítal, že Clay-ův ranč se už co nevidět musí objevit, není-li na konci světa, a pokoušel se představit si jej, svůj první skutečný ranč. Ale kupodivu se mu nedařilo.

Neuměl si to vysvětlit. Doma mu přece vidiny přicházely samy od sebe, a tak jasně, jako by se díval na fotografii. Ale teď najednou nic. Ne, nerozuměl tomu. Najednou měl těžké srdce. “Prosím vás, pane Millere, znáte to tam? Jací jsou tam lidé? To je pro mě důležité, pravda?”

Joaquín trhl rameny. Dosud ho mrzelo, že se prve dal do té míry unést, až ho tenhle vyjevenec musel okřiknout. “Inu...,” řekl na půl úst, „je jich tam — myslím lidí u krav — asi pět, když počítám i toho Mexičana. Zabrumlaný chlap, ale má zajímavou dceru. Líbí se vám Mexičanky?”

„Ani dost málo!“

„Tím líp, protože otec Ramón hlídá tu svou Rositu s nožem v ruce. Ačkoliv —“

Spolkl zbytek vety. Così se v něm hnulo a měl té komedie dost. Dupl na brzdu, až motor zhasl.

Stanley se rozhlédl. „Stalo se něco?“

Joaquín zavrtěl hlavou. Vykládej někomu, že tě přešla nálada a že si zčista jasna připadáš jako blázen. Zapálil si. Sfoukl sirku.

„Podívejte se, mladý muži,“ spustil s důrazem. „O lidi na ranči se nemusíte zajímat, protože Petrse ani nenapadne, aby vás přijal. Jasně? Ani ve snu, ani kdybyste byl zlatý! Co by taky s vámi dělal, člověče? Lidí má dost, a i kdyby náhodou někoho potřeboval, luskně prstem a dostane veletucet zkušených chlapu. Osvědčených, kteří

udělají kus práce! Víte vy vůbec, kolik se jich v Pawhusce potlouká kolem baru a nemá ani na limonádu?“

Nedíval se na Stanleyho, ale vlna zklamání jako by se přenesla z chlapce i na něj. Skoro si byl jist, že ji cítí na tvářích, nepříjemnou a studenou.

„Nono, nic si z toho nedělejte,“ řekl měkčeji. „Jestli chcete, odvezu vás s sebou do Pawhusky, vospíte se u mne a ráno sbohem. A třeba s vámi půjdu i do hospody, napijeme se, budeme si povídat o Indiánech, bude zkrátka veselo...“

Měl dojem, že záležitost proběhne hladčeji a snáz, bude-li hovořit lehkým tónem. Mimoto doufal, že snad zamluví otázku, kterou má chlapec dojista na jazyku a na kterou by se těžko odpovídalo. Želbohů neměl úspěch.

„Proč! Proč!“ zatápal, když ta otázka přišla. „Co jsem s vámi měl dělat, člověče! Nechat vás, abyste se tady plahočil pešky?“

Nebo vám něco vymlouvat? Proto vás s sebou táhnu a teď toho lituju... Jestli ale trváte na svém, dobrá.“ Podíval se na chlapce a spatřil, že má pevně sevřené rty. Nevěděl však, zda je to výraz odhodlání, nebo zda se snaží zadržet slzy. Tak či onak mu ho bylo líto.

„Víte co,“ zabručel, „dám vám pro Petrse pár řádek...“

Když pak zalepoval vizitku, pomyslel si, že splní-li psaníčko svůj účel a pomůže-li Stanleymu Fortovi, kam ho srdce táhne, bude toho nejvíce litovat právě Stanley Fort, protože ještě není muž. Ani zdaleka!

Nahlas řekl:

„Natě. Ať vám to přinese štěstí.“

Znovu vyjeli. Zakrátko se v dálce vynořilo cosi jasně červeného, co vypadalo jako kaluž krve, zbylá zde po dávných přestřelkách. Ale Joaquín pravil, že je to střecha Krammerova stavění a že cesta do Pawhusky odbočuje před farmou vpravo. „Vy ovšem půjdete rovnou dál a nejdéle za tři čtvrti hodiny narazíte na ranč. A kdyby vás Petr přece jen nevezal, řekněte účetnímu, aby s vámi večer zajel k autobusu. Bydlí tady u Krammera a za dolar vás sveze — jmenuje se čistotně White, ale je to špinavec a vydřiduch.“

„Ano. Děkuji,“ řekl Stanley Fort.

Upíral oči přímo vpřed. Farma vypadala jako všechny farmy, nehezka, všední — hotové znesvěcení prerie. Na dvoře stál džíp, natřený tak křiklavě do oranžová, že připomínal meruňku. Ukázalo se rozcestí a Joaquín zastavil:

„Sbohem, Stane. Máte štěstí. To je džíp z ranče, je tu tedy právě někdo od Clayů a vezme vás možná s sebou...“

Vtom se u džípu vynořili dva muži, shrbení pod koly ostnatého drátu. Byl to zrzek Eddy a Ike Clubb.

Joaquín překvapeně zahoukal na klakson.

„Haló, chlapi!“ křikl. „Co to tady vyvádíte, když přece máte hnát kravy k dráze?“

„Haló, pane Miller!“ zařval Eddy. „Kravy nám můžou...“ Bláznivě zamával širákem, i na tu vzdálenost bylo vidět, jakou má radost.

„Snad už není s prodáváním konec?“

„Jo!“ hulákal Eddy. „Zaraženo, zastaveno, odvoláno!“

„Co se stalo?“

„Ví bůh!“

„Spíš čert,“ vyhrkl Joaquín. Měl živý, nanejvýš nemilý pocit, že i za tímto novým Clayovým nebo Petrsovým tahem se skrývá něco velmi nekalého. Raději si řekl, že pocit často klame.

Vystrčil ruku z okénka vozu:

„Zlomte vaz, Stane. Obraťte se na toho zrzka, jmenuje se Eddy. Určitě vás sveze.“

Ale než vyjel, napadla ho ještě jedna maličkost a vystrčil z okénka i hlavu:

„Stane! Na vašem místě bych se chlapcům nechlubil, že dovedu jezdit na koni.“

„Proč?!“

„Jen tak. Vezmete to jako přátelskou radu.“

„Dobrá, jsem vám moc zavázán,“ zabručel Stanley. Ale samozřejmě mu ani nepřišlo na mysl rady uposlechnout.

Tak se Stan Fort, syn Standy Fořta, seznámil se svými prvními opravdickými kovboji. Oba se mu vcelku zamlouvali, neboť oba dosti přesně odpovídali jeho snům. Trochu mu vadila pouze Ikeova nervózně se cukající tvář a lžíce zastrčená v pouzdře na pistoli. Ale

tyto malé nedostatky plně napravil širokánský kolozubý úsměv, jímž Ike uvítal jeho vypravení o jezdecké škole v newyorské koleji.

Ike Clubb se už dlouho tak znamenitě nebavil. Totéž ostatně platilo o Eddym.

Rozhovor byl živý, ale trval jen krátce, a ještě dřív než se prach za Joaquínovým vozem beze zbytku usadil, vyrazil Stanley Fort v oranžovém džípu dále do prémie. Po levě straně utíkal dozadu hustý pás křovin, pak zmizel a na louce se objevilo několik dřevěných baráků, rozházených bez ladu a skladu, jako kdyby je někdo vysypal z letadla.

Teprv když džíp zprudka zabočil, prosmýkl se dřevěnou branou a zastavil právě tam, kde na kládě seděli dva další muži v širácích — teprv když Eddy vyskočil ven a kývl: „Tak polez!“ —, teprv tehdy uvěřil Stan, že je na místě.

„Pane Luis!“ křikl Eddy. „Tohle je jeden z Východu, chce u nás dělat a tvrdí, že jezdí jako pánbů!“

Starý Luis-Nesmrtelný pomalu vstal, po něm i Don Balding. Dva páry zvědavých očí se zabodly do Stana. Bylo mu trochu úzko. Přesto pevně řekl:

„Ano, umím jezdit. A dobře!“

Deset minut nato sedel už na skvostné ryzce s jedinou bílou skvrnou právě kolem ocasu a prožíval velikou blaženost.

Kobyłka nebyla větší než kterákoli jiná, ale přesto se mu zdálo, že v okamžiku, kdy se vyšvihl do sedla, vystoupil hrozně vysoko. Kolkolem, viděl jen prérii, jásavě zelenou a tak obrovskou, že žasl. Tu se mu vrátilo ono nevýslovné štěstí, které prožíval už v Joaquínově voze, ale které nyní ještě vzrostlo nebo se zaostřilo, až bylo jako tón píšťalky. Tak pronikavé!... Ale najednou si uvědomil, že má zavřené oči a že vše byla jen vidina. Otevřel oči. Objevily se baraky a za nimi corrals s dobyt看em, ale dále opravdu už jen věčná prémie zakončená pahorky, jako vystřiženými z modrého papíru — těmi pahorky, na nichž sedí Indiáni a dívají se závistivě sem do země, která se jmenuje Okla Homa, Rudý Muž. Nebo Rudý Lid, jak libo. A té prerii kralují teď já, Stan Fort, který ještě předevcírem vyráběl v Chicagu piškotově těsto... Přišlo mu to neuvěřitelně, až to bylo k smíchu.

„Hotovo!“ zeptal se Eddy, který dosud držel uzdu. „Ready?“
„Ready!“

A v kratičkém zlomku okamžiku, kdy Eddy prudce odskočil stranou, zahlédl Stan mezi baraky zlatovlasé děvče a řekl si, že by to měla být ta Rosita, o níž se zmínil Joaquín, ale že to určitě není ona, protože Mexičanky jsou všechny černovlasé.

Téměř současně se klisna zachvěla, zhoupala a vyhodila. A pak ještě jednou a Stanley Fort vyletěl ze sedla jako míč.

Byl králem prairie rovných třicet vteřin.

A teď ležel na zemi, slyšel kolem sebe mnohonásobný chechtot a bylo mu do zuřivého pláče.

Ženský hlas se ho ptal:

„Nestalo se vám nic?“

Otevřel oči. Byla to ta zlatovlasá kráska, kterou v té chvíli přímo nenáviděl, protože spatřila jeho fiasko. Ostatně nebyla ani krásna, ani blond. Měla — teď zblízka to viděl — veliký hrubý nos a mastně vlasy, navíc u kořínků tmavě. Slovem odbarvená Mexičanka.

„Nestalo se vám nic?“ ptala se znovu.

„Ne, děkuji,“ zavrčel. „Mohlo to dopadnout hůř. Posadil se. Seznal, že dopadl na hromádku suché trávy, která bezpochyby zmírnila náraz, a v prvním okamžiku ho to skoro mrzelo. Byl by si přál, aby teď nad ním vyděšené stáli a litovali svého uličnictví. Protože mu naschvál přivedli nejhoršího ďábla v koňské kůži, jen aby mu dokázali, že nedovede jezdit, a aby měli švandu.“

Střelil po nich očima. Eddy poplácával záludnou kobyly po šiji:

„A fine job, Seesaw! Dobrá práce, Seesae!“ Říkali tedy klisně Seesaw, Houpačka, a věru jí nemohli dát výstižnější jméno!

Zařal zuby a vstal. Řehot ještě vzrostl: „Ha-ha-ha!Ha-ha-ha!“

Ale i tak bylo slyšet Ikeův šišlavý hlas: „Hej! Trošku sis porouchal úbor!“ Stan stiskl rty. „Povídám, kařata máš fuč!“ Mlčel. Šel tam, kde odhodil kufřík a plášť. „Haló, kampak, malej kovboji!“ hulákal Eddy. „Snad ne už domů?“

Stan sebral své věci a šel k houští u cesty.

„Slyšíš!“ řval vzadu Ike. „Něco modrýho ti čouhá z kalhot. Je to modřina nebo trenýrky? Haha!“

Stanley zaryl nehty do dlaní. Odněkud se přiřítili dva obrovští vlčáci, vrhli se za ním a on z nich měl strach. Ještě více se však bál, že před nimi bude muset utíkat a že těm vzadu dopřeje nově povyražení. Naštěstí Don Balding psy odvolal. Byl bezesporu ze všech nejslušnější.

Sedl si za trnkově křoví, kam nebylo vidět, vytáhl z kufříku rezervní kalhoty a převlékl se. Cítil, že se mu pod víčky shromažďují slzy a že co nevidět vytrysknou. Snažil se je zachytit, vtlačit zpět či je alespoň udržet v očích, ale bylo to, jako bys balancoval hůl na špičce prstu. Nakonec se neodvratně vylily a prérie, rozprostřená před ním na druhé straně cesty, se celá rozplizla a plávala. „Tak dost,“ šeptal si. „Tak vážně dost!“ A slzy kupodivu uposlechly a prérie už neplávala, opět byla chundelatá tmavozelenou trávou... A opět po ní běželo hnědé zvíře, vystrkujíc z trávy hřbet, jako když kapr

někdy pluje těsně pod hladinou. V jedné chvíli se dokonce zastavilo, vystrčilo i špičatý čenich, podívalo se zdálky na Stanleyho a vypadalo, že se mu diví. Usmál se. A vida, všechno bylo rázem veselejší a jiné. I ti tam vzadu. Jsou to prostě tvrdí, drsní chlapi, a mají tudíž tvrdé, drsné vtipy. Ale právě proto chci žít mezi nimi! Protože si z ničeho nic nedělají, protože jsou pány prerie, protože mohou všechno a nic jimi nehne. Jsou to volní, otevření muži, a mají-li chuť tě kopnout, kopnou tě, a připadáš-li jim hloupý nebo měkký, dají ti to najevo a nedělají z toho vědu. Oni sami snesou jinší vtipy! — Jenže teď mě správce teprv nevezme, když mu napovídají, že se ani neudrším na koni... Ale dobrá, ať mě vykopnou, půjdu jinam a zkusím to znova. Tady je Oklahoma, tady je ranču jako maku a já tady chci žít, tady je poslední kousek světa, kde tě může něco báječného potkat, protože tady je zkrátka svoboda.

Vstal a vracel se. S úlevou viděl, že se už nechechtají. Dokonce se zdálo, že na něj zapomněli. Stáli tiše v hloučku a hleděli vstříc suchému muži s tváří presbyteriánského duchovního, který se sem hnal, ruce složené za zády na šosech černého saka. Když Don Balding strhl zdvořilé klobouk, odpověděl stejně zdvořilým pohybem hlavy, ponechal však ruce vzadu, jako by je tam měl svázané a přišel požádat o přerážnutí pout.

„Jaká je to tu zábava, pěkně prosím?“ prohodil žertovně, ale přece jen s náznakem pokárání. „Slyším až do kanceláře rámus a žasnu... No, ven s tím Luisi, já se také rád zasměju.“

Jeho oči přelétly hlouček, dotkly se letmo Stanleyho a utkvěly na Nesmrtelném, který si přihladil dlaní vousy.

„Ale celkem nic. Přišel tady ten kluk, že chce práci a že dovede jezdit. Tak ho chlapi posadili na Houpačku.“

„Jen z legrace, pane Petrs, to se ví,“ zašklebil se Eddy.

Správce Petrs se podíval na Stanleyho a zvedl obočí, jako by si ho povšiml až teď.

„Vida,“ usmál se. „A jak to dopadlo?“

„Náhodou moc dobře!“ vykřikla Rositas ohněm. „Namouduší vydržel v sedle skoro půl minutý! Tříkrát musela vyhodit, než sletěl. Tomu říkám výkon! Že je to tak, strejdo Luisi!“ Chytila stařka pod

paždím, naklonila hlavu a usmívala se mu zblízka do tváře. „Že mluvím pravdu, strejdo!“

„No... no...“ Děda mrkal, ošíval se, ale když viděl, že svažila čelo, byl s obranou v koncích. „No — na měšťáka to nebylo zrovna nejhorší.“

Petrš je pobaveně pozoroval.

„Ehm. Když to říkáte vy, Luisi...“ obrátil se k Stanleyemu:

„Odkud že jste? Z Tulsy nebo z Oklahoma City?“

„Totiž...“ zaváhal Stanley. Měl dojem, že se v Petrsových slovech tají nějaká dychtivost, ale zaboğa Nevěděl, čím by si posloužil lépe, zda pravdou, nebo lží. Rozhodl se pro pravdu. „Totiž... Vůbec nejsem z Oklahomy. Přijel jsem až dnes ráno.“

„Odkud?“

„Z Chicaga, přes Kansas City, pane...“

„Ach tak. Ach tak,“ řekl Petrš suše a Stanleyemu se zúžila hrud' úzkostí, že je konec.

„Ale dovedu dělat, pane! A naučím se všechno! A mám doporučení...“

Petrš ho už neposlouchal. Díval se k nebi. Jeho pohled se pomalinku zvedal, až zůstal přikován k obloze. Jako by tam viděl cosi, co jiným zastane navždy utajeno... A vpravdě nejen cosi, nýbrž Kohosi, jemuž je radno podívat se občas do očí, protože ten Kdosi je veliký a moudrý a zaručeně ti dobře poradí — jsi-li s ním ovšem na přátelské noze. Což správce Petrš očividně byl; malý úsměv, jenž mu nyní zahrál na rtech, to jasně prozrazoval.

„Ach tak...“ odušil potřetí a bylo nabíledni, že ta slova už neplatí Stanleyemu, nýbrž Onomu na nebi, který mu — Petršovi — právě poslal vnuknutí. A který mu navíc poklepal neviditelnou rukou na rameno, jímž Petrš vděčně potřásal a vrtěl.

„Pojďte do kanceláře, mladíku.“

Stanley nevěřil svým uším:

„Já, pane?“

„Ano, vy,“ řekl Petrš, rozloučil se s nebem a vykročil. „Prosím, pane...“

Někdo v hloučku se dušeně uchichtl, asi Eddy. Ale snad Ike. Stanley neměl tušení. Smysly ho náhle zradily, dokonce i přinutit

nohy k pohybu ho stálo námahu. Než přemohl tu divnou malátnost, ušel už Petrs několik kroku. Pustil se horempádem za ním.

„Prosím, pane!“ opakoval hloupě.

„Jak jste se sem vlastně dostal?“ ptal se Petrs. „Autobusem?“ „Ne, pane. Svezl mě pan Miller, seznámili jsme se v nějaké boudě na nádraží.“ Petrs se zastavil.

„Joaquín Miller? A kdepak je?“

„Nevím, pane. Vzal mě s sebou jen kus cesty. Pak jel domů.“ „Do Pawhusky?“

„Ano... Aspoň myslím, že říkal to jméno. Nevyznám se tady ještě.“

„Vy jste v Pawhusce nebyl?“ „Ne.“

„Poukázku z Labour Office tedy nemáte.“ V Stanleyem hrklo.

„Tedy — nemám. Ale samozřejmě tam hned zajedu...“ „Nesta-
rejte se, to už zařídím,“ usmál se Petrs a smýkl bradou nazad:

„Luisi, pojd'te taky!“

Opět vykročil:

„Luis Lefier je náš předák,“ řekl.

„Ano, pane. To už vím.“

„Dobrá. A co byste chtěl u nás dělat?“

„Všechno!“ vyhrkl Stanley. „Být prostě...“

„Kovbojem,“ přikývl Petrs chápavě. „Nebo se mýlím?“

„Ne, pane.“

Petrs už neřekl nic.

Mířili k zděnému stavení, opatřenému vpředu dřevenou verandou, ale jinak navlas podobnému kterékoliv ohyzdně vilce na chicagské periferii: jednopatrová škatule, zbarvená oním od-stínem žlutí, která sluší jen citrónům, a převýšená nosníkem telefonního vedení, hromosvodem a televizní anténou, na jejímž příčném segmentu seděli dva holubi, po jednom na každém konci, jako by se chtěli houpat nebo zvážít. Bezpochyby to byla hlavní budova ranče a správcovské sídlo, jak ostatně nasvědčovala i houpací židle, která stála na verandě, přímo nad čtyřmi rozvrzanými schody, a zvala k odpočinku. Petrs neodolal, s povzdechem do ní klesl a rozhoupal se kopnutím o zábradlí; bylo vidět, že tento prostocvik provádí běžně, už poslepu.

Z otevřeného okna zněl rachot počítačícího strojků a v šeru uvnitř se nad psacím stolem leskla olysalá hlava, z níž přímo sálala snaživá usilovnost a horlivost. Před domem stál prastarý vrak, asi vůz toho špinavce účetního Whitea, jemuž pravděpodobně patřila i ona horlivostí upocená lysina v kanceláři. Od baraku pomalinku zachmuřeně klopýtal starý Luis. Mračil se. Měl zřejmě zlost, ačkoliv proč a zač, to si Stanley neuměl vysvětlit. Zaraženě se podíval dolu na Petrsovo temeno. Bylo polepené prošedivělými vlasy a rozseknuté uprostřed pěšinkou, kterou nikdo nemohl tak krásně narýsovat bez pravítka a — jak se zdálo i křídly. Petrs asi cítil jeho pohled. Zvedl oči. Měl matná bělma, jako z průklepového papíru.

„Jestli vás přijmu,“ řekl, „bude to samozřejmě jen na zkoušku... Vypadáte silný. Čím jste?“ Stanley zvedl ramena, aby se zdála ještě hranatější. „Cukrář, pane. Ale —“

„Aha,“ řekl Petrs. „Tedy jen na zkoušku. To znamená, že kdybyste se neosvědčil...“

„Ano, pane.“

„Dobrá. A kromě toho to znamená pětáctyřicet dolarů týdně...“

„Prosím, pane.“

„... z čehož se ovšem sráží příslušná částka za stravu a byt.“ „Přirozeně, pane Petrsi. Děkuji vám.“

Tehdy zavrzaly schody, jak starý Luis-Nesmrtelný dokončil svou namáhavou pouť v mrňavých botkách se špalíčky místo podpatku.

„Luisi,“ řekl Petrs, „zkusíme to s ním. Zaučíte ho laskavě ve všem, co je zapotřebí.“

„Jak to,“ vyhrkl staroch. „Já pro něj nemám práci!“ Petrs se rozhoupal.

„A co když vám, Luisi, povím, že jste na omylu? Zkrátka a dobře beru ho.“ Okamžik zpod víček pozoroval, jak se starý tváří — pak znenadání vstal a vzal ho kolem ramen.

„Mladý muži,“ pronesl směrem k Stanleyemu. „Jak se vlastně jmenujete?... Tedy Stanley Forte, máte štěstí. Dostal vás do rukou náš Luis Lefier!“

Opět si sedl. Očividně se domníval, že řekl dosti. Položil hlavu na opěradlo křesla, zahleděl se pátravě ke stropu verandy a na tváři se mu rozhostil výraz hlubokého zadostiučinění. Nemohlo být pochyb: vykonal dobrý skutek a Kamarád, Jenž Sídli Na-hoře, ho pochválil.

Starý Luis neřekl nic, ale Stanley zaslechl, že těžce oddychuje.

Když se vraceli k barákům, nevěděl, zda mluvit, nebo mlčet. Vybral si mlčení, které bylo snazší. Hlouček dosud čekal na svém místě i Houpačka tam stála, okusujíc trávu a pošvihujíc ocasem, trčícím ze směšně bíle skvrny podobně záplatě z jiného materiálu.

Staroch několikrát zamlel naprázdno ústy, než z nich vyrazil zvuk:

„Bude spát s Eddym. Petrs si vzal do hlavy... No zkrátka přijal ho!“

„Neblázněte!“ ujelo Ikeovi. Vyvaleně včelí oči mu teď doslova lezly z důlku.

Starý se po něm zuřivě ohlédl.

„Ale, ale, strejdo,“ zasmála se Rosita. „Snad nemáte dopal?“ Bez okolků ho vzala kolem krku. „Ne, nemáte vztek, strejdo! Strejčku

Luisi, řekněte, že nemáte vztek!“ Lichotivě šeptala. Zdálo se, že její hlas je tím teplejší, čím tišší — alespoň starochova zlost v něm tála jako sníh. Přesto se ještě nechtěl vzdát:

„Go bych měl vztek! Peters si dělá co chce, a já do toho nemám co mluvit. Já jsem tady páté kolo u vozu.“

Rosita se zamačala. Měla vlasy svázaně do vysokého, zlatého hnízda, želbohů ten černý proužek, který jí vroubil čelo, kazil všechnen dojem. Chvillemi to připomínalo smuteční kraječku.

„Ale strejdo!“ řekla znovu, tentokrát vyčítavě. „To jsou hloupý řeči. Kdybyste byl pátý kolo u vozu, nikdo by vás nepotřeboval. Kdežto já vás potřebuju.“

„K čemu,“ zabručel starý; bylo však vidět, že mu její slova zlepšila náladu.

„Protože vás mám ráda! A co já tady sama mezi tolika chlapy. Nebejt vás, tak namouduši uteču.“

Nesmrtelný Luis se zasmál a Stanovi se velmi ulevilo. Vycítil už, že si ta Mexičanka pohrává se starochem, jak se jí zlíbí, že z něho ťuknutím prstu vyloudí právě ten tón, který potřebuje — jako z klavíru —, a byl jí vděčen za zastání. Kdyby se jí zamloulo postavit se proti mne, měl bych tady peklo.

Skoro ho teď mrzelo, že děvče není hezčí, aby se do něho mohl zamilovat a aby to bylo jako na plátně. Ačkoliv ve filmech chrání samozřejmě hrdina dívku, a ne obráceně...

„Tak tě teda vítám. Ať ti to tu svědčí,“ řekl Don Balding.

„Děkuju,“ usmál se Stanley. Tenhle hezký černý chlapík v bílém širáku se mu od první chvíle líbil.

„Ačkoliv se ti to tu bude možná zdát tvrdý, když jsi zvyklej na prachový peří.“

„Bez starosti!“

„No nevím. Eddy povídal, že ses učil jezdit na newyorský koleji, žes tam študoval. A na to musíš mít sakramentsky prachy.“

„To je pravda,“ řekl Stanley. „Táta je tehdy měl. Ale už jsou dávno fuč.“

„Huhu,“ zasmál se Don.

„Jenže kdoví!“ křikl Eddy. „Třeba nám chceš něco věšet na nos!“

„Hloupost,“ řekl Stanley.

Pohodil hlavou. Divil se sám sobě, že má tak malou radost. Čím to? Bojím se něčeho? Ne. Jsem spíš hrozně překvapený. Přihodí se to člověku vždycky, když se mu splní, po čem dlouho toužil?...

Slyšel, jak Ike Clubb vyvolává něco posměšného, ale bylo mu to jedno. Šel pomalu ke křoví u cesty, kde si zapomněl roztrženě kalhoty. Když se pro ně shýbal, přemohla ho divná únava a mušel si sednout. Složil lokty na kolena. Po chvílce mu paže klesly a prsty se zachytily trávy. A pak to přišlo jako veliká, osamělá vlna, jaká se prý někdy vynoří z hlubiny a zacloumá lodí. Ano, zničehonic tu byla, ta obrovská vlna radosti, a on jen sedel v trávě a držel se jí pěstmi, jako by se bál, že ho ta záplava odnese.

„Jsem tady! Jsem tady!“ říkal si nahlas. „Opravdu jsem tady!“

Vůkol se klenula nepoškvrněná obloha a jeho blaženost mu vnukla fantastický nápad, že obloha je krajíc, z něhož ti šťastní, kteří zde tráví život, mohou ukusovat, kolik se jim zachce; a že tamhle už vykoukali obloučky, za nimiž něco prosvítá. Věděl, že to jsou bílá mračna na obzoru, avšak radostně představy si s ním hrály jako Rosita se starým Luisem a on se jim nebránil. Byly krásné a svádívě. Teď ho dokonale chápal, Luise Lefiera, proč je v Rositiných rukou tak měkký. Má ji rád tak jako já tuto prérii.

„Jsem na prérii a zůstanu tu!“ Vykřikoval jako Eddy.

„Tamhle vzadu je ranč a někde v něm moje postel a můj kůň!“ Chechtal se jako Ike Clubb.

Měl pocit, že může všechno, docela všechno, beze zbytku, protože tady je prerie, jež sice podle jména patří nějakému Clayovi, ale vpravdě nám, kovbojům.

Vracel se. Stále ještě se smál, až se mu zdálo, že má ústa od ucha k uchu jako ten špinavý prorok Joaquín. Že prý mě nevezmou! Měl jste jet se mnou, pane Millere, pak byste se teprv naučil prorokovat! Nebo odnaučil.

Hlouček už zmizel. Před baraky škádlil psy osamělý snědý muž v mexickém sombrero, zajištěném pod bradou děravou mincí. Když se Stanley přiblížil, zvedl muž hlavu a obřadně se uklonil. Mincí procházela žlutá šňůra a houpala se mu na prsou jako jantarový náhrdelník.

„Jmenuju se Ramón Jimerez,“ pravil s velkou vážností. Byl asi padesátiletý, měl podlouhlý, melancholický obličej jako španěle na starých obrazech, černou košili s bílým lemováním a na nohou gumově holínky plně blata a hnoje. „Nesmrtelnej mi nařídil, abych vám ukázal, kde co je.“

„Kdo prosím?“

„Promiňte, pan Luis. Lidi mu tak někdy říkají.“ „Proč?“

Rositin otec pokrčil rameny a bez přechodu začal představovat psy. „Tenhle se jmenuje Wolf, Vlč, a tamten flekatej je Geronimo podle toho slavného náčelníka Apačů. Na něj pozor, je to kousavá potvora... A dovolte, prosím, já vám jako poklepu na rameno, aby psi viděli, že jste teď náš... A ještě ruku vám teď podám. Děkuju.“

Psi zaštěkali. Za rohem se někdo štěkavě rozesmál. Ramón se neohlédl. Pravil, že je to Ponka Bill, ten potrhly Indio, co se stará o prasatá; moc rád poslouchá za rohem a napodobuje všelijaké zvuky nebo prostě huláká.

Stanley se na něj šel podívat. Spatřil vlasatého chlapíka s měděnou pletí, oblečeného v umatlaných modrácích.

„Seesaw!“ zařehntal se Indián a couvl. „Seesaw — hup — bác! Chachacha!“

Stanley se vrátil před barak. Z Ramóna dýchala podivuhodná sváteční pohoda, ale těž pronikavý pach hnoje, a bylo nebezpečí, že cigareta, kterou si Mexičan začal kroutit, přesáhne co do vůně všechny meze.

„Počkejte, Ramóné.“

Sáhl do kapsy, ale místo cigaret, které dnes ráno koupil pro šoféra, nahmatal tuhý lístek. Vytáhl jej. Bylo to Joaquínovo doporučující psaní. Okamžik je převracel v prstech, než v něm převládla zvědavost. Roztrhl obálku.

Milý Petrsi,

ač nerad, musím vás naléhavě požádat o laskavost. Vyzraďte s tímhle mladým pitomcem dveře! Uděláte mi velkou radost. Opravdu mi na tom hodně záleží

Váš
J. Miller

Nablízku zazněl koňský dusot. Stanley vzhlédl. Spatřil tri jezdce v širácích — v čele všech starého Luise, malou opičku — jak se kamsi ženou na drobných konících barvy roztavené mědi...

„To jsou hřbata?“

Ramón pravil, že ne, že to jsou dorostlí palominos — ti cowponnys, kravští poníci — nejlepší zvířata pro práci u stáda. „Snad jste o nich už slyšel, je jich teď málo, ale my jich tu máme asi šest. Samý čistokrevný.“

„Ano,“ řekl Stanley. Neměl o nějakých palominech ani ponětí. Ale to nevadilo. Ano — ano — ano, jsou to báječní kravští poníci! Stokrát ano! I na tuto vzdálenost je vidět, že si zasluhují svou slávu!

Díval se za nimi, až splynuli s prérií. Pak znovu sklonil oči k Joaquínovu lístku. Krev se v něm zpěnila. Ten podvodník, ten velkohubý lhář!... Tohle si s vámi, pane Millere, ještě vyřídím.

KAPITOLA DRUHÁ

1.

Hned při první obchůzce s Ramónem seznal Stanley, že za nedostatkem souměrnosti a neladem, jevícím se navenek v uspořádání ranče, je skrytá jistá logika a cílevědomost. Obytně baraky, maštale, skladiště a kůlny-slovem všechny dřevěně stavby, pro něž měl Ramón jediný společný název „cabins“ — byly sice roznožený zdánlivě nazdařbůh po rozsáhlé ploše, a navíc v nepravidelných vzdálenostech od cesty; když ses však podíval lepě, po-chopil jsi, že ten, kdo v průběhu let ranč budoval, postupoval s výrazným smyslem pro účel-ný provoz, a dokonce-jak alespoň Stanleyemu připadalo — i s velkým citem pro postavení na společenském žebříčku, ať už šlo o lidi, nebo o dobytek.

Lidé bydleli co nejbliže u zvířat, o která pečovali, a hodnota, lepě řečeno hodnota jak zaměstnance, tak zvířat stoupala směrem k Petrovově žlutě vilce, jíž Ramón říkal buď po španělsku „casa“, anebo po americkou a po vojenskú „staff“, štáb. Sám Petrš byl pak pro Ramóna náčelník čili „boss“.

Za radou baraku vybíhaly do prerie ohrady pro dobytek, tu rozlehle, tam skromnější. Všemi bez výjimky protékal však potok vroubený stromovím; tak bylo postaráno o stín i o napájení. Vodu pro kuchyni dodávala studna s nezbytnou železnou konstrukcí, na jejímž vrcholu se točilo větrně kolo.

Nejdále od „štábu“ umístil organizátor ranče výkrmnu prasat s přílehlou chatrčí Ponky Billa, toho bláznivého Indiána. Vedle prasečince — oddělená od něho širokým prostorem, který zřejmě neměl jiný účel než chránit ranč před zápachem — rozkládala se prostorná ohrada na krmný skot, přeplněná přežvykujícími voly, mezi nimiž však kupodivu pobíhalo několik prasnic a asi tucet bílých krut. Ramón pravil, že je sem pan Petrš nasadil, aby sežraly kukuřici, která větším pánům upadne od hub. Tím ovšem koloběh neskončil.

Na strese baraku, postaveného u ohrady, posedávali holubi — celé namodrale hejno — občas vzlétli, zakroužili nad corralem a tu se zdálo, že obhlížejí terén, ježto zde jsou jen proto, aby sezobali, co upadne prasatům nebo co přehlédnou krůty. Byla to směšná představa, ale nepochybně pravdivá, a Stanley se přistihl, jak hledá očima ještě nějaký další hladový voj, nejspíše kobylinky, které sežerou zbytky po holubech. Nespatriil však nic a řekl si, že poslední v radě je asi Petrs, protože si k nedělnímu obědu určitě dopřeje holoubátko.

I to bylo k smíchu, ale bezpochyby pravda. Vůbec zde nalézal mnoho směšných věcí, o jakých se mu ani nesnilo, když se zavřenýma očima myslíval na „svůj“ ranč. Například právě tento barak s holuby, přízemní chatrč krytá vlnitým plechem a ozdobená nejen záclonkami v oknech ne větších než kresličí čtvrtka, ale i šňůrou s dámským prádlem, nataženou k nejbližšímu kůlu corralu. Už se chtěl Ramóna zeptat, zda tady bydlí on se svou přísně střeženou odbarvenou dcerou, ale spolkl tu otázku, ježto odpověď byla nabíledni. A také proto, že pojednou mu připadl směšný i sám Ramón, ba snad nejsměšnější vůbec. Jak melancholický Mexičan nyní popošel k další ohradě, plně hnědého dobytka, naleštěného, až to bleskotalo, jak se tam jednou rukou opřel o tyč, zaraženou zdánlivě bez důvodu do země, vypadal pojednou jako Don Quijote, svírající v pěsti své nesmrtelně kopí. Byl snad ještě vyzáblejší než Joaquín Miller, černý oděv z něho činil čáru — stín, protáhlý obličej byl plný smutně vznešenosti a chyběla mu jen přilba a rozcuchaný vous... Ale ne, i přilba zde byla! Nahoře na tyči byl nasazen starý plecháč, prostrílený skrz naskrz jako řešeto, a vnucoval se dojem, že tento rytíř smutně postavy jménem Ramón má klobouky dva — sombrero pro všední den a hrnec pro sváteční příležitosti, kdy táhne proti obrům. A že teď, ve chvíli klidu, počne vyprávět o svých hrdinských výpravách.

Ramón vskutku otevřel ústa, ale pustil se do výkladu o dobytčatech.

„Tohleto je královskéj hereford pane Stanley, a támhleto černý stádo vede královskéj aberdeen angus. Samý kusy vybraný na plemeno, pane, moc drahý zboží za hlavu čtyři pět stovek. Ale takovej bejk jako tamhle Jupiter nebo Athos nebo Big Boy stojí až padesát tisíc, a, za takovou krávu jako tamhle Mylady — to je ta hnědá, here-

fordská s bílou hlavou — dostal pan Clay na výstavě pětadvacet tisíc dolarů. Moje čestně slovo.“

„Hrome, to je peněz,“ řekl Stanley s úctou. Prohlížel si Jupitera, ale viděl jen ohromně zvíře na tak krátkých nohách, že se zdálo zaraženě hluboko do země; jako nějaká obludná rostlina rostoucí ze čtyř kořenů.

„Moje čestně slovo,“ opakoval Ramón slavnostně a pevně. „Je to, jak povídám.“

Konečně pustil svou tyč, aby odstoupil do stínu chatrče, před níž stáli. Počítáno od boudy Ponky Billa, byl to už třetí srub v radě, předposlední na cestě k Petrsovu „štábu“, a kdo v něm bydlel, měl tedy vyšší hodnotu než Indián a Ramón — platilo-li ovšem pravidlo o souvislosti ubytování se společenským stupněm, které si Stanley vykonstruoval; domníval se však, že platí, a bylo mu to příjemně, neboť v tom baraku měl vedle Dona, Ikea a Eddyho bydlet i on.

V té chvíli spatřil Dona, jak se bez klobouku loudá někam ke studni.

„Hezký člověk!“

„Jo,“ řekl Ramón.

Hodnou chvíli pak stáli beze slova, až to Stanleyho začalo nudit.

„Pěkně se ty kravy lesknou,“ prohodil konečně. „Čím to?“

Ramón se zmohl na nepatrný úsměv, který vypadal tím menší, že ho Stanley viděl jen z boku.

„To dělá kartáč, pane Stanley. Kartáč, hřeblo, Ponka Bill a jeden těžce zkoušený člověk. Jako moje maličkost... Takový zvíře dá, pane Stanley, fůru práce, takový drahý zvíře je docela jako drahá ženská. Chce to kadeřníka. Chce to pedikúru. Však zejtra uvidíte...“ Jeho úsměv už byl dávno tentam. „Ale lepší plemenný stádo nenajděte široko daleko. Je jich dohromady sto devatenáct.“

„A to je všechno?“

„Madona!“ řekl Ramón divně. „Větší královské stádo snad ani nikde není! Na pastvinách máme samozřejmě ještě jiný stáda, jestli jste to myslel takhle. Už sice jen asi patnáct set kusu, protože teď hodně odprodali, ale taky samej čistej aberdeen a hereford. Jenomže ne na plemeno, ale obyčejně tradestock tak po padesáti dolarech. Zboží na porážku...“

Dum!

Dunivě buráčení mu přetrhlo řeč. Jinak ho však nezneklidnilo ani dost málo. Sáhl jen do kapsy pro tabák a řekl, to že nic, to jen pan Luis dynamituje s chlapci vranám hnízda. Aby jim přešla chuť roztaňovat se po pastvinách. Jeho prsty plně falešných prstenů drolily po paměti tabák na papírku, zatímco oči sledovaly chomáček kouře, který lezl zvolna vzhůru po obloze jako velký neohrabaný pavouk.

Dum... Dum... Dum...

„Stojí to za ten dynamit?“

„Čert ví,“ řekl Ramón motaje cigaretu. „Ono je tady ty černý ha-
věti hrozně moc. Tolik, že když je něco popadne a najednou vylít-
nou, vypadají jako hrozný černý křídlo a dobytek se plaší. Jenže kvů-
li tomu je nedynamitujou, ale kvůli klíš'atům. My tady máme někte-
rý pastviny docela zaklíšť'ovaný a boss, jako pan Petrs, je toho názo-
ru, že to roznášejí vrány. Tak tedy na ně jdem s dynamitem. Nesmr-
telnej — jako pan Luis — ale říká, že je to pitomost.“

„Mně se taky zdá,“ řekl Stanley a myslel si, že tohle je vrchol. Tri rytíři prerie táhnou v plně zbroji proti vranám! Na něco takového měl přijít Don Quijote...

„Tak jdeme dál,“ řekl Ramón.

Pomalou se hnuli k čtvrtému baraku, poslednímu před Petrsovým štábem.

Rozměry i tvarem se podobal všem ostatním, ale pod oknem vi-
selo ptačí krmítko a vyvolávalo představu staře panny nebo učitele
ve výslužbě, který si z dlouhé chvíle hraje s vrabčáky. Stanley se
zastavil. Napadlo ho, že zde nemůže bydlet nikdo jiný než starý Luis,
ten král kovbojů, a bylo „mu to napůl k smíchu a napůl proti mysli.

„Čí je to kabina, Ramóné?“

Ale Mexičan už zabočil doleva a Stanley si poprvé povšiml, že
při chůzi klade chodidlo před chodidlo jako provazolezec. „Haló,
Ramóné!“

Ramón se obrátil a na okamžik byl strach, že spadne do propasti,
protože šlápl stranou. Nespadol samozřejmě nikam. Přetřel si hřbetem
ruky nos a přitakal, že ano, že tady odjakživa bydlí pan Luis.

Tedy přivál vítr trs vlahé vůně a Stanley se zachvěl radostí. Po-
znal pach konírný.

Měli k stáji sotva třicet kroku, neboť přiléhala zezadu k baraku Nesmrtelného.

Směrem k prérií byla otevřená, avšak dřevěně steny navršené na trávníku ukazovaly, že v zimě z ní lze vytvořit teplý, chráněný útulek. Pod palandou, sloužící očividně jako seník, stálo u žlabu pět koní, ta záludná bestie Seesaw, poznamenaná skvrnou kolem ocasu, jeden stejně velký hřebeček a tři poníci, ti slavní palominos. V koutě sedel na stoličce Don Balding, měl na sobě bílý pracovní plášť a vypadal jako dentista. Neošetřoval však chrup, nýbrž levou přední nohu klisničky s chytrými očima a se srstí zbarvenou do růžová jako housle: potíral kloub těsně nad kopytem jakousi černou masťou, omotával bandáží a opět mazal — na každé ovinutí novou silnou vrstvou.

„Haló,“ řekl posmutněle.

„To je váš kůň?“ zeptal se Stanley.

Don přikývl.

„Zatracená práce. Hnisá jí to jako...“ „Asi se škrábla o kámen,“ řekl Ramón.

Don zavrtěl hlavou:

„Ba ne, to by se to tak rychlé nezanítilo.“

Tvářil se daleko bolestněji než kobylika. Měl ji asi rád, a Stanley ho chápal. Tito poníci by nadchli každého — Houpačka byla krásné zvíře, ale proti nim vypadala jako slon. Ne pro svůj vzrůst. Palominos dosahovali přinejmenším tři čtvrtin její výšky a nebyli zdaleka tak drobní jako ta zvířátka, která vystupují v cirkusech s chocholy na hlavách a podobají se něčemu mezi hříbaty a psíky. Skrývalo se za tím — za rozdílem mezi Houpačkou a poloviny — něco jiného. Z poníků čišela obratnost, a navíc cosi moudrého, snad pochopení, k čemu tady jsou. Byli zarůžověli s celou škálou odstínů žluti, hnědi a zlata, a právě touto čarovnou měňavou barvou připomínali Stanley-mu housle, na které hudlal jako kluk. Nedotáhl to nikdy za první polohu a z celého hudebního umění se mu vlastně nejvíce líbila zadní strana houslí, podivuhodně růžová a žíhaná stíny, které se vlnily a měnily, kdykoliv jsi houslemi pohnul.

„Violin! Housle!“ řekl nahlas a zaradoval se, když jeden z poníka obrátil k němu hlavu, jako by se mu to slovo líbilo.

„Co je s houslemi?“ zeptal se Don.

„Nic.“

Don se na něj žertovně podíval, než opět sáhl prstem do plechovky.

„Krucí,“ řekl, „došla mi omáčka. Stanley, skoč na seník, mám tam v koutě ještě hrnec.“

„Milerád,“ řekl Stanley a ohlížel se po žebříku. Našel jej venku opřený o stenu stáje. Vylezl k otevřeným dvířkům. Sáhl do tmy uvnitř a strhl ruku, až bezmála spadl: dotkl se něčeho měkkého a teplého.

„Past!“ Z temná se vynořil světlý ovál.

Poznal Rositu.

„Našels?“ křikl zdola Don.

„Ano.“

Vzal hrnec, který mu podávala. Počal slézat neschopen odtrhnout oči od její vyděšeně tváře. Dole chvílku otálel, než se od-vážil vstoupit do maštale. Měl pocit, že je mu vidět na očích, co nahoře spatřil, že to kdekdo musí jasně číst, hlavně Ramón.

„Tak máš to, nebo ne?“ volal Don Balding.

„Ano. Už jdu.“

Položil mu hrnec k nohám. Na Mexičana ani nepohledl. Báł se ho. Tak Rosita a Don měli spolu schůzku u konírny. A pak se dce-ruška schovala na seník před tátou.

Mlčky přešlapoval. Díval se do země, ale stále měl tíž pocit, že vším i tou sklopenou hlavou, prozrazuje, co na seníku spatřil. Do- konce i svým mlčením. Otevřel ústa, aby prohodil něco běžného, ale nic ho nenapadlo. Byl rád, když zdálky opět zarachotil výbuch.

„Podle mého by se to mělo postříkat něčím z letadla,“ řekl s úle- vou.

„Copak?“ ptal se Don.

„Tráva, pastviny. Proti klíšťatům.“

Don vyhrnul spodní ret a hned bylo veseleji.

„Pan Clay má aeroplán. Jenže s ním tady ještě nebyl.“

„Byl,“ řekl Ramón.

„No jo, ale nepřistál, jen zakroužil,“ řekl Don. Legračně stříhl očima. „A něco nám shodil!“ „Co?“

„To se neví, protože to spadlo do corralu a kravy to sežraly jako bonbón. Ale asi to byla kytice s vizitkou. On si pan Clay potrpí na kytice s vizitkami, co, Ramóné? Petrs mu taky vždycky o vánocích pošle kytici s vizitkou, a my se na ni všichni podepíšeme, a pan Clay nám zase pošle pár pašovanejšch flašek. Že, Ramóné? A taky s vizit- kou.“

„Tak nějak.“

„Safra,“ řekl Stanley celý vyjevený.

Don se smál, ale Ramón ne, Ramón zadumaně zašlápl oharek a šel pomalu pryč. Opravdu velmi pomalu a opatrně — jako po nějaké čáře, kterou vidí jen on. Neřekl ani slovo a Stanley nevěděl, má-li se pustit za ním. Nakonec zůstal. U koni mu bylo líp než u krav, a bude- li Ramón chtít, ať zavolá.

„Tak co,“ prohodil Don. „Jak se ti to tu zamlouvá?“

„Dost,“ řekl Stanley. Pak slyšel šramot za bočnou stěnou a věděl, že Rosita slézá. Ještě chvíli okouněl, než se nenápadně hnul ven.

Spatřil ji na prahu rozsáhlé kůlny za studnou. Stála tam, dlaň nad očima, a dívala se k němu. Napadlo ho, že na něj čeká, že mu chce

něco vysvětlovat. Po Ramónovi nebylo vidu, pustil se tedy rovnou čarou k jejím rudým stěvíčům. Klopil hlavu a díval se jen na ně, na ty stěvíčky. Ve tvářích měl horko, jako by se styděl, jako by se měl zač stydět. Úporně uvažoval, co jí řekne. Naštěstí ho předešla.

„Pojďte, Stane, ukážu vám kuchyni a jídelnu. Ať víté, kde dělám.“

V kuchyni se točila stará černoška, která mu hrdě prozradila, že se jmenuje Susie. „Susie, pane, Susie!“ Když neprojevil překvapení, utřela si zklamaně ruce o zástěru. Jídelna byla holá místnost s dlouhým holým stolem, několika lavicemi a tak nízkým stropem, že se Stanley pokusil dosáhnout na něj rukou. Rosita ho napodobila a okamžik stáli proti sobě velmi blízko a se zdviženými pravicemi, jako kdyby přísahali. Ucítil pronikavou vůni orchidejí, vanoucí Rosíte z vlasů.

„Tátovi nic neříkejte,“ zašeptala. „Rozumějte, já někdy zalezu na seno a spím tam celé odpoledne a táta má zlost. Ale je na tom něco zlého?“

„Proč by bylo,“ řekl a pomyslel si, že menší dávka by jí svědčila líp; menší dávka všeho, voňavky, pomády i lhaní. Protože Rosita hloupě lhala — kvůli spaní na seníku by se nevoněla, ne-namalovala by si tak pečlivě rty a rozhodně by si nevzala černou sukni s touto růžovou, čerstvě nažehlenou blůzkou.

„Táta je morous,“ řekla prosebně. „Moc dobrý člověk, ale mórous.“

Vedla ho ven. Na prahu je napadli psi, Geronimo s Wolfem; shýbla se k nim, ruce na kolenou: „Počkejte, Stanley, seznámím vás.“ „Už mě seznamoval váš otec.“

„Nevadí, aspoň si to zopakujou. Geronimo, tohle je novejší pán, čuchni si k němu... Očičej ho!“ opravila se. „Je to nový, moc hodný pán. Bude ti dávat masíčko!“

Geronimo se olízl, jako by rozuměl.

„A teď ho pohladte, Stanley. Nemusíte se ho bát. Když jste se mnou, neudělá vám nic. Má mě rád.“

„Ani se mu nedivím,“ řekl ze zdvořilosti.

Vděčně se na něj podívala. Měla kupodivu krásné oči, bezmála stejně velké jako Ike, ale samozřejmě ne tak vyvaleně. A mnohem jasnější, nic ze světa hmyzu.

„Výborně,“ zasmála se. „A teď aby viděli, že jste můj přítel. Do-
volíte?“

Vzala ho pod paži. Usmál se. Bylo mu mile, že s ním jedná tak kamarádsky. Najednou měl pocit, že je zde více doma. Vtom se zpo-
za kuchyně vynořil Ramón. Rosita pustila Stanovu paži: „Haló, tá-
to!“

Přiblížil se k nim, hledě na špičky svých zamazaných bot. „Mys-
lel jsem, že jdete za mnou,“ řekl Stanley. „Zdržel jsem se u koni.
Nezlobte se.“ „Na shledanou,“ řekla Rosita. „Na shledanou, slečno.“

Kráčel za Ramónem a myslel si, že ta odbarvená Mexičanka je
vlastně příjemné děvče. Žádná hvězda, to se ví, ale konec-konců se
člověk nemůže Donovi divit, že...

A hrome!

To, co mu znenadání blesklo hlavou, bylo tak překvapující a zá-
roveň tak očividně, že se kousl do rtů:

Rosita neměla schůzku s Donem, nechodí za ním, nebyla u něho
v konírně. Vyloučeno! Jinak by přece Don věděl, kam se schovala, a
určitě by mě na seník neposílal!

Ale proč tedy byla na seníku?! Kdepak, její řeči, že tam chodí
spát, neobstojí ani minutu. Pro koho se tak nastrojila?

Dal se v duchu do počítání, kdo všechno teď na ranči je: Ike a
Eddy odjeli s Nesmrtelným, zůstal zde tedy jen Petrs, který má vda-
nou dceru, účetní White, kterému je také přinejmenším padesát, a
Ponka Bill, ten pomatený Indián...

Vrtěl hlavou. Záležitost dostala zčistajasna docela jiný, záhadný
ráz. Ledaže by zde byl ještě někdo, koho dosud neznám a o kom se
nikdo nezmínil...

Třeba někdo, o kom ví jen Rosita — nějaký štvanec, zločinec.
Prostě někdo, kdo se skrývá.

Nějaký fantóm!

Tise se zasmál. Fantóm! Skrytý padouch!... Přivřel oči a před-
stavoval si, jak by to bylo báječně, kdyby to nebyla jen představa. V
té chvíli si to ze srdce pral.

V třetí kabině — chatrči, kde ho Nesmrtelný ubytoval, byla úzká chodba a dva pokojíky. Na chodbě stálo plechově umývadlo a džber, o který Stanley při trojí cestě třikrát zakopl, ale místo zrcadla visel na stěně reklamní plakát na cigarety s poprsím krasavce, z něhož zbyla jen kravata a vesta; tvář byla přelepena obratně načrtnutou karikaturou Ikea Clubba s otevřenými ústy, aby bylo dobře vidět vyražené zuby.

Na bílé omítnutých zdech světnice, pokrytých čmouhami prachu, se skvěl loňský kalendář Pan American a fotografie jakési filmové hvězdy, která vypadala jako skalpovaná, ježto jí scházel kus hlavy i s účesem. U zdi stály dva vojenské kavalce s chlupatými příkrývkami a od stropu viselo na lasovém provaze bidlo, obtížené párem bot s vysokými podpatky, ponožkami a kusem děravého hadru.

„Ty ti půjčím, jestli chceš. Jako ty elegantní perka. Dolar měsíčně, a jsme vyřízený,“ nadhodil Eddy zkusmo.

„Jestli mi budou...“

„Proč by ti nebyly?“

„Vypadají malé. Jaké je to číslo?“

Místo odpovědi stáhl Eddy boty a počal je ve světle žárovky lákavě předvádět.

„Neproděláš na tom! Jen dolar za každéj načatej měsíc. To se ví, že si brzy koupíš svoje. Proto říkám za každéj načatej, rozumíš mi, jo?“

Stanley si je natáhl. Když se postavil, měl zvláštní pocit, že se mu celé tělo hrne, sype do špiček, že vlastně stojí na špičkách, protože se proměnil v baletku.

„Kdepak. Tlačí.“

„Blbost. Na to si zvykneš,“ mávl Eddy rukou. „Když chceš něco vědět, jsou náhodou kapánek veliký! Jenomže ne moc. Skoro akorát. A na koni musíš mít malý boty, to má svou velikánskou přednost.“

Mluvil ještě chvíli a zapletl to tak dokonale, až Stanley cítil, že boty jsou mu zároveň veliké i malé, že jsou mu tedy právě dost.

Plácli si a hned nato se Eddy vytasil s přiléhavými jezdeckými kalhotami, už notně obnošenými.

„Tyhle jsou mi malé, proto ti je pronajmu. Pět mrňavých dolárku za každých pět načatejch měsíců, skoro zadarmo, člověče! A je to senzační najlón, aspoň na zadnici, koukni. To je daleko lepší než kůže, protože se tolik nezapaříš. Jak říkám, pět mrňavounkejch... Ber. Neproděláš na tom!“

Kalhota náhodou Stanleyemu padlý tak znamenitě, že si je hned nechal na tele.

„A co ty máš!“ pokračoval Eddy vrašte čelo. „Něco městskýho bych třeba koupil, ale to se ví, jen něco úplně senzačního. Člověk nemůže pořád chodit jako od krav, holky v Pawhusce už na to nejsou zvědavý, to ti dá rozum.“

„Jak to? Proč?“

Místo odpovědi se Eddy převalil na postel, ruce pod hlavu, a zadíval se snivě na strop:

„Ty — jak se ti líbí jméno Mary?!“

Stanley ještě pozoroval s velkou zálibou své nově kalhoty: „No, dost...“ Chtěl říci dost všední, ale Eddy ho pohotově předešel:

„To bych řek! Mně úžasně. Mary. Mary... Člověče, kdybys ji viděl! Žádný odbarvený vlasy, všechno nátur!“

„To je hlavní. A kde je. Myslím, kde bydlí.“

„V Pavohusce, to je samozřejmý. Úžasná holka! Na mě se můžeš spolehnout, j á j sem znalec... Jenže má nepřijemného tátu. To je její jediná nevýhoda.“

„Hm,“ zabručel Stanley. „A co dělá? Ta Mary, ne ten táta.“

„Prodává prádlo. Košile, fusekle, kravaty a tak,“ prohlásil Eddy okouzleně. „Ale nemysli si, nic obyčejného. Samý drahý zboží! A kdybys viděl, jak tu kravatu podá — jako medailí za hrdinství! Jako rád, co se věší na krk!... Jenže tátu má, to se ví, otravného. Ale mně to nevadí. Mary je Mary... Jednou ti ji možná ukážu.“

„Hm,“ zabručel Stanley bez nadšení. Zajímala ho teď jiná otázka: zda Rosita neměla schůzku s Eddym. Tak zcela nemožně to nebylo! Třeba nevěděla, že Eddy odjel, třeba ho Nesmrtelný vzal s sebou znenadání, nečekaně. A Eddy teď možná básní o nějaké Mary, aby mě zmátl. „Hm...“ zabručel ještě jednou. „Ale moc se ti divím, že jezdíš za holkama bůhvíkam, když tady máš u nosu Rositu.“

Eddy poskočil na posteli jako ryba:

„Cože? Tu si běž namluvit sám! A jestli se stydíš, nech to na mně, j á jí vyřídím, že na ní můžeš nechat oči nebo tak...“

„Ne, děkuju mockrát,“ bránil se Stanley chvatně. Eddyho slova, a hlavně tón ho přesvědčily, že byl na falešně stopě. „Náhodou se mi nelíbí o nic víc než tobě.“

„To bych se taky divil. Rosita a ty, takovej prachař!“

„Bejvávalo, bejvávalo...“

„To je fuk,“ odfoukl Eddy a začal se zoufale tahat za své pomerančově vlasy. „Kristepane, když si pomyslím, žes měl hory zlata a žes mohl klidně dělat, cos chtěl! Všecko na světě jsi mohl! Panebože, když si vzpomenu...“

„Kdepak,“ usmál se Stanley. „Pravě teď dělám, co jsem vždycky chtěl.“

„He? Snad mi, člověče, nechceš vykládat, že to všechno myslíš doopravdy!“

„Myslím.“

„Tak dost, nebo mě něco trefí a kravy budou muset nosit smutek,“ ušklíbl se Eddy a vstal. „Ukaž radši, co máš. No, otevři ten svůj gramofon. Nebo je to na klíč?“

Bez okolku otevřel Stanleyho kuffík, rovnou hmátl po knížce, která ležela navrchu.

„Hele, co to s sebou taháš? Modlitbičky?“

„Ne,“ řekl Stanley na půl úst; neměl rád, když se mu někdo hrabal v prádle. „To je jen takové povídání o fyzice.“

„He! K čemu?“

„K ničemu, jen tak.“

„Nepovídej! Když to s sebou taháš, tak to není jen tak! K čemu to máš?!“ Upíral na Stanleyho své bledě modře oči, jako by ho podezříval, že chce na ranč propašovat pekelný stroj.

„Co je ti po tom!“ zavrčel Stanley dopáleně. „Náhodou mě to zajímá.“

„Co tě na tom zajímá!“

„Jdi do pekla... Čas mě na tom zajímá! Jak se mění. Teď se pořád píše, že když letíš v kosmu, běží ti čas jinak než na Zemi. Třeba se vrátíš za dva roky, ale na Zemi už uplynulo sto let. Rozumíš tomu?“

„Ne.“

„No, a já taky ne, to jsme už dva. Jenže mně to tak vrtalo hlavou, že jsem si koupil tuhle knížku.“

„Teda...,“ zamyslel se Eddy, hlade si knížkou svůj tupý nos. „Teda já ti řeknu, to by bylo pošušňání! To by bylo něco, vrátit se za sto let, Petrs pod drnem, kdekdo pod drnem, ranč možná v prachu...“

„Kdepak,“ řekl Stanley. „Ranče budou vždycky.“

Eddy ho neposlouchal:

„Hrome, to by se mi líbilo, to teda...“

„Tak si to přelouskej, ať víš, jak na to,“ zašklebil se Stanley. „Ale tu věc s časem tam nenajdeš, já už to přelistoval ve vlaku.“

„Škoda,“ řekl Eddy. „No, nevádí.“ Strčil knížku do záňadří, vy-pjal se a poplácal si hrud'. „Mě to náhodou zajímá taky, mě zajímá moc věcí, ty blázne! Ba jo, jsi blázen, jinak bys sem nelez...“

Spatřil, že si Stanley udiveně prohlíží své staré kalhoty, ty, v nichž spadl z Houpačky a které nyní objevil spraveně na posteli.

„Asi ti to sešila Rosita,“ řekl posměšně. „Asi na tebe trpí! Na tvým místě bych jí běžel poděkovat... No doopravdy! Honem utíkej, možná že něco vyfasuješ.“

„Já vím, od Ramóna!“

„Kdepak. Od ní!“ mlaskl Eddy.

„Kdopak o to stojí!“ Stanley se začervenál. „A poslyš, kdo vlastně na ranči je vedle těch, co už znám? Myslím muže, chlapy!“

Eddy potáhl legračně nosem:

„Chlapy? Těch je tady málo. Vlastně dohromady žádnéj. Samozřejmě když nepočítám tebe.“ „Ne! Bez legrace!“

„Však! Nesmrtelnej je dědek, Petrs je krysa, White je veš, Ramón je hnojař, Ike je opilec a Don je...“ Vedle ve světnici zaharašily kroky a Eddy ostražitě zmlkl.

„No, a dál?“ ptal se Stanley šeptem.

„Co dál? Kolik tady chceš mít lidí?“

Stanley mlčel. Bylo to tedy tak, jak si odpoledne myslel a představoval. Opět pocítil příjemné mrazení... Sedí si na postel, ale hned opět vstal. Rozhodí se, že vskutku půjde Rosíte poděkovat, protože to vyžaduje slušnost. Ať se Eddy chechtá jak chce. Ale když otevřel dveře, spatřil přímo proti sobě Ikeovu karikaturu.

„Ty, Eddy,“ otočil se. „Jak přišel Ike o zuby? Kdo mu je vyrazil?“

„Ramón ne, jestli ti jde o to,“ zarehtal se Eddy. „Bejk mu je vyrazil, vlastně vytrhl! Ike je, panečku, v ropingu nejlepší z celého širokého kraje! Vlastně bejval, ještě se o tom vypravujou zkazky. Ike, panečku, dokázal převalit bejčka zubama! Fakt, sám jsem to viděl doma v Adě na rodeu, ještě jako malej. Ike prostě vzal laso do zubu — takhle! — rozjel se za bejčkem, chytil ho, zastavil koně, trhnul hlavou a bejk ležel! A k tomu je zapotřebí nějaký síly! Ale Ike, panečku... Žadnej to nedokázal, jen on! Jenže jednou moc prudce trhnul — nebo už měl zuby vyviklaný, já nevím — a bác. Proto taky šel na Kóreu, z trucu, že už není šampión rodea. Aspoň se to říká. Jenže tam mu zuby nenarostly, a teď si na ně šetří. Ačkoli už moc dlouho, pokaždý to propije, nebo si něco pitomého koupí. Tuhle si koupil

kapesní rádio, jen takový laciný, japonský samozřejmě. Aby mu nebylo smutno, když spí venku... A taky starej motocykl.“

„Copak nemá koně?!“

„To víš,“ řekl Eddy. „Zrovna na koni bude jezdit do Pawhusky a bude ho tam garážovat na hlídaným parkovišti. Ale pořád je členem RCA.“

Vedle někdo zadupal. Asi zrovna Ike, o němž byla řeč. Stanley zavřel dveře:

„Jakého RCA?“

Eddy se na něj podíval, jako by žasl, že se na světě ještě vyskytnou takoví nevzdělanci.

„Rodeo Cowboys Association, přece! Tam každého nevezmou!“

„Tys tam taky?“

„Budu,“ řekl Eddy s nezlomným přesvědčením. „Nesmrtelnej tam je taky, ale Don ne.“

„Kupodivu...“ Stanley potřásl hlavou. „A proč vlastně říkáte dědovi Nesmrtelný?“

Eddy vyprskl:

„Jsi zvědavěj? Tak se ho utíkej zeptat... Ne, neblázni!“ Polekal se, když Stanley stiskl kliku. „Proto ne, že by byl neprůstřelnej, jestli víš, jak to myslím. To se ví, že by se z něho dalo udělat sítko, jenže se o to ještě nikdo nepokoušel... „

„Tak proč!“

„Heleď, počkej, ať ti to poví sám. To stojí za moc peněz! A že ti to poví, to ti zaručuju. On je totiž moc samolibej dedek.“ „Aha.“

„Haha,“ zahuhňal Eddy zvesela a Stanley vyšel ven.

3.

Tma se místy kupila v neproniknutelných chuchvalcích, ale jinde se lesklý pásy průsvitnějšího šera a zdálo se, že noc se skládá z mnohá kusu, které se občas převalují z boku na bok jako spáči. Bylo chladno. Když Stanley zvedl obočí, připadlo mu, že sněží. Tolik hvězd se třepotalo na obloze.

Chvíli stál na prahu baraku, obrácen k dobytčím ohradám. Bylo naprosto ticho — alespoň jemu, který uvykl ruchu velkoměsta, zdálo

se ticho stejně neproniknutelně jako ony kusy tmy. A opět: místy chvílemi pronikl nocí jedva slyšitelný zvuk, jako by i ticho bylo složeno z nesouvislých úseku. Tak zaznělo kratičké zařinčení řetězů..., po něm odfouknutí neviditelného dobytčete., podobně vzdechu. Pak klapání v chatě, jako když děvče přejde po dřevěné podlaze — zřejmě klapot Eddyho vysokých podpatků... A posléze prapodivně zapištění či zajásání, které odkudsi přilétlo, přivanuto větrem.

Neměl tušení, co je to, a nestaral se. Stál a vdechoval tuto rozsáhlou, studenou noc, plnou hvězdného mihotání. Blesklo mu hlavou, že kdyby se teď pustil na jih, nenarazil by možná radu dni na človíčka, natož na lidské obydlí. Maně přivřel oči ve snaze soustředit se a vyzkoušet své smysly, zda i potmě vnímají ty pustě dálky vůkol. Ano. Zdálo se mu, že vzduch je plný velkolepě samoty, že vítr vane zcela jinak než v Chicagu, že hladí zcela jinak, že z něho prostě vycití uješ prostor — tak jako někdy už po zvuku poznáš, zda zazněl v těsné místnosti, anebo pod klenbou obrovského dómu.

A on teď stál v největším dómu na světě, a sám, anebo skoro sám — slovem právě tak sám, aby se cítil pánem svých činů a svého osudu. To — jak matně tušil — bylo to právě, po čem vždycky toužil. Či ne snad vždycky, ale určitě od té doby, co měl dost síl, aby se postaral sám o sebe. Vůbec nepochyboval, že tu sílu má, jenomže v Chicagu a vůbec ve velkoměstech jí nikdy nevyužiješ. Proč? Těžko to vyjádřit, ale někdy si připadal jako lev nebo jako mustang nebo něco stejně nezkrotného, plněno života a báječného. Anebo třeba i jako d'Artagnan, který měl tu smůlu, že se ocitl v moderním lidském mraveništi, kde všechno běží podle pravidel dělaných na míru upoceným měšťákům. Co si tam sebelepší mustang nebo král mušketýrů počne? Ať zkusí postavit se na zadní nohy, ať zkusí vytasit kord! Za čtvrt hodiny bude za mřížemi, buď v zoo, nebo v base. Zkrátka k zbláznění... Kdežto tady ne! Tady má mustang vůlí, prostor, a mušketýři si tu žijí po svém, ačkoliv už dnes ovšem nenosí kordy, nýbrž revolvery.

Spokojeně se zasmál — srovnání kovbojů s mušketýry mu spadlo neobyčejně výstižně — a pustil se vlevo k Ramónově chatrči. Zaslechl oba psy, jak běží tmou, ale nebál se jich, už se s nimi znal, a nadto měl pocit, že na něm stále ještě lpí cosi z Rositina tepla, a sa-

mozřejmě hlavně z té její voňavky. Nicméně přidal do kroku. Náhle ho ovanula vlna prasečího zápachu a řekl si, že Rosita se možná poleva voňavkou jen proto, aby přehlušila tenhle nemilý parfém... Ano, jen proto! A čistou nažehlenou blůzu si možná vzala kvůli mně. A na seník se schovala... Ale ne, tu poslední záhadu si vysvětlit nedovedl.

Byl už na tři kroky od Ramónova domku. Malá okénka se záclonkami zela dokořán, zevnitř padaly dva pruhy světla a v jednom z nich se protahovalo strakatě kotě.

„Dobrá večer,“ ozvalo se ze tmy.

Teprve když přimhouřil oči, spatřil Rositu.

Seděla na lavičce v hlubokém stínu, ale nyní vstala, a jak učinila krok, dostala se do pruhu zažloutlé záře. Vypadalo to, jako by se vynořila z hlubiny. Nebo jako by ze sebe strhla tmavomodrý závoj.

„Dobrá večer, slečno,“ řekl nejistě. „Přišel jsem vám poděkovat za ty... za ty...“ Nechtělo se mu říci „kalhoty“, ale nenašel jiné slovo.

Pomohla mu z rozpaku, které snad vytušila: „Ale to nic! Nemluvte už o tom, prosím vás. A seznamte se s Minnie!“

Shýbla se pro kotě:

„To je moje Minnie. Budete se mít rádi, že ano! Minnie, to je pan Stanley Fort.“

Zřejmě přikládala tomuto společenskému aktu velkou důležitost a on se přizpůsobil. Potřásl kotěti packou.

„Těší mne.“

Když vzhlédl, připadlo mu, že Rosita má stejně žlutě oči jako kotě. Vzápětí si uvědomil, že se jí v nich pouze odrážejí žlutá, osvětlená okna.

„Sedněte si u nás, Stanley,“ usmála se. „A vypravujte.“

Posadil se.

„O čem, slečno?“

„No přece o Chicagu. Nebo o New Yorku, o čem chcete! Jen ne, proboha, o kravách.“

Přisedla, opřela lokty o kolena a obrátila k němu tvář jako v napjatém očekávání.

Zatápal, jak začít.

„Co vám mám povídat, slečno Rosito...“ „A neříkejte mi Rosito, prosím vás. Je to takové... no moc všelijaké, moc jižní. Říkejte mi Rose.“

„Jak si přejete...“

„Abyste rozuměl,“ přerušila ho znovu, „my jsme sice s otcem přišli z Nového Mexika — z Albuquerque, ještě tam mám babičku a příbuzné — ale teď jsme tady a mně se tady líbí... Totiž ne zrovna tady na ranči, ale tady na severu. V Chi se mi samozřejmě líbilo ještě víc.“

„Vy jste tam byli?“

„Táta tam dělal na jatkách,“ přikývla pyšně. „Už je to moc let, já tehdy ještě ani nechodila do školy. To ale vím, že mi tam každý říkal Rose. Little Rose...“ Opuštěně kotě na ni začalo dorážet. Netrpělivě je, odstrčila nohu. „A na všechno se pamatuju a pořád se mi stýská. Hlavně po světle, po světlech! A po obchodech, po kinech, po reklamách, když to tak svítí... Zkrátka po všem... Po všem,“ opravila se jako už odpoledne a Stanley si řekl, že chudák Rosita — vlastně Rose — se před ním snaží mluvit správněji než před druhými. Bylo mu to mile ne kvůli nějaké hloupě gramatice, ale protože z toho nějak vyplývalo, že jí na něm záleží.

„A vidíte,“ spustil a odmlčel se. Na nebi vyšel měsíc a v jeho světle stál Ramón se sombreroem v ruce. Měl oholenou lebku, která se leskla do šedivá jako helma.

„Táto,“ řekla Rosita, „vypravujeme si o městech.“

Vyznělo to jako omluva a Stanley v první chvíli nevěděl, zda zůstat, nebo se zvednout, zda Ramón nemá zlost, když už ho dnes s Rositou zastihl podruhé. Ale Ramón se pokojně posadil vedle nich a vytáhl z kapsy svůj věčný cigaretový papírek.

„No tak vypravujte, pane Stanley,“ prohodil. „Dcera to moc ráda poslouchá. Je jí tady smutno.“

Rosita vzdychla a vzala ho kolem ramen.

„A jak. Jednou ti, padre, uteču! Vážně, připrav se na to! Pojedu do Chi nebo ještě dál na východ a budu prodávat voňavky v obchodním domě. Nebo látky, nebo šaty! To se ví, šaty, róby! Budou ke mně chodit milionářky...“

„Milionářky nekupují v obchodních domech,“ usmál se Stanley.

„To je jedno! Třeba budu manekýnka v nějakým vznešeným kráme, a budou mě fotografovat, a já budu chodit po takovém vysokým pódiu...“

Pojednou se vzdala snahy mluvit správně, nebo na to zapoměla, celá unesená svou vidinou. Napřímila se. V měsíční záři se jí oči leskly do zelena. Z oken stále padalo žluté světlo, ale nyní se zdálo, že je to jen odlesk Rositiny vlasu, nějaká žlutá mlha, která by náraz pohasla, kdyby si děvče vzalo na hlavu klobouk nebo šátek. Ramón si zapálil a vstal. "No jo... Tak se z toho jdi vyspat, dcero. A vy si taky jděte lehnout, pane Stanley. Zítra nás čeká pěkná rachota." "Nás?" Stanley překvapeně vzhlédl. "Jo. Pan Luis vás přidělil ke mně. Budete se se mnou starat o královský stádo." Stanleymu se něco zaseklo v hrdle. "Ach tak," vydechl. Díval se na Rositu, co tomu říká. Ani se nepohnula, asi vůbec neslyšela, o čem Ramón mluví. "Tak... tak dobrou noc," řekl s tísní.

Loudal se k své ubikaci. Měsíc stále svítil, nalevo bylo vidět dobytek ve výkrmně a kus dál dobytek v královských ohradách — desítky a desítky šerých hřbetu, desítky a desítky šerých rohu, spletených místy v divný les.

Tak tohle mě čeká. Ne kovboj, ne mušketýr, ale hnojař...

Jak pomalu šel, spatřil občas zavlnění, které proběhlo ležícím stádem, nebo i střípek lesku, když se měsíční světlo odrazilo od oka některého z dobytčat. Chvillemi se pohnula obrovská bílá hlava a tu se zdálo, že se zavlnily i rohy.

Tak tohle mně hodili na krk...

U svého baraku se zastavil a opřel se o dřevěnou stenu. Od ohraďdy doléhalo tiché frkání, funění krav, znělo hned zde, hned onde, jako by se dobytčata dorozumívala šepem či nějakou zvláštní řečí, přizpůsobenou nočnímu klidu. Ach bože, řekl si, co jiného jsem ale mohl čekat. To se ví, že se mnou vymetou to nejhorší, jinak by mě byl Petrs nevezal! Budu se prostě muset prokousat, zatnout zuby a vydržet...

Zatajil dech a přitiskl se těsněji k baraku.

Po levě straně, směrem k Rositinu baraku, kradl se lidský stín, ale nebyl to ani Ramón, ani Rosita. Byl to muž, který nesl cosi přes rameno — a který nyní znenadání klesl k zemi a zmizel. Jako by cítil, že je pozorován.

4.

Dlouhou chvíli stál Stanley bez hnutí, napínaje zrak, zda snad nezahledne vlnění trávy, jež by prozradilo, kam se neznámy plíží. Avšak slabě měsíční světlo se zachytilo v parách, visících nízko nad zemí, a ten, kdo ležel pod nimi nebo v nich, ztratil se stejně dokonale, jako kdyby se ponořil pod hladinu rybníka.

Kdo to byl? Někdo z ranče?... Ale proč se plížil?!

Nesmysl. Nikdo z domácích by se nechoval tak podezřele. Musel to být kdosi cizí... snad právě onen fantóm, kterého nikdo nezná, jen Rosita.

Snad! Bylo to velmi přijatelně řešení, a navíc velmi lákavě. Nicméně Stanley usoudil, že učiní nejlépe, přesvědčí-li se, kdo z osa-

zenstva je doma a kdo ne; měl pocit, že fantóm je příliš snadná odpověď, protože fantómem se dá vysvětlit prostě všechno.

Oči upřeně tam, kde postava zmizela, odlepil se Stanley od baru, obešel v jeho stínu roh, vystoupil na kladu položenou pod okny místo lavičky a vysunul čelo nad okenní rám. Ve známe světlici dřepěl na okraji postele Eddy a čistil si boty tak zaníceně, až se mu na temeni třásla rezavá chocholka.

Eddy to tedy nebyl, jak se ostatně dalo čekat.

Několika opatrnými krůčky postoupil Stanley po kládě až pod druhé osvětlené okno.

Uvnitř sedel Don Balding, na levém předloktí měl navlečenou botu a čistil a leštil, vyplazuje špičku jazyka jako chlapec, když se učí psát. Bylo to tak směšně, že Stanley na okamžik zapomněl, proč se vlastně do světlice dívá. Boty, boty, boty!

Zakroutil hlavou, seskočil z klady a pustil se k baru s ptačím krmítkem. Zde kláda nebyla, avšak stačilo mu vystoupit na špičky, aby spatřil, že nesmrtelný děda je doma. Sedel na kavalci v téže pozici jako Don a Eddy, tvářil se stejně jako Don a Eddy a činil tytéž pohyby jako Don a Eddy. Žárovka promítala jeho pohyby na stenu, kde visel i veliký černý obraz, jenž zdobil světlici; jenomže to nebyl obraz, nýbrž stín boty s vysokým podpatkem, kterou Nesmrtelný čistil. Na stolku u postele ležela obrovská krabice ze stříbrného plechu a Stanleyho v první chvíli nenapadlo nic jiného, než že je to schránka na to nejvzácnější a nejdůležitější, co kovbojově mají — pouzdro na boty, svatostánek na holínky.

Chvíli se strnulé díval na staříkovu šedivou hlavu, nakloněnou zálibně k jedné straně, a myšlenky mu běžely sem tam, sem tam v téměř rytmu, jak Nesmrtelný mával kartáčem: boty — svatostánek — boty... Pak si uvědomil, že stříbrná krabice je příliš mělká, než aby se do ní vešly; ne příliš malá — zabírala celý stůl a případně bys tam složil i tři páry vedle sebe —, ale příliš placatá, nízká, vezmeš-li v úvahu i podpatky a podrážky. Nesmrtelný má tedy ještě něco kromě bot! Co to asi je, netroufal si hádat. Nejspíše obrovská série kartáčů, hadru a krémů...

S povzdechem klesl na paty a klátil se k Petrsově vilce. Něco ho tam táhlo — matná zvědavost spojená s přesvědčením, že i Petrs sedí

na posteli a čistí si bagančata. Klidem noci probleskovaly útržky já-savého zvuku, které zaslechl, už když šel Rositě, a jimž tehdy nevě-
noval plnou pozornost. Teď napjal sluch. Útržky se znenáhla spojily
v džezovou melodii: Petrs asi také leští své polobotky, avšak pustil si
k tomu rádio, protože je větší pán. V kanceláři bylo zhasnuto, zato
vzadu, kde asi Petrs bydlel a odkud hudba zněla, pronikal oknem
slabounký nazelenalý přísvit, jako kdyby velitel ranče měl doma svůj
vlastní měsíček, ještě sinalejší než onen na obloze.

Ale nebyl to ovšem měsíc, nýbrž rozsvícená televizní obrazovka.
V jejím středu se tměla silueta Petrsovy lebky, kolem ní se třepotaly
nohy púltuctu polonahých tanečnic; vypadalo to, jako by hopsaly
Petrsovi v mozku, ale nemohly se tam vejít a vylézaly mu ušima.

Tu přiběhli psi a Stanley rychle odstoupil od vilky, aby snad ne-
začali štěkat. Wolf a Geronimo se mu našťestí jen otírali o nohy a
čenicchali; pomyslel si, že za toto veliké přátelství nevděčí své oso-
bičce, nýbrž Eddyho nylonovým kalhotám, které má na sobě a které
želbohu nebude potřebovat.

Bylo mu z toho všeho trochu smutno. Vracel se zadem okolo ko-
nírny. Měsíc se díval šikmo pod střechem a jako naschvál ozařoval
zadek Houpačky, poznamenaný bílým věncem. Avšak vedle ní stál
poník a zvedl hlavu, když Stanley polohlasně zavolal:

„Violin! Housličky!“

Opravdu se zdálo, že zvíře zastříhalo ušima, a když vstoupil
dovnitř, do vlahého, vlhkého pachu sena a koni, byl si tím jist. „Vio-
line!“

Prodral se mezerou mezi teplými těly, vzal poníka kolem krku a
mazlil se s ním. „Violine, můj koníčku.“

Cítil v prstech jeho hřívu, hebkou jako z hedvábí, cítil na tváři je-
ho měkkou tlamu, a všechna tíseň ho opustila a byl tak blažený, že
by byl zpíval nebo jen beze slov křičel do noci. Když kráčel k svému
baraku, třepotaly se kolem něho hvězdy jako hmyz oslněný reflektori-
ry auta, a maně vzpomněl na Kanadu, kam se kdysi s rodinou vypra-
vili, když táta ještě měl peníze. Tehdy se před vozem najednou obje-
vilo tak hustě mračno jepic, že museli zastavit. Dva dny nato číhal s
tátou a průvodcem na jelena karibu, svíral v hrsti pušku a byl navlas
tak šťasten jako teď. A také jelena skolil — on, Stanley, ne táta, ač-

koliv průvodce přiřkl trofej tátovi, který vystřelil současně a všechno platil. Ale to bylo jedno a pořád je to jedno, hlavní věc, že tehdy jsem si vlastně poprvé řekl, že jednou možná nechám všeho a půjdu tam, kde je hodně zvířat, volnosti a co nejmíň lidí.

Usmíval se. Psi se k němu lísali olizující mu ruku, občas na ni přitiskli své studeně nosy. Napadlo ho, jak je divně, že vše studeně a vlhké nás děsí, jen psí čenichy ne. Smál se tomu a křivka smíchu mu zůstala na rtech ještě okamžik poté, co tmou třesly dvě rány a přikovaly ho k zemi.

Práskly někde u Ramónovy chatrče — měně dunivě, zato ostřeji než výstřely z kulovnice —, nespátřil však zablesknutí a nekonečnou minutu bez pohnutí stál, než skoro skokem vrazil do svého baraku.

Eddy se válel na kavalci, měl na sobě dlouhé vlněné podvlékačky a vypadal jako pradědeček, který se chrání před nastuzením. Četl v Stanleyho knížce.

„Co tě píchlo? Co je?“

„Ty rány!“

„Jaký?...“ Eddy zkrabatil čelo, aby se vzápětí rozřehotal, vejdi do bot, člověče! Copak ani nerozeznáš bouchačku od biče? Chacha! Tohle byl bič a tím bičem určitě praskal Ramón. Co se tak ježíš? Chtěl se trefit do Ponky Billa, a možná že se trefil. Ten idiot mu totiž chodí na tabák. No, čemu se divíš?“

„Už ničemu,“ řekl Stanley a sedí si. „Jen tomu, že jsem tam někoho viděl. Šel a najednou padl do trávy...“

„Tak to byl určitě Ike,“ zívá Eddy. „Ike někdy chodí spát ven.“

„Proč?“

„Protože se bojí spát pod střechem.“ „Cože!“

„No bojí se! Vždycky ne, jen někdy,“ řekl Eddy, přiblížil knížku k očím, ale hned ji opět odtáhl jako květinu, k níž přivoněl. „Byl jednou ve válce, tak se teď pořád bojí. Co na mě tak vyvaruješ oči?“

„Ani mě nenapadlo.“

„Ale mě něco napadlo!“ pronesl Eddy mnohoslibně. „Víš co? Že ještě potřebuješ klobouk a že bych ti mohl něco primisima opatřit. A ne draho, taky jen dolárek měsíčně...“

Stanley zesmutněl.

„Z toho už nebude nic. Kdepak. Ani ty boty nebudu potřebovat, a kalhoty taky ne. Vůbec nebudu jezdit. Přidělili mě k Ramónovi.“

Eddy po něm střelil očima a chvilku mlčel, než energicky zamával knížkou.

„Neblázni, člověče, to je jen pro začátek. Určitě! Hnojaře tady dělat nebudeš, co tě vede. Jen si ty boty nech, však je ještě užiješ! Ne že by mi šlo o zatracenej dolar!“

Avšak Stanley věděl, že mu nejde o nic jiného, jen právě o ten zatracený dolar, a Eddy mu četl z očí, že to ví.

„Hele!“ vyhrkl. „Jestli budeš ještě za tejden u Ramóna, tak ten klobouk sním! Fakticky!... A když už jsme se k tomu klobouku zase dostali, tak tedy je to senzační zboží. Pravej stetson, koukej!“ Vleže natáhl ruku pod postel a vytáhl obstarožní bělavý širák. Opravdu se zdálo, že kam sáhne, tam nahmátne nějakou veteš. „Úžasná fazóna, že jo!“ Zaťukal neopatrně na klobouk, z něhož vytrysklo mračno prachu. „Trochu zaprášenej, to se ví, ale kartáč tady máme.“ Prach se trochu usadil a náhle bylo vidět, že klobouk je vlastně tmavohnědý s bělavým řemínkem. „Jen si ho trošičku zformuješ... Tak co? Uděláme tu transakci?“ „Asi ne.“

„No jak chceš,“ zahučel Eddy vztekle a vztekle strčil klobouk zpět pod postel. „Však ty ještě příležeš!“

„Možná. A nikdo nebude radši než já...“

„Jenže pak to bude dražší!“ řekl Eddy s vyhrůžkou. „Radši si to vem hned! V Pawhusce takovej nedostaneš ani za dvacet peněz!“

Ale Stanley mlčel a préríjní obchodník se mrzutě vrátil ke své knížce. Stanley se začal zouvat.

„Tak co,“ navázal řeč. „Jak se ti ta veda líbí?“

„Co by ne,“ odsekl Eddy. „Myslíš si, že jsem blbec, kvůli tomu, že jsem kovboj?!“

„Ani mě nenapadlo. A vůbec, jestli chceš, tak si tu knížku nech, já ji už stejně nepotřebuju. A třeba ti ještě jednu přidám. Na. Je to sice biologie...“

„Co to má znamenat?“

„Všelijaké věci o buňkách a živote a tak.“

„To tě taky zajímá?“

„Moc ne. Ale předávali obě dohromady.“

„Tak dík,“ řekl Eddy přátelštějším tónem.

„Není zač,“ zahučel Stanley.

„Dobrou noc.“

Když pak ve tmě uléhal, vzpomněl na Ikea, jak spí pod širým nebem, protože se bojí střechy. Pěkný válečník... A ovšemže to byl on, tam venku, kdo jiný, když všichni ostatní seděli doma a čistili si boty. Byl to prostě kolozubý Ike, nesl si pokrývku a převalil se do trávy ne proto, aby se plížil jako v biografu, ale protože našel příhodný dm nebo důlek. Taková všední záležitost. Jako ostatně skoro všechno tady. Boty, televizor, krutý, prasatá... Neuvěřitelně věci. Ještě že je tady Don Balding a Violin. A fantóm!... Ačkoliv kdoví, zda nějaký fantóm vůbec existuje. Zato Violin tady skutečně je.

Připadlo mu, že žádný kuň neměl ještě krásnější jméno. Jen bude-li doopravdy můj... Ale bude, žádný strach! Eddy nelhal. Musím si zkrátka vysloužit ostruhy.

V tichu noci zaslechl stěnou kovový zvuk, v němž najisto poznal cvaknutí, jaké vydává zámek pušky. Trhl sebou. Posadil se.

Ale Eddy ho upokojil, že je to jen Don, který se chystá na noční objížd'ku.

„A co ty, Eddy, ty nemáš bouchačku? Nebo aspoň pistolí?“

„Ne. Já něco vyfasuju, jen když jedu v noci k stádem. A spí už, člověče, na dýchánky tady nejsme zařízený.“

Stanley opět ulehl. Přišla mu potrhla představa, že Don si prve čistil boty jen proto, aby se mu v nich na prérií zrcadlilo světlo hvězd. Ani mu to už nebylo k smíchu. Únava se hlásila, a dříve než zdálky zaznělo první žalostně vytí kojotu, usnul jako zabitý.

5.

Vstali před šestou, a když kolem sedmě odjížděli kovbojově na pastviny, stál už Stanley dávno v ohradě a čistil svého prvního přežvykujícího krále s dvěma rohy místo koruny. Za dvě hodiny necítí ani nohy, ani ruce, avšak zvíře, které kartáčoval, mělo na sobě stále stejně hnoje jako zrána. Bylo to k zoufání. V hlavě měl prázdnou a musel si několikrát opakovat, že toto není onen první býk, ale už asi čtvrtý nebo pátý, než tomu uvěřil. Po chvilence se mu však opět vrá-

tila představa, že drhne stále totéž dobytče, které kdosi neviditelný opět a opět pokrývá vrstvou kalu. Pod kosili mu stékal pot, v gumových botách, které si ráno vybral ve skladišti, ho páčila chodidla, hřbet ho bolel, nicméně tyto drobně útrapy zcela mizely ve srovnání s hroznou vidinou, že má před sebou jedině, nekonečně, nevyčistitelné zvíře. Žasl, jak Člověk může takového tvora sníst.

V jedenáct se bez ohledu na hnoj posadil tam, kde stál — těsně u dobytčete — , a zahleděl se k zemi. Byla pokrytá stébly sena, která se zachytila v trávě a tvořila prapodivně obrazce, podobně něčemu, co už kdesi spatřil. Ale nepřemýšlel kde, byl příliš unavený. Pak se díval na Ramóna, jak ošetřuje hnědou krávu...

... a pojednou spatřil za Ramónovou kravou, před Ramónovou kravou, kolem Ramónovy kravy celé zástupy krav stejně hnědých, stejně přežvykujících, se stejně směšnými bílými hlavami, které vypadaly, jako by je někdo uřízl j iným kravám a nasadil na ty zde, aby měl dvoubarevně kravy. Kravy, kravy, kravy, kravy! Už je nerozeznával od býků. Všechno to byly jen a jen kravy.

A on sedel či stál či se potácel v neproniknutelném zástupu krav, a věděl-li co s naprostou určitostí, byla to tato očividná skutečnost, že není možné, aby na světě bylo tolik krav, že zde je nějaké kravské nebe nebo podsvětí, kam po smrti přicházejí všechny kravy, z kterých lidé nadělali bifteky; a on že má smýt tu hroznou vinu a za trest všechny kravské duchy vymydlit.

Otřásl se. Upřel oči na kartáč ve své pravici a najednou viděl, jak se mu samy od sebe vztyčují dva prsty k přísaze, že už nikdy nesní ani kousek kravy. V té chvíli to myslel velmi vážně.

V poledne se dovlekl do jídelny, ale ruce ho bolely, že jimi stěží vládl; chtěl-li se najíst, musel při každém soustu sklánět hlavu až k talíři. K obědu bylo maso s opečenými brambory, a uvědomil si teprv poté, co zhltal svůj díl, že porušil přísahu a snědl kus hovězího. Tím hůř. Ocítl se v začarovaném světě, v němž vládly kravy a z něhož nemohl utéci právě proto, že byl začarovaný. Takový kruh. Takový labyrint. Eddy, Don, Ike a Nesmrtelný se neobjevili, asi někde něco prováděli s kravami; a asi také obědvali krávu, jenže z konzervy.

Zapil oběd kávou, šel do baraku a praštil sebou na kavalec. Ani se nenamáhal stáhnout si gumově holínky. Zavřel oči a číchal si ke

kosili, zda už je cítit kravami. Necítil nic. Matně myslel na klobouk, který se Eddy čestně zavázal sníst, a řekl si, že by sám ochotně snědl dva klobouky, jen kdyby už nemusel čistit kravy. V tě souvislosti si vzpomněl, že Ramón měl při čištění sombrero na hlavě, a divil se, že mu je některá krava neshodila ocasem. Kravy mají hrozně dlouhé ocasy a hrozně rády jimi švihají. Být pánem ranče, uřezal bych kravám ocasy. Uřezal bych kravám kýty, aby se nemohly válet v hnoji. Ořezal bych kravy kolem dokola, až by z nich skoro nic nezbylo, až by byly nanejvýš tak velké jako dobrman. Dobrmany bych kartáčoval radši. Jenže pak bych nebyl kovboj, ale dobrmanboy. Ale copak teď jsem kovboj! Teď jsem...

Nevěděl, co vlastně je. Když to vzal doslova, byl přece jen kovboj, chlapec od krav — a dokonce od nejlepších, nejdražších, nejslavnějších krav na zeměkouli! Ale copak se něco může brát tak doslova? Copak třeba duchovní kartáčuje duchy? Ani nápad!. Ale tak

se mi zdá, že už mi straší v hlavě jako tomu Indiánovi od prasat.

Ze všeho začal klímat. Vtom přišel Ramón, strčil sombrero do dveří a brumlal, že už je čas, opravdu už je čas, pane Stanley... „Aha, krávy volají.“

Ale Ramón prohlásil, že ne, že dnes je sobota a že čeká jiná práce. Maličko se přitom usmíval a Stanley k němu pocítil velký uctivý obdiv, k tomu člověku, který už léta nezná nic krom krav, a ještě se zmůže na úsměv. Malátně vstal a šel za ním. Ohlášená práce záležela v tom, že tlačili vozík s hlubokou vánou z pozinkovaného plechu a s kolečky, která skřípala. Poslouchali tu hudbu dobrých dvacet minut, lopotíce se s vozíkem podél cesty až daleko za Petrsův štáb, až k dřevěnému domku, jenž vlastně neměl s domkem nic společného, jen tvar. V podstatě to byla čtvercová hradba, připomínající palisády dávných prérijních tvrzí. Ve čtyřech rozích trčely čtyři vyšší kůly a nesly širokou střechu krytou dehtovým papírem. Uvnitř, v zápachu krve, jenž nestačil vyvanout mezerami pod střechou, visel na trámu kladkostroj, na kladkostroji poražené tele a na stěnách, zhnědlých starou krví, jateční náčiní.

„Tak se do toho dáme, pane Stanley.“

Pustili se do čtvrcení, ale Stanleymu se zakrátko udělalo zle, že bezmála zvracel. Očekával to ostatně s naprostou jistotou. Nesnášel krev. Už jako kluk se vyhýbal řeznickým krámem, jejich napůl zatuchle, napůl nasládlé vůni, která mu obracela žaludek, jejich zakrváceným pultům a nožům, jejich stenám, na nichž visely kusy něčeho, co v duchu nazýval nikoli telecí nebo vepřově, nýbrž corpses, mrtvolly; i z kuchyně utíkal, když tam Márta krájela, špikovala, natloukala syrově maso. A teď se z něho stal řezník...

Beze slova vyběhl ven a sedí si na zem. Napadly ho divně, docela neuvěřitelně myšlenky. Například že mrtvá krava je ještě horší než živá krava, a tohle že je nad jeho síly. Ze se asi vzdá. Je to marně, asi se neprokouše. Je z nějakého divného zbabělého těsta, nebo ne snad zbabělého, ale docela jiného než řezníci.

Nato se díval k obzoru, k namodralým indiánským kopcům, strmícím tam tak blízko, že by ses jich snad mohl dotknout rybářským prutem, a říkal jim sbohem, good by, adieu. Chvilku pozoroval čtyři tečky, jež se vynořily daleko na prérii. A když se přiblížily a promě-

nily ve čtyři jezdce, zvedl ruku, aby jim zamával, aby i jim řekl: Sbohem! Good by!... Nikdo z nich mu neodpověděl, asi ho ani neviděli, malého malomyslného človíčka, schouleného v trávě. Prolétli kolem k ranči a jemu zbyla jen vidina růžových koníčků, natažených ve cvalu jako ptáci a vskutku podobných ptákům ozářeným červánky; a vidina mužů v sedlech, čtyř temných hlavatých siluet. Z očí mu vyhrkly slzy jako včera, když si za křovím svlékal roztrženě kalhoty a když si myslel, že mu nezbývá nic než sebrat kufřík a jít, odkud přišel. Dnes však neběželo v trávě zvířátko se špičatým čenichem, aby se zastavilo a divilo se mu. Byl sám u domku čpícího krvi a věděl, že je konec.

Naložili s Ramónem pytle masa a vraceli se domů. Zatížený vozík nyní skřípěl ještě drásavěji, jako by nařikal, a Stanley si myslel, že je to tak dobře. Ať nade mnou kvílí aspoň tahle mrtvá věc. Na verandě štábu bylo vidět stín, který se pohupoval jako kolébka. Ale nebyla to kolébka, nýbrž houpací židle, a nehovělo si v ní nemluvně, ale Petrs. Zaslechl jejich škripot a zvedl hlavu nad zábradlí:

„Hej, Ramón, co to provádíte s tím novým člověkem!“

Ramón se zastavil a dotkl se prstem sombrera.

„Vezeme maso, pane Petrs.“

„To vidím i bez vás. Ale kdo to nařídil?“

„Pan Luis. Pověděl, že mi bude k ruce.“

„Pošlete mi ho sem.“

„Koho prosím? Pana Stanleyho?“

Petrs zvedl oči k nebi v němž kamarádské výčitce, že poslalo na svět také Mexičany:

„Luise, hrom do toho! Stanley sem přijde sám. Pojd'te, mládenče.“

6.

Steny kanceláře byly koldokola ověšeny fotografiemi slavných krav, býku, a méně slavných skotáků držících ohlávky a hledících s nedůvěrou do aparátu. Na jednom obrázku se sice Petrs opíral sám o sám o jakési dveře, ale bylo nad slunce jasnější, že i on se dal zvětřit s kravou, která se mu bohužel za ty dveře schovala. Uprostřed míst-

nosti stály proti sobě dva opuštěné psací stoly, jeden menší, druhý větší a hezčí, celý černý a doplněný polštářovou židlí, do níž Petrs unaveně klesl.

„Ehm... posad'te se. Jak se vám tady líbí? Moc ne, pravda?“ Podíval se na špičky svých prstu, pak na Stanleyho, který krčil rameny. „Čekal jste něco jinšího, co? Třeba vám pan Miller něco vyprávěl... Odkud ho doopravdy znáte?“

„Opravdu jen z toho baru. A když to tak vezmu, neznám ho vlastně vůbec, pane.“

Petrs si pohladil kulatou lysinu vzadu na hlavě, do níž mu pěšinka vtékala jako potůček.

„To vás nemusí mrzet,“ usmál se. „Pan Miller je totiž obávaný tlachal.“

Stanley horlivě přikývl; vpravdě si o Joaquinovi myslel totéž.

„A s tlachaly není radno se bavit,“ pokračoval Petrs už bez úsměvu. „Jestli tu, Stanley, míníte zůstat — a myslím, že zůstanete, když vám dám lepší práci... Chcete přece lepší práci?“

„Ano, ovšem, pane!“

„Správně,“ přitakal Petrs, zvrátil se v židli a skrz strop se pohledem dorozuměl se svým starým známým. „V tom případě vás ale důrazně varuji právě před panem Millerem! Co se na ranči upeče, to se na ranči sní — víte-li, co tím chci říci. Ne snad, že by se tady peklo něco zvláštního, ale se starým Millerem se, prosím, nezaplétejte. Je vám to jasné?“

„Docela!“ vyhrkl Stanley. Co si se v něm chvělo, nějaká veliká naděje, nebo jen předtucha, ale i ta byla slastná.

„Jde o princip, o věrnost zaměstnavateli, jímž je ve vašem případě pan Clay,“ zpřesnil Petrs. „Pan Ronald Clay. Je to dobrý člověk, jak jistě budete mít příležitost poznat. Ale věrnost vyžaduje bezpodmínečně!“

Zdůraznil toto slovo ťukáním do stolu, ale když přestal, znělo ťukání samovolně dál, jako na spiritistické seanci. Petrs se vyjeveně zadíval na stůl, pak přeskočil rozzlobenýma očima ke dveřím:

„Volno.“

Vstoupil Nesmrtelný, klobouk na hlavě, boty i kalhoty zaprášené do šedivá. „Chtěl jste mi něco, Petrsi?“

„Haló, Luisi! Sedněte si. Smekat samozřejmě nemusíte, jste jistě zpocený a třeba byste nastydl.“

Nesmrtelný maličko zrudl a strhl klobouk.

„Ale, ale, to opravdu nemuselo být, Luisi. Mezi námi... Posad'te se přece.“

Staroch si sedl.

„Co jste mi chtěl, Petrsi?“

„Maličkost,“ usmál se Petrs. Zaklonil se v židli, vybudoval z prstů stříšku a zahleděl se na ni s velikým zalíbením:

„Neříkal jsem vám, že máte tohoto mladíka vzít do práce? Říkal, že ano. Tak proč mi z něho, prosím vás, děláte nádeníka, to od vás není hezké...“

„Jak to!“ vyhrkl Nesmrtelný. „On si stěžoval?“

„Vůbec ne. Vidím ho prostě oknem, jak tahá maso, a žasnu. Myslí si: Že by můj starý přítel Luis začal nedoslýchat? To snad přece ne! Právo by na to sice měl... Počkejte, Luisi, ještě jsem nedomluvil. Tedy divím se, říkám si: Safra safra, kdo tady vlastně poroučí? Já, nebo Luis Lefier?“

„Ani vy, ani já, ale pan Clay,“ řekl Nesmrtelný ztěžka. „A pan Clay mi povídal, že každý má začít od piky.“

„Kdy vám to povídal? Vy jste s ním dnes mluvil?“

„To vám dá rozum, že ne! Povídal mi to už dávno. Ještě jste tady ani nebyl!“ .

„Cheche!“ vyprskl Petrs. „Vy jste, Luisi, čtverák. Nebo si doopravdy myslíte, že čím starší rozkaz, tím má větší cenu? Kdepak, Luisi, to platí jen o vine. O ničem jiném, Luisi, vůbec o ničem jiném na celém božím světě...“ Nesmrtelný celý rudý vstal.

„Podívejte se, Petrsi, jestli si myslíte, že si můžete všechno dovolit, protože si vaše dcera vzala generála...“

„Děvčata do toho, prosím pěkně, teď nezatahujte,“ přerušil ho Petrs s mírnou výčitkou. „Já vím, každý má své slabůstky... Kampak, příteli? Počkejte!“

Avšak Nesmrtelný nečekal a Petrs za ním musel vyběhnout na verandu a vzít ho kolem ramen.

„Co vás to popadá, Luisi? Co se vám nelíbí? Vždyť dělám, co mohu, abych se s vámi přátelsky dohovořil. Proč mi odpíráte svou

pomoc? Vy, nejlepší předák v celé Oklahomě! Jak mám potom splnit, co mi pan Clay uložil?“

Okamžik bylo takové ticho, že Stanley slyšel tlukot svého srdce. Měl za moudře zůstat v kanceláři, ale nedalo mu, aby alespoň nenaslouchal a nedíval se úkradkem z okna. K své velké úlevě spatřil, že staříkův hněv polevuje.

„A co vám uložil pan Clay?“

„Jen jedno, Luisi: Chce mít na ranči více dobrých honáků. Z toho samo sebou plyne, že z toho nového člověka musí být jezdec, kovboj, a ne nádeník.“

Stanley se opřel bokem o zeď. Hlava se mu točila radostí, před očima měl růžovou mlhu a okamžik nic a nic, jen tuto nejkrásnější barvu na světě, barvu Violina. Slyšel Petrse, ale jako zdálky nebo jako by mluvil šeptem:

„... Počkejte, Luisi! Nemyslím takový jezdec, jako jste vy. Ani takový jako Ike nebo Don. Ale prostě chlapík, který je něco platný u stáda. Řekněme takový jako Ramón, když ho skřípne ischias. Pořád ještě pomůže sehnat stádo, ne?“

„Máme přece dost lidí!“

„Neklamte se, Luisi. Pan Clay má s rančem velké plány. Možná dokonce, že sem co nevidět přijede. Včera jsem s ním telefonoval a třikrát mi kladl na srdce, abych vás pozdravoval. Nezapomeňte na to, říkal. Don't forget my old buddy Luis! Nezapomeňte na mého starého kamaráda Luise!“

Nesmrtelný se obrátil čelem k Petrsovi a dlouhé tri vteřiny se mu díval do očí. Peters to vydržel. Byl vážný. Stanley ho sice viděl jen z profilu, ale nějak cítil, že Peters je smrtelně vážný a pevný a prochnutý vznešenou pravdou jako farář, když mluví z kazatelny. Sklopil oči — on, Stanley —, protože mu bylo trapně přihlížet, jak Nesmrtelný ponižuje tohoto upřímného člověka pátravou nedůvěrou. Ovšemže si Peters prve poněkud zažertoval, ale stařík to neměl brát tak nedůtklivě. Nařizovat se musí, a lepě činit to s kamarádkým vtipem než hulvátsky zostra. A konec-konců odpovědným správcem je zde Peters, a navíc chce po Nesmrtelném správnou věc. Jedině správnou věc! Nejspravedlivější věc pod sluncem.

Zaslechl, že ho Petrs volá. Vyběhl na verandu. Správce tam dosud svíral starocha kol ramen.

„Stanley, chlapče,“ řekl s dojetím. „Luis Lefier vás zaučí na koni. Buďte na to pyšný. Luis Lefier je nejzkušenější člověk v dobytčářském kraji a na koni snad nejlepší v celých Státech. Teď už se o vás nebojím. Děkuju vám, Luisi, máte to u mne!“

Konečně pustil starochova ramena, aby mu potřásl pravici. Nesmrtelný se obrátil k Stanleymu:

„Tak teda pojď.“

Měl zplihle kníry a na čele několik čmouh, které tam vytvořil pot a prach.

Když sestoupili z verandy, zahlédl Stanley Dona Baldinga, jak se v koutě pod schody opírá jedním ramenem o zeď, ruce v kapsách zaprášených kalhot, a šklebí se; asi vše vyslechl. Usmáli se na sebe. Ale Stanleymu to nestačilo a chvilenu stál, točil hlavou a usmíval se kolem dokola; měl v sobě tolik radosti, až dobře nevěděl, co s ní. Den neuvěřitelně zkrásněl a na celém světě ne-bylo stínu krom onoho maličkého pavoučka s velikým kloboukem, který se tamhle šoural na svých křivých nožkách, jmenoval se Luis Lefier alias Nesmrtelný a měl pravděpodobně vztek.

Rychlé ho dohonil.

„Vy se na mě zlobíte, pane Luisi?“ zeptal se zkroušeně. „Jakýpak zlobení,“ zahučel stařík. „Já jsem tady od toho, abych dělal, co chce pan Clay.“ „Vy se s ním dobře znáte?“ „Aby ne. Učil jsem ho jezdit jako kluka.“

„Je to hodný člověk, že ano?“ Nesmrtelný zvedl hlavičku k nebi:

„Pan Clay? Lepšího si ani nevymyslíš. Natož abys ho našel.“ „A jak vypadá?“

Ale Nesmrtelný nedovedl pana Claye popsat — prostě fešák, se zaměstnanci kamarád, prostě příma člověk. A jeho tatínek byl taky příma člověk. Kanad'an z docela malých poměru, ale nikdy se za to nestyděl.

„Vy jste taky z Kanady, že, pane Luisi,“ nadhodil Stanley.

„Proč myslíš?“

„No — podle toho, že máte francouzské jméno. V Kanadě je přece hodně Francouzů.“ Starý přikývl:

„Můj děda přišel z Kanady, jsme stará kanadsko-francouzská rodina. Jenže já už francouzsky nedovedu.“

„Ale to víte, co ve franštině znamená vaše jméno?“ řekl Stanley. „Hrdý! Pyšný! Po anglicku byste se musel jmenovat Proud. Ale Lefier je hezcí. Aspoň mně se moc líbí.“

Nesmrtelný na něj se zájmem pohledl:

„Ty umíš francouzsky?“

„Trochu. Ještě z koleje.“

„Hm...“ Staroch chtěl ještě něco říci, ale v té chvíli spatřili Rositu a Stanley jí potřestěně zamával:

„Slečno Rose! Budu jezdit! Namouduši. Budu!“

Pustila se k nim velmi opatrně, neboť nešla konvicí s čajem.

„Tak vidíte,“ smála se. „To jistě zařídil strejda Luis. Strejčku, že jste se přimlouval! Jen nezapírejte!“

„Ale kde,“ zabručel děda. „Spíš naopak.“

Zatvářila se vyčítavě:

„Jak to? A proč? To není od vás hezký, strejdo. Proč, řekněte!“

„Proto.“ Pokoušel se o úsměv, ale bylo na něm vidět, jak ho mrzí, že pohněval svou Rositu. Určitě by teď dal mnoho za to, kdyby se před ní objevil v lepším světle a kdyby si vysloužil její pochvalu. Pohříchu už nemohl zpět.

„Protože jsme v Americe,“ řekl posléze. „A tady musí každý začít od piky.“

Rosita zavrtěla hlavou.

„Ale co vás vede, strejčku! Už dávno ne, kde to žijete! Tady se teď začíná od dolarů.“ Vyprskla a Stanovi se zdálo, že ji veselost dělá hezcí, že jí při smíchu nevyčnívá nos tak daleko z obličeje.

Šla dál se svou kouřící konvicí, ale stále se smála. Dívali se s potěšením za ní.

„Milá holka,“ řekl Stanley.

„Hlavně hodná...“ Nesmrtelný zadupal botičkami a vykročil. „Tak se, Stanley, připrav a přijď. Ike je, tuším, v jídelně.“ „Co s Ikem?“ „Vezme tě do práce.“ „Vy ne?“

„Ne-ne-ne. Na to jsem už trochu starej. Přijď do jídelny, jak jsem řek.“

„Prosím,“ uklonil se Stanley. Bylo mu to venkoncem jedno. Hlavní věc byl Violin, nikoli cvičitel.

Doma zastal Eddyho, jak sedí u okna, klobouk na hlavě, knížku na kolenou, palec mezi zuby.

„He! Už je to tu, Eddy! Budu jezdit!“

Ještě dříve, než zvedl oči, hmátl Eddy volnou rukou pod postel. „Tak ten klobouk bereš!“ „samozřejmě. Kolik?“

Eddy se zničehonic zajíkl. Vytáhl už širák, vykuloval na něj oči, polykal... Zdálo se, že chce vyrazit nějaké slovo, asi cifru, ale že nemůže, protože to slovo je nesmíme složitě nebo obtížně, prostě nevyslovitelně. Celý z toho zčervenal.

„Teda — nic!“ zafuněl konečně.

Stanley dopadl ztěžka na postel, podřát překvapením:

„Jak to nic?“

„No nic!“ zapištěl Eddy ze sevřeného hrdla. „Tys mi dal ty knížky, já ti dám klobouk. Co je na tom?“

„Hele...“ spustil Stanley. Samozřejmě že na tom nebylo nic zvláštního, ale současně to vypadalo safraportsky zvláštní a zamotaně. Pozoroval, jak Eddy hrdinsky bojuje se svým obchodnickým duchem, a nevěděl, koho vlastně podporovat, hrdinu, nebo kramáře.

„Co, hele,“ zabručel Eddy a připlácl si klobouk na kolena.

„Tady to je, a hotovo!“ „No tak ti děkuju,“ řekl Stanley. „Ale kdybys ch tel —“ „Nic nechci, k sakru!“ vyjel Eddy zuřivě. „Tady máš parazol, tak ho, kruci, ber a nedělej komedie!“

Stanley už neřekl nic. Natáhl si jezdecké kalhoty i boty, nasadil si klobouk a rozhlížel se, v čem by přezkoumal svůj zjev. Zrcadlo neobjevil, zato spatřil, že si Eddy pohrává s pěkným pásem, ozdobeným kolem dokola ornamentem z cvočků.

„To je taky pro mě?“

„Jo,“ řekl Eddy. „Jenže zadarmo už ne! To už nemůžu! To zase prrr! Dolar měsíčně! Jestli chceš, tak ber, jestli nechceš...“ „Beru,“ řekl Stanley. „Přijdeš se podívat?“ „Aby ne!“

Když se Ike Clubb dozvěděl, že má nováčka zapracovat na koni a že má začít ihned, zacukala mu tvář dvakrát rychleji než jindy. Před Nesmrtelným se sice ovládl natolik, že jen něco sykl mezerou v zubech, avšak zuřivost se v něm nastrádala a vybuchla tím prudčeji, sotvaže předák zmizel za rohem.

Díval se zpod Ibi, jak Stanley klade nohu na třmen, oči mu vylézaly a rostly, dlaň ždímalá násadu dobytčího biče, dlouhý řemínek se vlnil nízko nad trávou, ale nikdy neklesl, jako by byl z drátu nebo nabitý nějakou živou silou, nejspíše také vztekem.

„Tak bude to!“

„Ano,“ řekl Stanley. „Je to.“ Byl už v sedle. „Nic není! Sedni si na kobylu!“ „Sedím přece...“

„Cože?! Ty sedíš! Ale jako na hrnci, idiote! Povídám ti, sedni si na kobylu, jak se na kobyle má sedět! Jako člověk! Opice jezdit neučím, tak hluboko jsem zase ještě nekles!“

„Dej s tím pokoj, Ikeu,“ zavolal Don Balding s nechutí. Opíral se o stenu baraku, už zdaleka ne zaprášený, ale vyšňořený jako na ples. Boty se mu jen blyštěly, na kalhotách ani skvrnka, od pasu výš košile plná všelijakých mimóz nebo čeho, a tak báječná, že člověk měl na jednu chuť pobídnout koně a jet někam do botanické zahrady, kde všechno kvete a kde dovedou zatočit se škodlivým hmyzem, ať už se jmenuje mšice nebo Ike Clubb. „Nervi na něj! Sedí dost dobře, a je to zelenáč!“

„Hele, ty moc nežvaň!“ vyjel Ike šišlavě. „Nebo se do toho pusť sám, ty to přece se šimpanzama dovedeš! Já šaška nedělal! Já v cirku nebyl!“

„Don“ maličko zbledl. Odrazil se ramenem od baraku, vytáhl ruce z kapes a pomalu šel vpřed.

„Něco mi zvoní v uchu,“ řekl v chůzi. „Něco mi tam šeptá, že dneska někdo přijde o dalších pár zubů. A ten někdo, co bude docela bezzubej, slyší na moc komický jméno. Začíná slovem Ike a končí slovem Clubb.“

Zastavil se právě tam, kde se v trávě zmítal konec Ikeova biče. Vteřinu si hleděli do očí. Pak se bič přestal vlnit a najednou se nic

nepohnulo, jen Violin šlehal ocasem. Opodál stála Rosita, ruce podél těla. Vedle ní ztuhl Eddy v póze člověka, který by se chtěl podívat do propasti, ale netroufá si jít blíž, a proto si div nepřetrhne krk.

Vtom se Don povytáhl v bocích a zarazil pěsti zpět do kapes.

„Dobře, já to vezmu,“ řekl klidně. „Se starým si to ale vyříd' sám. Co je mi do toho.“

„To je má řeč,“ sykl Ike. „Co je ti do toho, ty dvoucentovej frajere!“

„Víš co?“ řekl Don přes rameno. „Jed' honem chlastat, ale dej pozor, ať se moc nerozbiješ, až pojeděš zpátky. Aby z tebe aspoň kousek zbyl! Abych tě měl do čeho kopnout, až nebudu mít vyčištěný boty!“

Ikeova tvář se zatřásla jako list.

„Tohle mi zaplatíš, ty... ty...“ Okamžik mlel naprázdno ústy. „Ty...!“ Otočil se na podpatku a vyrazil ke kůlně. Cestou hodil bič daleko do trávy. Don si pro něj beze slova došel.

„Hrome, ten má nervy!“ vyhrkl s obdivem Eddy. „Ale tohle neměl Nesmrtelnej Ikeovi zrovna v sobotu dělat. On někdy dědek hraje surově.“

„Mně se nezdá,“ řekla Rosita. „Strejda Luis to náhodou myslí s Ikem dobře. Copak se musí každou sobotu tak zřít? To si ty zuby nedá dohromady nikdy.“

Pozorovali Dona, jak se vrací s bičem, jak se nyní zastavil a hledí ke kůlně, kde zarachotil motocykl. Hned nato se Ike vyřítel na plný plyn. Širák měl uvázaný pod bradou, ale vítr mu zvedl obrubu právě nad čelem a Ike se na chvíli proměnil v jakéhosi potrhleho Napoleona, který se žene dobývat svět na motorce, aby mu to šlo rychleji.

„Pitomec!“ řekl Eddy.

„Bude z toho rvačka?“ zeptal se Stanley; krčil se v sedle a sám cítil, že asi vypadá hrozně nešťastně. „Co myslíte?“

Nikdo mu neodpověděl. Ostatně už tady byl Don.

„Tak do toho, cvičiteli!“ zvolala Rosita. „Ať máme honem novou hvězdu.“

Don se smál a Stanley byl pojednou rád, že to dopadlo tak a nejinak, že nemá co dělat ani s Nesmrtelným, ani s Ikem, ale že si ho vzal na starost právě Don.

Za půl hodiny si zvykl na Violina tak dokonale, jako by nikdy nejezdil na jiném koni, jen na tomto poníkovi, podle všeho daleko chytřejším než celý Ike Clubb. Nešlo však jen o jízdu a ovládnutí koně v klusu i cvalu; hlavní věc byl dobytčí bič. Měl krátkou násadu a předlouhý řemínek, svěhlařejší než zvíře, z jehož kůže pocházel. Vést Violina a udržet bič v pravici tak, aby se řemínek nezamotal koni kolem nohou, byl problém; švihnout bičem bylo umění; a zasáhnout jím v plné jízdě cíl se zdálo nemožné. „To nic, študente,“ řekl Don. „Slez.“

Hodinu cvičili práci s bičem na zemi, srazili plechovku postavenou na bednách, ale jedva se Stanley opět ocitl v sedle, dokázal leda sám sebe šlehnout po zádech a srazit klobouk Eddymu, který se motal příliš blízko. S bičem byla prostě svízel.

Dopřál si krátký odpočinek. Don si odběhl osedlat kobytku. Byl větrný předvečer, nad indiánskými kopci letěly nadýchaně mráčky, zbarvené jako kvítí na Donově kosili. Ten červenější, ten bledší, ten do čajová... A tamten modrý... ačkoliv ne, tamto vůbec není mráček, to je pahorek. Pak zrůžovělo vše, i tráva, a chvílemi se zdálo, že se prerie co nevidět promění v něco ohnivého a že to bude zároveň strašně a nádherně. Ale prerie se neproměnila v nic, stále to byla veliká záplava trávy, třebaže nyní zarudlá do měděna. A přece to bylo nádherně! Jako obrovská živá bytost, která má srdce a cit, a proto se dovede červenat.

Chvíle odpočinku skončila a opět cválal na svém motýlu, na Violinovi, který už dobře znal své jméno. Letěli v dlouhé elipse až před verandu, až k Petřovým žlutým podrážkám, které tam trčely nad zábradlím jako dvě velká cvičená vajíčka, stojící na špičce a ještě k tomu trochu našišato.

„Ohé! Violin!“ křikl Stanley, zamával bičem... a ztratil jej, protože chtěl jednou rukou obrátit koně.

„Neseskakuj!“ houkl vzadu Don. „Počkej, jedu tam. Hé, palomino!“

Držel se na kobytku tak přirozeně a zlehka, jako by s ní tvořil dvouhlavou pádící bytost se čtyřma nohama a jedinou rukou, zdviženou vysoko nad hlavou. Jako vojevůdce. A pak se svezl dolů a Stan měl na okamžik úděsný dojem, že Don spadl z koně, zasažen tichou kuličkou... Ale hned se opět objevil v sedle i s bičem, který sebral z trávy v plném cvalu, kterým nyní zapraskal, když jediným trhnutím obrátil koně: jako by ho nadzvedl za hřívku do vzduchu i se sebou samým a opět jej postavil na zem, hlavou zpět.

Vracel se krokem kolem verandy.

„Mladýmu to jde moc dobře, pane Petrs,“ zvolal zvesela.

„Žádný strach, ještě pár dní, a může pomáhat u stáda. Já si s ním dám práci.“

Petrs povystrčil hlavu:

„Ono to zbylo na vás, Done?“

„Nevadí, pane Petrs. Předák nechtěl, Ike nechtěl, tak jsem to vzal já. Já mám mladý lidi docela rád.“ „Já taky, Done. Děkuju vám.“

„Za málo, pane Petrs... A co říkáte, mám ho taky učit střilet ?“

„Pro mě za mě. Nebude to asi potřebovat, ale pohrajte si, Done, když máte chuť.“

„Copak o chuť! Come on, Stanley! Jedeme!“

Vraceli se k barákům, avšak zvolna, neboť Stanley musel Donovi vylít srdce, že ani s puškou není úplný nováček, že byl tehdy s tátou v Kanadě a tam...

„Hrome, Stane,“ řekl Don, „ty mě nakonec přesvědčíš, že peníze jsou báječná věc!“

Rozesmál se. Večerní červánky už zhasly, ale vzduch byl tak průsvitný, že se šerilo jen zvolna. Stále ještě bylo lze rozeznat každý květ na Donově kosili, každý vlásek, který mu unikal zpod klobouku, každou veselou vrásku kolem jeho úst. Ty úsměvné záchvěvy se Stanleyemu zamlouvaly nejvíce. Jimiho Don přivítal na ranči; i tuto první šťastnou lekci jimi doprovázel.

Na chodbě baraku se přistihl, že jej napodobuje, nebo vlastně jen zkouší, ten Donův malý, trochu ironický úsměv, při němž se spodní ret vysune do srpečku. Měl pocit, že se mu daří, snažil se udržet jej na tváři, nepokazit jej, když už se mu jednou tak hezky povedl. Přinesl jej opatrně domů — jako nějakou křehkou věc —, ale marně otáčel hlavou sem a tam, v čem by se zhlédl. Až vzpomněl na kapesní zrcátko kdesi na dne kufru a vyházel kvůli němu všechny věci. Bohužel bylo opravdu tak malé, že ukazovalo jen křečovitě vyšpulená ústa. Zkrátka k tomu chyběl celý obličej.

„A sakra,“ ozval se za ním Eddy. „Ty máš ještě jednu knížku a nechal sis ji pro sebe!“

Stanley se ohlédl. Eddy mu vrtal v rozházeném prádle. „Nech toho. Nevidíš, že je to sešit!“

„A k čemu sešit!“

„Tak. Psal jsem si do něj kovbojské písničky. Podle gramofonů... Nech toho, povídám, ty to určitě znáš líp.“

„Blbost,“ potáhl Eddy nosem a naslinil prst. „My tady nezpíváme. To spíš hrajeme na Ikeovo rádio, když jsme v noci venku. Jen Ramón někdy zpívá, ale jako když vyje kojot nebo bučí bejk. A bučení mi už leze krkem... Hele, Umírající kovboj! To trochu znám, to zpíval táta v Adě!“ Přivřel oči a spustil se do bohapustě falešného kvílení, jak umírající kovboj prosil zbledlými rty své druhy:

„O burry me not on the lone prairie.

Avšak zakrátko ztratil notu docela, a Stanley tedy spustil sám. Sedí si na postel, díval se ke stropu a zpíval, jak se stín smrti kradl přes kovbojovu tvář, jak si nešťastník vzpomínal na šepot západního vetru, na zpěv ptáčku a na své dávné dětství... a jak stále prosil kamarády kovboje:

„Nepochovávejte mě na pusté prairie...“

Tuto část však Eddy dovedl znamenitě a nedal šiji vzít. Vpadl s velkým ohněm a náhle seděli proti sobě, klobouky na pokos, dívali se jeden na druhého, jak otevírá ústa, a pěli a byli blažení.

A opět zpíval sám Stanley, jak ubohý kovboj vydechl naposled a jak kamarádi smekli a pak... běda!...

ho pochováááli na pusté prairie...“

Tu se Eddymu zamžily modře oči, a když se připojil, znel jeho hlas žalně a pomstychtivě, třebaže jeho tvář vyjadrovala stále totěž sladké vytržení. Dokonce si přidal pár výstižných slov nic nedbaje, že se mu nevejdou do rytmu a noty:

„A ty zatracený všiváci líný mizerný ho pak najust pochovááá-li...“

Tak mocně ho neslo jeho umělecké vzrušení. A nebýt Rosity, byl by možná vytvořil celou vlastní sloku. Ale Rositina hlava se ukázala v okně a Rositin hlas mu krutě přetrhl nit:

„Co tak hulákáš, Eddy! Někdo tady moc pěkně zpíval, a ty mu to jen kazíš... To vy, pane Stanley, že ano?“

„Nu...“ připustil Stanley skromně. „Ale bez Eddyho bych se asi vůbec neodvážil.“

„Co? Kdože to kazí!!“ supěl Eddy. „Já mám náhodou hlas, že bych s ním mohl jít od hodiny —“

„Jo, k trubačům!“ vyprskla Rosita. Světlé vlasy jí zářily kolem hlavy, a dokonce i černý proužek kořínků nad čelem byl hezký; vypadal jako kraječka, která je tam schválně, pro ozdobu. „K těm, co mají velíkánsky trouby.“

„Víte, slečno Rose, ono je těžké zpívat bez doprovodu,“ přehlásil Stanley rytířsky. „Vážně. Já sám —“

„Táta má kytaru!“ vpadla Rosita s nadšením. „Já ji večer přinesu, chcete? Jenže i s tátou, on se od ní asi neodloučí. Ale to je jedno, že? Umíte hrát, Stanley?“

„Trochu... Prostě amatérsky.“

„Tak platí!“ zajásala Rosita, natáhla dovnitř ruku, ale než se jí Stanley mohl chopit, zmizel světlý zjev z okna; Rosita spadla z kladu, na níž stála. Zvenčí bylo slyšet její smích.

Když Stanley vyhlédl, spatřil už jen, jak se míhají její snědá lýtka.

8.

Večer vskutku přišla s Ramónem. Táhla ho za ruku, a jak Mexičan kráčel svým provazolezeckým způsobem, obličej k zemi a chodidlo před chodidlo, vypadal jako slepý. Rosita byla jeho malá průvodkyně a on byl slepý kytarista. Sombrero měl sraženě až k obočí.

„Dobrý večer,“ pozdravil Stanley.

Odpověděla jen Rosita. Ramón si přitáhl kytaru na prsa, sedí si na kladu, zkřížil nohy a bez vyzvání spustil cizokrajný nářek, zdůrazněný občas akordem, který div nepřetrhl struny:

„No tengo padre!

No tengo madre!

Ni hernana,

Ni hernano!

O no!

O no!

O no!“

Znělo to jako žalování. Stanley pohledl udiveně k děvčeti. V temnu ozářeném jen okny baraku ji viděl nejasně, tolik však poznal, že je rozhněvaná.

„Nech toho, táto!“ vykřikla ještě dřív, než Ramón skončil. „Tohle už znám z paměti. Ať zpívá Stanley.“

Místo odpovědi sáhl Ramón do strun, které se pod jeho prsty opět rozechvěly žalem:

„O no!
O no!
O no!“

„Strejdo Luisi, zakažte mu to!“ vyhrkla Rosita vstříc Nesmrtelnému, jehož maličká silueta se promítla proti nebi. Vyběhla mu v ústrety a přitáhla ho bez ohledu na to, že jí nemůže stačit; poskakoval a klopýtal za ní jako loutka. „Nebo vám uteču! Namouduši vám uteču! Měl zpívat Stanley, ale táta mu to kazí.“

Avšak Ramón nařikal dál, jako by byl sám uprostřed tmy a pouš-
tě.

„O no!... O no!...“

„Ramóne, Ramóne! Tak dost,“ počal Nesmrtelný poslušně. „Proč to děláte, když to nikoho nebaví?“

Ramón konečně zmlkl.

„Protože je to pravdivý,“ zabručel. „Můžu já za to, že nikdo nechce slyšet pravdu?“

„My chceme slyšet Stanleyho!“ zahuhňal Eddy tímž tónem. „Komu jste přinesl kytaru? Stanleymu!“

„To je pravda,“ přikývl Ramón, ale neměl se k tomu, aby kytaru vydal.

„Dost času,“ řekl Stanley. Nedovedl si Ramónovo chování vysvětlit, ale měl za to, že je nejlépe obrátit řeč jinam. „Španělsky sice nedovedu, ale tu notu znám. Bing Grosby to nazpíval na desky, jenže trochu jinak.“

„Jak?“ zeptala se Rosita. „Veseleji?“

„Za mýho mladí se to taky zpívalo,“ ozval se Nesmrtelný. „Když jsme ještě hnávali dobytek ke dráze až do Kansasu, tak jsme v noci objížděli stádo, vždycky dva proti sobě, a zpívali. Ono je stádo v cizí krajině lekavý, ale jak zpíváte, tak se uklidní. A taky tolik neslyší každý šustnutí kolem. Tak my zpívali a zpívali...“ Zničehonic — jako by zapomněl, kde je — počal třaslavým stařeckým hlasem:

„I am a poor lonesome cowboy
And a long way from home...“

Jsem chudý osamělý kovboj
daleko od domova...

„Panebože,“ vzdychla Rosita velmi nahlas. „Panebože, proč jste vy, lidi, pořád takový ubrečený! Že je v Chi veseleji, Stane! Povězte jim, že je!“

„Aby nebylo,“ ozval se Donův hlas. „Ale jen když máte dolary. Bez financí se, slečno Rose, nepobavíte nikde.“

Zvedli hlavy. Stál nad nimi v otevřeném okně. Bez klobouku, bez šatku, zato s ručníkem pod bradou a ulízanými vlasy připadal pojednou Stanleymu jako holič... Ale samozřejmě jen proto, že se právě holil; u ucha měl ještě bílou kokardu z pění.

„Peníze se už nějak vydělají,“ spustila Rosita, ale hned zmlkla a zacpala si uši:

Někde nablízku, jako z trávy, zaznělo bolestně volání, a byl to zpěv a nebyl to zpěv, byl to pláč a nebyl to pláč... Rvalo to srdce:

„I am a poor lonesome cowboy...!“

A znovu a znovu...

Trvalo jim chvíli, než poznali, že je to Ponka Bill.

„U všech čertů, zabte ho!“ vykřikla Rosita.

„K službám!“ zaburácel Don a rovnýma nohama vyskočil oknem, v ruce cosi, co se matně lesklo. Současně se Ponka Bill vynořil z trávy, v níž napůl sedel, napůl ležel, a upaloval pryč.

„Pcha! Už jsem chtěl pálit!“ rozesmál se Don, strhl si ručník zpod brady a jal se jím otírat strojek na holení, svou zbraň.

Ale Ponka Bill neměl dost, jeho divná indiánská duše, rozechvělá staříkovým zpěvem, se nepřestala třást bolestí a jeho hlas znova zakvílel odněkud od herefordské ohrady:

„Jsem jen chudý osamělý kovboj...“

A pak ten vysoký, přesmutný hlas bloudil kolem nich — znel ze tmy hned zde, hned tam, ale vždycky někde nablízku a vždy srdcervoucí:

„I am a poor lonesome cowboy...“

Nic ho nezastavilo, nic ho nepřehlušilo, ani když vespolek křičeli a hulákali. Vždy vyplul na povrch a klenul se nad jejich křikem jako teničké vlákno, které nepřetrhneš, protože nedosáhneš tak vysoko. A stále to bylo stejně drásavě, třebaže Ponka Bill nyní změnil slova a nařikal ve své rodné indiánské řeči.

Nezbylo jim než se vzdát. Ramón si odnesl kytaru, na niž Stanley ani nezabrnkal. Rosita řekla ještě jednou, že uteče, a vskutku utíkala, ovšem jen k své světlici se záclonkami. Starý Luis zaraženě mlčel a Don s Eddym se smáli, že Rosita takhle utíká už bůhvíjak dlouho, ale neuteče, Mexičanka, nikdo odsud neuteče, protože co jinde, když nemáš dolárky... A nejmíň uteče ten, co tím pořád vyhrožuje.

„Jedinej, kdo uteče, bude tady Stan,“ prohlásil Eddy s hlubokým přesvědčením. „A pak možná já, protože já o tom pořád nemluví, já to v sobě tutlám. Ale dřív tady Stanley, protože umí taky něco jinýho než honit bejky, a protože má takhle nacpanou kapsu...“

Stanley se dopálil:

„Dej už s tím pokoj, kolikrát ti mám povídat, že táta o všechno přišel.“

„He, stačí jednou, ale povez to pořadně. Jak o to přišel! To by mě zajímalo, jak může člověk přijít o prachy, když není padlej na hlavu!“

Don se ušklíbl:

„Moc lehce. Těžší je dát ty prachy dohromady. To by zase zajímalo mě, Stanley: Jak tvůj táta to zlato nahrabal. Samozřejmě jestli to není tajemství.“

„Ani nápad,“ zasmál se Stanley. Tu historku vykládal rád už proto, že bavila i jeho, nejen posluchače. Spustil tedy s chutí, jak to všechno začalo a vzniklo z tátova jména a příjmení Stanley Fort; protože když to obrátíš, je z toho Fort Stanley, a to byla jedna tvrz tady někde na západe Států, v době indiánských válek.

„V Nevadě,“ řekl Don.

„Kdepak, v Arizoně,“ zatřepal Nesmrtelný rukou. Stanley se plácl do stehů:

„Vidíte, tohle jsme se ani nepokoušeli zjistit... No nevádí. Ale na škole, myslím na elementárce, ne na koleji, si kluci ze mě kvůli tomu dělali legraci — protože já jsem taky Stanley Fort —, obraceli to, pokřikovali na mě Fort Stanley, a já kvůli tomu zuřil a rval se, ačkoliv teď se tomu sám divím... Nu, a jednou jsem přišel domů s rozbitým nosem a táta chtěl vědět, proč se peru. Já šel s pravdou ven, ale náhodou byl tehdy u nás jeden obchodní cestující, který nám dodával materiál, esence a tak — táta měl totiž malou cukrárničku. A ten chlapík se ťukl do čela, že by to byl báječný slogan na reklamu: Stanley Fort — Fort Stanley, rozumíte mi? A hned, že tátovi půjčí peníze a půjde s ním napůl. A bylo to. Dali do novin takovéhle inzeráty: Před sto lety bylo heslo dne Fort Stanley — dnes je heslo Stanley Fort! A k tomu obrázky, nábore Indiány, jak lezou na palisády a obléhají pevnost — a dolu náš krám s firmou Stanley Fort a s hromadou lidí, jak se cpou dovnitř...“

„A to stačilo?“ vyhrkl Don s nedůvěrou.

„Ne,“ zasmál se Stanley. „Ale nějaký redaktor od jiných novin si toho inzerátu všiml a napsal článek, že je to zlehčování americké historie a hrozná hanebnost, ale ten obchodní cestující podplatil jiného redaktora, aby na to hodně ostře odpověděl, a na-jednou se ve všech novinách psalo o případu Stanleyho Forta; i žaloby z toho byly

a lidí se bavili a hrnuli se k nám docela jako na tom obrázku. A to je všechno. Doopravdy.“

Don dlouze hvízdal.

„Safra,“ zajíkl se Eddy. „To mě teda...!“ Don hvízdal ještě jednou a do třetice:

„Hrome, to se mi moc líbí...“ Mnul si zadumaně bradu, „škoda že nemám taky takový šťastný jméno.“

„Kdepak, na tom nezáleží,“ zubil se Stanley. „Když se to tak vezme, není táta vůbec Fort, a já taky ne. Trochu se tak sice jmenujeme, ale ne docela. Můj děda z tátovy strany si ještě psal nad , r' takové znamení a vyslovoval to Fort. Děda přijel z Evropy a anglicky se nikdy poradně nenaučil.“

„Jaký znamení?“ zeptal se zvědavě Nesmrtelný. „Takový maličký, v '“

„Správně. Jak to víte?“

„Tak přišel z Moravy!“

„Ne. Z Čech. Ale —“

„From Moravia!“ trval s velikým důrazem na svém. „To náhodou vím moc dobře. U nás v kraji Čerokíů — teď se tam pořád ještě říká Cherokee Strip — bylo hodně farmářů z Moravy. Hned v sousedství jsme měli jednoho. Jmenoval se Přibyl, ale taky psal nad er znamínko a vyslovoval to tak ostře. Byl to kamarád mého táty, hodnej chlap.“

„Morava a Čechy jsou vedle sebe,“ řekl Stanley. „Je to skoro jedna země, mluví se tam stejně.“

„To nevím,“ zabručel Nesmrtelný. „Já znám jen Moravany. Moc čistotný lidi. A dovedli dřít.“

Stanley horlivě přikyvoval.

„To je pravda. Moje máma byla z Moravy a dřela až... až...“ Mávl rukou. „Ale táta, vlastně tátův táta byl opravdu z Čech. Ještě tam máme strejdu a nějaké tety, ale píše nám jen strejda Emil, protože dovede anglicky. My už česky neumíme, jen táta pár slov... A nejlepší na tom je, že táta se vlastně nejmenoval ani Stanley. To si jen tak napsal na firmu, aby to znělo americky. Pro dědu i mámu byl vždycky Standa.“

Usmál se na Nesmrtelného. Byl rád, že se takhle domluvili, že staroch má dobře mínění o moravských lidech a že znal toho Příbyla z čerokíských lovišť. Zdálo se mu, že se nyní na něj, na Stanleyho, dívá příznivěji. Nakonec opravdu nemá vztek na mě, ale na Petrse.

„Do bot!“ zvolal pobaveně Don. „Ani Fort, ani Stanley, a přece z toho doved vytrískat kapitál. Tomu teda říkám umění.“

„Podle mého to byla spíše náhoda,“ prohodil Stanley. „Když se náhodě zachce, stačí maličkost a už jedete. Jenže nikdy nevíte kam...“ Nakrátko se odmlčel; stáhlo se mu hrdlo jako vždy, když vzpomněl na tátovy konce. „Vezmete například mne. Kdyby si byl táta nezměnil jméno, nebyl by měl peníze, já bych nešel na kolej, nebyl bych se učil jezdit na koni a nikdy bych si netroufl přijet sem a ucházet se o práci. Ale takhle jsem si myslel, že jsem půl kovboje.“

Don se zasmál, ale neřekl už nic. Vstal, povytáhl se v bocích a chvilku hleděl do tmy přimhouřenýma očima, jako by tam viděl cosi, co oslňuje.

Zvedli se těž. Nesmrtelného čekala noční objížďka a ostatně už táhlo na půl jedenáctou.

Eddy se začal svlékat mlčky, ale Stanley mu bylo stále ještě do řeči, a když viděl, jak si Eddy rozepíná kosili knoflíček po knoflíčku, pustil se do výkladu, jak je to vlastně s americkými košilemi, proč jsou rozstřižené až dolů jako kabát. „Víš to, kamaráde?... Tak já ti to povím: Protože v hrdinských dobách číhalo tady na Divokém západe všude nebezpečí a zálesáci a vůbec hraničáři si nemohli dovolit stahovat košile přes hlavu. Protože v tom případě by měli na chvilku zakrytě oči — see? — a právě v tom momente se mohl odněkud vynořit nepřítel čili Indián. Chápeš? See...“

„Prosím tě, netrojči,“ pravil Eddy otráveně, nicméně Stanley se nedal, že je to fakt, že to stojí v knihách, a nejen tohle, ale ještě jiné senzační věci. Například proč jsi každý pořádný stoprocentní Američan nejprve rozkrájí na talíři všechno jídlo — brambory, maso a třeba i zeleninu — a pak to všechno pohodně sní jednou rukou? No proč? V Evropě si přece kdekdo krájí jídlo postupně, tak jak stačí jíst...

„Tedy abys věděl: V hrdinských dobách číhalo všude kolem tolik Indiánu čili tolik nebezpečí, že každý průkopník měl vedle talíře revolver s šesti kuličkami; ale lapni honem po revolveru, když máš v jedné ruce vidličku a v druhé nůž! Tak si radši nejdřív rozkrájel všechno, protože to trvá přece jen kratší chvíli...“

„Kriste pane!“ zaržal Eddy. „Co mi to tu vykládáš, člověče! Já mám jen jeden rozum a teď vidím, že je v horším nebezpečí než ten zálesák! Uf-uf! Jestli jsi po tátovi, tak se namouduši divím, že vydělal ty prachy... Ale teď vážně: stalo se to doopravdy, jaks to líčil?... Dobrá, já ti věřím, ačkoliv...“

Zahodil kosili a vztáhl nahé paže k žárovce, jako by to bylo slunce, zdroj života:

„Panebože,“ zalkal úpěnlivě, „proč já se narodil zrovna tady! Copak tady člověk zavadí o příležitost?! Ztracený živobytí!“

„Heleď,“ počal Stanley, avšak Eddy už spustil ruce a počal se zuřivě poplácávat po žaludku.

„Ten lotr White si aspoň přivydělá na kořalce... Vážně, je to tak, pašuje ji z Pawhusky. Jak tam v sobotu jede do banky pro peníze, přiveze pár flašek. A dost lacino, má tam nějaký prima spojení. A je to, panečku, likér, žádná syrovátka! Ten prasečí Ponka byl přece jaksepatří namol! A řek bych, že Ramón měl taky trochu v hlavě.“

Stanleymu se najednou rozsvítilo.

„A hele... Tak on tady kdekdo pije?“

Eddy si počal stahovat boty,

„Jak to, kdekdo! Já hned ne, protože nechci. A Ramón jen někdy, když se mu zdá, že svět je pes. Mexičané už jsou takoví. A Nesmrtelnej vůbec nikdy, protože strádá do punčochy. A přitom už má těch punčoch aspoň dvacet, všechny plný zlata, jenom-že nikdo neví, kam je zakopal...“

Stanley si vzpomněl na onu velkou plechovou krabici, kterou spatřil na staříkově stole:

„Víš určitě, že je někam zakopal?“

Eddy se zachechtal, zvedl botu a jal se starostlivě prohlížet její vrášky.

„Třeba jo, třeba ne, třeba něco mezi. Fakt je, že děda má za ušima a že to s dolarama dovede. Sebere — a šup do kapsy. Vlastně do

punčochy. To není jako Ike!... Safra, musím se po něm zejtra v Pawhusce poohlídnout, jak se zase zřídil.“

„Ty tam pojeděš?“

Eddy si počal čistit botu.

„Sure. Určitě... Totiž jestli pojedě Petrs. On, pacholek, některou neděli kostel vynechá.“

„A Petrs že tě vezme s sebou!“ vyhrkl Stanley s náznakem nedůvěry, - znal Petrse jen málo, nicméně si ho nedovedl představit, jak prokazuje personálu službičky.

„Zadarmo ne, to je samozřejmý. Budu muset jít na kázání a hrát, že mě dojíká. Prostě něco za něco. Petrs je, člověče, obchodník. Nakonec se to ale vyplatí, v Pawhusce je holek... Ačkoliv, to se ví, kam se všechny hrabou na mou Mary!“ „Máš s ní schůzku?“

„No — tak napůl,“ prohlásil Eddy ledabyle. „Jestli ji táta pustí. Ale určitě ji aspoň uvidím... Člověk přece musí myslet na oči, trošičku je občas potěšit. Z Rosity se mi už dělají pomalu mžitky. Takový pekelný, obarvený, mexický. Brrr!“ Postavil botu a sebral druhou.

„Poslyš,“ řekl po chvíli, „jestli Petrs nepojede nebo mě nesveze, moh bys třeba jet se mnou ty, co říkáš? Pěkně bych ti tam všecko ukázal, legrace by taky byla... To se ví, musel bys podpořit moje chudý bankovní konto, rozumíš, zaplatit cestu a vůbec výdaje...“

„Co tě vede,“ řekl Stanley. „Já jsem rád, že sedím tady, na nějaké hnízdo nejsem zvědavý.“

A Eddy hned souhlasil. „To je pravda, proč jezdit do nějaké usmoleně vesnice, když je tady taky Tulsa, senzační velkoměsto, perla Oklahomy. Je tam sice trochu dál a byl by to kapánek dražší špás, ale co je to na tebe!... A na druhé straně se tam daleko víc užije — těch děvčat, a nastrojených, báseň, báseň! A třeba bys tam, kamarádíčku, potkal zrovna Clayovy slečinky, dcery svého pána. Fakt! Já je znám, loni tady byly! A já bych tě s nimi kliděčko dal dohromady, vybrat by sis mohl, jedna černá, druhá blond, ale obě jako by rovnou utekly z Hollywoodu, ta-ková nádhera, příteli!“

„A hele!“ podivil se Stanley. „A co Mary?“

Ale Eddy se nedal zmást. „No, co je s Mary? Mary je v Pawhusce, a teď děláme plány s Tulsou, ne? A vůbec, já osobně se o Clayovy holky nezajímám, na mě je to moc zazobaná famílie, to já nemám rád, mezi prachaře se pohrnu, až budu taky prachař, ani o den dřív! A že budu prachař, na to můžeš vsadit, já ti ještě ukážu, jak se dovede točit Eddy Macintosh!... Ale prozatím se nikam necpu, prozatím vyčkávám a hledám příležitost. Taková já jsem povaha! Taková já jsem kamarádká duše, že ti hodím obě Clayovy hvězdy napospas! Ty k nim patříš, ty jsi taky prachař.“

Teď už toho měl Stanley víc než po krk: „Kolikrát ti mám vykládat, ty dube, že co bylo, už není a že toho ani moc nelituju!“

Ale Eddy se zase jen smál: „Chacha, to jsou řečičky! Ale spánembohem, tak tedy nejsi money-bag, peněžní žok. Však ty zase budeš! Proto tě to nemrzí — protože zase budeš nacucaná štěnice, protože už máš zase někde políčeno, nebo ne ty, ale tvůj táta, to je fuk.“

„Heleď, s mým tátou...“ počal Stanley, ale bylo mu tak smutno, že další slova radši spolkl, aby z toho nevyšlo něco nemůžného. Eddy naštěstí nedával pozor: „Jen mi, člověče, nevykládej, že budeš dělat kovboje. Ono tě to přejde, až uvidíš, do čeho ses hrnul, jen chvilinku počkej... Ale než ta chvilinka uplyne, chovej se, jak se sluší a patří, a vezmi kamaráda do Tulsy a pusť chlup! On ti to ten kamarád nezapomene, on ten kamarád není k zahození, on ten kamarád ví všelicos. Hlavně jak na to, jak na ty Clayovy krasavice, co je v Tulse třeba potkáme. Jak říkám, jedna blond, až to hvízdá, druhá tmavá, až to duní, ale obě s puncem Made in Hollywood! Tak co, jedeme, nebo nejedeme?!“

„Nejedeme,“ zavrtěl Stanley hlavou. „Stejně už mám s Donem ujednáno, že mě zítra bude učit střílet.“

Eddy praštil botou a neřekl už nic.

Teprve když zhasli, vzpomněl si na něco a začal se tiše pochechtávat:

„Ty, Stane, až budeš s Donem pražit do terče, řekni mu schválně, aby ti ukázal ten trik se svíčkou!“ „Jaký trik?“

„To uvidíš, dej se překvapit! Príma cirkusová záležitostí“ „On byl tedy doopravdy v cirkusu?“

„Povídá se, že ho odtamtud vyhodili. Tak tam asi bejt musel, ne?!!“ Eddy vyprskl. „Ale bát se ho nemusíš, šimpanze tam nekrotil. Přej dělal čarostřelce.“ Znovu vyprskl. „Tak mu schválně řekni ohledně toho triku. Moc se nasměješ.“

9.

Ráno se Eddy nedělně vystrojil, zašel si k Donovi pro trochu pomády a namazal si vlasy, až se mu blýskaly stejně jako boty, pohříchu stále do červená: jako krásna, růžová, kudrnatá holínka. Pak si kartáčem na boty přetřel i klobouk a odebral se na číhanou před kalnou, v níž Peters garážoval vůz.

Za půlhodinku se správce objevil na verandě. K černému saku tiskl černou knihu, nohama v proužkovaných nohavicích činil malé, vážné krůčky a bylo jasné, že nemůže mít namířeno nikam jinam jen na kazatelnu, která zde sice ještě není, ale kterou mu kamarád pánbíček jistě co nevidět shodí z oblohy. Zvedaje co chvíli oči vzhůru — co tam, k děsu, s tou zatracenou kazatelnou vyvádějí! — kráčel ke garáži.

Stanley, který se zvědavě skrýval ve stínu baraku, spatřil, jak Eddy slušně smeká, uklání se a mumlá cosi s výrazem hluboká pokory... A jak mu Peters dojatě klade ruku na rameno — jak nyní zvedá tvář k nebi a šťastně se usmívá, ježto má příležitost učinit dobrý skutek a zavést tohoto jinocha do širšího shromáždění věřících.

Zakrátko vyjeli a Stanley mu se na okamžik objevila v okénku vozu Eddyho tvář s vyplazeným jazykem a vyceněnými zuby. Nic naplat, Eddy má své chyby, ale s Petrem to dovede.

Musel se mu zasmát, zrzkovi. Šel osedlat Violina a vyjel si sám a sám, bič vysoko nad hlavou. Připadal si neobyčejně svěží, a co více, chytrý. I ruku měl chytrou. Najednou objevil způsob, jak pohybem zápěstí dodat dlouhému řemínku švih potřebný k zapraskání. U konírny se setkal s Donem a chvíli oba praskali jako dva kulometčíci. Objeli klusem i cvalem nejbližší stádo, vrátili se k maštali a cvičili srážení plechovky bičem. Pak se Don konečně vytasil s puškou. Byla to zánovní kulovnice značky Remington.

Postavili na trávníku jednu z dřevěných stěn, naskládaných u kónírny, připevnili na ni kus papíru a zahájili palbu. Holubi se vznesli do výše a už tam zůstali a kroužili. Opakovačka měla hluboký psí hlas, jako když štěkne buldok. Na prahu jídelny se objevila Rosita, rozhodila hrst kukuřice a holubi se jí snesli k nohám. Stanley sklonil pušku.

„Tak střílej,“ řekl Don.

Ale Stanley nechtěl vyplašit holuby, protože zobali Rositě u nohou a protože to bylo hezké. A také proto, že nadobro ztratil chuť střílet. Věděl už, co dokáže Don s puškou, a připadal si jako packal. Ruce se mu třásly po námaze s bičem. Rosita zmizela.

„Tak budeš střílet?“ řekl Don.

„Ne,“ řekl Stanley; měl vztek, aniž věděl na co. „Ukažte mi radši ten trik se svíčkou.“ „Cože!“ řekl Don. „Jakej trik? Trik je podvod!“ „Tak kouzlo.“

„Cože? Jaký kouzlo, kouzla dělá jen Manitou.“ „Tedy umění,“ řekl Stanley a Don konečně souhlasil, že to je to pravě slovo.

„Umění! Na to já jsem, na tohleto umění, na tenhleten kumšt. Tak utíkej do kuchyně, Stane, a seber tam svíčku. Já to tady zatím připravím.“

Stanley šel. Holubi stále ještě pobíhali před jídelnou jako myšky a kývali hlavičkami, zobajíce zrnko po zrnku. Rosita se točila v kuchyni, ale když slyšela, co se chystá, nechala všeho a sehnala kousek svíčky, ne větší než palec. Šla se Stanleyem ven.

„Zlobíte se ještě?“ ptala se.

„Proč?“

„Kvůli tě kytaře.“

„Ach ne,“ řekl. „Ani mě nenapadlo.“ Tleskla a holubi se vznesli a také zatleskali křídly. „Nic tady nemám,“ řekla. „Jen kočku a pár hloupých holubu.“

„Ba ne, máte tu moc krásných věcí,“ zasmál se a zakryl si oči, do nichž mu kdosi pouštěl prasaťko.

Byl to Don. Nic nepřipravoval, jen nový terč a střep zrcátka, jímž si nyní krátil dlouhou chvíli.

„Svíčku máš? Dobrá. Nejdřív se ale musím zastřílet. To víš, člověk přece jen vyjde ze cviku. Ani světla už neslouží jako dřív...“

Mžikal očima, jako by ho vskutku trápily, tvářil se ponuře a smutně. „Na kolik kroku to mám zkusit? Asi na patnáct, vid? Nebo je to málo?... Ne, to musí stačit. Jeden... dva...“

Odpočítal patnáct dlouhých kroku a zastavil se zády k terči. Položil si pušku na rameno, hlavní zpět a zamířil, hledě do zrcátka. Prásk. Rána šla na šířku dlaně vlevo od černého.

„Krucí, nějak mi to nejde,“ zahartusil. „Tak ještě jednou.“ Druhá kule se zaryla vpravo od středu terče, a dál než první, na půldruhé dlaně.

„Hrom do toho!“ luskl Don prsty. „No co, pojedu naostro, škoda patron. Zápal tu svíčku, Stanley... A teď se tam postav.“

„Kam?“

„Kam jinam. Ke zdi, k terči!“ Stanley dosud nechápal:

„Jak to myslíte, Done?“

„Jak to říkám. Stoupni si tam a drž svíčku. Sama se ti tam vznášet nebude.“ Rosita se zasmála a Stanleyho polilo horko: „Připíchnu ji tam nožem!“

Don stiskl zrcátko v zubech a sáhl do kapsy pro náboje.

„Nesmysl,“ zašišlal žertovně. „Já pracuju jen s poradnou stafáží. Když umění, tak živý. Běž, já dám pozor!“ Nabil pušku, podíval se do zrcátka, pak na Stanleyho. „Nanejvýš ti ustřelím kousek ucha a to snad sneseš, ne? Jen tam klidně jdi.“

Stanley pocítil vlažnou slabost v kolenou:

„Heleďte...“

„No tak!“ přerušil ho Don. „Nebo z toho umění nebude nic!“ „Proč,“ zvolala Rosita. „Ať se něco děje! Půjčete mi tu svíčku, Stanley...“

Zděšeně couvl. Zdálo se mu, že se jí oči nepřírozeně lesknou, a hlavou mu prolétlo podezření, že snad také pila jako Ponka Bill a Ramón. Schoval svíčku za zády. Ale děvče přistoupilo až těsně k němu a najednou byl slabý jako dítě.

„Dejte to sem,“ řekla tiše.

„Prosím vás...,“ vydechl.

„Dejte mi ji!“

Když jí podával svíčku, cítil, že vosk je měkký jako máslo, tak hořké měl prsty. Zavřel oči a ptal se sám sebe, proč se tolik potí, zda úzkostí, nebo zahanbením. Ale věděl, že na jeho potu nezáleží, že na ty hlouposti myslí jen proto, aby nemusel myslet na příští vteřinu. Když zvedl víčka, stála Rosita u prkenně steny, svíčku poněkud nad ramenem, blizoučko u hlavy, a vypadala jako odsouzená či jako jedna z těch obětních panen, jimiž kdysi pohané usmiřovali své žíznící bohy.

„Nač mám při tom myslet?“ volala. „Done, poradte mi!“

„Nač chcete, slečno,“ prohlásil Don dvorně. „Všechno se vám zaručeně splní.“

„Dejte tu svíčku dál!“ vykřikl Stanley; najednou mu bylo zima, ačkoliv se stále ještě potil. „Dejte ji...“

„Proč?“ zasmála se. „Mám ji dát dál, Done?“

„Nemusíte,“ řekl Don. Stál už opět zády k terči, hlaveň pušky přes rameno, před očima střepinu zrcátka, jež se oslnivě leskla. Plameň svíčky byl proti ní maličký, žlutý, zašpiněný.

„Teda blíž?“

„Ne,“ řekl Don. „Tohle je ono.“

„Palte, Done!“ zavolala. „Už si to myslím!“

Don neodpověděl. V tichu Stanley zaslechl, jak někdo za jeho zády těžce oddechuje. Ale nemohl se otočit, nemohl odtrhnout oči od tě maličké, zažloutlé věci, jež se chvěla u Rositina spánku. V jedné vteřině stál plaměnek nehybně a podobal se povadlému listu, v příští se zatřásl, rozdvojil a byl z něho maličký zlatý hmyz, mávající křídélky. Někde v dálce zářila Donova květovaná záda, zrcátko a hlaveň, jež jako by kroužila v drobných, stále se zužujících kruzích.

Pak se z pušky zablesklo. Současně zhasl plamínek svíčky — jako by přeskočil k hlavni a zmizel v ní.

„Zvláštní,“ zvolala Rosita. „Ani jsem neslyšela bzučení. Čím to, Done?“ „Asi u vás byla dřív rána,“ řekl Don. „Tak spokojen, Stane?“ „Já?“ vyhrkl Stanley. „Já to nechtěl!“ „Já to chtěla,“ smála se Rosita. „Snad ses nebál, padre?“ Stanley se otočil, ke komu to mluví. Za ním stál Ramón, bledý jako křída.

Rosita spráskla ruce.

„Ach bože! A pak se vykládá, že chlapi jsou hrdinové! Copak, táto, doopravdy nerozumíš žádný legraci?“ „Takovýhle ne.“

„Ale táto,“ zvolala vyčítavě. „Co tady máme pořád dělat? Člověk se tady tak strašlivě nudí... A ty všechno jen zkazíš, včera jsi zkazil zpívání... Pojd'te, Stanley, musíme tátu odprosit.“

Vzala Stanleyho pod paží jako už jednou, tehdy první den. Nevěděl, proč by měl Ramóna odprošovat, ale Rositino gesto ho naplnilo vděčným uspokojením. Nevysmívala se mu, že couvl před Donovou puškou, ani se o tom nezmínila, neviděla v něm tedy zbabělce. A vzala-li prve na sebe tu nebezpečnou roli, nechtěla ho tím zahanbit. Proč to učinila, proč se postavila ke zdi jako oběť, nedovedl si vysvětlit... ledaže se zde opravdu neskonale nudí. Nebo ledaže chtěla někomu ukázat, jaká je, kolik má v sobě statečnosti. Ale komu?... Donovi ne, Don ji zná už dávno. Ramónovi také ne, Ramón má naopak zlost.

Tedy mně?!

Ta představa ho zmátla do té míry, že na okamžik přeskočil v myšlenkách zcela jinam. Stávalo se mu to častěji, kdykoliv bylo něco tak hrozně nebo tak nádherně, až se toho bál; v těch chvílích to odhazoval, zapuzoval z hlavy, ať už to byla hrůza, nebo krása, a zabý-

val se něčím velmi odlehlým; asi proto, aby si na tu krásu nebo hrůzu zvykl. Propánakrále, říkal si teď, Don to dovede, Don je přece jen chlapík. Jak to všechno báječně zahrál, tu předeheru i to představení! To se ví, že schválně posadil ty první dvě rány vedle, aby mi nahnal strach, a taky mi ho nahnal, až do žaludků mi sáhl. Panebože, ale má to děvče kuráž!

Její paže ho hřála, občas k němu zalétl závan sladké vůně z jejích vlasu, a pojednou si opravdu zvykl na ten nádherný pocit, že to udělala pro něho. Ano, pro mne, pro člověka z města, aby mi dokázala, že není tak malá a bezvýznamná, jak se mi snad zdá... Ne, už o tom nepochyboval, jen se divil, proč jí na něm tolik záleží a jak si vůbec mohla myslet, že by ji podceňoval. Ale zakrátko se nedivil ani tomu. Bylo to nesmírně jednoduché: Přišel a zalíbil se jí.

Kráčeli spolu vedle Ramóna, Rosita cosi mluvila, ale nevnímal smysl jejích slov, nýbrž jen její lichotivý hlas. Připadalo mu, že je měkký a má sametový nádech jako její oči. Příliš brzy však došli k okénkům se záclonami a musel se rozloučit. Okamžik vyčkával, zda se Rosita nevrátí do kuchyně, že by ji doprovodil. Ale neobjevila se.

Vracel se tedy sám. Vzduch byl tak čistý a chladný, až se zdálo, že je křehký a že musíš kráčet opatrně, abys něco nerozbil. Kdesi napravo zpívali dva skřivani, jako by se chtěli překřičet. Psi se honili za motýlem, vyskakovali a chňapali po něm cvakající čelistmi, ale ta bílá třepotající se věc visela stále stejně vysoko nad jejích čenichy. Jako na gumičce. Napadlo ho, že se jim podobá, těm psům. On, Stanley. Ale vlastně ne. Jak člověka napadne takový nesmysl?

Doma si lehl a střídavě snil a střídavě se divil sám sobě. Jak to, že se mi ta Rosita mohla kdysi nelíbit, když teď se mi na ní líbí všechno? Všechno jí sluší, i ten nos, takový hezký, výrazný — jen o maličko menší, a bylo by po kráse! Všechno je na ní výrazně, nos, oči, vlasy. Tak nádherně se lesknou... A že je odbarvená? Co na tom!

Ležel s rukama za hlavou, oči někde na strope, z něhož neviděl nic, chvilku byl strašlivě spokojen a vzápětí si připadal strašlivě směšný. Směšně domýšlivý. Proč si vlastně myslím, že o mne stojí? Jakým právem? Co jsem? Co umím? Čím bych ji mohl lákat nebo jí

imponovat? Krásou? Nesmysl, Don je desetkrát hezčí, mužnější, dokáže toho stokrát víc, umí střílet jako pánbů...

Ale přece jen je pravda, že si vybrala mne! Moje Rosita, moje Rose... Jak to slovo Rose divně zní. Proč Rose, a ne Rosita, když jí Rosita sedí neskonale líp?

Tu si maně vzpomněl, co včera večer prohodil Eddy — Už se mi z ní dělají mžitky, takový šeredný, tmavý, mexický! — a chvíli měl na Eddyho šílený vztek.

A potom náhle věděl, co za tím vězí, proč to Rosita dnes udělala:

Protože je Mexičanka a na Mexičany se my Yankeeové díváme svrchu. A ona tím, chudáček, trpí. Proto si odbarvuje vlasy — aby vypadala co nejmíň mexicky! —, proto chce, abych jí říkal Rose — nezní to tak mexicky! A proto se také postavila k tě popravčí zdi, aby nám ukázala, že Mexičané nejsou ta hromádka zbabělých zákeřníku z našich filmu, ale že se klidně dovedou postavit čelem proti kulce, že dokáží víc než my.

Trpce se usmál. Bylo mu Rosity líto, ale tím více ji miloval. Určitě. Nyní si tím byl zcela jist...

Avšak zdaleka si už nebyl jist, zda zájem, který ona projevuje o něj, má hlubší kořeny. Dost možná, že se k němu chovala tak míle jen proto, že ji nedal najevo žádné pohrdání. I to by bylo — pravda — roztomilé. Ale bylo by to málo. Cítil, že by mu to natrvalo nemohlo stačit.

Pozdě odpoledne se vrátil správce, vylezl jaře z vozu a vstoupil na verandu, plácaje se po stehně svou černou knížkou, jež se zdála o stín hubenější než ráno: jako by byl Petrs v městě příliš horlivě čerpal z její moudrosti. Eddy přihrčel až za šera na Ikeově motorce s povadlým Ikeovým tělem na tandemu. Eddymu visel klobouk na zádech, ale Ike ho měl na hlavě, vítr mu opět zvedal předek obruby nad čelem a Ike opět připomínal Napoleona..., avšak poraženého, poničeného, jak asi vyhlížel, když prchal od Moskvy. Z tváře mu vylézaly dvě opuchle oči jako vážce. Paže se mrtvě klátily a z pomáčkanych šatu čpěl tak pronikavý pach alkoholu, jako by Ike Clubb strávil noc i den natěsnán v sudu od whisky. Vcelku byl div, že to vůbec přežil.

„Čuně,“ řekl Eddy. „Kdybych ho byl náhodou nepolapil, nepřišel domů ani zejtra a moh si rovnou balit raneček. To jsou věci, co.“

Začal vztekle odplivovat, ale pak nechal Ikea Ikem a ptal se, co se tady dělo.

„Hele,“ smál se hned nato sám sobě. „Jako by se tady někdy něco dělo. To se ví, že se nic nedělo, vid.“

„Kdepak,“ řekl Stanley. Ani ho nenapadlo vyprávět o příhodě se svíčkou, byl rád, že ta věc vypadla Eddymu z paměti, ano, dvojnásob rád. Stejně mi to tenhle lotřík včera nasadil do hlavy jen ze vzteku, že ho nechci vzít do Tulsy a všechno zaplatit. „A co Mary?“

Eddy potáhl nošení a zamlaskal.

„Príma, člověče. Ta ti dneska byla krásna! Všecko se za námi otáčelo, Vážně!“

Hrdě se zašklebil. Vzápětí si ale uvědomil, že dnes připadá noční objíždka na něj, a ztratil náladu. „Zatracená všivá práce. Je tady teď o jednoho víc, ale člověk aby se plahočil pořád stejně. Jak si to, člo-

věče, vlastně představuješ! Kdy tě vlastně, člověče, zapřáhnou do rachoty!“

„Už brzo,“ smál se Stanley. „Pozítří jedu na noc s Donem.“

„To je dost,“ hučel Eddy. „Já už myslel, že jsi tady doopravdy jen kvůli hraní.“

Trochu usmířen táhl stroj do kůlny. V povětří stále ještě vanul pach alkoholu, jako by v nádržce motocyklu šplouchala whisky, kterou si tam Ike schoval, aby měl v noci co pít.

Jenže Ike už jen odpočíval. Do rána se dokonce sebral na-tolik, že si vzpomněl, co se Stanleyem v sobotu prováděl, a že po-cítil jakés takés výčitky svědomí. Alespoň to tak vypadalo.

„Poslyš,“ chytil Stanleyho hned po snídani za rameno. „Jestli chceš, tak tě vezmu do parády s lasem, a třeba ani nebudu moc zlej. Petrs jel do Tulsy, tak máme volno — totiž jestli to Nesmrtelnej nezkaží, Je to starej hňup.“

Byl ještě pobledlý do zelena, tvář mu poskakovala nahoru a dolů, ale zdálo se, že myslí svůj slib Vážně. Dokonce sám běžel pro laso.

Bohužel stařík opravdu zkřížil všechny krásné plány a poslal Stanleyho s Eddym do prerie solit stádům.

Byla to krajně nepříjemná lopota. Nejprve museli ve skladišti napytlovat dobytčí sůl, která prášila, až oči pálily, poté tahali pytle na zádech k džípu, a když posléze vyjeli, sedel Stanley vzadu na pytlově hoře a měl za úkol udržet tam nejen sám sebe, ale i náklad, který v každé zatáčce jevil sklon sesunout se dolů. Vozík, řízený automobilovým ďáblem jménem Eddy, se bláznivě zmítal, pytle poskakovaly jako živě a Stanley je nestačil chytat a tahat vší silou zpátky. Ještě na dohled ranče si strhl nehet a skučel bolestí, jak se mu slaný prach zakousl do živého masa.

„Zastav!“ ječel. „Zastav, proboha!“ Chtěl si prst ovázat šátkem, ale rachot motoru ho přehlušil a Eddy štval vůz dál.

Řítily se, kodrcali zprvu po cestě, poté zabočili do prerie směrem k potoku. Teprve tam Eddy zabrzdil, aby odtáhl po-suvný kus v nekonečném pásu plotu.

„Hele,“ smál se, „prachař taky krvácí, prachař plejtvá krvi! Olízni to, člověče, a nedělej z toho problém.“

A opět drnčeli a jeli, teď už docela bez cesty, jen po trávě, která sice vypadala rovná jako kulečnickový stůl, ale pod huňatou srstí skrývala bezpočet hrbů, výmolů, kamenů, děr a prohlubní. Nalevo se ukázala skupina skal zarostlých stromovím, modře indiánské kopce se přiblížily, avšak stále ještě jeli jako po šňůře, přeřezávající zákruhy potoka, aby si zkrátili dráhu. Pak se objevilo stádo hnědobílých herefordů, roztroušeně po dlouhých oblých pahorcích.

Eddy zastavil, vzal lopatu, hodil druhou Stanleyemu a zamířil rovnou k osamělé tyči, trčící z prerie a připomínající mučednický kůl. Ve skutečnosti to byl jen ukazatel místa, kde se ve velkém, prkny ohraničeném čtverci bělala sůl, olízaná do oblázků. Kolem solného místa byla země udupaná jako mlat a v širokém okruhu se prerie spíše hnědala než zelenala.

„Spásly to, potvory,“ hučel Eddy a přetáhl lopatou jednoho z býčků, kteří se nechtěli se solí nahonem rozloučit. „Hele, Petrs trvá na tom, že se musí solí šetřit a že tu starou máme zase pytlovat. Ale nebudeme se s ním dít, nejsme přece blázni. Šoupneme to zkrátka do potoka.“

Nabírali tedy starou sůl a házeli ji do vody. Nato vytrhli kůl i prkna a zaházeli zbytek soli hlínou.

„Protože ty bestie se nerady stěhují a chodily by zase lízat sem a pořád by se pásly tady,“ vykládal Eddy. „A to by byl kámen ourazu, protože tady je to už moc spasený, a Nesmrtelnej by zuřil. On se, truhlík, stará o pastvinu, jako by patřila jemu.“

Naložili na vůz kůl i prkna, odjeli asi míli dále proti proudu, kde v hustě trávě blízko u potoka vybudovali novou nízku krabici a naplnili ji solí.

Avšak příští „stará“ sůl ležela daleko od potoka a nemohli ji tedy jednoduše naházet do vody. Když ji plnili do pytlů, syčel Stanley bolestí a Eddy vzteky.

„Zatracená práce! Nech toho už, trochu si odpočineme, nejsme přece...“

Lehli si na trávník, dívali se k nebi a křičeli „Huš! Huš!“, neboť stádo — zde to byli černí aberdeenci — je přišlo očichávat a olizovat, jako by si je spletlo se solí.

„Pitoměj dobytku!“ vztekal se Eddy. „Lacinej dobytku!“

„To jsou ty kusy po padesátce?“ zeptal se Stanley.

„Tak ňák... A hele, kdes sebral tolik učenosti?“

„Nikde, Ramón mi to povídal hned první den. Jenomže je namouduši nerozeznám od těch na ranči.“

„To tě nemusí mrzet, v kravách se vyzná každá telecí hlava,“ řekl Eddy a chytil se za kudrny pohybem, který už Stanley velmi dobře znal. „Ježíši, když si vzpomenu, žes měl prachy a že sis moh dovolit všecko na světě! Kristepane, a teď tady takhle trojčíš...“

„Prachy nejsou všechno,“ řekl Stanley. „Nám náhodou přinesly jen neštěstí.“

„Jaký neštěstí! Řekni mi, jaký neštěstí může bejt v penězích! Žádný. Máš je — máš všecko. Nemáš je — nemáš nic... Kruci!“ Ohnal se po černé krávi, která si vzala do hlavy, že ho oblaží uslintanou tlamou. „Pojď si lehnout jinam.“

Poodešli a rozvalili se dále od solného místa.

„Já se vám divím, že tady všichni pořád nadáváte,“ řekl Stanley. „Co vám tu chybí? Co myslíš, že bys dělal jinde? Co si představuješ v Chi tak velkolepého? Jezdí se tam v autech, a to dovedeš taky, to dovede každý pitomec. A co po robote? Jen jít na fotbal nebo do kina! A na fotbale řadí pár chlapů na trávníku, a v kině řadí pár chlapu na plátně, a ty na to jen civíš. Právě tohle mě otrávil: Já nechci věčně civět, já se chci vyřádit sám.“

„V Chi můžeš hrát sám fotbal, tam jsou aspoň kluby. Tady ne.“

„Fotbal, fotbal!“ ušklíbl se Stanley. „To je pořád jen hraní. Já chci život, člověče. A to není život. Jen ti pořád někdo něco předpisuje, pořád všude nějaká červená, a ty stůj, a pak zelená, a ty jed', a v tolik do práce a v tolik z práce. Nikdy neděláš to, nač máš právě chuť.“

„Ale děláš, jen když máš dost prachu,“ řekl Eddy snivě. „Pak můžeš všechno, ale všechno! Člověče, Stane...“

Převalil se u a bok a podepřel si dlaní bradu. „Člověče, Stane, já ti na něco přišel!, víš, jak v ty tví knížce stojí o tom chlapíkovi, co vynášel zemskou přitažlivost, o tom Newtonovi... to je teda báječný. On si leží pod stromem jako třeba teď my, a spadne jablko, a ono ho napadne, že to jablko musela zeměkoule přitáhnout! Víš, to je teda senzační! Že ho to napadlo, rozuměj! Samozřejmě že je to strašlivě jednoduchý.

Když se něco neživého hejbá, tak to musí bejt něčím tažený nebo tlačný, ne? Jako třeba když vystřelím, tak tu kuli tlačí zapálenej prach, že jo..., nebo když jede vůz, tak ho táhne traktor. Jinak by se to nemohlo dát do pohybu, tak to myslím. A ten chlapík se kouká do nebe a říká si: Tam přece nic není, co by do toho jablka mohlo strčit! Tak tedy to jablko muselo bejt něčím tažený. A koukne na zem řekne si: Aha! Už to mám! Musela ho přitáhnout zeměkoule! — A báb, má pravdu, a je slávnej, a píšou se o něm knížky, a má prachy... A nemusel třeba bejt ani moc učenej, jen přemejšlet musela kápnout na to pravý!“

Eddy se odmlčel, opět se převalil na záda a zaclonil si kloboukem oči:

„Tak já jsem si, člověče, Stanley, včera v noci řek, že taky budu o věcech přemejšlet a že třeba taky kápnu na to pravý. To se ví, školy nemám..., ale jak povídám, on je ten chlapík s tím jablkem taky nemusel mít! Ze ne!“

„No...“, zabručel Stanley s výhradou.

„Nemusel!“ trval Eddy odhodlaně na svém. „Co by musel!... Jenže, člověče, momentálně nevím, o čem přemejšlet. Ono už je skoro všechno vypřemejšlený, vyzkoumaný, zkrátka objevený, vid'?“

„Hodně,“ připustil Stanley. „Ale možná, že leccos ještě ne. Jenže o tom já nemám žádné zvláštní vědomosti, nás na koleji učili jen to, co se ví, a ne to, co se neví, nebo jak by ch to řekl.“

„Určitě něco ještě zbylo!“ prohlásil Eddy, a třebaže nedodal „na mne“, bylo jasné, že právě to má na mysli. „A třeba zrovna něco strašlivě jednoduchého! Třeba něco takového, že na to ani vědu nepotřebuješ. Myslím školy, chápej! Třeba zrovna něco jako tehdy s tím jablkem. Zadumáš se — a najednou tě něco políbí...“

Stanley plácl přes hubu černou jalovici, které se příliš líbil jeho klobouk.

„Tady tě nejspíš políbí kráva...“

Hned těch slov litoval. Eddy se posadil rudý pobouřením: „Hele, jestli si myslíš, že jsi chytřej, protožeš byl v koleji, a já že budu už navždycky pitoměj cowhand, tak se moc mejlíš. Já náhodou budu taky študovat, jen co seženu prachy! A just tu tvou fyziku! A pak zase budu plivat na lidi já!“

Než ho mohl Stanley uchlácholit, vstal a vrhl se na sul tak zhurta, jako by ji chtěl potrestat místo Stanleyho. Beze slova od-tahali plně pytle do vozu. Teprv tehdy se Stanleymu podařilo naladit Eddyho měkčeji, brnknout na tu pravou strunu. Řekl mu upřímně, že nikdy v kovbojích neviděl pitomce, ale nejsvobodnější a nejúžasnější lidi, a Eddy se tak smál, že zapomněl na zemi lopatu a že se pro ni museli vrátit.

Toho dne zrušili pět starých solných míst a založili pět nových na nespaseném území. Když se konečně dostali domů a únavou stěží doklopýtali k baraku, ukázalo se, že Petrs se ještě z Tulsy nevrátil.

Přihrčel až těsně před soumrakem, vytáhl z vozu dvě kytice, zabalené v průsvitném obalu z umělé hmoty, a bez ohledu na tmu hnal celé osazenstvo uklízet baraky, zametat a čistit.

„Luisi, ručíte mi za pořádek!“ řekl tónem, jemuž se neodmlouvá. „Zítra přijede pan Clay.“

Ronald Clay byl štíhlý, pěstovaný čtyřicátník s neobyčejně výraznou tváří, jež ukazovala spíše na bývalého filmového milovníka než na rančera. Měl šedivě oči, vybledlé obočí, odrážející se velmi zajímavě od jeho opáleně kůže, a pružně, sebejistě pohyby — jako nějaký profesionální tenista zvyklý skočit po vítězném zápase přes síť a nabídnout pravici soupeři, který se sotva drží na nohou.

Přijel v otevřeném, krémově bílém cadillaku, zastavil, zahoukal a veselé zamával kloboukem. „Haló, Petrsi, je tu návštěva!“

Nemusel ovšem ani houkat, ani mávat, ježto Petrs se už střemhlav řítil k automobilu:

„Vítám vás, pane Clayi, je mi opravdu velkou ctí...“

Clay vystoupil, stiskl Petrsovu pravici a levou rukou si načechral bílý karafiát, zdobící mu klopou tvídového saka.

„Mně taky, Petrsi, mně taky... Tilghame,“ obrátil se k muži, který stále ještě seděl ve voze a právě si čistil brýle. „Tilghame, to je můj správce Petrs, znamenitý obchodník...Petrsi, to je Tilgham z Tulsy. Přijel se podívat, jak vypadá živá krava. Doposud ji totiž viděl jen na fotografii a na talíři. Hahaha!“

„Pan Clay jistě trochu přehání,“ usmál se Petrs s trupem nebezpečně nakloněným k zemi.

„Ani dost málo, hehe,“ zařehotal se Tilgham a zkusil vyškrábat se z vozu. Šlo to ztěžka, neboť ani dimenze cadillaku nestačily na tak pozoruhodně tělo; kdyby byl Tilgham neměl nohy a hlavu, byl by se mohl s úspěchem vydávat za největší kopací míč na světě, tak dokonale jej napodoboval jak tvarem, tak barvou. Měl na sobě žlutě sako, žlutou hedvábnou kosili a místo kravaty uzoučkou bílou stužku, zavázanou na klíčku a živě připomínající tkanici kopačky. Za velikými brýlemi, které jen taktak udržovaly rovnováhu na malíčkem nose, bylo vidět naběhla spodní víčka. Vnucovala se představa, že tento tlustý člověk zavírá oči zdola jako pták.

Konečně se vykutálel... a tu bylo vidět, že je mu navždy odepřeno panoráma, které se denně naskýtá i těm nejchudším, totiž pohled na vlastní boty. Ne, pan Tilgham je nikdy nemohl obdivovat, pokud

je ovšem měl na nohou; provždy se musel spokojit tím, že směrem dolů vidí jen svůj břich.

Zdálo se však, že už se s touto křivdou dávno smířil.

„Moc mě těší,“ chechtal se na celé kolo. „Počítám, že jsem se neoblékl špatně. Myslím do nesprávně barvy, aha. Myslím, abych nedráždil ty vaše rohatě!“

„Buďte bez starosti, pane Tilghame,“ zubil se Petrs. „Býky dráždí jen červená.“

„Tak mají moje sympatie!“

„Brr ! Na venkové žádnou politiku, Tilghame,“ otrásl se Clay, rovnaje si puky na kalhotách. „Mezi námi, Petrsi, dejte si na Tilghama pozor! Tváří se, že nespočítá dvě a dvě, ale to je jen jeho stará kamufláž. Tilgham je mazaná kůže. Vsadím se, že vám nakonec prozradí, čím krmit. Mám v tom zkušenosti!“

Tilgham si pohladil svůj míč, své panděro:

„Jen žádné narážky, Clayi, to bych si pěkně vyprosil...“ A náhle zvedl ruce k nebi a v té chvíli vypadal jako velký žlutý sputnik s dvěma anténami:

„Bože, bože, zase jednou v přírodě! Clayi, za tohle vám zůstanu vděčný až za hrob!“

Clay se zatvářil polekaně:

„Slyšíte ho, Petrsi chce mě chodit strašit, hahaha!“

Za stálého žertování prošli hlavní bránou ranče, kde už netrpělivě přešlapoval personál, širáky v rukou, a vyšňořená Rosita svírající v náručí dvě kytice. Vykročila vpřed.

„Hoho!“ zvolal Tilgham a jeho obryleně oči sjely velkou rychlostí od Rositina umného úcesu až k nylonovým punčochám, jimiž prosvítala snědá pleť. „Ani jste mi, Clayi, neřekl, že tady taky pěstujete růže!“

„Rád bych,“ řekl lítostivě Clay, přijímaje kytici. „Ale bohužel na všechno nestačíme. Tyhle růžičky jsou zaručeně z Pawhusky, pravda, Petrsi?“

Ale byla to jen řečnická otázka. Aniž čekal na odpověď, vytáhl Clay dva květy a věnoval je Rositě s úklonou, která jí vehnala do tváří radostný rumenec.

„A vidíte, Clayi, já nedám nic!“ zvolal Tilgham s mistrně zahraným výrazem lakoty. „Co dostanu, to si nechám! A co nedostanu, to si vezmu. Chacha!“

Jal se přehazovat kytici z ruky do ruky, jak hledal cosi po kapsách; užuž se zdálo, že shání drobně pro hezkou květinářku, ale vytáhl žlutý kapesník a otřel si oči. Vskutku se smál, až slzel.

Clay si roztržitě přihladil prokvetlé spánky.

„Tilghame, Tilghame...“ začal vyčítavě. Ale podíval se na hodinky a zapomněl, co chtěl vlastně říci. „Hrome, už je jedenáct. Jestli opravdu chcete něco vidět, musíte si pospíšet!“

Vtom jeho oči zavadily o Nesmrtelného.

„Haló, Luisi! Haló, kamaráde! Pořád ve formě, jak vidím! To je dobře, tak to má být... Tilghame, představuji vám Luise Lefiera, krále všech předáků, nejlepšího jezdce v Oklahomě.“

Táhl Nesmrtelného k tlust'ochovi, který zpoza brýlí pouličil oči, jak se stařík šourá:

„A na čem —jako —jezdí? Snad ne na koni?... Vážně?“ Poklepal Nesmrtelnému na rameno. „No, tomu teda říkám vytrvalost!“

Tím uvítání skončilo a hosté se hnuli k ohradám, vpředu Clay s Tilghamem, za nimi Nesmrtelný a Petrs, obtížený oběma kyticemi; nešije ve dvou loktech jako párek nemluvnat.

„Hm,“ rozhlédl se Tilgham po královském stádu. „A to je všechno, Clayi? Safra, safra, měl jsem vás za bohatšího.“

„To je jen slabá dvacetinka,“ pospíšil si Petrs. Ukázal jednou kyticí sem, druhou tam. „Největší stáda máme venku na pastvinách.“

„Ale tahle dvacetinka já možná větší cenu než těch ostatních devatenáct,“ dodal Clay dotčeně. „To zde jsou výstavní kusy. Plemeno, Tilghame, plemeno! Samé — ehm —“

„Hereford a aberdeen angus,“ pomohl mu Petrs z úzkých. „Nejlepší —“

„A co shorthorn!“ přerušil ho Tilgham; okamžik se kochal jeho překvapením. „Shorthorny nepěstujete?“ „Ne, pane Tilghame.“

„Ale to je chyba! Shorthorn vede na celé čáře, kampak s touhle pakáží!“ Spokojeně se řehtal. Zřejmě si před výletem na ranč přečetl v nějaké příručce názvy dobytčích plemen, aby mohl Claye popichovat. „Shorthorn je shorthorn, to mi nikdo nevymluví.“

„Možná že ani nechce,“ usmál se ledabyle Clay. „O takových věcech se těžko přít. Někdo se utluče po skotské, někdo zas po něčem jiném.“

„Hlouposti, dám je všechny za pořádný koňak.“

„A vidíte, já ne. Zvláštní co?... Nu, podíváme se na pastviny, jestli ovšem chcete. Povětří by vám ale prospělo! Nechci vás lekat, Tilghame, ale vypadáte na hezoučkou mrtvici!“

Zaťukal mu na břicho jako na vrata. „Come in!“ zvolal Tilgham. „Vstupte!“ Oba se rozchechtali.

„Tudy, prosím,“ usmíval se Petrs. „Nelekejte se, prosím, toho vozidla, pane Tilghame. Na pastviny se ale jinak nedostaneme, jen v sedle nebo s džípem.“

„Tak tedy koně sem!“ křikl Tilgham mocným hlasem, nic-měně sledoval Petrse k džípu, kde už čekal Don Balding v nádherně kosili plně roztodivných klikyháků. Otevřel s úklonou dvířka.

„Děkuji, Done,“ pravil Petrs. „Pane Clayi, dovolte, abych vám představil Dona Baldinga, ačkoliv se na něj jistě pamatujete. Náš první kovboj.“

Clay podal Donovi ruku a Tilgham pokýval uznale hlavou: „Fešák! Fešák!“

„Má jet s námi, pane Clayi?“ ptal se Petrs.

„Proč,“ řekl Clay. „Pojedete přece vy a Luis...“

„Safraportský fešák,“ zasmál se Tilgham už ve voze. „Co to máte napsáno na té košili, muži? Nedivte se té hloupě otázce, hahaha, ale máte co dělat s analfabetem. Haha...“

Vtom pustil Nesmrtelný spojku, vůz vyrazil a závan vzduchu sfoukl Clayův klobouk. Nachlup jako ve filmově veselohře. A Don mávl rukou do povětří, lapil klobouk, vyskočil na stupátko a něžně jej posadil panu Clayovi na hlavu; docela jako ve filmově grotesce. Bylo slyšet, jak se Tilgham řehotá: „Hahaha! Hahaha!“ I pan Clay se smál, i Petrs, i Don, který stál na stupátku a jel s nimi, nezvykle kulatoučký ve své popsaně kosili, jež se nadmula větrem. Všechno se smálo, celý ten oranžový vozík se chechtal a bublal, jako by ho poháněla veselost, nikoli výbušný motor. V bráně však ulétl klobouk znovu a tentokrát po něm Don marně chňapal.

„Moment!“ křikl a seskočil.

Ale vůz se hnal dále, zvuče smíchy jako pojízdný amplión.

„Uf— uf,“ povzdechl Don, shýbl se pro klobouk a nasadil si jej na hlavu místo svého bělostného širáku. „Vypadám aspoň trochu jako rančer?“

„Daleko líp,“ řekl Stanley chvatně. Viděl, že se na Ikeových rtech rodí nepříjemný úšklebek a bál se, jaký jed zase Ike vyplivne a co z toho vzejde; ten sobotní konflikt nebyl ještě dávno vyřízen.

„Poslyšte, Ikeu,“ vyhrkl velmi nahlas, rozhodnut nepustit toho zuřivce k řeči. „Poslyšte, Ikeu, včera jste mi něco slíbil a měl byste dodržet slovo. Víte, co mám na mysli, ne? Roping. A možná že bych to nechtěl tak docela zadarmo, možná že bych se i rozloučil s nějakým tím centem.“

„Príma!“ zvolal Eddy. „A co kdybych se toho ujal já?“

„Chtěl bys?“ řekl Stanley. Byl rád, že mu Eddy skočil na špek, a že hovor zabočil na bezpečnější kolej. Pozoroval s ulehčením, jak Don houpavě kráčí ke štábu, aby tam odevzdal svou kořist nebo aby se tam možná pohoupal na pánském kresle, když už je korunován panským kloboukem.

„Shut up!“ řekl Ike zhurta. „Co to tu žvaníte o mamonu? Povídal jsem, že tě vezmu do parády, a to platí. Svoje centíky si nech.“

Poslal zklamaného Eddyho pro rekvizity, odplivl a změřil si Stanleyho od obočí k botám:

„Co tady pořád „máváš dolarama, pitomče! Máš jich tolik? Tak běž domů a neber potřebným lidem práci!“

Stanley zrudl.

„Kde bych je vzal, Ikeu. Tohle mi neříkejte.“

„Tak drž příště hubu a buď jako každěj jinej. Tady není kolej pro vyvolený!“ Zlostně podupával, ale sotvaže se Eddy vrátil s lasem, zapomněl na vztek a rozjařil se. Bylo to, jako by mu ten kus provazu, ten nástroj jeho zašle slávy, pročistil otrávenou krev.

„Hej!“ halekal roztáčeje smyčku. „Hej-hej!“

A když pak letěla vzduchem, protažena do elipsy a podobná veliké hadí hlavě, syčel jako had.

„Vzzz! Ssss...!“

Cvičili na pevně zemi a na pevný cíl, jímž byla stará dobytčí lebka, nasazená na kůl v ohradě. Avšak rohy trčící do stran působily Stanleyemu svízele; byl to příliš obtížný terč, tím obtížnější, čím větší. Bez ní, bez lebky, se mu dařilo o stín lepě, ale přece jen ne zdaleka tak, jak by si byl přál. Zdálo se mu, že kul je nyní příliš nízký, že nevyčnívá dostatečně nad vodorovná břevna, že by se smyčka častěji zaklesla, kdyby viděla před sebou výraznější cíl; vlastně kdyby on jej viděl; vlastně kdyby jej viděli oba, smyčka i on. Pletlo se mu to už, opravdu nevěděl bezpečně, kdo komu vládne, zda on lasu, nebo naopak. Jen jedno bylo jisté: Jakmile provaz roztočíš, přestane být provazem a stane se z něho živý tvor; živý, chytrý, ale zlomyslný a plný vrtochu.

Odešli tedy od ohrady a místo kůlů jim posloužil Eddy. Strhl si klobouk, postavil se jako voják, šklebil se a pokřikoval, má-li křivit hubu takhle nebo jinak, co je svůdnější; který úsměv spíš přiláká to zatraceně laso... Ale kdykoliv smyčka doopravdy je-čila chuť padnout mu kolem šije, uhnul stranou nebo couvl.

A nepřestal, až ho Rosita odstrčila, aby běžel po svých, že ho vystřídá. Nešla do štábu kříšťálovou vázu na Petrsovy kytice, oči jí zářily, lesk skla byl proti nim tvrdý a studený —jako led.

„Tak dělej! Chytej jalovici!“ houkl Ike.

Znělo to posměšně, ne-li urážlivě, ale Rosita nedbala. Zasvítily jí zuby. Vzadu viselo nebe — modrá zeď — a zdálo se, že se země náhle propadla a že zbyl jediný vysoký bod: onen, na němž stojí děvče s vázou a směje se. Na nebi letěl holub, pod ním smyčka, a holub byl chvilenuku uprostřed smyčky, jež se v tě vteřině podobala oku; holub byl zřítelnice. Pak holub zmizel a smyčka spadla na Rositina ramena.

„Fine!“ křikl Ike. „A teď táhni! Budeš smet políbit jalovici. Přitáhni ji k sobě!“

Stanley zvedl ruku, v níž držel provaz.

„Ne...“ řekl.

Ike s Eddym se řehtali.

„Neblázni, to se smí. To se musí! To je právo vítěze!“

Vtom Rosita strásla smyčku z ramen a Stanley trhl a táhl. Šla pomalu k němu, paže připoutané k bokům, v jedné ruce vázu plnou bleskotavých světél.

Okamžik stáli proti sobě. Už se nesmála.

„Ne. Ne!“ zašeptala. „Nebo...“

„Nebo co?“

Neodpověděla. Přitáhl ji ještě blíž. „Nebo utečete?“

Zvedla hlavu, jako kdyby se chystala přikývnout. Ucítil na rtech něco měkkého, prchavého. V příští vteřince si uvědomil, že ho políbila, a teprv v tě myšlence se zachvěl.

„Děkuji.“ Neuměl nic jiného říci. To, čím se chvěl, byl zmatek.

Mlčela. Její oči sklouzly stranou a byl si jist, že tam stojí Ramón. Chvatně povolil provaz. Pohnula lokty a smyčka spadla na zem. Vystoupila z ni jako ze začarovaného kruhu. Než odešla, podívala se na něj dlouze zpod brv. Zdálo se mu, že ho o něco prosí nebo před něčím varuje. Pohledl úkradkem tam, kde tušil Ramóna. Ale u ohrady stál jen Ike, vedle něho Eddy a kus dále Don, na hlavě svůj bělostný stetson a v ruce klobouček pana Claye, který vypadal směšně malinký. Po Ramónovi ani stopy...

„Tak co,“ pohnul se Ike. „Jedeme dál?“

Stanley zavrtěl hlavou:

„Až zase jindy, prosím vás. Už toho mám dost.“

V této chvíli toužil jen po samotě. Počal svinovat laso. Stále ještě se chvěl. Kdykoliv se dotkl své kůže, cítil v konečcích prstů cosi jako slabounký elektrický proud. Ale nedivil se tomu. Připadalo mu, že vše je trochu jiné než před okamžikem, že svět dostal novou, tajemnější a velkolepější podobu. Viděl Dona, jak se loudá k bráně, a myslel si, že ten Donov báječný širák je hotová labuť; tvar, barva, křídla, všechno.

Předal laso Eddymu a vydal se ke křovinám u cesty. Sedí si za ně, ale nedíval se do prerie, nýbrž opačným směrem, k ranči. Mezerou mezi listy spatřil v dálce Rositu jako maličkou fotografii ve velkém zeleném rámu, a měl ji tak rád, až ho to trochu bolelo.

Panstvo se vrátilo dlouho po poledni. Clay, který nyní sedel s hostem vpředu a řídil, opět zbytečně zatroubil. Don opět otevřel dvířka džípu, Tilgham se opět namáhavě vykutálel, opět si zálibně prohlédl Dona a opět třikrát řekl:

„Fešák. Fešák. Fešák.“

Don se vděčně uklonil:

„Váš klobouk, pane Clay...“

„Ach, pravda, děkuji,“ zabručel Clay roztržitě, podíval se na hodinky a vedl Tilghama ke studeně tabuli, která už od rána čekala v prvním patře štábu. Záhy nato zazněla otevřeným oknem kanonáda smíchu, vystřídána co chvíli zvoněním sklenek.

Za hodinu se Clay objevil dole, zastavil se pod verandou a se zálibením pozoroval, jak Petrs pomáhá Tilghamovi ze strmých schodu, jak ho vede pod paží a podepírá. Měli všichni maličko v hlavě.

„Chacha, Tilghame, vy a Petrs, to je panoráma! Víte, že dohromady vypadáte jako malé d? Ta čárka jste samozřejmě vy a to břicho je Petrs.“

Tilgham se však nedal:

„Cheche, Clayi, teď už to nespravíte! Za nic nestojí ta vaše dobytčata! Mají moc vyceněné zuby, když chcete něco vědět, a já vám taky rovnou povím proč: Šoupají moc hubama po kameni, kamaráde! Máte tady zatraceně nízkou trávu, Clayi, a chudák vůl si obrousí pysky o zem... Koukejte, tenhle negřík vám to názorně ukazuje!“

Píchl prstem k Ponkovi Billovi, který se zubil. „Jen to ještě jednou předved', černouši!“

Clay se zařehnal jako koník:

„Nevadí vám, že je to Indián, Tilghame?“

„Cože, Indián? To je samozřejmě jiná záležitostí Promiňte, pane Indiáne. Indiánu si já, Clayi, neskonale vážím! Indiáni to byli do jisté míry naši předci. Clayi! Ne opice, ale Indiáni! Tu máte, pane rudochu, ať na mě vzpomínáte v dobrém.“ Strčil Ponkovi Billovi dolar a Indián poskočil a roztančil se, peníz nad hlavou.

„A teď musím činit pokání,“ zvolal Tilgham s dojetím. „Hrozná věc, Clayi, jak jednou člověk podá dobrou prst, už je v tom, a musí podat celou ruku. Tak já tedy zcela srdce uznávám, že to tu máte hezké, že vaše kravy necení moc zuby, ale jen se tak usmívají na tu vaši prvotřídní trávu. A rostou vám tu fešáci a kvetou vám tu jižní květy...“ Galantně se poklonil Rositě.

„A co můj předák, ten se vám nelíbí?“ rozpráhl se Clay a položil ruku Nesmrtelnému na rameno tak z vysoka, jako by ho pasoval na rytíře. „Starý mistr, Tilghame! Chcete ho vidět na koni? Skočte na oře, Luisi, a ukažte tady Tilghamovi, co dovede kov-boj! Nebo ne, neskákejte, už nemáme čas. Ale to vám říkám, Tilghame, že bych Luise nedal... Za... Zkrátka za nic! Luisi, pamatujete se, jak jste mě učil jezdit? Jak vám můj táta strčil do ruky bič a nakazoval ‚Luisi, řežte toho uličníka, řežte ho víc než koně, ať si nemyslí, že zdědí moje těžce vydělané dolary jen tak zadarmo!‘ — Ale vy jste mě neřezal, Luisi...“

„Ba jo, řezal, pane Clay!“ usmál se Nesmrtelný tise.

„Neřezal, Luisi, neřezal! Vy jste jen praskal do povětří, protože jste měl měkčí srdce než můj vlastní táta, dej mu pánbů nebe. Vy jste, Luisi, říkal, ‚Mladý pane...‘ — já už vlastně nevím, co jste říkal, ale dobře se pamatuju, že já jsem říkal: ‚Luisi, do smrti kamarádi!‘ A teď to opakuju: Luisi, do smrti. Do smrti. Až do pekla nebo do očistce, člověk nikdy neví, kde má před-placeno.“

„Děkuju, pane Clay,“ řekl Nesmrtelný trochu zajikavě. Vousy mu spadaly po obou stranách rtů, opět to byly dvě závorcky a v nich, v těch závorkách, stálo psáno vše, co starý neuměl vyjádřit slovy, ale jen úsměvem.

Clay mu potřásal pravici, jako by si ji chtěl vzít s sebou na památku:

„Moc hezky to tehdy pověděla má dcera, vidíte, Luisi! Teď si sice momentálně nevzpomenu... No, nevádí. Na shledanou, Luisi!“

Otočil se na podpatku:

„Jedeme, Tilghame? Děkuju vám za péči a vůbec, Petrsi... Jedeme, Tilghame? — Na shledanou, chlapci! Na shledanou, slečno Rose! Vaše mladí ve mně budí žalně reminiscence!... Jedeme, Tilghame?... Tak na shledanou!“

Avšak ještě neodjeli, neboť pan Clay si vzpomněl, že má ve voze kupu dárečků. Rosita dostala flakón kolínské, Nesmrtelný láhev pašované whisky: „Pro vás, old boy!“ — Ikeovi strčil Clay do ruky dvě lahvičky „Pro mužstvo!“, ale právě když se Ike nejistě rozhlížel, zda pán ranče počítá do mužstva i Ramóna a Ponku Billa, přivolal pan Clay prstem Mexičana s Indiánem a podělil je balíčky cigaret.

A pak opravdu odjel i se svým žlutým kulatým hostem, i se svým krémovým cadillakem, opatřeným vzadu ploutvemi jako raketa.

Stanley je sledoval očima a myslel si, že pan Clay je znamenitý člověk. Sice ani nepostřehl, že mu na ranči přibyl jeden muž, ale od toho zde má Petrse. Opravdu veselý, znamenitý člověk.

„Co s tím likérem budete dělat?“ dotíral Ike na Nesmrtelného. „Jestli nic, tak by se třeba našel kupec...“

Ale staroch tiskl svůj dáreček žárlivě v hrsti a cupital s nim domů huče cosi, že whisky je dobrá na žaludek a že člověk nikdy neví, kdy bude potřebovat lok.

Ike vycenil zuby, vlastně vrátka v nich:

„A co vy, kluci! Na vás je celá flaška moc! A vůbec, tady se mi opíjet nebudete! Tak sem s tím, a honem. Zaplatím „Vám normální cenu.““

Přirozeně se ukázalo, že má vymetené kapsy a že mini koupit na dluh.

„Kdepak, Ikeu,“ smál se Eddy. „Tohle známe.“ Nakonec mu Stanley odlil polovinu svého dílu, ale Eddy trval na svém, že prodá až za valuty, to jest v sobotu po výplatě.

Táhlo už ke čtvrtě. Na západe se vynořila bachratá bílá mračna, ale jak rostla, jak se sunula po obloze, ztrácela svou čistou barvu, až

z nich byly veliké zamazané pytle, homole, pěsti, cáry, jejichž šed' si nezdala s barvou stínů, klouzajících neslyšně po prérii.

V pul páté zmizelo modře nebe nadobro a záhy nato se přihnal farmář Krammer tak rozčilený, jako by už byl cítil střelný prach a krev.

KAPITOLA TŘETÍ

1.

Krammer — směšný medvěd v klobouku bezmála širším než slunečník — přihrčel ve své staře fordce, zabrzdil, vyskočil, aniž vypnul motor, a hrnul se rovnou k štábu. Zastal Petrse na verandě, zašermoval mu pěstí před nosem a pustil se svou německo-anglickou hařmatilkou do výkladu, že mu tuláci za bílého dne vyloupili kurník. Nemohl už zoufaleji lamentovat, ani kdyby mu někdo odnesl celou farmu i s pani Krammerovou.

„A byli to určitě trampové, hobos, zkrátka pobudově, Herr Petrs! Můj člověk je viděl už ráno, ale — himlhergot — nic mě nenapadlo, jen to, že asi táhnou ke Grand Riveru, co bude ta nová — wie sagt man das? — já, přehrada. Já blázen! To je samo sebou, že tam táhli, ale kde mají co jíst? Co jíst, co? Moc jednoduchý: Můj kurník! Moje slepice! Šest jich sežrali, Herr Petrs! Ale co je šest slepic na tisíc trampu? Lächerlich! Sežerou mě celého, všechny chlupy. Všechny slepice! Herr Petrs, jsem váš člověk, musíte mi dát ruku plnou pomoci. Jeden váš kovboj, jedna flinta stačí. Hned budou dvě flinty. Ještě jsem tu námlich já! Ale sám jsem málo. A žena plače, Herr Petrs. Buďte takový moc hodný...“

Drmolil dlouho s tím jediným výsledkem, že ho Petrs poslal k čertu včetně kurníku i slepic a že Nesmrtelnému nařídil postarat se o zesíleně hlídky u vzdálených stád. Bylo jasně, že rozkřikla-li se už zpráva o chystané stavbě přehrady — a takové zprávy se šíří jako světlo — vrhnou se tam za prací davy všelijakých vyhladovělých nádeníků a budou cestou shánět, čím si naplnit břicho. Do pekla s Krammerovým kurníkem—teď jde o dobytek!

Nesmrtelný pokýval, svolal všechny muže až na Ponku Billa, sedl si na bobek a pažbou revolveru napsal do hlíny šest písmen:

I E R
L D S

„A hotovo: První noc hlídá venku Ike, Eddy a Ramón. Druhou noc já, Don a Stanley. Rozumíte všichni?“

Rozuměli, avšak Ramón se nevrle ozval, že by šel radši až zítra, že je mu špatně od žaludků.

„Tak to přehodíme,“ rozhodl Nesmrtelný zkrátka, smazal písma a napsal:

L D S
I E R

Nicméně Ramón vstal a řekl zajímavým hlasem, že je mu moc zle, že nebude moci ani zítra, ani pozítří, ba — Santa Maria! — snad nikdy.

Nesmrtelný vzhledl od země a Stanley si poprvé povšiml, že jeho chundelatě obočí dovede vyjádřit i hrozbu... V příští vteřině se však staříkovo obočí uhladilo a opět z něho byly jen dva poklidně obloučky, jako kdyby se mu kníry přestěhovaly na čelo. „A co teda takhle?“ prohodil skrz zuby a napsal nový návrh:

L D R
I E S

„Dneska já, Don a Ramón, zejtra Ike, Eddy a Stanley. To by vyhovovalo líp?“

A Ramón si pošinul sombrero do tyla a prohlásil, že tedy půjde, že je mu sice velmi, velmi zle, ale že se před nocí dá určitě do pořádku.

„Dobrá,“ řekl Nesmrtelný. „Nikdo už nemá námitky?“ Všichni zavrtěli hlavou, nejhornlivěji Ramón, a Stanley chvíli luštil v duchu záhadu, proč se Mexičan nejprve tak pošetile bránil a proč najednou souhlasí.

Než mohl věc rozvážit, poklepal mu Nesmrtelný na rameno, aby si s Eddym běžel pro zbraně. Eddy sáhl rovnou po kulovnici, které už používal vícekrát, ale Stanley si dlouho vybíral ze tri zbylých.

Všechny byly téhož typu, pohříchu však všechny stejně zašle. Nakonec usoudil, že je to prašť jako uhoď, a vzal tu, jež mu přišla první pod ruku.

Hned po večeři pak vyrazila první hlídka, v čele Nesmrtelný, za ním Mexičan a posléze Don. Jeli husím pochodem jako Indiáni na válečně stezce, avšak šikmo od ranče k severovýchodu, a chvilenu je bylo vidět, jak klusají za sebou, podobní třem talismanům navlečeným na jedině niti. První zmizel Ramón, černý stín; i Nesmrtelný se záhy ztratil, ale Donův bílý širák ještě několik minut probleskoval šerem. Tma rychlé houstla, znásobená temně fialovými mračny, věšticími málo vlídnou noc. A vskutku:

Sotvaže se Eddy se Stanleyem zachumlali do přikrývek, zafičel vítr a potě jim už bez ustání hvízdal nad hlavou, jako by ani ne-bylo střechy, jako by už nocovali pod širým nebem, jako by už drželi svou první noční stráž.

Jaké to asi bude?

Stanley tiskl víčka, aby ho nerušilo světlo žárovky, aby si lepě

představil zítřejší vzrušující noc:

Tma, pustina, špici stádo — a plížící se stíny. Takové to bude! A k tomu vítr, který odnášel zvuky, hlasy, výkřiky — i střelbu...

Naneštěstí si Eddy vybral právě tuto chvíli, aby se rozhovořil o svých newtonovských vynálezech. „Já ti, člověče, dumám, kudy chodím, a nic! Já ti přemejšlím o jabkách, až si připadám jako sadař nebo červ, jenže pořád mi z toho vychází zase jen jablko. Červený jabko, nebo shnilý jabko, nebo velký jabko, nebo malý jabko, ale nic jinýho, nic chytřejšího. Asi dumám špatně, že jo? Učili vás v koleji, jak se správně vynalézá? Víš, jak to myslím — třeba jako tě Ike učí, že musíš dát lasu švih a rotaci. Třeba to musíš v hlavě taky hodně roztočit, aby se to hnulo a rozletělo... Učili vás to? Co vás vůbec učili?!”

Stanley povzdechl, že povětšinou samé korunované pitomosti, jež-to učitelé a profesori byli samí korunovaní idioti. Jen jeden tam byl prima, ale toho nespravedlivě vyhodili, a ti ostatní se ho netroufali zastat, protože to vlastně nebyli idioti, ale jen hrst zbabělců. „Skoro jsem byl rád, když jsem tomu všemu dal vale. Jenže v učení bylo zase svinstvo... Ale co bych se s tím teď otravoval. Hele, Eddy, viděls už někdy takové trampy, vandráky, co nám budou chtít uloupit stádo? Co je to zač?“

„No lidi, co jinýho,“ řekl Eddy roztržitě. „Takoví — no, hobos, nezaměstnaný, co táhnou za prací a mají vysoko do žlabu. To jim nemusíš mít za zlý, můj táta byl taky jednou dlouho z práce venku a taky se z něho skoro stal hobo... Ale poslyš, o jakým učení to mluvíš? A jak to, že tam bylo svinstvo? Jak může bejt při učení svinstvo? Myslíš jako zasviněný knihy?“

Stanley se zasmál, že ne, že tím učením myslel řemeslo, cukrařinu, a tam že bylo svinstvo, ačkoliv dílna byla čistá, hrozně moderní, žádný šváb, ani krysa, jen jedna, a ta byla dvounohá... „Ale poslyš, oni ti hobos mají zbraně, vid’? No samozřejmě, že je mají, ale jaké! Pistole nebo taky něco většího?“

„Co já vím,“ řekl Eddy. „Co jsem tady, táhlo jich tu jen pár, a ty byli spíš ověšený dětma než kulometama... Ale poslyš, jaks to myslel s tou dvounohou myší? Jako že ti bránil v učení?“

„Dej už s tím pokoj,“ rozčilil se Stanley. „Přitom nešlo o žádné učení, ale o peníze, o mzdu. Tam byl jeden děda, Bulhar, jmenoval se Petkov nebo tak, ale my mu říkali Old Pete, a ten měl dva dolary týdně navíc, protože uměl dělat orientální zboží, cukroví. Jen on to uměl, jinak nikdo, rozumíš, a taky si to střežil, jenomže ta myš — jmenoval se Atkinson — teda ten prevít Atkinson ho nějak oblafl, naučil se to taky a šel k šéfovi, že to bude dělat o půl dolarů laciněji než Old Pete. A šéf samozřejmě dědu vyhodil a dal Atkinsonovi dolar padesát navíc, a kdekdo věděl proč, ale zase neměl nikdo kuráž dát Atkinsonovi přes hlavu, aby si na sebe nepoštval šéfa a nešel za Old Petem...“

„A co ty?“ zasmál se Eddy kousavě. „Co žvaníš o jinejch? Řekni, co ty?!“

„Já jsem tady! I kvůli tomu jsem tady! Atkinsonovi jsem přes hlavu nedal, protože byl silnější, ale jsem tu! Šel jsem, rozumíš! Protože se pořád ještě radši dívám na tisíc krav než na jednu takovou myš. A tam jsou všude. Ale co bych si s tím kazil náladu... Poslyš, a to znamená, že když ti lupiči vandráci budou střílet, spustíme my taky?“

Eddy zívá, že lupiči nebudou střílet, žádný strach. Takhle nanejvýš odehnat tele nebo krávu... „A víš co, dej mi už pokoj, teď spím.“

Zhaslí. Ve tmě bylo slyšet jen hukot vetru a praskání střechy.

K ránu Stanleyho probudilo zaburácení hromu. Trhl sebou a otevřel oči právě včas, aby za oknem spatřil sinalé zablesknutí. Současně se spustil déšť, zabubnoval na střechu tisíci paličkami, až se celý barak rozezvučel jako prázdný sud. Pak zaznělo nově, vzdálenější dunění bouřky, podobně hlasu tryskového letadla...

Choule se do příkrývky, převálil se Stanley na druhý bok. Pomyšlel si, že v této slotě by nechtěl být venku ani zanic, ale do rána že se snad vyčesá. Kolik je asi hodin? Byl líný rozsvítit, avšak venku se už šerilo a usoudil, že úsvit na sebe nedá dlouho čekat. Bubnování zpomalilo, hrom se už neozval, bouřka tedy odchází. Tím líp...

Jedva domyslel, prasklo cosi v dálce v rychlém sledu dvakrát za sebou, jako by tam někdo švihl dvěma biči.

Stanley se posadil. Byl to dvojitý hrom nebo palba? Spíš to druhé... Ale s jistotou to tvrdit nemohl. Děšť nyní zhoustl, a pokud jeho — Stanleyho — zkušenosti sahaly, rozpršelo se zpravidla prudčeji právě po zahřmení... Byly to tedy asi dva kratičkové hromy.

Opět ulehl. Napadlo ho, že ťukaní kapek na střechu zní stejně, jako kdyby tam zobalo hejno holubu, a chvíli si pohrával s tou představou. Víčka se mu začínala klížit...

Vzdáleně třesknutí, které nenadále projelo šerem, mu opět naraz otevřelo oči. Okamžik váhal, teprve pak spustil nohy na podlahu.

„Eddy!“ zvolal tlumeně. „Slyšels?“ „Jo.“

„Co to bylo?“

„Flinta. Někdo si bouchnul.“ „A co ty dvě rány předtím?“ „Jaký? Já spal.“

„Dvě rány!“ opakoval Stanley naléhavě. „Někdo střílel už dřív.“

„To by teda vypadalo na hotovou bitvu... Samozřejmě jestli zase neblázníš!“

„Kdepak. Věř mi. Byl to stejný zvuk.“

„Tak se tam musíme podívat...“ Bylo slyšet, jak se Eddy posadil. Najednou zaplanulo světlo. „Počkej, lež, já se zeptám Ikea.“

„Dobře,“ řekl Stanley. Hleděl za ním, jak se hrne na chodbu ve svých dlouhých podvlékačkách s vytaženými koleny. Uvědomil si, že děšť náhle zcela ustal, že je hrozně ticho, opravdu hrozně, jako, po šarvátce. Tak tedy doopravdy přestřelka s tuláky...

Vtom se Eddy vrátil:

„Ike tam není. Do bot!“

„Ale... kde by byl? V té bouři přece nemohl spát venku.“

„Co ty víš! Zkrátka budeme muset jít sami. Honem se oblíkni.“

Naházeli na sebe šaty a s puškami v hrsti vyšli do vlhkého, mlhavého přítmí. Tráva se dosud leskla deštěm, za ohradou ležel porůznu dobytek, jeden kus tady, druhý tam —sto dvacet obrů, padlých na bitevním poli. Nablízku, visely cáry mračen a ploužily se spodními cípy po prérii, jako by ji chtěly zamést nebo osušit. Z šera se vynořil Wolf s Geronimem, dva strážci královského stáda, a chňapali Eddy-mu po ruku, dlouhé jazyky a koutcích tlam.

Zahnal je, hnul se za Stanleyem ke konírně. Jeden krok, druhý...

Při třetím oba znehybněli:

U stáje se objevil stín člověka s puškou. Okamžik nerozhodně stáli, pak tiše couvli a skrčili se u steny chatrče. Muž s puškou byl očividně cizinec, neboť nešel přímo, nýbrž se opatrně kradl podél dobytčí ohrady. Co má za lubem a kam míří, nebylo jim jasné. Avšak jak se jeho mlhavý obrys měnil ve zřetelnější postavu muže s širokým kloboukem, sraženým do očí, věděl Stanley s naprostou jistotou, že až ten chlap přijde ještě blíž, neobjeví se pod širákem obličej, nýbrž černý šátek, zastírající vetřelcovy rysy.

Ale co psi! Kde jsou psi, proč alespoň neštěkají?!

Vyjeveně se po nich ohlédl. V té chvíli se Eddy vztýčil. A muž s puškou se zastavil a už nebyl tajemný ani za mák. Neměl pod širákem masku, nýbrž dvě vykuleně, motýli oči a pomačkanou tvář, jejíž levá strana tikala jako zpomaleně hodiny.

„Jděte do háje, Ikeu,“ zvolal Eddy. „Co se tady plížíte jako rudá tvář?“

„A co vy tady špehujete,“ zavrčel Ike nevrlé. „Proč nespíte, pitomci?“

„Spali jsme, jenže to bouchalo. Tamhle někde. Vy jste to neslyšel?“ „Ne.“

„Tak si, Ikeu, přistě umyjte uši. Anebo jste byl tak daleko?“ „Co je ti po tom, harante!“ utrl se Ike a vykročil. Eddy se ho pokusil chytit za rukáv: „Počkejte přece. Vážně se střílelo!“ Ale Ike mávl rukou a šel dál.

„Co je s tím chlapem?“ zahučel Eddy. „Vypadá jako po flámu. Ale kde by vzal dolary?“

Stanley pokrčil rameny. Na flám nevěřil. Ike mel sice stejně šedivý nevyspalý obličej jako v neděli večer, když ho Eddy přivezl z Pawhusky, nicméně korálku z něho cítit nebylo. Ne, ne, Ike sice dneska nespál, ale také nepil. Co však tropil venku za takové noci? A bez pokrývky, s puškou... pomazané a ty nasvědčovaly, že se válel někde na hole zemi — ale proč a zač? Na co číhal s flintou v hrsti? Na koho? A proč se tak pokradmu plížil domů?

Tyto otázky mu letěly hlavou jedna za druhou, blesk za bleskem... Až vše rozdrtil ten poslední, nejhroznější:

Náhle opět viděl Ikea, jak v sobotu zahodil bič daleko do trávy, jak se třásl vzteky, jak zuřil... Pojednou opět slyšel jeho přerývaný hlas: „Tohle mi, Done, zaplatíš!...“

„Co je ti?“ ptal se Eddy.

Stanley na něj polekaně pohledl a zavrtěl hlavou: Nic... Ale neotevřel ústa, bál se je otevřít, protože se bál o své tajemství.

Nebo spíše svého tajemství. Zasl jen, jak to, že Eddy nechápe, když je vše tak jasně:

Ike byl s puškou venku na prérii, ale nespál a nedbal bouře, ježto číhal na Dona, aby si s ním ze zálohy vyrovnal svůj účet. A aby tu sprostou vraždu mohl svést na tuláky.

Otřásl se.

Eddy rozmrzele řekl:

„Ten blázen nás v tom nechá, čert ho vzal. No co, jdeme sami.“ Plížili se příkrčení k maštali. Nečekali, že by se někdo cizí odvážil až sem, nicméně výstřely a koneckonců i překvapující setkání s Ikem v nich vyvolaly pocit neklidu, který samovolně vyústil v ostražitost. Nespatřili však už nic podezřelého. Přesto se u konírny zastavili a dlouhou chvíli obhlíželi východní obzor, odkud beze vši pochyby střelba zazněla.

Cáry z mlh se znenáhla počaly trhat. Jejich spodní díl klesl, ale zbytek nadále visel bez hnutí ve vzduchu, a mezi ním a orosenou trávou vznikl široký pruh plný hráškově zeleného svitu. Zdálo se, že jitro — či vlastně předjití — nadzvedlo nějakou oponu“ a nyní se dívá do hlediště, zda už je čas začít. Bylo to velice tajemně, byl v tom příslib velkých věcí.

A pak zadusala v dálce koňská kopyta a Eddy vyrazil. Stanley zůstal stát. Sklopil hlavu. Bál se, ne však už cizích střelců, nýbrž Nesmrtelného na koni nebo Ramóna na koni, protože jeden z nich to je a nese hroznou zprávu. Té se bál nejvíce: Don Balding je mrtev.. .

Násilím se přinutil zvednout oči. Jezdec cválal v onom pruhu hráškového jasu, roztržená opona z mlh mu visela až po ramena a muž vypadal jako bezhlavý. Bezhlavý a zelený. Vše mělo nádech zeleného úsvitu i bezvládné tělo, které jezdec vezl před sebou. Teď se konečně prodral z mihy a Stanley ztěžka polkl:

Muž na koni — ten živý — byl Don Balding. Bezduchá loutka, kterou přivázel, byl Nesmrtelný.

„Hrome...“ vyjekl Eddy.

Don zarazil koně.

„Pomožte mi s ním!“ křikl. „Je bez sebe, ale celkem to nic není, jen škrábaneček.“

Stanley přiskočil a rozepjal náruč.

„Nestav ho na nohy,“ řekl Don slézaje ze sedla. „Má to nad kolenem.“

„Ano,“ řekl Stanley. Sebral pušku a hnal se za Eddym. Překotně sedlali, nicméně Eddy měl ještě čas přít se a žvatlat, že děda nešel tele mstít, ale spíš ho bránil svým vlastním věrným tělem, hrdina jeden, pitomec staromódní. Ve chvíli, kdy konečně vyjžděli, objevila se v okně štábu Petrsova rozespálá hlava, rozseknutá pěšinkou na dvě stejně ušaté poloviny:

„Co se to tu mele?“

Než Stanley vychrlil svou zprávu, byl už Eddy daleko vpředu.

„Co?“ zeptal se Stanley hloupě. „Brundibára,“ odplivl Don.

Kdosi se bláznivě rozesmál. Ohlédli se. Byl to samozřejmě Ponka Bill.

„Zburcuj radši Rositu, pitomče!“ houkl Don a Indián poskočil a upaloval. „A ty, Eddy, běž pro lékárníčku.“

Položili Nesmrtelného na dvě pušky a nešli ho k barákům.

„Kdo ho střelil?“ ptal se Stanley.

„Vandráci, kdo jinej,“ hučel Don. „Nejdřív skolili tele, a děda ho asi šel mstít.“

„Ach tak,“ zajíkl se Stanley. Se staženým hrdlem pohledl na ob vaz ze dvou šátků, který nad staříkovým kolenem mokval krvi. Hned se raději odvrátil. V kratičké chvíli se rozbřeslo zúplna a bylo jasně vidět zákmit šafránově žluti, snad mantily, kterou si Rosita přehodila přes sebe, když jim vybíhala v ústrety. Kapičky'rosy za ní stříkaly jako vodotrysk.

Eddy s lékárníčkou je dohonil na prahu chaty, kde skládali své břímě.

„Rosita mi s ním už pomůže,“ řekl Don. „Vy dva mažte k Vraním skalám, Ramón je tam sám. Hnete sebou, kluci!“

2.

Zdálky spatřili dobytek — tisíc temných teček — i Vraní skály, porostlé nahoře houštím, podobným rozčuchaně paruce. Nato zahlédli i homolí Ramónova klobouku, sedící na trávě jako mohyla nebo úl, ale kdykoliv ve cvalu nadsedli, viděli pod sombrerem i Ramóna, jak klečí v trávě a modlí se nebo někoho oplakává. Ovšemže neklečel, nýbrž dřepěl na pokrývce, a ne modlil se, nýbrž si balil cigaretu; avšak vypadal navlas jako truchlící pozůstalý, ježto měl dlaně u sebe a před ním leželo oplakávané tělo.

Seskočili, Ramón kývl hlavou, ale neřekl nic; pomalu si zapaloval cigaretu, pušku napříč kolen. Zabitě tele se na něj dívalo jedním široce otevřeným okem a Ramón měl slavnostní tvář lovce, který vstane, jen co si zakouří, postaví se jednou nohou na svou trofej a dá pokyn, abys stiskl spoušť fotografického aparátu.

„No tak!“ osopil se Eddy. „Jak se to doopravdy stalo?“

Ramón vypustil dým nosem, pošinul si sombrero k levému uchu a řekl, že dohromady ví starou bačkoru. Že se hned večer rozdělili, každý z nich že objížděl jiné stádo, on — Ramón — to jižní, ty aber-

deeny. A že slyšel tři rány a jel po zvuku, ale než se sem dostal, bylo už po všem, po teleti i po přestřelce. A pan Luis že už byl bez sebe a ležel tamhle kus dál — asi se chtěl dostat k potoku, ale vpůli cesty ztratil vědomí.

„Má jen roztrženej sval, ale přišel o hodně krve. Tak já ho trochu ovázal. A pak přijel Don a povídal jakýpak fraky, hod’ mi ho sem nahoru, je stejně jako hračka...“

„Ale kdo ho střelil?“

„Kdoví!“ pravil Ramón mezi dvěma tahy. „Asi se někdo schovával tamhle v tom křoví u potoka; tam by se jich vešlo deset a rána určitě vyšla odtamtud.“

Stanley se rychlé podíval tím směrem, ale spatřil jen starochův klobouk pohozený v trávě a dva poníky, kteří se popásali.

„Jak to, že to nezabilo koně?“ ptal se. „Když to pan Luis dostal nad koleno...“

„On pan Luis asi slez, aby se podíval na to tele,“ mínil Ramón. „Jinak to není možný.“

„A co vandráci? Bylo jich hodně?“

Mexičan pokrčil rameny:

„Já neviděl za celou noc ani jednoho.“

„Hm...“ zabručel Stanley s pochybami. Opatrně se hnul k potoku. Pod žaludkem měl lechtivý pocit, jako když prudce klesáš na houpačce. Nohy pod ním trochu povolovaly. Ale než došel ke křoví, byl opět pánem sama sebe. Uvážil, že útočník zde už jistě dávno není a že Ramón už terén určitě prohlédl. Přesto bylo nutně prozkoumat křoviska i potoční břehy co nejdůkladněji, neboť za ranního šera mohlo Mexičanovi leccos uniknout.

Křoví — byly to jalovce a trnky — tvořilo nesouvislý, asi pět set yardu dlouhý pruh nad mělkým údolíčkem, jímž protékal potok, ale třebaže je Stanley systematicky prohledal od jednoho konce k druhému, neobjevil nejmenší stopu. Ani břehy potoka mu nic neprozradily; byly kamenitě, a nadto udusaně stádem, které se tady zrána napájelo. Vrátil se zklamán k svým druhům, jen aby zjistil, že za jeho nepřítomnosti „rozčtvrtili tele a že Ramón už dokonce zabalil obě kýty do pokrývky nestaraje se, že ji zamaže.

Tehdy přiklusal otrávený, nevyspalý Ike, aby na Petrusův příkaz doplnil hlídku. K snídani jim přivezl studeně lívance, ale naštěstí i s termoskou plnou hořké kávy, a zatímco zvykali a pili, naložil s Ramónem telecí kýty na staříkova koně.

„Ten předeek tu nechám, co myslíte,“ řekl Ramón. „Včera jsem zabíjel, masa máme dost...“

Ike jen zívl a Ramón vylezl spokojeně do sedla. Jeho suchá, černá postava trčela nad poníkem do překvapující výše, a jak vedl za uzdu starochova koně, podobal se Donu Quijotovi, který se vrací z hrdinské výpravy, v níž ztratil Sancha Panzu.

I Ike nasedal.

„Tak co je s Nesmrtelným?“ ozval se Eddy. „Už ho probudili?“

Ike jen znovu zívl, že starého má v práci Rosita, a se skloněnou hlavou poodjel k stádu. Byl svěží vzduch, dosud prosycený pachem deště, rozmočené hlíny a dobytčího trusu. Nad indiánskými kopečky kreslila mračna druhé, vyšší a mohutnější pásma hor, ale všude jinde se obloha modře usmívala. Slunce už začínalo přihřívát.

Eddy vysrkl poslední hit kávy:

„Co mi nejde do hlavy — proč tady trampové nechali to tele, když kvůli němu praskli dědu.“

Stanleyho ta prostoduchost dopálila:

„Panebože!... Skolili tele, ale starý byl někde nablízku, rychlé přijel, seskočil z koně, pak chtěl jít ke křoví, a tak tedy po něm vypálil. To ti snad dá rozum.“

„Nedá. Proč si pak pro tele nešli, když už byl děda v limbu?“

„Báli se ho. Ležel, ale měl pušku a pistolí, ne? A nemohli vědět, že je v bezvědomí? Pak přijel Ramón a jim nezbylo než se ztratit.“

„Tak jo,“ vzdychl Eddy. „Ty to, člověče, vykládáš, jako bys byl při tom... No nevádí, teď pojedem obhlédnout plot.“

Pustili se na opačnou stranu než prve Ike a za dvě hodiny svědomitě objeli dlouhý úsek ohrady, zda ji snad vetřelci někde nepřerušili. Nalezli všechno v pořádku a vrátili se beze slova k svému výchozímu bodu. Vraní skály trčely na svém starém místě, porostlé rozcuchanou parukou, dobytek se pásł jako z jitra. Křoví se nezměnilo avšak po půli telete zbyla na trávě jen začernalá loužička. Hlava, přední maso, kosti, kůže, všechno zmizelo.

„Vidíš, že tady přece jen někdo byl!“ vykřikl Stanley rozčileně. „Čekal, až odjedeme, pak sebral maso a adió! Někdo z nás tu měl zůstat. Anebo jsme měli poradně pročesat okolí.“

„Myslel jsem, žes to křoví pročesával,“ poznamenal Eddy ne bez ironie.

„Samozřejmě.“

„Tak není jiný vysvětlení, než že se zakopali do země. Nebo že se přestrojili za krávu. Protože jinde než v křoví se schovat nemohli.“

„Ale někdo to přece udělat musel! A někdo maso odnesl. Čili tady byl. Čekal tu!“

Eddy se zadumal.

„To je pravda... Teda, byl to určitě pitomec, protože Ramón mohl klidně odvézt celý tele a chlap by byl utřel hubu, ale pitomců je na světě dost... Počkat, tak se mi zdá, že tady pořád ještě je! Ne to to tele, ten pitomec!“ Píchl špinavým prstem Stanleyho do prsou a rozřehtal se, až si musel sednout.

„Tak dost,“ okřikl sám sebe a setřel slzy, jež mu stékaly po červených tvářích. „Nebud' idiot. To maso si přece vzal Jim Crow.“

„Jaký Jim Crow?“

„No Jim Vrana,“ plesal Eddy. Bylo na něm vidět, že mu Stanleyho ohromený výraz působí velké potěšení. „Černej fták. Copak jsi člověče, ještě neslyšel, že jsou na světě taky negří?“

„Neblázni,“ odsekl Stanley. Měl dojem, že pokud jde o černochoy, ví toho daleko více než celý Eddy; věděl například, jak přezdívka Jim Crow —Jim Vrana vznikla, a byl by se vsadil, že Eddy o tom nemá ani ponětí. Ale kromě staré Susie z kuchyně zde doposud žádnou černou tvář nespatriil. „Ptám se, kde je jaký Jim Crow!“

Eddy komicky zamhoural.

„U nás na ranči. Nepovídej, že o tom ještě nevíš! Vážně ne?... Tak tedy Vážně jo, je tady. Má srub tamhle na hranici pastvin a drží z ty strany frontu proti Indiánům!“ Bylo zřejmé, že úmyslně volí slova tak, aby zněla co nejpohádkověji. „Ty sis myslel, že kravy jsou tady samy, když my sedíme doma? Kdepak, člověče, to by se nám usoužily steskem. A tak jim sem Petrs dal toho černýho. Vlastně dva černý, on už má Jim Crow dospělýho kluka. A černošku má, a hos-

podářství, kus pole, prase, slepice, všechno. Dost pěkně si žije, aspoň podle mýho. Když chce, zastřelí si králíka...“

Stanleymu počalo svítat:

„A Ramón nechal to tele jemu?!“

„Jasně. Jim stál tamhle na skalách. Tys ho neviděl?“

„Ne.“

„Tak si příště nezapomeň doma brejle.“

„Zatracená práce,“ zabručel Stanley bez souvislosti. Mrzelo ho, že opomněl podívat se ke skalám. Ve skutečnosti se věci měly tak, že se ohlížel jen po pachateli, který ovšem na skalách být nemohl; co by tam dělal, když střílel z opačné strany. Přesto měl sám na sebe zlost — v takové situaci ti nesmi ujít ani černá blecha, natož černý muž.

„A proč neslezl dolu, když jsme přijeli?“

Eddy potřásl lítostivě hlavou:

„Aby ti jako složil poklonu? To se ví, udělat to měl, jenomže asi není jemně vychovanej. Nebo mu třeba nestojíš za to.“ Zašilhal po Stanleyem a vysmrkal se pomoci dvou prstů. „On je náš Jim taková pyšná černá kůže, chápej, on říká, že když já jsem jim moc barevnej a moc jim smrdím, tak oni jsou mi zase moc vybledli a moc mi zavánějí. Cheche, jednou se chtěl pan Clay s Petrsem podívat k němu do baraku, ale Jim je nepustil dál: ‚Tady je černý území, tady nemá žádněj bělásek co dělat! — Petrs div nevyletěl z kůže: ‚Co je to za pořádek, tady je bílá půda a ty ji, sakramentskej negře, máš jen půjčenou!‘ — Ale pan Clay se moc bavil a řehtal. Chacha! On jě náš Jim taková tvrdá černá nátura. Jenomže Petrs ho nemůže dost dobře vyhodit, protože sem na tu ztracenou vartu by mu nikdo nešel, leda Indián nebo hobo. A Indián by byl s Indiánama jedna ruka, a hobo by mu ukrad víc dobytka než Indiáni a na službu by se vykašlal. Kdežto Jim ne. Jim je solidní chlap. Jim má všelijaký zásady... Skoro škoda, že je jako bota.“

„A kdeže má tu chatrč,“ přerušil ho Stanley; stále ještě nevěděl, má-li mu do písmene věřit.

„Tamhle pod kopečkama, kolikrát ti to mám povídat. Však tam teď zabrousíme, až obhlédneme třetí stádo.“

Vydali se klusem na jihozápad, obloukem objeli sedmisethlavé stádo jatečních aberdeenů, a když pak narazili na plot, dali se podél

něho k indiánským vrchům, stále ještě utopeným v parách. Ani tentokrát však nenašli nic, co by nasvědčovalo, že na pastviny vnikl někdo nepovolaný. Bylo Samozřejmě jasně, že hladový pobuda by snadno prolezl mezi pásy ostnatého drátu, nicméně bez přerušení plotu by se k stádům nemohl dostat s koněm nebo s vozem — ba ani s ručním vozíkem —, a sám by jistě tele neodnesl, ledaže by mu šlo jen o jednu kýtu; a že by se odhodlal k nebezpečně a dosti namáhavě výpravě pro tak malou kořist, nezdálo se pravděpodobně ani Stanley, ani Eddy. Opravdu, čím déle Stanley o věci uvažoval, tím méně jasná mu připadala. Prozatím však neměl nejmenší tušení, co jiného by za noční střelbou mohlo vězet, ne-li nepodařený lup.

Sledovali ohrazení až na pahorek, z jehož vrcholu spatřili chatrč sláтанou ze starých prken, ale pečlivě obílenou vápnem. Stála uvnitř Clayovy ohrady, tedy na pastvinách, před ní se rozkládala zahrádka a zorané políčko, a třebaže v okolí nezahlédli živou duši, nemohlo už být pochyb: Eddy nelhal, a dokonce ani nepřeháněl. Černý hraničář Jim Crow vsutku existoval.

Na zpáteční cestě zajeli daleko na sever v naději, že u druhého herefordského stáda najdou Ikea Clubba. Ale objevili ho až v poledne na úpatí Vraních skal, kde blaženě vospával, sedlo pod hlavou. Byli by mu mohli sebrat pušku i armádní pistolí, čouhajcímu dnes z pouzdra u pasu místo obvykle lžíce, byli by mu mohli uloupit i poníka, který se zde volně popásal.

Stanley ztlumil hlas:

„A taky že mu něco odneseme!“

Než se však mohli připlížit, otevřel Ike oči a posadil se. „Co tady strašíte, rošťáci!“ Popadl botu, jako by ji chtěl po nich hodit. „Co chcete?!“

„Za chvíli tady bude Don s Ramónem, už je po poledni.“

Ike se začal obouvat:

„Ať mi vlezou na záda! Nemůžu se ani vychrápat?“ „A co trampové!“

„Já bych ti něco pověděl...“ zahučel Ike, natáhl si druhou botu, vstal a bez dalších řečí počal sedlat.

Než s tím byl hotov, objevili se dva jezdci. Ten první, daleko rychlejší, byl Don.

„Co tak hrrr!“ zašklebil se Ike. „Bojíš se, aby ti něco neuteklo? Třeba džentlmen vrah?“ Pošetile se rozchechtal, prskaje na všechny strany: Pfu-pfu-pfu!

Don mu nevěnoval pozornost. Byl čerstvě oholený, svěží jako panna.

„Haló, kujóne,“ smál se na Stanleyho. „Nesebrals mi mou bouchačku?“ „Jak to?“ „No podívej se.“

Stanley vytáhl pušku z pouzdra u sedla a zčervenal. Hrom do toho! Tato zánovní zbraň s pečlivě promazanou hlavní měla s jeho zašlou veteší společný jen kalibr, značku Remington a tvar. Málo platně, byla to Donova kulovnice, nejspíš si pušky přehodili, když na nich ráno nešli Nesmrtelného.

„Promiňte, Done.“

„Nic se nestalo.“

Ale Stanley si myslel, že se stalo hodně: Dvakrát v jediném dni selhala jeho pozornost i postřeh — nevšiml si Jima Crowa a nevšiml si, jakou bere pušku. Zatracená práce. Takhle si za malou chvíli ani nevšimnu, který čert mi to vrazil kudlu do zad.

Tehdy dojel Ramón.

„Jak je dědovi?“ ptal se ho Eddy.

„Na jedny straně dobře,“ odpověděl místo Mexičana Don, „protože se kolem něho točí Rosita. Ale na druhý straně ne moc dobře, protože má v raně spoustu neřádu.“ „Hromadu nití z kalhot a podvlíkaček,“ zpřesnil Ramón.

„Tak mu to vytaháme,“ přehlásil Eddy zlehka. „Já už to zkoušel, ale je to tak rozsakrovaný, že nevíš, co vlastně taháš, jestli ty nitě nebo maso.“

„To má tedy pěknou polízanou,“ zahučel Ike.

Don pokrčil rameny:

„Však on se z toho vykouše. V nejhorším zavolá Petrs doktora.“

Ike se hloupě rozesmál, ale bez dalších řečí si zapálil a vyskočil na koně, sval nad cigaretou se mu cukal, svíral se a cigareta vypadala jako trn, který si Ike schválně zarazil do tváře, aby dokázal, že je hrdina.

„Tak pozor na lupiče,“ zavolal posměšně. „So long!“

„Adios!“ řekl Ramón.

3.

Našli pacienta samotného, neboť Rosita musela do kuchyně.

Na stolku se leskla plechová krabice plná pokladu, a stařík — bledý jako stěna — ležel na kavalci a upíral oči ke dveřím, jako by očekával, že vstoupí spásný anděl. Když vešli oni — Stanley, Eddy, Ike — přelétl mu přes tvář stín zklamání. Oči mu zářily jako dvě sva-tojánské mušky.

„Tak co,“ počal Ike. „Bolí?“

Nesmrtelný mu odpověděl nesalónním výrazem a Ike bez okolků odhrnul pokrývky a počal odstraňovat obvaz.

„Neotravujte mě!“ zuřil starý. „Copak jsem, k čertu, malý dítě!“

Ale Ike už prohlížel ránu. Za půl dne se zapálila — měla teď ošklivě naběhlé okraje.

„Safra, jde to ňáko rychlé.. .“

„Hojení?“ chytil se Nesmrtelný toho stébka. „To se ví, že to půjde rychlé! Moc se splet, pacholek! Trefoval se do kolena, ale ujela mu ruka!“

„Do kolena?“ vyhrkl Stanley. „Proč myslíte, že zrovna do kolena?“

„Abych už nikdy nevylez na koně. Mizera jeden...“ „Kdo?“ zeptal se Stanley rychlé. „Vy ho znáte?“ Nesmrtelný otevřel zešíroka oči:

„Cože? - - -“ Zdálo se, že se probudil z horečného snu.

Stanley přiskočil blíže:

„Ptám se, kdo to byl. Hobo? Vandrák?!“

Staroch na něj chvílku upíral své bleskotavě oči.

„To já nevím,“ zašeptal; hlas se mu třásl. „Nic nevím...“

Stanley zaťal zuby:

„Ale přece jen snad —“

„Nech ho, blázne! Nevidíš, že je napůl v mrákotách!“ ohnal se po něm Ike. Sedí si na postel a praštil špinavou prackou do pelesti. „A vy už dejte jednou pokoj a nerozčilujte se. Vůbec byste udělal nejlíp, kdybyste se sebral a mazal. Prachy máte, tak co! Tak bych si běžel někam dřepnout a krmit slepice... Nebo nemáte prachy?“

Nesmrtelný mlčel.

„To se ví, že máte. Ale jste zkrátka starej lakota!“ odfoukl Ike a vyrazil ven. Když chlapci vyšli na práh baraku, byl už tentam.

„Vypadá to zle, co?“ řekl Stanley. „Jestlipak už Petrs poslal pro doktora?“

Eddy se tahal za lalůček.

„To jsou otázky. Běž se ho zeptat... He, co jsi najednou jako redkvička?“

„Já?“ divil se Stanley. Ale červenal se, cítil tu teplou vlnu, jež se mu hnala do tváří. Styděl se za to, ale byl bezmocný. Nemohl za své myšlenky, které chtěly něco našeptat, bránil se jim, ale nedbalý, vedly svou, že to udělal Ike. Žádný tulák, nýbrž Ike Clubb. Kde byl v

noci s puškou? Proč se plížil domu jako vrah? A proč teď starého vyhání?!

Protože se ho chtěl, a stále ještě chce, z nějakého důvodu zbavit. Jiné vysvětlení není.

Bylo mu nevolno, třebaže vál vítr plný vůně jara. V dálce se zelenala prairie — nekonečný koberec, který Manitou prostřel pod nohy svých věrných —, ale Stanley hleděl k zemi a bylo mu úzko. Nebo ne úzko, ale do plače. Kdyby byl Ike střelil Dona, byla by to tak trochu záležitost cti. Ale v tomhle není čest a vůbec nic, leda hromádka špíny. Ach, bože, snad to přece jen není pravda, snad je to jen moje fantazie, někdy jí mám moc...

Země se hnědala — samá hlína, jen pár travních stébel —, v hlíně bylo vidět písmena, do nichž liják vytloukl tečky, aniž je dokázal smazat:

L D R

I E S

To bylo včera večer. Kdo by byl tehdy pomyslel... „Petr!“ rýpl do něho Eddy loktem. „Honem, teď něco uslyšíme!“

Couvli za roh.

Petr už byl na půli cesty od verandy a hnal se dál jako bouře, v ruce ubrousek a ústa ještě žlutá od vajíček. Když vrazil do baraku, přeběhli pod otevřeně okno.

„Haló, Luisi!“ Petrsův rozjařený hlas Co to slyším? Prý chcete promovaného lékaře!“

„To je lež!“ Nesmrtelný se rozčilením zajíkl. „Kdo vám to povídal?“

„Štěbetají o tom vrabci na střeše. A já se nestačím divit. Povídám si: Co ustřelili mému starému Luisovi? Kus kalhot. Tak snad spíš potřebuje krejčího...?“

„Nikoho nechci! Nic nechci!...“

„Počkat, počkat, Luisi, musíte si to pěkně rozmyslet. Já vám samozřejmě zatelefonuju třeba pro porodní bábu. Jinak byste mohl potom chodit a roztrubovat, že u pana Claye není o lidi dost dobře postarané ..“

V tě chvíli chytil někdo Stanleyho i Eddyho za ramena a odstrčil je, až odletěli. Byl to Ike Clubb.

„Jděte po svém!“ vrčel. „Zmizte, povídám!“

Poodešli tedy a nic už neslyšeli. Ale zakrátko spatřili Petrse, jak vyrazil z baraku a zamával Ikeovi ubrouskem před očima:

„Co mě sem, člověče, taháte, když nechce ani slyšet!“

„Nechce, ale potřebuje!“

„Myslíte si? Podle mého to musí vědět nejlíp on sám. Je to, Ikeu, stará ostřílená kůže. Takových škrábnutí už přežil. Pcha... Jen se, Ikeu, zbytečně nestarejte, od toho jsem tady já.“

Vyběhl na verandu štábu. Slyšeli, jak tam práskly dveře. Ike polohlasně zaklel.

„Co budeme dělat?“ zeptal se Eddy.

„...!“ zařval Ike sprostě, ale s chutí. „Jdeme na oběd.“

Před kuchyní se střetli s Rositou. Běžela k Nesmrtelnému a Stanley pomyslel, že dědovi pomůže možná líp než lékař. Pak už nemyslel na nic, ani na Ikea, proč se tolik staral o doktora. Čert ví. Možná že má výčitky svědomí, možná že chce zakrýt stopu a odvrátit od sebe pozornost; možná že to vůbec neudělal. Čert ví... Jen o Rositě ještě chvíli dumal, čím to, že je stále hezčí, den ze dne. Ačkoliv nejvíc rozkvetla od včerejška. Ano, bylo to teprve včera, co jsem ji chytil do smyčky...

To už ležel v posteli, aby se trochu vyspal na svou první noční hlídku.

Vyrazili hned po večeři, jen Ike se trochu zdržel, lajdák. Cestou je však dohonil a předhonal, srostlý s koněm, hotový postrach rodea. Když dojeli ke skalám, šuškal si už s Ramónem — dva sliny s dvěma žlutými tečkami cigaret, které putovaly nahoru a dolů, aby občas ozářily tu či onu zamračenou tvář.

Vzduch byl vlhký, dusný, jako před bouřkou, neboť vítr ustal. Avšak nebe se třpytilo hvězdami, jejichž odlesk zářil i v trávě jako rosa. Byl mrtvý klid, až puška připadala zbytečná. Přesto ji ani Stanley, ani Eddy nedali z ruky. Stejně jako za denního světla objížděli stáda, klusali zvolna nocí, v níž se nic nepohnulo... Jen tu a tam ze zvedl se země kousek hmoty temnější než noc — býk či jalovička —

okamžik stál nebo i popošel a opět se zafuněním klesl a zapadl do tmy. Pak se vše zamžilo, jako když dýchneš na zrcadlo.

Před půlnocí však vyšel měsíc, prodral se mlhou a vrhl na prérii bezpočet stínů — jednu černou tuňku pro každé dobytče. Tu se zdálo, že prerie je poseta skrčenými postavami nebo snad jen křovinami či kupkami sena, za nimiž však číhá nepřítel... Bohudík — či bohužel — se neskryval nikde nikdo. Jen Ike Clubb opět sedel příkrčen na svém starém místečku u paty Vraních skal.

Když u něho zastavili, odhodil cigaretu, jež letěla nocí jako padající hvězda — tak dalekým, velikým obloukem. A když dopadla, slyšeli to lehoučké zašelestění. Alespoň Stanley měl ten dojem, že nocí se rozléhá i nejtíší zvuk, znásoben záhadnou ozvěnou. Eddy navrhl, aby vylezli na škály, odkud budou mít rozhled, a Ike se tam mlčky pustil první. Usedli nahoře, dívali se, napínali zrak, ale všude viděli jen nekonečnou černomodrou zemi bez jediného světélka. Až si Stanley řekl, že Amerika na tento kraj zapoměla a že je to tak dobře. Zapomenutá prerie! Jaké hezké, trochu pošetilé jméno...

Tehdy zazněl nocí koňský dusot, pak na okamžik zmlkl a k jejich sluchu dolehlo tiché, rytmické praskání, jako by ten neviditelný kůň měl kopyta obalená velmi suchou slámou, jež se při každém kroku

láme. Ale byl to jen praskot trávy, která se kolem nich narovnávala, jak z ní zvedli pušky. Dusání se opět ozvalo, avšak stále ještě nezahlédli jezdce. Až nyní se objevil, podoben pohybuujícímu se stínu. Mířil přímo ke skalám.

Ike vyprskl a odložil pušku.

„Hej, Jime!“ zavolal. „Jsme tady nahoře. Viděls někoho?“ „Ne,“ odpověděl jezdec. Místo hlavy měl jen veliké temně kolo klobouku.

„Máš asi moc černý oči!“ „Jo. Mám černý oči.“ „Kde je kluk?“

„Na indiánské straně,“ řekl jezdec, pobídl koně a zakrátko splynul s tmou.

„To byl Jim Crow?“ zeptal se Stanley. Ike se natáhl na zem:

„A kdo jinej. Lehněte si taky, blázni, na honění strašidel Jim stačí.“

Uposlechli. A opět vládlo bezedně ticho až do chvíle, kdy se Ike začal pochechtávat, že je to všecko pitomost. Celé tohle hlídání ve třech. Příšerná pitomost, protože žádní vandráci tady nebyli a nejsou. Protože se stavbou na Grand Riveru se začne až za dva měsíce, nebo nejdříve za šest neděl.

Stanley se posadil:

„A co Krammeruv kurník?“

„Krammer je padlej na hlavu,“ odplivl Ike vleže. „Slepice mu sebral Jack Mopope, ten jeho Poloiindián. Já ho včera v noci chytil za ruku.“

„A hele!“ ozval se Eddy. „Vy jste tam hlídal, Ikeu? Že mě to rovnou nenapadlo.“

„Proč bych taky nehlídal. Člověk si musí přivydělat, jinak zůstane do smrti kolozubej.“ V měsíční záři bylo vidět, jak si Ike jezdí jazykem v mezeře uprostřed horní dásně. „A ten chytrák Mopope namluvil Krammerovi, že viděl trampy, a myslel si, že tím báječně zakryl stopu. A Krammer mu na to skočil, protože byl do večera v Pawhusce, a tam se o ničem jiným nemluvilo než o přehradě. Tak si zesumíroval, že už to asi začíná, a měl strach o prasatá. Celou noc je hlídal, ty svoje podsvinčata, a nechtyl ani blechu. Kdežto já lapil Jacka Mopopa, zrovna když lezl Krammerovi do spíže pro špek. A proč by tam taky nelež, když vidí, že pitomec Krammer dřepí s flintou u chlívka... Potom se přiznal ke všemu, jako Jack Mopope. Že

přej se jeho rudý bratři od podzimka poradně nenacpali, tak že to sebral pro ně. A náhodou to bylo pravda, čekali na něj za plotem... Co mi ale nejde do hlavy: jak jim dal Jack vědět, že má pro ně proviant! Ty chlapi jako by měli bezdrátový spojení.“

„A proč jim Krammer nedá trochu kukuřice, když na ni nemá kupec?“ zeptal se Stanley.

„Kde by ji vzal,“ utrl se Ike. „Co nesežral sám, prodal za polovic, jen aby ničí na ouroky. Ten blázen má dluhu, že by je mohl vyvážet...“

„A co vám, Ikeu, za hlídání dal?“ prerušil ho zvedavě Eddy. „Něco k pití?“

Ike vztekle odplivl.

„Jo. Hrncík kafe. A pět dolarů že mi dá, až rozmění, že je mám u něho jako v bance. Vědět to, tak jsem radši...“

„Pcha!“ vyprskl Eddy. „Ale možná, že doopravdy neměl drobný.“

„Jenže to se ví, ani ty větš,“ zahučel Ike. „Tomu chlapovi snad už v celým baraku nepatří nic, ani lopata. Skoro mi tam brečel. Já nevím, ale jestli to poběží takhle z kopce ještě letos, bude se milej Krammer poroučet. Zvaní o vandrácích, ale napřesrok z něho asi bude taky jeden.“

„Hm, možná,“ připustil Eddy s lehkou myslí. „A co vyfasoval Jack?“

Ike se zachechtal.

„Jack Mopope je liška. Ne aby řval nebo prosil, kdepak! Sám chodil za Krammerem s bičem. Doopravdy! Běhal za ním, nosil mu bič zrovna jako Don včera Clayovi ten klobouček. Nebo to bylo už předevěřem? Jenomže mu to vyšlo, kdežto Donovi... Vlastně jim to vyšlo podobně: Jack nedostal nařezáno a Don nedostal předácký mís-to a předácký plat. Chacha...“

„Don to kvůli tomu nedělal,“ vyhrkl Stanley.

Ike znechuceně prskl:

„Hele ho! Je to tady dva dny, a už se to do všeho plete. Víš co, běž se kouknout na druhou stranu, jestli se tam něco nevrčí.“

Stanley vstal a šel. Ale ani ho nenapadlo, aby se někam díval, už proto ne, že to nařídil Ike Clubb. Co se o Dona otírá, ochlasta. Ať se

raději stará o svou krásu! — Že Don podal panu Clayovi klobouk? Proč ne, je to úslužný, vychovaný člověk, zdaleka nejslušnější, co jich je tady! A teď se Ike snad dokonce pokouší Dona do něčeho zatáhnout, obvinít ho z toho nočního zákeřnictví... Ovšemže se o to pokouší! Co jiného naznačoval? Jen to, že Don chce stůj co stůj povýšit, a že tedy střelil po starém, aby měl volnou cestu... Zatracený špinavec kolozubý! Hodit druhému na krk právě tu lumpárnu, kterou nejspíše provedl sám...

Ačkoliv ne, člověk musí být spravedlivý, i když ho to stojí trochu přemáhání. Ike dědu nestřelil, prostě nemohl, i kdyby stokrát chtěl, protože v noci nebyl na pastvinách, ale na farmě u Krammera; zaručeně na to má svědky. Kdo to ale udělal, je u boha. Vandráci ne, protože tady žádní nebyli a nejsou, to je už teď jistě...

Zadumaně se vracel tam, kde v měsíčním světle ležely dvě postavy:

„Poslyšte, neudělali to nakonec Indiáni?!“ Ike jen odplívl. Eddy se zarehtal:

„Aby ukořistili šedivěj skalp, co? Nevěř na duchy, Indiáni nestřílejí, patrony jsou pro ně moc drahej špás. Když už, tak jdou na dobytek s nožem, dělá to taky menší rámus. Ale i to si troufnou jen málokdy... Ačkoliv pamatujete, Ikeu, jako loni...“

Začal vykládat jakýsi zamotaný případ, v němž měl prsty i Jim Crow, avšak Stanleyho myšlenky zakrátko opět zabloudily k nočnímu střelci. Tedy ani Ike, ani hobo, ani Indián. A plot je neporušený... Nic naplat, nikdo jiný už nezbývá, jen naši lidé.

Kdo z nich byl v noci venku kromě Ikea a Dona? Eddy ne, Ponka Bill ne, Petrs také ne pouze Ramón a Nesmrtelný.

Ramón... Jak je to vlastně s Ramónem? Je možné, že by to provedl on?... Ale z jakého důvodů, co by tím získal? Nu — dejme tomu, že nějaký důvod má, nejsem zde ještě tak dlouho, abych do všech vztahů viděl. Dobrá. A nyní zkoumejme dál: Mohl to provést? Ovšemže ano — byl sám na prérii, staříka měl po ruce a nevěděl, že Ike je u Krammera a že chytí Jacka Mopopa, čímž legenda o cizích střelcích vezme zasvé. Zase dobrá... Avšak co z toho plyne? Je to důkaz? Není. Choval se Ramón alespoň trochu podezřele? Nechoval...

Počkat! Opravdu ne?! A co to rozdělování hlídek! Proč se tehdy Ramón vykrucoval?

Poodešel až na druhý konec skalního vrcholu a zadíval se do své zapomenuté prerie, pokropené tu a tam stíny dobytčat, ale jinde prázdňě jako při stvoření světa. Vzadu zněl polohlasy hovor Ikea s Eddym, ale jinak ani hlásek, a slova i útržky vět letěly dlouho nocí, dlouho a dutě jako někde v chrámu.

Tak tedy k těm hlídkám. Poslední sestava — ta, na niž Ramón přistoupil — zněla LDR; IES. První noc Luis, Don, Ramón; druhou noc Ike, Eddy, Stanley. To souhlasí.

Jak však zněly ty sestavy, které Ramón odmítl?

Přivřel oči a vzpomínal. Za koho vyměnil starý Luis Ramóna? Ovšemže za mne! Druhé, předposlední sestavení tedy znělo LDS — IER. A první bylo v podstatě stejně, ježto Nesmrtelný přehodil jen noci: IER — LDS.

„Ike, Eddy, Ramón — Luis, Don, Stanley nebo obráceně,“ řekl si šeptem.

A měl to:

Ramón byl ochoten jít na hlídku, až když měl jistotu, že bude venku se staříkem.

Zamyšleně se vracel. Bylo mu zima a tak nehezky. Opravdu by byl dal mnoho za to, kdyby stopa vedla někam jinam, nejlíp znovu k Ikeovi. Ale zrovna Ramón...

Ike s Eddym ještě klábosili. Okamžik sedel vedle nich, než se dočkal ticha.

„Proč...“ zeptal se, ale hned se odmlčel, neboť jeho vlastní hlas mu zněl protivně a cize; počal znovu, tišeji. „Ikeu, proč jste tedy Petrovi neřekl, že tuláci tady nebyli?“

Ike zafuněl jako tvor z herefordského rodu.

„Jsem blázen? Můžu mu vykládat, že jsem v noci dělal u Kramera, když jsem zaměstnaný u Claye? Aby si na mě otevřel hubu, že pak zanedbávám službu, protože se mi chce spát, a aby mi nasolil pokutu? Na to on je štika, zvláště od ty doby, co má za zete takový vysoký vojenský zvíře.“

„Čili my můžeme takhle hloupě hlídat pořád!“

„Bez starosti!“ řekl Ike. „Krammer zejtra přijde a vyklopí Petrovi, jak to bylo. Mám s ním smluvený, že mě do toho zatahovat nebude.“ Odmlčel se a překulil se na druhý bok. „A co že ti hlídka nevoní? Já myslel, že tě sem přitáhly právě takovýhle legrace.“

Stanley se chvíli vrtěl v trávě.

„Hlídkání a hlídání je rozdíl,“ řekl posléze. „Až bude potřebí dělat nevímco, určitě do toho půjdu, na to můžete vzít jed. Ale když to není zapotřebí, stává se z toho otrava. To je pak jako chytat ryby někde, kde zaručeně nejsou. Třeba v láhvi piva nebo v sodovce.“

Eddy se tise zasmál:

„Však on tady nákej tramp přece jen možná je. Nebo bude. Třeba si některej pospíší, aby byl na Grand Riveru první, a po–staví se tam do fronty, aby to měl, jak Krammer říká, sichr. Aby na něj zbylo.“

„Co aby na něj zbylo?“

„Rachota,“ řekl Eddy. „Vejdělek. Práce s krumpáčem. Ona to bude na Grand Riveru zatracená šichta, protože do těch svahu se buldozery těžko dostanou... Ale nemyslete si, Ikeu, že sem Stan přišel hlídat nebo jezdit na kobyle. Stana v Chi namíchli. Představte si, že tam byl nějaký Old Pete...“

S velkou vervou počal Ikeovi vyprávět svou vlastní verzi příběhu z cukrářské dílny, lišící se od Stanleyho množstvím barvitých podrobností, které si namíste vycucal z prstu; vedle starého Bulhara a krysy Atkinsona vystupovala v ní i úžasná plastická krasavice, kterou Atkinson miloval a která ho svou ďábelskou krásou strhla do záhuby. Znenadání se tam objevil i jakýsi král podsvětí s kapsami naditými penězi a ručními granáty, který měl krasavicí otočenou kolem prstu a s jejím pomoci se chtěl zmocnit Petkovova receptu na omamně cukrovinky nadívané opiem...

Než mohl Stanley zasáhnout, rozvinul se před jeho očima krvák jako opsaný ze sešitových románů nebo z obrázkových seriálu, jež vycházejí na pokračování ve všech časopisech. Z toho usoudil, že Eddy je nebo byl pilný čtenář, což se celkem dalo očekávat. Ale po chvíli, když se Eddyho fantazie vyčerpala a když se vyprávěč spokojeně natáhl, uvědomil si Stanley s překvapením, že kovboj Eddy se vlastně neobyčejně podobá mládencem z města — ovšem s tím rozdílem, že oni fantazírují o kovbojích, kdežto on o městě.

V prvním okamžiku mu to připadalo směšně. Ale poté smutně. Všechno bylo smutně od chvíle, kdy věděl, že Nesmrtelného s největší pravděpodobností střelil otec Rosity, kterou má staroch tolik rád.

„Ono to s Atkinsonem tak docela nebylo, Ikeu,“ řekl, byl však příliš líný, aby uvedl věci na pravou míru..., nebo příliš smutný a unavený. Hovor utichl. Leželi vedle, dívali se k nebi, na němž se honila mračna, sinalá jako Petrsova televizní obrazovka, ten či onen chvíli klímal, druhý zase vstal a prošel se mezi křovinami a úlomky balvanu rozmetanými na všechny světové strany. Zde asi bylo to místo, kam kovbojově vytáhli v plně zbroji proti klíšťatům a vranám.

Když se na východe ukázal proužek perleťově oblohy a když poté zsedl do ocelová, vzpomněl Stanley opět na staříkovu šedivou hlavu a pomyslel nahlas, jak se mu asi daří. Ike, který si právě přihýbal z termosky s kávou, otřel si rukávem ústa a za-huhňal, že děda bude zase brzy jezdit na koni jako blázen, že všechno je v pořádku, žádný strach.

Pohříchu nic nebylo v pořádku, ani střídání hlídek.

Vyhlíželi, kdy se objeví Don s Ramónem, ale horizont byl prázdný, jen mračna tam vystrkovala svá popelavá temena. Slunce už zářilo, dobytek už dávno zahájil svůj věčný monotónní koloběh — pít,

pást se, lízat sůl,... lízat sůl, pást, pít —, avšak oni stále ještě čekali, trčeli na místě či popojížděli kus cesty směrem k ranči a opět se tryskem vraceli, aby rozproudili krev.

Až k osmé přijel Don, bez Mexičana, zato s Petrsovým příkazem, aby se Eddy nevracel. „Máš zatím objíždět se mnou. Já za to samozřejmě nemůžu, já s tebou mám soucit. Ale Ramón musel zůstat u Jupitera. Udělalo se mu zle. Bejkovi, ne Ramónovi. K snídani ti vezu konzervu a čaj.“

4.

Na ranči stál Ramón zeširoka rozkročen v herefordské ohradě, u jeho nohou leželo tělo býka a opět se zdálo — jako už včera ráno —, že Ramón je neomylný lovec, který kosí kdeco na potká-ní, ať je to sebevětší zvíře. Opodál přešlapoval Petr se zkormouceným výrazem fotografa, kterému došel film právě v okamžiku, kdy měl možnost získat snímek prvního uloveného mamuta. Mamut Jupiter však nebyl nadobro mrtev. Mhoural mamutíma očima, občas se ze zvyku pokusil přežvykovat, ale neměl v hubě nic, jen leskle sliny splývající mu z koutku jako dvě šňůry perliček.

Ike se Stanleyem podlezli ohradu a Ramón k nim zvedl své tesklivě oči:

„Pije. Pořád pije. Ale nechce žrát.“

„To je zlý,“ zaskuhral Ike. „Co s tím provedete, pane Petr?“ Místo odpovědi se Petr otočil a spěchal do kanceláře tempem

136

fotografa, který si vzpomněl, že má doma ještě jednu nabitou kazetu.

Ike se olízl:

„Zavolá Campbella?“

„Už volal. Teď ho asi popožene.“

„Nedals mu toho moc?“

„Čeho?“ zeptal se Ramón s pohledem na Stanleyho. „Žrádla,“ zamrkal Ike. „Podle mýho se zatraceně přecpal, dobytek.“

Ramón zavrtěl hlavou:

„Kdepak! Dostane se z toho, Ikeu. Vsaďte se o lahvičku!“ „To víš,“ řekl Ike. „S tebou akorát.“

U snídaně jim Rosita ustaraně vyprávěla, že se Nesmrtelnému přitížilo, že nespál, že je mu co chvíli horko, a hned se zatřese.

„Má horečku,“ řekl Ike. „Ale jen klid. Campbell už sem pádí.“ „Kdo je to Campbell?“ ptal se Stanley. Ike se zachechtal:

„Jeden pán, co se domluví s každým volem.“

„Moc dobrý zverolekář,“ řekla Rosita. Už dávno zanechala pokusu mluvit vzdělaně a správně, nebyla však proto o nic méně krásna. Když za ni Stanley vyběhl, spatřil, jak se slunce leskne v jejích vlasech, rozhozených dnes po zádech do nazlátlého vějíře.

„Rose!“ zvolal.

Sotvaže se však otočila, nevěděl co říci, leda snad že jí to sluší nebo jiný hloupý kompliment.

Naštěstí se k tomu nedostal. U brány zaskřípaly brzdy staré černé limuzíny, z níž vyskočil mužík s velkou hlavou, korunovanou nemo-derním slaměným kloboukem. Byl to Campbell, na první pohled zakaboněný nemluva; dovedl-li se dohovorit s dobyt看, používal k tomu dojista zcela jiného prostředku než řeči. Měl pevně sevřená, jako splená ústa a kulatě dobytčí oči, připomínající Jupitera.

Postál nad ním se svým lakovým kufříčkem, vhodným spíše pro jemně dámské prádlo, ohledal obrovskou tlamu, vysmrkal se a na Petrusovy úzkostně dotazy jen zamlaskal. Proti všemu očekávání to vyznělo daleko konejšivěji než sáhodlouhá rozprávka — tak konejšivě a slibně, že Petrus poskočil radostí a upaloval do svého brlohu jako fotograf, který přece jen ulovil snímek a nyní ho spěchá vyvolat,

„Co říkáte, pane Campbell,“ ozval se Ramón. „Podle mého stačí projímadlo.“

Campbell, který už sypal do štoudve dávku zažloutlého prášku, zvedl na okamžik k Ramónovi svou neprůhlednou tvář, než přikývl. Nato sklapl kufříček, vztýčil se a pozoroval, jak dobytče pije.

„V pořádku. Hodinku tady počkám.“ Otočil se. „Máte ještě něco?“

„No...“ připustil Ramón. „Kdybyste se chtěl podívat na pana Luise. Má díru nad kolenem.“

Campbell na něj znovu pohledl a Stanleyemu se zdálo, že mu na rtech přeběhlo zachvění, které mohlo znamenat všelicos, dokonce i úsměv.

Nesmrtelný měl vysoko podloženou hlavu a jeho oči, zářivější než hvězdy, se upíraly na Rositu sedící v nohách postele. Pak přeskočily na Campbella a zúžily se:

„Co vás sem čerti nesou...!“

Campbell zamrkal, jako by se divil, že tento pacient ovládá lidskou řeč.

„Žádný čert ho nepřines, ale Jupiter,“ řekla Rosita. „A když už je tady, podívá se i na vás. Ale musíte se hezky klidně chovat, strejdo, jinak půjdu domů a budu tam strašně brečet. Chcete, abych strašně brečela?“

„Ne.“ Bylo jasné, že bude poslouchat jako školáček, a Rosita mohla klidně běžet pro horkou vodu. Cestou si ale věc rozmyslela vrátila se a poslala do kuchyně Stanleyho:

„Kdyby vás zahlídl Petrs a ptal se po Campbelovi, namluvte mu, že se zašel podívat na Minnie a že přijde do kanceláře, hned jak bude hotov. Nepodřekněte se!“

Usmála se na něj a zmizela ve světnici, ale její kratičký úsměv zůstal s ním a provázel ho, jako by to byl obrázek, který si můžeš schovat a opět se na něj podívat, kdykoliv se ti zasteskne. Nebo když se tě zmocní strach jako právě teď. Šel do kuchyně a hrdlo měl suché úzkostí. Panebože, jak to všechno dopadne... Rosita se usmívala, bylo to hezké, ale hrozně, protože jí je zřejmě jedno, jak to skončí. Ale mně ne! Jestliže se Petrs domákne, že Ramón Jupiterovi něco namíchal, aby sem Campbell jistojistě přijel a ošetřil starého, poletí Ramón i s Rositou na hodinu, a co pak!

Ale hned nato mu bylo do radosti:

Ramón Nesmrtelného nestřelil! Ramón naopak kvůli němu riskuje životy!

A pak si blahopřál, jak bylo dobře, že si včera prohodil s Donem Baldingem pušku. Protože teď aspoň má nezvratný důkaz o Donově nevine. Kdežto kdyby byl na vlastní oči neviděl tu vazelínu v hlavni, musel by ho podezřívát, vždyť teď už nikdo jiný nezbyvá, ale přitom by věděl, že to neudělal, protože je to nejslušnější chlapík pod sluncem. Takže by byl celý vyjevený, kdežto teď má klid a jistotu, protože z té pušky zaručeně nikdo nestřílel. Chacha.

Smál se sám sobě, jak se mu to v hlavě pěkně vrtí, jak mu to myslí, v takových nekonečných periodách, které kličkují sem tam, jako když bába plete pulovr, v takových dlouhých hadích větách, o kterých starý Ben O'Hara na koleji vždycky říkal, že prozrazují krátký rozum řečníka; než ho, Bena, vyhodili kvůli tě knížce, samozřejmě. Copak teď asi dělá, jestlipak by svým dlouhým rozumem vypátral, kdo to na prérii stiskl spoušť...

Čekal v kuchyni, až Susie ohřeje vodu, díval se na její černý, vrásčitý želví krk a říkal si, že to tedy udělal ten negr Jim Crow, kdoví proč má na Nesmrtelného dopal. Ačkoliv negr by si něco takového stěžít dovolil, mohlo by ho to stát krk, a třeba hned dva krky, kdyby do toho někoho napadlo zaplést i toho jeho černého kluka. Tak tedy ani Jim Crow!

Spěchal s vodou po trávníku, smál se a říkal si do kroku: „Ani Don, ani Ramón, ani Ike, ani vandrák, ani Indián, ani negr,“ a byl šťasten, protože to nakonec přece jen zbylo na fantóma. Dobře že jsem si na něj vzpomněl. Fantóm to udělal, a konec, hotovo! — Ale voda mu vyšpláchla na nohy a najednou si uvědomil, že nedává pozor kolem sebe, zda se někde nepotuluje Petrs. Zatracený život! Proč by nemohl zverolekář zavázat starému nohu! Ovšemže může — jenže Petrs by asi začal věřit, že Jupiter byl jen záminka. A Jupiter stojí padesát tisíc! Propánakrále, tolik Ramón nevydělá za dvacet let! Ani snad s Rositou dohromady ne...

Hned na to přestal myslet. Co je mi do toho. Nakonec si mohl děda zavolat lékaře na svůj účet, peníze přece má. Jenomže si asi chce hrát na hrdinu, a na to je už přece jen trošičku v letech... Ale možná, že si hraje na hrdinu právě proto, že je v letech: aby nevypadal, že je v letech. Kdoví. Člověk se v tom prostě nevyzná...

Dal vodu Rositě, chvíli okouněl před barákem, až si uvědomil, že se mu chce spát.

Pozdě odpoledne ho probudilo nadávání. To se Eddy právě vrátil nakvašený z pastvin, kde se samozřejmě nic nedělo, nic neukázalo, ani vandrácká onuce. Zaplať pámbůh, že aspoň Jupiterovi je lepě, teď snad Petrs přijde k rozumu a dá s hlídkami pokoj, obzvlášť když tu před chvilkou byl Krammer.

„Pane Petrs, moje velká chyba!“ ošklíbal se Eddy. „Ne tramp, můj Indián je zločinec. Jawohl! Hrozný Indián, žere, žere, žere, sto bratrů má, samý Indián, rudá kůže. Ale tramp ne... Kruci, já bych...!“

Nedořekl. Usnul uprostřed proklínání a zaspal všechno, i svůj omyl. Petrs neodvolal hlídky — naopak se rozčiloval, že Don s Eddym nepočkali na vystřídání — a hnal ke stádům Ikea se Stanleyem a Ramónem.

Avšak v půli odpoledne pro ně znenadání poslal Ponku Billa, který přijel na poníku, obě ruce ve vzduchu, aby ukázal, jak dovede jezdit on, Indián z kmene Ponka, jemuž se kdekdo pošklebuje. Vypadal, jako by se držel něčeho, co letí nad ním, snad nějakého ptáka, jaké jeho předci vyřezávali na totemy, hrozného zubatého orla, z kterého — běda — zbylo dnes jen několik strašáků v muzeích, jinak nic a nic. Tak jako nic neletělo nad Ponkou Billem, leda dávná vidina.

Křičel už zdálky, ale nerozuměli mu, stále jim připadalo, že křičí hrůzou, unášen v pařátech svého totemového opeřence. Až konečně vyrozuměli, že Petrs ruší hlídku a volá je zpět, protože pro ně má jiný úkol.

5.

John B. Petrs sedel v kanceláři, židli tak daleko od stolu, že bylo vidět cele jeho nataženě nohy, uvězněné v naleštěných holínkách. Zatímco vykládal, co, jak a kdy potřebuje, pohrával si s tužičkou a jeho oči přeskakovaly z Ikea na Dona, z Dona na Eddyho, z Eddyho na Stanleyho, až posléze utkvěly na stropě či někde ještě výše, kde sídlí kdosi, s nímž on, Petrs, má velmi dobře styky, s nímž zkratka táhne za jeden provaz. V podstatě od nich vyžadoval, aby co nejdříve postavili novou rozsáhlou ohradu — corral v těsně blízkosti ranče, na místě, které jim osobně ukáže a určí. Domluvil, nicméně jeho oči ještě okamžik hleďděly vzhůru. A když konečně klesly, prozradila Petrsova spokojená tvář, že kamarád pánbůh věc schválil, a že jí napomůže.

Zamnul si ruce:

„A teď jdeme, chlapci.“

Táhli za ním beze slova jako stádečko, potom za ním zvolna jeli na druhý břeh potoka, kde zarazil koně a píchl prstem k zemi: „Tady začnete.“

A jel krokem dál ve svém plandavém kabáte, lokty vystrčené do stran, jako by ani neseděl na koni, ale opíral se o neviditelný stul. Vedl je do prerie a širokou elipskou zpět, občas pustil uzdu a ukázal k zemi, občas se otočil v sedle a ohlédl se, ne však na ně, nýbrž do prázdna... a tu se zdálo, že zkoumá stopu, kterou za sebou zanechal. Tak silný byl ten pocit, že i Stanley se otočil přesvědčen, že spatří bílý pruh načrtnutý v trávě; nebo ne bílý, spíše zářivý, protože kdo je s nebem jedna ruka jako Petrs, má právo na zázraky. Byl napůl zklamán, když nespatřil nic. Vrátili se zticha ke konírně.

„A dokdy to —jako — má bejt?“ zeptal se Ike, když seskočili z koni. -“Co nejdřív.“ „Nemáme kůly.“

„Uděláte si je. Zítř ráno začnete. Done, odpovídáte mi za to! Prozatím jste předák.“

„Prosím,“ uklonil se Don. „Jestli to je vaše přání...“

„Nejen mě. Je to rozkaz pana Claye,“ řekl Petrs a spěchal do kanceláře v očividně touze zout si své málo rozšlapané jezdecké boty.

„Do pekla!“ odplivl Ike, ale nebylo jasně, co ho dopálilo, zda Donovo povýšení, či vyhlídky na úmornou práci. Více však neřekl; hnal se domů, širák na stranu, prsty zaklesnuté za pobitým pásem.

Loudali se mlčky za ním. U studny potkali Rositu. Hlásila, že Nesmrtelný spí, a šli se tedy na něj podívat. Jak tak ležel skrčen pod pokrývkou, nevypadal větší než štěně. Občas se ve spánku vzepjal, zacloumal, jako by se chtěl něčeho zbavit, vousy se mu zachvěly..., ale pouta omámení nepovolila a stařík spal dále. Campbell mu asi dal nějakou koňskou injekci nebo lék.

Stísněně pozorovali jeho marný zápas. V tě chvílence se Rosita opřela o Stanleyho ráme s rozzářeným výrazem dívky, kterou právě potkalo nečekaně štěstí. Nevěděl dobře, čemu její radost přičíst, ale bylo mu příjemně, že si vybrala právě jeho, aby se s ním o ni rozdělila. Don se tvářil, jako by viděl jen nemocného. Eddy významně pokračoval, ehm-ehm, ale nemohl nic narušit, natož zkazit, šašek.

„Je mu líp,“ šeptala. „O moc líp, že ano, Stane?“

Přítakával a myslel si, že každému by se naraz vedlo lepě, kdyby měl takovou ošetřovatelku.

K ránu se však Nesmrtelnému opět přitížilo; zvracel a zvracel, starý chudák.

V půl sedmě už byli na koních a hnali se k pastvině druhého aberdeenského stáda, ne však kvůli dobytku, nýbrž kvůli dřevu. Rohatý skot se popásal na zprohýbaně pláni, porostlé trsy šalvěže, ale oni cválali dál k jedlovému lesíku na svahu nad potokem.

Než mohli začít s vlastní prací, museli vyhnat ze stínu asi třicet kusu, které si tam hověly a jimž se zaboha nechtělo na slunce. Ani praskání bičů nevyrušilo lenochy z jejich ospalého klidu, a teprv skutečně bolestivě švihnutí je přesvědčilo, že to jezdcí mysu doopravdy. S nevrlym bučením se dobytčata zvedla a odklusala mávající oháňkami. Byl na ně, rozmrzelce, směšný pohled.

Až poté seskočili čtyři muži z koni. První úkol zněl: porazit přibližně stovku stromu střední velikosti, oklestit je, přirýznout na patřičnou délku a zašpičatit konec, který přijde do země. Pustili se do díla s rozmyslem, neboť šlo o to, vybrat jen méněcenné stromy, a navíc kácet tak, aby porost sice prořídil, ale aby se rozloha příliš nezmenšila; nebylo by moudře připravit stádo o jeho stinný útulek, který mu za letních veder přijde vhod.

Tento hospodárský postup byl sice ve shodě s Petřovským přáním a se zájmem pana Claye, avšak nadměru zpomaloval práci. V poledne měli pohromadě teprv třicet kmenů, které nadto zbývalo rozřezat. Několik dalších porazených stromů se zachytilo větvemi v korunách svých sousedů. Zůstaly tam viset v nakloněné poloze a dávaly naději na hromskou dřinu spojenou s hlavolamem: pokácet i zdravě sousedy, aby se celý pletenec zřítíl k zemi, anebo vylézt na zachycené kmeny a odříznout jim korunu? Mudrovali o tom ještě k poledni, když se objevila Rosita v sedle Luisova palomina.

Přivážela jim oběd a už z koně volala, že strejdovi je líp. Skoro docela dobře je mu, věříte? Zvracení měly určitě na svědomí ty Campbellovy dobytčí prášky.

Dávala se radostně, jak jedí, ale nepřestala žvatlat, že ten Campbell je prima lékař, ačkoliv trochu dobytek — vlastně ne dobytek, ale dobytčí doktor, buvol by asi léčil jedna báseň. Tu se rozesmála sama sobě, vlastně ne sobě, ale strejdovi Luisovi — on a buvol, to se povedlo! A hned přeskočila na tátu, na Ramóna, že jim přijede odpoledne pomoci, jen co s Ponkou Billem naleští a nemanikýruje královny a krále. Petřs to nařídil, ne to leštění a manikýrování, to samozřejmě platí odjakživa, ale tu výpomoc. Hrozně mu záleží na novém corralu, ale proč a zač, ví čert. Nebo to snad vědí oni? — Nečekala na odpověď, vyskočila a předváděla, jak se strejda Luis postavil před hodinou na nohy a počítal s hodinkami v ruce, kolik vteřin to vydrží. Krabatila čelo do křížaly, mrkala a mlela ústy, skrčila se, až to vskutku vypadalo, že se scvrkla, že je droboučká jako starý... jen jeho nožky do O si přičarovat neuměla; stále měla díky bohu ty své rovně, kouzelně.

Posilhávali po ní, chechtali se. Tu si vzpomněla, že strejda chtěl jít rovnou ven a že si dokonce narazil klobouk. — Takhle! Mávnutím

ruky sebrala Stanleyemu širák z hlavy, nasadila si jej, hopkovala... Ale zničehonic si přestala hrát na starocha. Vyskočila na koně a klusala do prerie, přidržujíc si klobouk na svých dlouhých lesklých vlasech.

Vyznělo to jako výzva a Stanley uposlechl. Nechal oběda. Vstal. Když kladl ruku na Violinovo sedlo, spatřil, že zastavila koně, a na okamžik se mu sevřela prsa lítostí, že to nebylo vyzvaní. .. Vtom se střetl s jejíma očima a i na tuto velikou vzdálenost viděl, že fosforeskují. Hned byly temně, hned žlutě jako pel. Zdálo se mu, že jsou plně různých hlasu nebo úsměvu... Když znovu vyjela, byl už v sedle.

„Klobouk sem!“ křičel. „Hé! Za ní, Violine!“

Vyjel tryskem, ale i Rosita pobídla koně a pojednou letěli nizoučko nad mořem trávy jako ptáci. Klobouk jí spadl, ale nikdo z nich nezastavil, klobouk byl vedlejší, vše bylo vedlejší, svět se proměnil v zelenou hladinu a oni byli dva ptáci a hráli si na honičku.

Konečně ji dohonil a chvíli letěli bok po boku, oba prostovlasí a tiší. Smáli se na sebe, a když koně zvolnili, jeli mlčky vedle sebe, a když koně samovolně zastavili, dívali se na sebe s hlavami maličko skloněnými jako ti poníci, tísnění uzdou. Náhle obrátila koně a Stan dostal strach, že vyrazí zpět a že tato chvíle skončí. Ale zůstala a on cítil, že učinila ten pohyb jen proto, aby mu lepě viděla do obličejce. A také proto, aby mu byla ještě blíže. Stačilo mu vztáhnout ruce... Ale sotvaže to učinil, zasmála se a vyjela. A nebyl s to ji dohonit, jen její vlasy viděl neustále před sebou, vlající jako na pozdrav.

A znenadání zde byl opět lesík, Ike s Eddym, kteří se váleli v trávě, a Don, který sedel na kládě nohu přes nohu, rovnal si širák a vtiskoval mu ještě elegantnější tvar; takový, jenž by se ještěl více podobal labuti, když pluje po jezeře a pootvívá křídla.

Tak vzpomněl Stanley na svůj klobouk a vyjel ho hledat. Než se s ním vrátil, složila už Rosita nádobí. Zakrátko odjela, vlasy stále rozpuštěné, ale ne už rozevlátě. Prostíraly se jí na zádech až k pasu a byla celá zlatá.

Odpoledne se vskutku přikolébal Ramón s dvěma nákladními koni — ospalá postava klátící sombrerem sem tam. Při práci však zdatně pomohl a večer vezli domu hromadu hotových kůlů a dvě další zanechali u lesíka.

Toho dne splnili polovinu úkolu, byli však k smrti unavení a Stanley si neuměl přestavit, že by zítra mohli s kácením skončit; už to nepůjde rychlé, ježto budou nuceni pracovat hlouběji v lesíku, kde je porost hustší... Cestou domů si prohlížel ruce, plně stržených puchýřů, a myslel si, že je to zle. Ale pak vzpomínal na honičku a myslel si, že je to dobře, že Rosita zase přijede a že zase poleťtí jako dva motýli. Slunce už viselo nizoučko. Pozoroval svůj dlouhatánský stín, sedící na roztodivném zvířeti a zakončený vysokánským šišatým kloboukem, a říkal si, že je to všechno vlastně báječné, báječné. Útrapy jsou, bodejt' by nebyly, ale stojí to za to!

Bohužel nazítří nepřivezla oběd Rosita, ale Ramón, který hned, u lesíka zastal a pomáhal až do setmění. Vzdor tomu práci nezdolali. Než nasedli na koně, odpočívali chvíli na kládách a dívali se na přežvykující skot. A kravy se dívaly na ně a vypadaly, že si něco myslí, ale nechávají si to raději pro sebe. Takové protivně, příliš chytré kravy... Vrátili se v mrzutém rozpoložení. Po Rositě nebylo stopy a Stanleyho napadlo, že ji nejspíše najde u starého. Nesmrtelný však sedel na posteli sám a sám.

„Haló, Stane,“ zvolal. „To je od tebe hezké, žes přišel.“ Byl pohublý, kníry mu visely až pod bradu, ale očka mu hrála. Měl z návštěvy radost, asi nevěděl co s časem.

„Tak jste se z toho dobře dostal, pane Luisi. A jak brzo!“ řekl Stanley. Postával ve dveřích, aby se mohl co nejdříve ztratit.

Ale staroch mu už dělal místo vedle sebe:

„Aby ne, aby ne!“ Usmíval se, zvedal ramena. „To víš, chlapče, zdравej kořen. A jak říkám, je to od tebe moc hezký, žes nezapomněl na starýho člověka. Za to ti něco ukážu. Ty přece dovedeš francouzsky?“

„Trochu. Slavně to není.“

„Však to bude stačit,“ mrkl slibně Nesmrtelný, šťáraje ve stolní zásuvce. Vylovil z ní ozdobný klíč a vsunul jej do zámku oné obrovitě plechově krabice, pokrývající celou stolní desku. „Koukej,“ řekl. zbytečně. „Budeš se možná divit...“

Odemkl, zvedl víko.

Stanley vykulil oči:

„Hrome!“

V krabici nebyly peníze, ale největší kniha, jakou kdy spatřil. Měla okované rohy a desky ze staré, zašlé kůže, pokryté spleť ornamentu, v nichž tušil jakési iniciály.

„Pomoz mi s tím,“ řekl Nesmrtelný. „Nemám ještě dost síly.“

Stanley se pokusil zvednout pouzdro i s knihou, ale s překvapením seznal, že na to sotva stačí. Nesmrtelný se smál, že to tak nemyslel. „Jen knihu zvednout, chlapče, a vyndat ji ven!“

Z krabice vyčnívaly dva pásy z tlačené kůže, jež pozvedly knihu, když jsi za ně jaksepatří zatáhl. Pak už bylo poměrně snadně vytáhnout ten balvan listu z jeho skrýše, třebaže i k tomu jsi potřeboval svaly. Sama kniha vážila přinejmenším tolik co osmileté dítě; s pouzdem — jak Nesmrtelný pravil — měla rovných osmdesát liber.

Opatrně ji položili na kavalec a otevřeli. Byla to prastará francouzská bible.

„Co tomu říkáš? Můj pradědeček ji přivezl s sebou z Francie.“

Stanley mlčel. Krásné starožitně věci v něm odjakživa vyvolávaly směs bázně a úcty — bázeň, aby je nepoškodil, a úctu k dílu dávných lidí, kteří se strojili jinak než my, a ponejvíce směšně, kteří mysleli jinak než my, a také z valně míry směšně, ale kteří dovedli pracovat tak důkladně a trpělivě, jako by byli přesvědčeni, že nikdy neumřou. Listoval v knize, tištěné písmem velikým jako pro školáky

a nádherným jako pro krále, díval se na obrázky — prostoduché, ale hezké — a stále nevěděl co říci. Měl hloupý pocit, že ho Nesmrtelný poctil mimořádnou důvěrou a že teď právem očekává nějaká zvlášť vybraná slova díky a uznání — ale snad právě proto ho nechťelo nic napadnout; bylo mu, jako by stál na jevišti nebo na stupínku a měl skládat zkoušku z duchaplnosti. Až se z toho zpotil, a zabrebtal, že je to báječná věc, opravdu nevídaná... A chtěl ještě něco dodat, ale dostal se už na poslední stránku, kde se zastavil.

„No, přečti si to! A přelož,“ mluvil Nesmrtelný přes rameno.

Nešlo to tak lehce. Rukopisně řádky, jež pokrývaly poslední prázdný list po líci i rubu a pokračovaly i na vnitřní straně desek, byly psány starobylým písmem, a navíc každá jinou rukou. Po chvíli se mu ale přece jen podařilo rozluštit první z nich, třebaže písmena místy vlivem vlhkosti nadobro zmizela. Celek však dával smysl:

„Avec ma Fem... arie je n'ai appor... dans ce.. Nouve... arie que ce Livre Sa. ré et mes Mains pures et dur... Luis Le Fier, Maçon. Hameau Mont Real pre. du Villag. Indien Hoche Jagy. A. D. 1642.“

„Se svou ženou Marií přinesl jsem do této nově vlasti jen tuto svatou knihu a své čistě, tvrdé ruce,“ překládal. „Luis Le Fier, zedník. Osa-da Mont Real u indiánské vesnice Hoche Jagy. L. P. 1642.“

„Do pekla!“ zaklel. Nebyl to nejvhodnější komentár, ale nemohl se na nic jiného. Předek Nesmrtelného, ten francouzsky zedník stejného jména, byl nepochybně jedním ze zakladatelů Montrealu, největšího města v Kanadě! A tehdy to byl jen přívěsek k nějaké indiánské vsi...

„Tohleto je teda, pane Luisi...“ Nedořekl, co to je. Četl dále. Po prvním Luisi Le Fierovi následoval druhý, také zedník, a třetí, čtvrtý, všichni zedníci. Až pátý byl „charpentier“, tesař, a šestý klempř „plombier“, týž, který vlastní rukou zhotovil a ozdobil v roce 1795 pouzdro na knihu „a Cause de l'Humidité“, kvůli vlhkosti. Po něm se objevil první anglický zápis, předchůdce všech dalších. Opět to však byli jen a jen Luisové Lefierové, zedníci, tesaři, jeden lovec kožešin. A předposlední z nich „Puncher in Seminole County, Indián Territory called now Oklahoma“ — vozka v kraji Seminolů, v indiánském území, zvaném nyní Oklahoma. Byl beze vší pochyby starochův otec, neboť poslední zápis hlásal velikým neumělým písmem „Luis

Lefier, cowboy, 1905“. To byl sám Nesmrtelný a datům znamenalo asi rok, kdy převzal dědictví. Zavřel knihu.

„Něco takového jsem ještě neviděl.“ Staroch se samolibě usmál.

„Málokdo to viděl! Tady ještě nikdo, jen Rositka, ale ta tomu nerozumí, to je takovej motýlek. A potom pan Clay. Ale ten tomu zase rozumí, Stane! Moc dobře tomu rozumí, až by ses divil. Sedni si ještě, já ti budu něco vyprávět. Tak jednou — už je to pár let — přijede pan Clay i s paničkou a slečnou Lavonou — to je ta světlavá, mladší, tehdy jí bylo sotva patnáct — teda přijedou v takovém krásném novém voze, porozhlídnou se po ranči, pan Clay vyřídí své věci, dá mi láhev whisky jako vždycky — a najednou je večer a oni že pojedou zpátky. Dobrá, to se ví, že musejí zpátky, co by si tady počali... Jenže jak jeli zpátky, chlapče! Co myslíš, co udělal pan Clay?“

Odmlčel se. Jeho očička, zasazená doprostřed pavučiny vrásek, se upírala na Stanleyho, zda ví, či alespoň hádá..., a když viděl, že se doopravdy snaží, ale marně, zazářila jako očka myšky.

„To neuhádneš, Stane, nenamáhej se, já ti to povím! Pan Clay mě najednou chytí pod paždím a povídá: ‚Luisi, starej kamaráde, dneska musíte s námi, budete náš host! — Já, to se ví, zůstanu paf. Pak zadrmolím něco, jako že by mi to samozřejmě udělalo veliký potěšení, ale že nejsem ani poradně oblečenej a umytej. Jenomže pan Clay mě nepustí: ‚Žádný řeči, Luisi, to by tak hrálo, aby se můj starej přítel styděl za sví starý fousy! — A už je tady z druhý strany slečna Lavona, a že musím a musím, a že se můžu oholit u nich v koupelně. A já teda, že půjdu, ačkoliv se pode mnou trochu třesou nohy, chápeš, Stane, na takový věci není člověk zvyklej... A pan Clay najednou povídá — teď natahuj uši, Stane! — teda pan Clay řekne: ‚A nejen vy, Luisi, i ta vaše krásna památná kniha musí s námi, honem ji, kamaráde, přineste, ať se lidi v Tulse mají čemu divit, zrovna dneska máme hosty, že jo, Peggy! — A pani Clayová kývá, že ano, že rozhodně... A tak jsem teda, Stane, s nima jel v tom krásném novém voze, a celou cestu jsem sedel vedle slečny Lavony a držel knihu na klíně i s tou krabicí. Aspoň se mi tolik netřáslý kolena, cheche. A najednou jsme byli v Tulse a knihu odnes nahoru jeden sluha, druhej mě vede do koupelny, pak k tabuli, mezi hosty, samý úžasný lidi, úžasný boháče, a všichni kolem mě, aby ch vyprávěl, jak jezdím, jak

krotím koně, abych jim to ukázal, ačkoliv to samozřejmě nešlo, protože koně tam nebyli, jen takový měkký sesličky. A na mou knihu otevírali oči! Poslyšte, pane Lefiere, vždyť vy jste možná šlechtic! A poslyšte — to se jen tak smáli, chápej! — vždyť vy jste vlastně Francouz, náš nepřítel, my jsme se přece spolu tehda před parma sty lety rvali o tuhle Ameriku, až litaly chlupy! — Tak jsem se smál s nima, co by ne... Jen jeden chlapík, taková třtina, povídá: To jste to ale, pane Lefier, za těch tri sta let moc vysoko nedotáhl!... Ale pan Clay ho usadí: „Cože? Můj Luis je nejlepší předák v celý Oklahomě, a kdo mi na něj sáhne, má co dělat se mnou!“ — A najednou všichni tleskali, i ten chlap... A potom ležím v posteli a říkám si, že pan Clay je báječný člověk, že dovede udělat starýmu kamarádovi radost a prokázat mu čest. Ale taky si říkám, že zejtra to bude horší, až se budu vracet s tou těžkou knihou, jak ji asi dostanu od autobusu na ranč, když Elliot neví, kdy se vrátím, a nepošle pro mě džíp. Sam Elliot tady tehdy správcoval, moc přima člověk, ne jako Petrs. Já nevím, ale s Petrem se nesnesu... Nu což! Tak tedy přemejšlím, tam v Tulse u Clayů, pořád přemejšlím, až z toho najednou usnu... A teď, chlapče, hádej, jak to ráno dopadlo!“

Tajemně zamhoural, avšak tentokrát už ani nečekal, zda Stanley rébus rozřeší, nebo ne. Věděl, že ne, v očkách mu to stálo psáno stejně jasným písmem jako text v oné velké bibli: nikdo to neuhádne, nemožná věc!

„Teda, abys věděl...“ spustil opět, ale pomaleji, s napětím a s důrazem, protože šlo o velikou záležitost, snad největší v celém jeho životě. A Stanley to cítil a naklonil se k němu a kýval a vrtěl hlavou, že chápe a že se diví, ba ještě víc, že žasne. Dokonce měl vskutku radost ze staříkovy radosti. A Nesmrtelný se usmíval, mával prstem ve vzduchu a líčil, jak ho ráno probudila taková hezounká slečinka v bílé zástěrce a čepečku, jak mu chtěla přinést do postele snídani — „Do postele, Stane, to jsou nápady, co!“

Zakuckal se veselím a vyprávěl dál, jak mu ta slečinka po snídani řekla, že na něj dole čeká automobil. A jak on, Nesmrtelný, jí to zprvu nevěřil, ale jak pak sešel dolů - - - a ten vůz tam doopravdy byl. „Ano, byl tam, čekal tam i se šoférem — celej ten krásnej novej

automobil, i ten šofér v placatý čepici, i moje kniha na zadním sedadle, všechno to čekalo jen na mě, Luise Lefiera!“

„Nepovídejte!“ vyhrkl Stanley. Teď už opravdu žasl.

Ale Nesmrtelný spokojeně kýval, že ano, že to bylo do písmene takhle, a honem vykládal, jak jel domu na ranč jako pán, sám v celičkém voze, jen s tím šoférem v placatě čepici.

„Tak to bylo, chlapče, a nelžu ani slovem, jak je nade mnou pánbůh! Takovej člověk je pan Clay, tak dovede ctít svoje kamarády, i když jsou to jen lidi od krav. Takoví pasáci jako pan Clay se už teď snad ani neroděj.“

„Stěží,“ řekl Stanley. Věřil starému doslova, byl dokonce panu Clayovi trochu vděčen, že dědovi přichystal takový svátek. Přece jen ho však trochu mrzelo, že se Nesmrtelný tolik podceňuje. Jakýpak „člověk od krav“ nebo „jen lidi od krav“! Jsme kovbojové, ne, a kolik je na světě mladých lidí, všichni nám závidí.

„Ale nemyslete si, Stanley, že si mě tím pan Clay koupil!“ řekl děda. „Já ho měl rád už jako maličkýho, já ho učil jezdit! A vidíte, je z toho přátelství na celý život.“

„Přátelství je hezká věc.“

„Ba jo,“ řekl starý. „Člověk musí mít někoho rád, bez toho to nejde.“

„Ano,“ řekl Stanley a myslel na Rositu.

6.

Venku se po ní opět ohlížel, ale setkal se jen s Geronimem a Wolfem, kteří přiběhli a píchali ho do kolen svými špičatými čenichy. Když hladil Geronima mezi ušima, spatřil, že se rozsvěčují hvězdy. Vyskočily na nebi v celých chumáčích tak naraz, jako by někdo stiskl vypínač, kdežto dole zbyla inkoustová tma. Tu se ho na okamžik zmocnil fantastický dojem, že svět je převrácený vzhůru nohama nebo že on sám je opilý. Ale pak psi zaštěkali a uvědomil si, že se mu jen odněkud z pozadí paměti vynořila vzpomínka na starý chicagský byt vysoko v činžáku, na okno, za nímž někdy večer čekával, až dole vytrysknou světla reklam a výkladu; bývalo ještě záhy, ale jakmile světla zazářila, smazal jejich lesk celé nebe a nad hlavou ti zbyla černá kaňka. Zde tomu bylo naopak.

Chápal tu optickou hru, nicméně si stále připadal opilý. šel domu a ulízl si z láhve od pana Claye. Zčistajasna 'dostal chuť opít se podle všech pravidel. Lokl si podruhé a cítil, jak se v něm whisky pomalu rozlévá — jako když uděláš kaňku na savý papír. Ještě jednou si lízl. Pak mu bylo mile, ale do stesku, a vyhlédl z okna, kde vězí Eddy. Opět spatřil jen světla velkoměsta, blikající na opačně straně, než se sluší. Na stolku ležel sešit s písnička-mi. Zalistroval v něm, hledaje něco dojemného, co zaspívá Rositě, až k ní za chvíli půjde. Protože k ní půjde, najednou si tím byl zcela jist. Půjdu, zařukám na okénko, zaspívám, a Rosita vyhlédne a řekne báječnou věc. Třeba: „Ach Stane, ach Stanley, zpívejte dál, je to senzační!“ — Nebo třeba řekne: „Ach Stane, nezpívejte, prosím vás, mne to utrhne srdce a uteču, namouduši vám uteču do širýho světa!“ — Přivřel oči a vymyslel dál, co asi Rosita řekne, a vždy mu to vyšlo s tím krásným povzdechem: „Ach Stanley, ach Stane...“ — Třeba mu dokonce řekne: „Ach Stane, ach Stanley, já vás mám děsně ráda...“

Usmíval se. Zdálo se mu, že by se pro ni nejlépe hodil „Snící kovboj“, ta hezká serenáda — totiž ne zrovna serenáda, ale moc dojemná píseň, jak kovboj klade v noci znavenou hlavu na sedlo, dívá se k nebi a ptá se sám sebe, jak to asi vypadá na hvězdách.

Are there worlds with their ranges and ranches?

Do they ring with rough riders' refrains?
Do the cowboys scrap there with Comanches...

Jsou to také světy s loukami a ranči?
Ozývá se tam těž drsných jezdců zpěv?
Prožije tam kovboj šarvátku s Komanči...

Pravda, je to trochu nemoderní a hodně přitažené za vlasy, ale kdyby se mi podařilo ty Komanče vyhodit a vpašovat tam místo nich ji, Rositu, znělo by to hned jinak. No, pokusím se.

Trvalo mu hodnou chvíli, než slepil dílo dohromady, ale když si je pak na zkoušku polohlasně zazpíval, zdálo se mu přijatelné:

Jsou to také světy s ranči a loukami?
Ozývá se tam též sladký dívčí zpěv?
Ach, kdy zase budem, drahá Rose, sami...

Namouduši, to by šlo. Dvakrát chytře to sice není, ale Rosita už pochopí, co autorovi vrtá srdcem a hlavou, jak říkával starý Ben O'Hara. A nepochopí-li to, tím líp, aspoň budu mít důvod říci jí to jasně, jak mi narostl zobák. Hotovo. Jdeme!

V chodbě se srazil s Eddym.

„Kam se hrneš?“

„Co je ti po tom. Pust' mě!“

Ale Eddy mu schválně zahrazoval cestu a dlouhou dobu proti sobě skákali sem tam, než ho to přestalo bavit. Venku už byla čirá tma, psi si opět chtěli hrát, kdekdo si právě dnes chtěl hrát...vlastně i on sám si chtěl hrát. Když se blížil k Ramónovu baraku, vstal v ohradě herefordských králů jeden kus a počal mlaskavě olizovat kůl jako medvěd, když najde plástev medu. Okénko bylo pootevřeně, ale Rosita nesvítala.

Nakrátko se zastavil a uvažoval, co teď. Je doma—není doma? Spí, nebo jen tak leží a dívá se do tmy?... Rozhodl se, že zkusí zlehka zaťukat na sklo. A vskutku to učinil; sám se divil své odvaze. Ale uvnitř se nic nepohnulo. Slyšel své tepny, a když nyní vystoupil na

špičky a přitiskl se hrudi k stěně baraku, měl pocit, že se svět otřásá v základech.

„Rose...“ zvolal dušené.

Vtom noc zjasněla, jak se proti němu vynořila Rositina tvář vroubená rozpuštěnými vlasy. „Kdo je to?“ vydechla.

„Já, Stanley. Přišel jsem vám vyprávět, zazpívat...“

„Go away, you fool!“ Teď viděl i její ústa, zkřivená vzteky a pouhřením. „Jdi pryč, ty šašku!“

„Ano...“ zakoktal. „Promiňte mi...“ „Tak bude to!“ sykla.

Odstoupil. Okno se tiše zavřelo. Když šel okolo ohrady, olizovalo tam dobytče stále ještě svůj kůl. Vše tedy proběhlo velmi krátce. Nechápal to. Neuměl si vysvětlit, proč se Rosita tolik změnila. Něco se přihodilo! Ale co?... Sedl si na kladu pod svým oknem a připadal si jako nebetyčný hlupák, šašek, správně to řekla! — Ale přesto...šel domů celý zkormoucený a zmatený. Eddy ležel jako vždy na kavalci a „studoval“, zaujatě četl v mále modře knížce, jež mu určitě dá velikánský nápad a s ním velikánskou hromadu modrých dolarů. Teď zvedl hlavu: „Kdes byl?“

„Nikde.“

„Hm... He...“ Eddy obrátil oči k bidlu, na němž se houpal stále týž roztrhaný hadr. „Člověče, mně něco bliklo... člověče, s tou fyzikou nic není, na to se musí jinak, sice taky od jablek, ale jinak. Jak ví jabko, že je jabko, he!“ Upřel na Stanleyho vítězný pohled. „No jak to ví ?! Jak ví jabko, že není —já nevím — třeba malina nebo meloun?! Jak ví jabloň, že na ní mají vyrůst jabka, a ne maliny, tak to chci říct, chápeš! Jak ví kráva, že má mít rohy?! Jak ví kojot, že má výt nebo štěkat, a jak ví králík, že má mít dlouhý uši a že má držet hubu!... No povídej, jak to vědí? Jak to můžou vědět?!“ Stanley mlčel.

„Tak já ti to povím sám,“ řekl Eddy s velkým elánem. „Nic nevědí! Starou belu vědí! Tady v tyhle bio... bio..., jak se tomu k sakru nadává...“

„Biologie.“

„Jo. Tak tady někdo něco kecá o těch ge- ge-genech, těch tělískách jako, že v nich je všechno hotový, naskládáný jako ve škatulce,

a pak že to jen jako pučí. A tohle je — podle mýho — strašná blbost, člověče! Ale strašná!“

Vteřinu vyzývavě koulel očima, zda mu bude Stanley odporovat, a když se nedočkal, dostal vztek:

„Tak ty si myslíš, že ten blbec jsem já, že jo! No hod' mi to! Řekni: Ty zatracenej pitomej kraváku, budeš bourat tuhle bio... bio... Tak to řekni, a já ti něco povím, ty náfuko z koleje! No, neboj se, já si dám ruku před hubu, abych tě náhodou nepřevalil, kdybych zafuněl! Ty!... Ty... Tak abys věděl, tohle je vyložená věc!“

Hněvivě pobouření ho opustilo stejně překotně, jako přišlo, a nyní si už jen zaujatě namotával jednu ze svých rezavých kudrn na ukazovák:

„Vyložená záležitost, Stane! No řekni—chápeš, jak to myslím: Copak se můžou rohy schovat do nějakýho mrňavýho genu? Nebo celej dub i se žaludama! Jak ví dub, že je dub, a ne třeba tráva? Nic neví. A právě v tom jsou jasně děsný prachy, člověče! Rozumíš mi! Tohle vymyslet, a od hodiny se můžeš vykašlat na ranč i s Petrsem, od hodiny máš slávu a všechno, ženský, auta, eroplány, jako Clay, všechno, celej svět se před tebou posadí na zadek! Protože tohle ještě poradně vymyšlený není. Není! A třeba je to právě tak jednoduchý jako ta věc s tím jabkem a přitažlivostí zeměkoule! Aspoň podle mýho... Ježíši, Stane, řekni něco! Co je ti? Co vypadáš tak naměkko?“

„Nic,“ řekl Stanley. „Jen trochu zle.“ Měl bradu v dlaních, posmrkával a nesmírně litoval sám sebe. Ale kdykoliv pohledl na Eddyho, měl zase soucit s ním, s tím kašparem, že si tak zbůhdarma namáhá mozeček. Přece jen však litoval daleko víc sebe, protože Eddy má svou Mary. Kdežto mne Rosita vyhodila. Proč jsem tam jen lezl! Ale to ta kořalka. Možná že dokonce ze mne byla cítit. Inu, vyčistím si zuby a už ze mne cítit nebude. Jenomže Rosita se asi moc neurazila...

„To jsou těžké věci,“ řekl nahlas. „No přemýšlej, dumej, Eddy. A vždycky ráno se podívej pod polštář, třeba tam najdeš zlatě vajíčko.“

Nazítří před polednem skončili s kácením a přisekáváním kůlů, dopravili je na místo příští ohrady a neprodleně začali kopat jámy, do nichž je zapustí.

Pracovali na dohled ranče, obědvali tedy v jídelně, pod nízkým stropem, který jako by visel Rositě těsně nad hlavou; kdyby vystoupila na špičky, jistě by se ho dotkla svým světlým vrkočem, svázaným na temeni. Tak hrozně vysoká vypadala, daleko vyšší, štíhlejší než jindy, pohublá a vzdálená. Ale snad to byl pouze dojem vzniklý tím, že nešla hlavu vzhůru a že její pohled nikdy nezavadil o nikoho a o nie, leda o dřevěné steny nad hlavami strávníků. Jen jednou zachytil Stanley její oči v okamžiku, kdy kladla talíř na stůl. Pásl po té příležitosti už dlouho, a nyní, když se mu naskytl, byl přesvědčen, že stačí jediný pohled, jediný pohyb očí, aby Rosita pochopila, vyšla ven a vyslechla ho. Ale čekal na prahu marně. Nesmírně ho to popudilo, šel domů, kopaje špičkami bot do trávníku, až za ním zůstala přerývaná stopa. Dobrá, hraj si tedy na princeznu! Nakonec jsem toho tolik nespáchal.

Dva večery nevyšel ven, ačkoliv věděl, že by ji mohl vyčítat u dveří Nesmrtelného. Ale když se hněvat, tak se hněvat! Ostatně byl příliš unavený. Stavba nového corralu se táhla už víc než dlouho, vyhlídky na konec se ztrácely v mlhách a nejhorší na tom, že to byla dřina pro otroky. Ne pro svobodně muže, vlastně vůbec ne pro lidi, ale pro nějaké zatraceně mašiny, které nemyslí. Žasl, že si to druzí dali líbit, že se ještě nevzbouřili. Kopat jámy a jámy! Jinde ve Státech by na to samozřejmě byly stroje, nějaká rýpadla nebo aspoň něco na stlačený vzduch — jako když se v městech potřebují dostat pod chodník k potrubí — ale tady nie. Ani jasná pracovní doba. Tady je jen Petrs, který si na tebe otevře hubu, kdykoli se špatně vyspí. V městě by si to nedovolil, v městě jsou odbory.

To mu letělo hlavou druhý večer, který trávil v baraku. A pak dlouho sedel na posteli, díval se oknem na oblohu, jak temní, a divil se sám sobě:

To jsou věci, nakonec mě dopaluje, že je to tu primitivní, a chtěl bych kdovíjaký komfort! Jako by mi nestačilo tohle vysoké nebe.

Kde je takové nebe? Kde je takový zálesácký život? Kdybych jel do Kanady do pralesa, musel bych kácet stromy taky, postavit srub, vykopat základy a tak dal. Tak co vlastně chci?

Nic, řekl si. Nic, jen abych byl zase zadobře s Rositou...

Pak už na dřinu nemyslel. A přemohl vztek i nazítří, kdy konečně vykopalí poslední jámu — a kdy si Petrs dodatečně vzpomněl, že by ohrada byla příliš malá. Tvrdil, že se o své újmě odchýlili od jeho instrukcí a zkrátili ji směrem k potoku; ať už měl pravdu nebo lhal, museli začít znova, nakácet ještě radu stromu, vyrobit kůly, zasypat nepotřebné jámy a kopat o hodný kus dále. Teprve poté mohli přistoupit k napínání drátu.

V té době se už Nesmrtelný šoural o holi před barákem a jen podle něho — podle jeho rychlé se lepšícího stavu — poznávali, jak utíká čas. Tak monotónně běžel den za dnem, večer za večerem a noc za nocí. Když pak jednoho rána zela v novem corralu už jen mezera, kterou dva muži stačili do večera zavřít, odvolal Petrs Dona, Eddyho i Ikea a poslal je, aby přihnali prvních třicet kusá z herefordských pastvin. Práce s drátem zbyla na Stanleyho a Ramóna.

Tehdy přiklusali od ranče dva jezdcí, vpředu Nesmrtelný, za ním Rosita jako podkoní. Den byl větrný, na nebi táhly mraky podobně třápcům nebo třásním, chvílemi tam plula loď s roztrhanými plachtami, chvílemi tam letělo hejno bílých komet se zářivými chvosty, celá rodina mlžných vlasatic. Tráva se zachvívala, v dálce po ní běžely jasně vlny, pádily tam zběsilou rychlostí a pak beze stopy zmizely, jako by se skryly do svých hnízd. Před Nesmrtelným se objevil stín oblaku, vzápětí starce zahalil, ztemnil, a na okamžik se zdálo, že je na světě jen jedině děvče, toto na růžovém koni, toto, na než se slunce usmívá. Stanley nechal práce. Napadla ho bláznivá myšlenka, že zakryje-li stín i Rositu, bude to něco znamenat, nejspíše něco zlého... Ale mrak letěl šikmo, vynechal ji, a teď už to určitě bylo znamení, ale šťastně.

„Ohé!“ křičel děda. „To koukáte na my starý kosti! Starý, ale dobrý!“

Zarazil koně, zabušil se pěstičkou do prsou a pyšným hlasem vysvětloval, podle čeho poznáš, jestli člověk ještě za něco stojí, nebo ne. Podle toho, jak rychlé se mu hojí rány, kamarádi! I tenhle šedivěj

skalp bych třeba mohl ztratit, a pořád bych ještě jezdil. pořád a pořád! Jen chlupatější klobouk bych si musel pořídit, chacha!

Pojížděl furiantsky v kruhu, zkoušel cval, předváděl se jako dítě, až se zasmál. Mexičan:

„jde mu to.“

„Člověk se nestačí divit,“ řekl Stanley chvatně. „Však ví, komu za to může poděkovat.“

Podíval se na Rositu, ale našel jen její profil, nikoli její oči a tvář.

„Myslím hlavně vám, slečno...“ Pokrčila rameny.

„Ovšemže,“ řekl. Změnil místo, přecházel sem a tam, ale stále se setkával jen s jejím profilem; jako by byla obraz. Odvázal Violina, vykřikl, vyrazil..., ale když se v sedle otočil, byl sám. Obrátil tedy koně. Než dojel zpět, vracela se s Nesmrtelným k ranči.

Seskočil. Bylo mu smutno. Najednou musel mluvit alespoň o ní, když už ne s ní.

„Nebojíte se, Ramóné, že slečna Rosita opravdu jednou uteče?“
„Ani ne.“

„Nevěříte, že by mohla?“ Ramón oklepal popel.

„Věřím a nevěřím... Chtěla by, ale nemůže, protože nedostane slušný místo.

Ale kdy by ho dostala...,“ opakoval Mexičan melancholicky. „Kdyby ho dostala, tak ať ho popadne a běží. Tady pro ni nic není. Co tady... Jen kdyby dostala místo. Slušný místo. A decent job.“

„Ale bylo by vám smutno.“

„Bylo a nebylo. Kdybych věděl, že má slušný místo...“ Vzdychl a vstal. „Jenže taková holka těžko dostane slušný místo.“

„Píše na inzeráty?“

„Psala. Jenže ono není žádný...“

Stanley si zacpal uši. Brněly ho od slušného místa. Ten člověk mluvil jako gramofon, když na něj nasadíš poškozenou desku. A decent job— a decent job — a decent job... Ale zaplat' pánbůh, že není žádné slušné místo. Jinak by vlaštovka ulétla, a co by mi tu zbylo. Nic. Chopil se kleští.

Nic by mu nezbylo. Jen zatraceně mizerně místo. Just a bloody wretched job.

„Tenhle corral mi nejde do hlavy,“ řekl Ramón. „Proč ho stavíme, když pro něj nemáme stádo?“ „Chlapci něco přiznou.“ „Ale proč?“

Stanley mlčel. Čerta se staral o corral i o stáda. Rosita se stále ještě zlobí, to mu leželo na srdci. To ho mrzelo. Bez ní je tu zatraceně otravná práce. A bloody boring work.

Celý den přiháněli tri kovbojově stádečka jatečních herefordů a aberdeenů. Před soumrakem se objevili s poslední várkou, nic-měně corral stále vypadal příliš velký, jako když v sále pobíhá pár myší. Ike hučel, že je to všechno nějaká všivá záležitost, nějaký Petrusův trik nebo úskok, tohle že přece nebylo potřeba. Ale hudroval jen na půl úst a nikdo se k němu nepřidal, všichni měli ohrady ažaž. Krkem jim to lezlo.

Za šera natáhl Stanley s Ramónem poslední kus štětinatého drátu, hodili rukavice i kleště na zem, nechali je tam a pelášili domů. Na

zítrí měli všichni volno náhradou za neděli, kterou zabili s tím prokletým corralem. Prováleli den na kavalcích, hojili si ruce. Ike jsi

natíral svaly čímsi, co páchlo na hon arnikou nebo mentolem a lihem, ale co se asi nedalo vypít.

V pět pro ně Petrs poslal černou Susie a zasadil jim ránu tím drtivější, že zcela nečekanou.

8.

Hověl si v židli odsunutě daleko od stolu jako onehda, když nařídil postavit nový corral, stejně jako tehdy si hrál s tužičkou, jen jeho nataženě nohy nevězely v jezdeckých botách, nýbrž ve sliprech podobných mokasínům. Nechystal se tedy ven. Poněkud je to uklidnilo, báli se už, že je zase požene stavět nějakou ohradu, že už do smrti nebudou nic jiného dělat jen corraly, corral za corralem, že snad navléknou celému světu jediný bláznivý náhrdelník z corralů. Běželo však dojista o něco důležitějšího, neboť předvolal i staříka.

A pak to z něho vylezlo. Z Petrse, jak se tak povaloval, nohy v kožených bačkorách. Stačilo mu zvednout oči na strop, poradit se s pánbíčkem, ťuknout tužičkou a říci pár slov. A měli to na talíři a museli to sníst, ať se jim chtělo, nebo nechtělo:

Zítřka ráno se seberou a poženou sto pět kusu na Bradburryho ranč, tamhle na druhém konci indiánských kopců. Nepočítaje zpáteční cestu, může jim to trvat tři dny... anebo čtyři nebo pět, podle toho... Podle počasí, podle stavu stáda, podle stavu vody, podle jejich výkonu.

„A abyste neřekli, dám vám premií. Totiž majitel vám ji dá, protože je uznalý muž.“

„No, no,“ vpadl Ike. „Za takovýhle zvláštní práce se premie vždycky platila a platí!“

„Možná. Nevím,“ ujistil ho Petrs. „Ve smlouvě to ale zaručeně není. No nevadí, Ikeu, premií dostanete. A pěknou. Padesát dolarů. Pro každého, ne dohromady!“ Viděl, že zkoprněli, a skromně se usmál. „Samozřejmě když neztratíte ani kus.“

Přimhouřil oči, jako by nemohl snést pohled na jejich protažené tváře. Zpod víček pozoroval Nesmrtelného, který postoupil rozčileně o krok:

„Poslyšte, Petrsi, tohle jsou špatný vtipy! Víte stejně dobře jako já, že o něco přijdeme, s tím se musí počítat. Hnát sto hlav tam-tím peklem je něco docela jinýho než hnát husu...“

„Víte, čemu se divím, Luisi?“ ukázal na něj Petrs tužtičkou. „Že mě nikdy nenecháte domluvit. Když ztratíte jeden kus, dostanete po dvaceti.“

„A když ztratíme dva, tak vám ještě doplatíme, ne?“

„Ne,“ řekl Petrs trpělivě. „Když ztratíte dva, nedostanete premií žádnou. Nebojte se, Luisi, nebudete muset sáhnout do svých pokladu.“

Čtverácky našpulil ústa, ale než se mohl Nesmrtelný ohradit, ozval se Don Balding.

„Myslím si, pane Petrs — teda jen za svou osobu — , že by to celkem šlo. Stádo poběží rychlé, je hubený, vyběhaný. Aspoň včera pelášilo jedna radost. A čím větším tempem poženeme, tím menší je riziko...“

„Nesmysl!“ vpadl Nesmrtelný. „Pravě naopak!“

„Moment,“ řekl Petrs, položil tužtičku a zadíval se na ni, jako by očekával, že začne panáčekovat. „Abychom to nepopletli. Poženete herefordy a aberdeeny, jenže ne ty z pastvin, co jste včera dopravili do corralu. Jiné kusy. Je vám to jasně? Jiné!“

„Hi!“ vyhrkl Eddy. „A kde je sebereme?“

Petrsovi se povedl báječný překvapený úsměv:

„Na ranči, kde jinde. Dokonce je máte rovnou u nosu... Jupiter, Athos, Porthos, Kleopatra a Mylady tady samozřejmě zůstanou.“

Nastalo ticho. Pak bylo slyšet zajíknutí, odkašlání Nesmrtelného. Eddy se pošetile zasmál. Don sklopil oči ke klobouku, který držel v obou rukou jako štít chrániči hrud.

Nesmrtelný odkašlal podruhé, ale slova, jež měl v hrdle, nechtěla ven, a když je konečně násilím vyrazil, skákala mu z úst v přestávkách, každé s jiným dechem. Trvalo mu chvíli, než vytvořil vetu.

„Ssnad... Petrsi... nechcete prodat... královský stádo?!“ „Já? Ani mě nenapadlo. Chce to majitel.“ „Ale to snad není možný!“ vykřikl starý; ohryzek mu jezdil nahoru a dolů, až se zdálo, že se musí utrhnout.

nout. „Určitě jste špatně slyšel po tom prokletým drátě. Zeptejte se ještě jednou!“

„Klid, klid, Luisi,“ prerušil ho Petrs. „Je to, jak říkám. Mám přesně rozkazy.“

Nesmrtelný zhluboka vydechl.

„Panebože...“ Rty se mu klepaly. „Panebože... Ale to je přece nesmysl. Nesmysl! Prodat všechny nejlepší kusy před výstavou! A Bradburrymu, tomu špinavci, tomu šupákovi! Hnát královský stádo tamtím terénem kolik dní. .. Ne, já to neudělám, Petrsi! Já jsem tady pětaticet let, já si to nevezmu na svědomí! Já nepoženu! Dělejte si co chcete!“ Přikročil ke stolu, naklonil se nad něj a zašermoval pěstí. „Nepoženu! Rozumíte?!“

„Rozumím,“ řekl Petrs. Okamžik ho pozoroval s ostrým, soustředěným zájmem. „Máte dokonce stoprocentní pravdu. Bude líp, když zůstanete doma, Luisi. Jste starý člověk, a ještě k tomu po nemoci. ..“

„Hloupost! Kvůli tomu ne!“

„Ale ano,“ ujistil ho Petrs. „Nechce se vám, a já to celkem chápu. Prostě ještě nejste ve své kůži. Tak si prosím vás, běžte lehnout, Luisi. Běžte, běžte! My se už bez vás obejdeme, nemějte starost.“

Nesmrtelný se napřímil. Jeho malá, vyjevená očka zatěkala po místnosti, vteřinu utkvěla na Donovi, než přeskočila zpět na Petrse.

„Co. .. co to znamená?!“

„Nic. Že je rozhodnuto,“ odušil Petrs. I on se napřímil. „A že je tady jen jeden pán.“ „Vy ne!“

Petrs zprudka vstal.

„Ale vy také ne!“ Jeho tón se nadobro změnil. Sebral tužku a praštil jí o stůl, až poskočila. „Tohle už jednou musí přestat, milý pane Lefiere! Disciplína platí pro všechny. Nechcete hnát, dobrá, je to vaše právo. Ne pro to, že byste měl nějaké výsady, ale protože máte poškrabanou nohu. Ještě byste všechny zdržel, jako teď zdržujete mě. Jděte si lehnout, povídám vám to už potřetí a naposled!“

Otočil se od stolu. Teď z něho bylo vidět jen černá záda, světlý krk a až nahoře konec pěšinky ztrácející se uprostřed temene; vypadalo to, jakoby měl v lebce díрку nebo zářez. Chvilku bylo ticho.

„Už je pryč?“ zeptal se.

Nikdo neodpověděl. Nesmrtelný pohnul rty, ale nic z nich nevyšlo jen těžké vydechnutí.

„Kristepane, je už ten člověk pryč?!“ opakoval Petrs.

Starému poklesla brada jako v neskonalém údivu... a pak se jeho drobně, do sebe schouleně tělo obrátilo ztuhlým pohybem ke dveřím. Dveře třesly. Petrs se pomalu obrátil a klesl do židle.

„Zaplat'pánbůh. Je to hodný člověk, ale... ale potřebuje si odpočínout. Je to zkrátka stařec. Done, povedete to místo něho.“

Don si okamžitě nervózně pohrával s kloboukem.

„Jak si přejete,“ zamumlal bez nadšení. „Ale musí to být, pane Petrs? Nechci se vám samozřejmě plést do řemesla, ale snad by bylo doopravdy lepší, kdyby pan Luis jel s sebou. Je to přece jen stará zkušená vojna, dovede si poradit, zná nejlíp cestu. A taky je nás na to stádo málo.“

„Co vás vede, Done,“ potřásl Petrs hlavou. „Myslíte, že by vám pomohl? Kdepak. Spíš by vás stál spousta mrzutostí a času.“

Don si hryzl rty:

„Proč? Mně se nezdá. Dneska zase jezdil, a řeknu vám, že se držel jako mladík. Nic už mu není, vážně...“

„To je všechno hezké, ale co s ním mohu dělat, když má svou hlavu? Sám jste ho přece slyšel...“ Petrs zvedl obočí. „Nebo se, Done, bojíte zodpovědnosti?“

„Já? Ani nápad!“ vypjal se Don a v tě chvíli byl na něj krásný pohled; v tváři mu zablyštěly zuby. „šlo mi jen o starýho, těžce to ponese. Ale kdo za to může, pravda.“

Vyšli.

„Krucí,“ zahučel Ike pod verandou. „Kdo mi tohle vysvětlí, má nárok na mou poklonu. Nesmrtelnej má pravdu, hnát královský stádo je královská pitomost.“

„Proč nepošle Petrs ten dobytek vlakem?“ ptal se Stanley.

Don se tise zasmál:

„Protože by nejdřív musel postavit šikovnější trať. K Bradburrymu se po kolejích dostaneš jen takovouhle oklíkou, až přes Kansas a Arkansas. A nakonec by ti stejně zbylo ještě dobřejch deset hodin cesty... Ba ne, když se má stádo dostat k Bradburrymu, musí se hnát.“

Ale záhada je, proč ho prodali zrovna Bradburrymu. A zrovna tohle stádo. To bych moc rád věděl.“

„Stádo vzal hrom,“ řekl Eddy zhurta. „Je naše? Není. Tak ať jde třeba do... Ale co my?!“ Rýpl Stanleyho loktem. „Teď si teprve užiješ. Namaž si tělo, Ike ti půjčí tu voňavou vodu! Vidíte, Ikeu. Vlastně ne, nepůjčujte mu nic, stejně mu to bude málo platný, protože ho cestou někde zakopáme na pustý prérií. O burry me not on the lone prairie!“ zanotoval o půl cihly výš. „To nám bude zpívat. Takhle nás bude zapřísahat. Nezakopej-tééé mé na pustýýý prériííí!“ Hned toho nechal. „Ježíši, mně už to taky leze krkem! Jen sehnat prachy, jen sehnat prachy... Stane, kolik to stojí v takový koleji? Něco vymyslím a budu mít prachy a půjdu do koleje. Kolik se tam platí? Co to stálo tvýho tátu?“

„Fúru peněz,“ zahučel Stanley. „Ale to byla drahá kolej, jsou taky lacinější.“

„Nevykrucuj se! Kolik?!“

„Asi dva tisíce ročně.“

Eddy se zastavil a chvíli byl němý.

„Lidi... Slyšeli jste! To přece není možný!“

Stanleyho teď mrzelo, že neplácl nějakou lež.

„Povídám, že to byla hrozně drahá kolej. Soukromá...“

„Lidi! Dvě tisícovky...!“

„Dej pokoj,“ řekl Stanley. „To byla kolej pro snoby. Pro ty, co si chtějí hrát na lordy z Anglie. Jsi ty snob? Nejsi. Tak tam nelež, a já bych ti to ani neradil.“

„Ježíši!“ chytil se Eddy za hlavu.

„Ježíši, drž hubu!“ křikl Stanley. Měl vztek. Vzápětí ho ale napadlo, že teď před výpravou se s Eddym nesmi rozkmotřit. „Říkám ti jen, že veřejně koleje jsou lacinější. To máš jako hotely, v jednom platíš desetkrát tolik co v druhém, a vyspíš se stejně. Jenomže...“ Zarazil se.

„Co jenomže!“ sykl Eddy.

„Jenomže na kolej musíš mít přípravu. Osm let na elementárce a nejmíň dva roky na vyšší.“

„Já byl v elementárce šest let, to musí stačit!“ vyhrkl Eddy tak útočně, jako kdyby Stanley o věci rozhodoval. „Já se náhodou dobře

učil, a kdyby mě táta nehnal vydělávat, moh jsem..... tisíc věcí jsem moh!“ Rozmáchl se, ale útočnost ho náhle opustila; zarazil ruce do kapes a šel dál celý nahrbený, jako by ho pěsti v kapsách tížily, či jako by se jimi opíral o své vlastní kalhoty. „Eh co. Zejtra poženeme, pozejtří poženeme, popozejtří pořád ještě poženeme a budeme se bavit s Indiánama. To bude pošušňáníčko, to bude povyražení!... No, ale vyděláme možná padesátku!“ Opět se zastavil a zadíval se na Dona. „Co je tady k smíchu? Můžeme je vydělat! Můžeme!“ Don se nepřestal smát:

„To se ví, že můžeme. Všelicos můžeme. Například se všichni, jak tady stojíme, můžeme stát prezidentama! Jeden po druhým, a třeba i na přeskáčku.“ Nasadil si klobouk. „Ale bez legrace, neztratit ani kus, to asi nedokážem.“

„Proč!“ osopil se Ike.

„Protože je to sakramentská cesta a jsme na to jen čtyři, vlastně tři a jeden nováček. Ale dvacet dolarů by z toho kápnout mohlo.“ „Padesát!“ trval Ike na svém.

„Dobrá, já jsem pro,“ řekl Don. Ťukl si do prsou. „Já osobně neztratím ani chlup. Já ne! Pamatujte si to.“

S tím se rozešli, každý jinam, jakoby je cosi rozhánělo. Don se hnul do konírny. Eddy do jídelny, Ike rázoval domů a Stanley se bez pevného cíle brouzдал trávou. Myslel na zítřejší cestu a trochu ho mrazilo, ale nevěděl proč, zda vzrušením nebo zda v tom hraje roli úzkost. Bylo to současně strašně příjemné i nepříjemné, bylo to, jako když se na tebe usměje hezká holka, ale opravdu víc než hezká, a ty víš, že bys měl něco chlapského udělat, jenže ona je tak báječně hezká, že si na ni netroufáš. Ale musí být samozřejmě úplně senzačně hezká, ještě daleko hezčí než Rosita, protože Rosita vlastně hezká není. Jen tak trochu, a to ostatní dělá ta zdejší samota. A navíc je hloupá, když se tak dlouho dokáže mračit kvůli jedné maličkosti. Dobře že teď na čas odjedu, aspoň mě bude postrádat a hlouposti ji přejdou.

Seznal, že bloumá sem tam pod staříkovým oknem, a zastavil se. Koneckonců měl tehdy Ike pravdu, že by Nesmrtelný udělal nejlíp, kdyby šel někam pěstovat kuřata. Kdyby si šel zkrátka odpočinout, když má svou kupu dolarů. Anebo nemá peníze a všechno jsou jen

chýry?... Ale ano, má je; když mu to onehda Ike připomněl, nezmohl se ani na slovo. Má z čeho žít, tak ať jde, tady už mu pšenice nepokvete, pan Clay je daleko a Petrs si nedá do správcování mluvit. A když se to tak vezme, má do jistě míry pravdu.

Tak či onak mu bylo starého líto. Také má do jistě míry svou pravdu. Je tady bůhvíkolik let, znal majitele jako kluka, je s ním na přátelské noze, má ho rád — je tedy vcelku přirozeně, že neposlechne jako hodinky, ale ozve se, když se domnívá, že se děje něco nesprávného. Jenže Petrs si to nemůže dát líbit, jinak by mu děda přerostl přes hlavu... Prostě těžká situace. Ještě zaplat' pánbůh, že se Petrs musí držet zpátky, že si kvůli panu Clayovi nemůže na dědovi smlsnout.

Pomyslel, si co asi stařík dělá, jak snáší to ponížení, ale dovnitř se mu nechtělo. O čem s ním mluvit? Začal by nadávat na Petrse, a jak se na to tvářit? To se ví, že Petrs není světec, ale přece jen je

boss... V myšlenkách vystoupil na špičky jako tehdy první večer. Nesmrtelný už svítil, třebaže se ještě nešeřilo.

Sedel v klobouku na posteli a držel se oběma rukama pelesti, jako by se bál, že někdo odnese kavalec či jeho samotného. Na stolku ležela bible ve svém obrovském kovovém pouzdře, v němž se zrcadlila žárovka, tvořic rozmazanou skvrnu. Uprostřed toho blýskavého měsíčku stál dárek pana Claye, který staroch právě odložil — hladina korálky se ještě kymácela. Vypil už téměř třetinu.

Teď obrátil oči k oknu, ale nepohnul hlavou a zdálo se, že se jeho zřítelnice zvolna vynořují z něčeho kalného...

Stanley rychlé klesl na paty. Sel domů. „Safra-safra,“ říkal si polohlasně. Nic jiného ho nenapadlo, jen stále to „Safra-safra. Damned-damned!“ V okně spatřil Dona, jak se holí, a konečně mu myšlenky přeskočily na něco jiného, na to, jak Don odmítal vedení výpravy a chtěl staříka s sebou. Teď je už nad slunce jasnější, že s tím nočním útokem neměl nic společného! Puška nelhala. Kdyby se Don chtěl dostat na předácké místo, měl by přece z dnešní příležitosti radost. Ale on právě naopak. Skutečně to tedy udělal fantóm. Ale konečně, co z toho...

Zasmál se. Byl rád, že to může na někoho svést a že má volnou hlavu. Čistou, svěží, dobře připravenou. Takové hlavy bude na cestě zapotřebí. Však i Ike s Donem začali na sebe najednou mluvit, skoro jako by se nic nebylo stalo. Taky vědí, že teď není na válečnou sekeru čas. Bude to perná, nebezpečná práce. Bude to zkrátka dobrodružství, v kterém obstojí jen muž vedle muže, nejeden muž proti druhému.

Večer vyčíhal Rositu, když šla z kuchyně, a zastoupil jí cestu.

„Ještě se zlobíte?“

Ohlédla se, jako by ji oslovil někdo neviditelný. „Já? Proč?...“ Opět k němu obracela profil. „Vy už se nepamatujete?“ „Nač,“ řekla bez otázky. „Ach ne.“

Obešla ho a kráčela dál. Sledoval ji očima a ptal se sám sebe, co chtěla říci posledními slovy — že se nepamatuje, nebo že se nezlobí? — Neměl tušení. Pak si ale řekl, že obojí je stejně dobře. Opravdu je to prašť jako uhoď, smazaná epizoda. Slovem všechno je zase v po-

řádku... anebo téměř v pořádku, protože Rosita je přece jen jiná, než bývala.

Chvíli uvažoval, proč asi, co se jí přihodilo, ale do myšlenek se mu stále pletl obraz její tváře, tak jak ji spatřil, když proti ní vystoupil. Je hezká, málo platně, snad ještě krásnější než dřív, protože se dívá tak zamlženě. Takový zvláštní pohled má. Je na ní něco jako... jako tklivého. Určitě ji mrzí, že se ve mně zklamala. Odpustila mi, samozřejmě, ale přece jen je jí trochu horko, že jsem si dovolil přijít k ní opilý jako k nějaké poběhlici.

A tu znenadání zjistil, že vlastně už všechno vyřešil — co se jí přihodilo, proč a jak se to přihodilo — a bylo mu blaze.

Vrátil se do jídelny. Don s Ikem tam už prohovořili všechny podrobnosti cesty. Závěrem rozhodli, že se jezdci budou po půldnech střídát „na ocase“, to jest vzadu za stádem, kde spolykáš všechn prach i pach. Rozlosovali, kdo tam pojede první, a spěchali si připravit věci. Geronimo vyl, nebe se lesklo temněji než srst aberdeenského kusu, hvězdy se třepotaly. Byla naděje na dobře počasí.

KAPITOLA ČTVRTÁ

1.

Vyrazili, aniž spatřili Petrse. Stanleyho to překvapilo. Napůl očekával, že jim Petrs dá na cestu požehnaní, že si stoupne někam na stoličku, nakloní hlavu ke straně, zvedne oči k nebi a zašeptá pánu-bohu do ucha: „Koukej, kamaráde, drž jim palec. Na revanš!“ — Ale Petrs se neukázal. Bud zaspal, anebo se mu nechtělo do vlhkého předjitřního šera.

Vyskočili do sedel, zapraskali biči a pohnuli nevrlým stádem... ale když se vynořilo zamlženě slunce, nebyli od ranče dále, než bys dvakrát dohodil kamenem. Zlenivělý dobytek, přivyklý pohodlnému životu v corralech a popásání, nechtěl pochopit, že tráva zde pojednou není k jídlu, že tato rozsáhlá prerie dnes není zeleně prostřený stul, nýbrž zelená cesta, po níž musíš vpřed jediným směrem a co nejrychleji.

Stádo se vleklo, mělo sklon neznatelně se rozptylovat do šíře, jak ten onen kus, či dva, či deset kusu sklonilo pojednou hlavu a zabočilo při popásání stranou. Dva jezdci vzadu — Ike a Eddy — nestačili pojíždět sem tam, aby popohnali opozdilce; když se jim to konečně podařilo, vyrazily zadní kusy bezhlavě vpřed, zviřující oblaka prachu..., avšak přední kusy ani nenapadlo přidat do kroku a pod tlakem zezadu se leda opět rozběhly do stran. Jako když píchneš vidličkou do fezu s vaječným krémem. A když je oba jezdci po stranách — Don a Stanley — hnali zpět, zastavily se zadní kusy nebo zpomalily a koloběh mohl začít znovu.

Po půlhodině se Stanleymu zdálo, že nemá co činit s dobytkem, ale s jakousi poddajně nepoddajnou hmotou, která je buď příliš kluzká, nebo příliš elastická a kterou nemůžeš stisknout, protože si ihned najde mezeru, jíž unikne. Jako něco gumového nebo jako hromada ryb, které chceš nabrat holou rukou.

Šlo mu to na nervy. Měl dojem, že vina je na něm, že je to on, kdo dělá cosi špatně — že je snad příliš horlivý, ale snad málo horlivý..., že snad zbytečně jezdí za každým kusem a tím odkrývá boky stáda, anebo že snad jezdí příliš pomalu či málo, a proto nestačí obsáhnout svůj úsek. Spíš to druhé. Nemohl však jinak. Za hodinu zmohutněl bič v jeho ruce a změnil se v něco nesmírně těžkého, co stěží zvedl. Pach dobytka mu naplnil nos i ústa ostrou příchutí potu. Měl žízeň. Bránil se jí tím, že na ni nemyslel. Tohle je obyčejně stádo, říkal si, sice drahé, ale jinak obyčejně, a musí tedy existovat způsob, jak je udržet v šachu. To není žádná veda, to umí každý ovčácký pes, tak to musím umět i já, Stanley Fort!

Nicméně se mu stále nevedlo. Tu zmalomyslně a namlouval si, že toto vůbec není záležitost pro lidi, ale pro psy, kteří na to stačí, protože mají v sobě nějaký odvěký pud... Pak začalo slunce přihřívát, dobytek ztratil chuť na popásání a šel spořádaněji. Avšak teplo znásobilo výpary stáda, smíšeně s čímsi, co se přímo dalo kousat. Pohledl dolů. Tráva se zdála hustá, místy však zely vylysané, spasené pruhy, z nichž čtyři sta dvacet kopyt dokázalo vydupat mlhavý závoj, táhnoucí se nad stádem jako hejno much. Vzpomněl si, že odpoledne pojedje s Donem vzadu, na chvostu stáda, kde je jistě daleko hůře, a bylo mu mdlo.

Tehdy přihracoval Eddy a prásk! bičem a volal:

„Jak je ti po tele, ty kolejní kryso!“

„Děkuju, ještě to ujde!“

„Kruc!“ křikl Eddy. Hned byl v prachu, ale Stanley měl pocit, že ho — Edáčka — překvapil, a ulevilo se mu.

K Vraním skalám dospěli až ke dvanácté. Ike zuřil. Zvečera sestavil s Donem časový rozvrh za předpokladu, že poženou tři dny, a počítal s tím, že se ke skalám dostanou přinejmenším o hodinu dříve. Plán se tedy rozklížil hned na začátku a ke všemu museli odsunout oběd; u skal nemohli zastavit, aby se jim královské kusy nesmísily se stádem na pastvině. Hnali tedy dále a seskočili z koni až asi za čtyřicet minut. Napoprvé se spokojili studenými konzervami, neboť ještě měli v termoskách teplou kávu; a ostatně vůkol nebylo z čeho rozdělat oheň. Jen syrově trnkově křoví rostlo na táhlém pahorku, z jehož vrchole byl dobrý výhled na odpočívající skot.

Stanley si tam odnesl svou porci a unaveně se díval, jak se stádo rozložilo v prérii, jak se vsedě popásá, zřejmě přesvědčeno, že dospělo k cíli. Může-li ovšem být stádo o něčem přesvědčeno, má-li v rohatých hlavách také něco jiného než trávu. Chut' na trávu. Chut' krmit se a lízat sůl.

Přišel Don, usadil se vedle a Stanley si až nyní všiml, že Don má na sobě obyčejnou khaki kosili, jež jasně říkala, ba volala, že s legrací je konec, že Don a vůbec všichni mají před sebou zatraceně vážnou práci, a bloody sériou s job!

Beze slova dojedli a napili se.

„Hrome, Stane, já bych s tím praštil!“ řekl Don.

„Proč?“

„Tak. Vůbec...“ Don si zapálil a lehl si na záda. „Někdo je tady daleko chytřejší než my, a to já nemám rád. Když si někdo myslí, že jsem idiot.“

„Kdo by si to myslel?“

Don jen pokrčil rameny.

„A proč by si to myslel?!“

„Ale nechme toho,“ zahučel Don.

Chvíli mlčeli. Obloha zářila modří, pouze na jihovýchodě visel dlouhý uzoučký mrak, podobný telegrafnímu drátu obalenému jino-vatkou. Jen tak tam trčel, beze vší opory, jako nějaká hraniční čára namalovaná na nebi a dělící je — to nebe — ve dvě části nebo oddělení nebo třídy, například v tu dražší a v tu lacinější. Zdálo se, že je nehybný, ale vpravdě rostl a rostl, protahoval se, a s ním rostly obě třídy, ačkoliv ta horní byla stále mnohem větší a modřejší a vzdušnější než ta dolní, než to nebeské podpalubí.

„Víš, Stane, já ti mám moc hezkou představu, a ta se mi pořád vrací,“ usmál se Don. „Co říkáš takový malý jídelnička u silnice? Tu tak mít... Nezáleží na tom kde, ale aby tam byla pořádná silnice, aby po ní jezdila spousta vozů. Co tomu říkáš?... A až bych vydělal, postavil bych si hotýlek, a až bych vydělal na tom hotýlku, hodil bych na něj ještě jedno patro... Co tomu říkáš? Hezký, vid'?... Jenže to se ví, nejdřív bych si musel vydělat na tu jídelničku. A tady to půjde dost těžko.“

Stanley k němu otočil zprudka hlavu:

„Snad nechcete jít pryč, Done?“

Don vypustil nosem dva praménky dýmu:

„A věříš, že mám cukání? Co tady? Já už zbrousil kus světa, dělal jsem všelicos, ale o takovouhle mizérií jsem ještě nezavadil. Kdybych byl neměl smůlu...“ Máchl cigaretou.

Stanley utrl stéblo trávy a počal je neklidně žvýkat. Myšlenka, že právě Don Balding má v úmyslu dát ranči vale, ho vyvedla z míry. Mizérie...! Co ví Don o skutečně mizérií! Co ví, kde čeká!

„Done,“ zajíkl se, „já to ještě nikomu nevyprávěl, protože jsem se za to styděl, ale vám to povím. Zůstaňte pěkně tady. Víte, co se stalo s mým tátou? Je ve vězení! Nic neprovedl, ale je tam. Dokud byl jen chudák a měl dílnu v kuchyni, nikdo se o něj nestaral. Ale jak mu začal obchod jít, dostala na něj chuť konkurence. A táta se nechtěl nechat spolknout, měl moc velké oči nebo se v tom nevyznal, já nevím. A páni od Sweetlandu — to byla ta konkurence, velkopodnik, padesát prodejen ve čtvrti! — tedy ti páni ho přivedli na mizinu, a ještě ho dostali do basy. Jak to nalíčili, to dodneška nechápu. A máma se utrápila a já šel do dílny, co taky patřila k Sweetlandu, ačkoliv ji podlé jména vedl nějaký Hopkins. Tak to dopadá, když si někdo chce hrát na podnikání.“

„Safra, Stane, to je mi tě líto,“ řekl Don celý nesvůj.

„Litovat mě nemusíte, hlavně když si to necháte pro sebe. Ačkoliv mi třeba vůbec nevěříte, že táta nic neudělal...“

Don se překulil na bok a podepřel si hlavu dlaní.

„Co bych nevěřil.“ Zamyšleně foukal do kouře své cigarety. „No jo, ono se v tom musí umět chodit... Nezlob se, Stane, ale tvůj táta asi moc za ušima neměl.“

„A kdo myslíte, že má? Vždycky ten, co má v kapse stokrát víc než vy!“

„Samozřejmě,“ zabručel Don. „Jinak by si tu kapsu nenacpal. Jenže, kruci, jednou taky musel začít! A právě to já chci. Začít! Přece se nebudu do smrti koukat na jednoho bláznivýho Indiána a jednu Mexičanku!...“ Vstal a začal si vytřepávat z vlasu smetí. „Ale nechme toho, člověk má darmo vztek, že vždycky hraje toho pitomýho.“

Stanley se s těžkým srdcem zvedl:

„A kdo myslíte, že je teď ten chytrý? Tady u nás. Petrs?“ „To je právě to, co nevím určitě. No, dáme se překvapit.“ „Ale v jakém smyslu by mohl být chytrý?“ Don zkrabatil čelo:

„V tom smyslu, že za tímhle hnaním zaručeně vězí nějaká zlodějna. Někdo zkrátka shrábne moc peněz, a my moc dřiny. Už rozumíš?“

Nasadil si klobouk a seběhl z kopečka. Vzápětí nasedali, zapraskali biči. Stádo se hnulo jen s velkou nevolí. Než mu vtloukli do tupých hlav, že cesta pokračuje, byli mokří jako po lijáku. V jednom měl tedy Don pravdu: Bylo jí opravdu trochu moc, tě zatraceně dřiny.

2.

Hnali bez zastávky až na krátkou půlhodinku, kdy na konci Clayova území otevřeli širokou mezeru v dvojitém pásu ostnatého drátu, který ovíjel nesmírně prostory ranče jako ještě nesmírnější trnová koruna. Avšak ani v té půlhodince nebylo odpočinku. Dva z nich, Eddy a Ike, sesedli z koni, aby přestříhli drát. Stanley s Donem zatím objížděli stádo, aby nepoužilo tě příležitosti a nerozptýlilo se po příliš velké ploše. Nechtěli a nemohli ztrácet jeho sháněním drahocenný čas, neboť odpoledne se opět opozdili a byli nyní už půldruhé hodiny pozadu oproti plánu; takto by se na Bradburryho ranč pozítí nedostali.

Příčinu odpoledního zdržení si Stanley nedovedl vysvětlit. Podle jeho dnešních zkušeností nemohli hnát rychleji: nepříhodilo se nic nepředvídaného, nezdrželi se zbytečně ani vteřinu — a přece dorazili k hrazení pozdě. Chyba tedy musela vést v Donově a Ikeově časovém rozvrhu; snad při jeho sestavování nevzali dostatečný ohled na množství hnaných hlav a na jejich zlenivělost.

Ty rohatě, černé a hnědobílé hlavy byly vlastně to jedině, co Stanley za celé odpoledne spatřil. Pohupovaly se v jeho zorném poli nad bezpočtem černých nebo hnědých hřbetů, natěsnaných na sebe, až tvořily jedolitou masu, vinici se, otrásající se v jakémsi neurovaném rytmu, jehož směr a smysl však Stanley mu unikal.

Domníval se vždy, že má smysl pro rytmus, že jej dovede objevit v činnosti zdánlivě zcela nerytmické, i v různorodé práci, kde by jej nikdo nehledal, a v cukrářské dílně mu vskutku právě tento tajemný, jiným utajený rytmus často pomohl nejen k lepšímu a rychlejšímu výkonu, nýbrž i k omámení myšlenek, a tím k zahnaní únavy a nudy. Říkal tomu „mámení myšlenek“, ale snad to ve skutečnosti bylo *soustředění* myšlenek na sled úkonu a gest.

Avšak ve vlnění a kývaní hnědočerně hmoty stáda a rohatých hlav rytmus najít nedovedl. Zdálo se mu, že každý černý či hnědý jedinec v této záplavě má svůj vlastní takt, který se neshoduje s taktem zadního z jeho sousedu, podobných mu jinak jako vejce vejci. Vlnění nemělo jednotný směr, pohyby se šířily proti sobě, křížem přes sebe, až se chvílemi vnucoval strach, že se to všechno srazí dohromady a rozdrť napadrt'. Bylo to, jako by vřelo nějaké jezero z tmavě rašeliny, jako by bez přestání vyvrhovalo na povrch množství podlouhlých bublin — vln, které zmateně těkají. Byra to rozčilující podívaná.

Nenašel-li však ve stádu rytmus a nedospěl-li k blaženému „omámení myšlenek“, načerpal alespoň ze svých úvah jinou úlevu:

Odvrátil mysl jinam a po chvíli zapomněl, že tato cesta skončí až za celé dva dny.

Vpravdě si před večerem už nedovedl představit, že by mohla trvat tak dlouho. Nemohou hnát ještě dva dny z toho prostého důvodu, že to žádný normální člověk nevydrží! Na chvostu, na ocase, kde nyní s Donem jel, soustřeďoval se všechen pach a dýchání se stalo znenáhla stejně obtížným, jako kdybys neseděl na koni, ale běžel přespolní běh. Službu však nevypovídaly jen plíce, nýbrž celé tělo, zejména žaludek.

Naplňoval jej spíše kávou než jídlem, neboť neměl hlad, ale zato pocit, že musí proplachovat hrdlo, aby se nezadusil. Tělo ho bolelo, počínajíc holeněmi, a tupá únava, z níž občas vystřelil šíp bolesti, stoupala výše přes otačená kolena až k šiji, přelévala se do paží a vrcholila bičem. Ano, bičem, neboť bič se stal součástí jeho těla. Měl dojem, že jeho paže je delší než jindy — delší právě o bič! — a z toho důvodu, že ho tolik týrá; protože bolí po celé své nekonečně délce.

A stále neviděl před sebou nic, jen dobytek, neměl z prémie nic, nevěděl nic, co je na obzoru, jaká je kolem krajina... nevnímal nic, jen to ohavně rohatě jezero, z něhož se co chvíli oddělila ohavná rohatá částka, kterou bylo nutno hnát zpět.

Ani když konečně dorazili ke Clayově hranici, nezměnil se obraz přespříliš. Jezero se pouze zastavilo, avšak pohyb vpřed byl po celé odpoledne tak pomalý, že rozdíl postřehl jen stěží; a zmateně, nerytmičké vlnění pokračovalo, ba zvyšovalo se, jak dobytek přešlapoval, pohazoval hlavami a skláněl je ve snaze urvat chuchvalec trávy.

Dříve než se Ike pustil do přestřihávání drátu, vytáhl pistolí, zvedl hlaveň k nebi a vypálil v rychlém sledu tři rány; bylo to, jako by jen stříkl něco do vzduchu — jako když lékař vyhání z injekční stříkačky vzduch, než bodne. Nato zbraň klidně zastrčil a vzal do ruky nůžky na drát.

Bylo to směšně a nepochopitelně, avšak Stanley se už ničemu nedivil, ničemu nechtěl přijít na kloub, nic si nepral, jen jediné: slézt z koně a kousek jít a pak sebou praštit a ležet, ležet, ležet. Kdesi v

pozadí jeho hlavy tkvěla vzpomínka, že si kdysi stejně zoufale přál sedět na koni a jet, a byla naprosto neuvěřitelná. Až se z ní člověku dělalo nanic. Myslel si, jaký měl dnes smolný den, jak to při losování prohrál, protože kdyby byl jel na ocase ráno, mohl by teď doopravdy slézt a stát na vlastních nohách, přestříhovat dráty... a pak, až stádo projde, opět spojovat drát a mi t se jako král...

Tu zajel k Eddymu a schválně práskl bičem, třebaže v poslední hodině šetřil pohyby, jež působily bolest. Ale nyní praskal v naději, že si ho Eddy povšimne, že k němu zvedne své modře oči, zasměje se a řekne: „Hej, Stane, slez dolů, já si vrazil drát do prstu. Prohodíme si to!“ Avšak Eddy nevyhlédl.

A Stanley obrátil koně a jel zpět, neboť nic jiného mu nezbývalo, jen jezdit a jezdit a dívat se na dobytek. Pak se zastavil, otevřel zešíroka oči a vzdor únavě pocítil něco jako zájem nebo překvapení.

Opodál stáda stáli dva jezdci. Na hlavách měli stejně široké klobouky, ve výstřihu dvou stejných kostkovaných kosil dva stejně pestré šatky... byli to dva kovbojově podobní si navzájem tak dokonale, že jeden z nich — ten mladší — vypadal jako zmenšený odlitek druhého. Nicméně ani jejich podoba, ani shodně oblečení nezarazilo Stanleyho do té míry jako jejich tváře. Byli to černoši.

Snadno se dovtípil, že je to Jim Crow otec a syn; znal jejich charakter, věděl o nich hodně, siluetu starého Jima už dokonce jednou v noci spatřil, a vpravdě je zde mohl či měl očekávat, neboť Ikeovy rány z pistole platily zřejmě jim... Přesto se však nemohl zbavit jakéhosi zlostného ohromení. Něco v něm bouřilo, ne však proti barvě jejich pleti, ale proti jejich ustrojení. Nikdy ještě ne-spatřil černého kovboje. Ani na obrázku v knížce, ani na platně. A teď ve svých širácích, s pestrými šatky na krku a v kostkovaných košilích, mu připadali neuvěřitelní a divní, téměř nesmyslní jako... jako cosi, co už kdysi viděl a co bylo stejně divně, nesmyslně, neslučitelně se zakořeněnými představami. Nemohl si vzpomenout, co to bylo, ačkoliv to měl před očima, nebo skoro před očima, tak jako někdy míváme na jazyku slovo, a přece nám uniká...

„Hej, Jime! Pojď sem!“ zasmál se Ike od plotu. Nikdo z dvou Jim Crown se nepohnul. „No pojď, dostaneš loknout!“

„Mockrát dekuju,“ zavolal Jim Crow otec. „Mám pití dost.“

„Jenomže samý kafe!“

„Mne stačí.“

„Hlavně že je černý, co?“

Jim už mlčel.

Ike se zachechtal, sbalil nářadí a zanedlouho se stádo opět hnulo. Když se Stanley po chvilce otočil v sedle, viděl dva černé kovboje, jak za stádem zavírají mezeru v drátěném plotu.

Vpředu leželo indiánské území.

Pod kopyty stáda se prášilo z nevábně planě, podobně ošumělému koberci, který běží po celé šířce jeviště až dozadu ke kulise, představující stejně nevábně kopečky. Jako by se hned za plotem ranče svět změnil k nepoznání — jako by tam, kam Ronald Clay z Tulsy nevztáhl svou požehnanou ruku, nemohlo nic poradního vyrůst. Ačkoliv dost možná, že Clay požehnal svou rukou pouze to, co za něco stálo, což by ovšem na jeho místě učinil kdekdo.

Bud jak bud, tráva zmizela a prach, který se dříve zvedal pouze jako mlha, vytvořil zde žlutá oblaka, v nichž dobytek napůl zmizel. Až se chvílemi zdálo, že opravdu pluje v oblacích, že je to zázračně okřídlené stádo, jež si pěstují nějaké řečtí bohové... A hle, plavá oblaka připomněla Stanleyemu Rositiny vlasy, a pojednou myslel na ni a přál si, aby teď byla zde. Protože bez ní je tahle země smutná. Protože s Rositou si můžeš popovídat a říci jí i to, co jinak neřekneš. Všechno jí můžeš říci, jen když jsi s ní zadobře. Ale já s ní opět budu zadobře — hned jak se vrátím, půjdu k ní a řeknu jí všechno, jak jsem na ni vzpomínal, jak mě mrzelo, že jsme se rozkmořili, jak mi připadalo divně, když mi stále ukazovala jen profil, jako by se dívala pořád do dálky. Všechno jí povím, jenom ne to, že se na ni Don dívá svrchu. Protože to by pro ni byla rána, nebo by ji to přinejmenším trápilo. Ačkoliv by ji to trápit nemuselo. Co na tom, že je Mexičanka! Ne-smrtný jí má rád takovou, jaká je, a já ji také mám rád... panebože, já ji mám snad ještě radši než Nesmrtelný.

Mimoděk pobídl koně, ale hned opět přitáhl uzdu. Myšlenka, že má Rositu rád, ho vzrušila, ačkoliv to už dávno nebyla nová věc. Ale teď to najednou byla i vážná věc, žádné hraní, nic takového, jako když ti Rosita šeptá: „Uteču, uteču...“ — Ted' si dokonce říkal, že

kdyby byl starší, vzal by si Rositu a byl by happy end. Prostě šťastný konec. Byl bych ženatý kovboj, první na světě. Protože ženatí kovbojové nejsou, neexistují, třebaže se ve filmech žení ostošest. Jenže tím to vždycky skončí... Zvláštní záležitost. Jako by okamžikem, kdy dosáhnou vrcholu svých tužeb, skončila všechna dobrodružství a už se nic nemohlo stát!

Zdálo se mu to tak směšně, že se nahlas zasmál. A rozkuckal se, neboť vlna prachu mu vnikla do plic, jak neopatrně otevřel ústa a vdechl. Pak už nemyslel na nic, leda snad na svou únavu.

Před soumrakem dospěli k úpatí kopců, které už nebyly modře a mlhavě, jako když ses na ně díval zdálky, nýbrž hnědozelené, pokryté řídkým dubovým lesem. Zarazili u potoka podobného říčce. Stádo hltavě pilo a pro tuto chvíli nebylo nutně je objíždět. Našli si tedy místečko pod skupinou stromu, shodili na zem náklad — pokrývky a zásoby — a věnovali se koním, jež bylo nutno ošetřit. Pouze Stanley mu dopřáli, aby si lehl, a ještě jen proto, že někdo musel zůstat u zavazadel, aby je neodčarovali Indiáni.

„Teď je máme na krku,“ poznamenal Don. „Tohleto je jejich zatracený peklo, a uděláš dobře, když vezmeš oči do hrsti a flintu taky.“

„Ne aby tě ale napadlo po nich střílet,“ dodal Ike. „V nejhorším případě nad hlavu.“

„Jsou to taky lidi,“ řekl Don. „Ale tichý, lstiví. Vsadím se, že už o nás dávno vědí a že teď jsou všude kolem.“

Nicméně Stanley nezaslechl jiný zvuk než šumění říčky a bučení dobytka, stejně zmateně, jako byl prve jeho pohyb, a krom svých druhů nespátřil živou dušičku.

A přece zde byl muž, který k výpravě nepatřil. Blížil se chvatně na svém drobném koni, korunován širokým kloboukem sraženým do čela, třebaže slunce viselo za jeho zády a nemohlo ho oslňovat.

šumění proudu přehlušilo dusot kopyt. Don s Ikem a Eddym byli zcela zaměstnání napájením koni a Stanley se ostražitě díval ke kopcům, kde tušil Indiány; ani ho nenapadlo obrátit oči k západu, odkud před čtvrt hodinkou přijeli. Proto nespátřil jezdce, který se objevil právě na té straně.

Teprv když se muž přiblížil natolik, že odfrknutí jeho poníka dospělo k Stanleyho uším, otočil polekaný strážce zprudka hlavu. V prvním okamžiku rozeznal nad sebou jen hlavu koně a jezdcův širák, obě černé a obrovitě promítnuté na oblohu.

Vyskočil.

Muž na koni pozdravil dobře známým hlasem. Nebyl to cizinec, neměl černého koně ani černý klobouk. Byl to Nesmrtelný, z něhož zapadající slunce vytvořilo černou siluetu. Obra z něho učinilo Stanleyho leknutí.

3.

Řekl jim krátce, že se po obědě přece jen rozhodl zúčastnit se výpravy, a Stanley bez dalšího uhádl, že staroch procitl ze svého opilého omámení až odpoledne a že na Rositinu domluvu vyrazil za nimi. Anebo že šel do sebe v návalu hořké lítosti, jaká zpravidla následuje po opičce. Vypadal na to, celý bledý, s opuchlýma očkama. Měl krutou žízeň, a sotvaže sklouzl ze sedla, zavedl koně k potoku, poklekl a pil, pil a pil. Napájel se téměř stejně dlouho jako jeho kůň a nakonec si vylil širák vody na obličej i za krk. Osvěžilo ho to do té míry, že se zasmál, když mu Don obřadně předával velení.

„Moc zbytečných řečí, Done. Jako vody!“

Avšak Don mluvil dále, vykládal, vysvětloval, jak si rozvrhli cestu, jak plán nedodrželi hned první den a zůstali zde, ačkoliv počítali, že se utáboří o půl druhé míle dále proti proudu. Protože —jak pravil— svěží stádo je přirozeně schopno urazit větší kousek cesty, než se unaví, a unavené stádo nedá v noci tolik starosti a práce. Michal únavu i svěžest tak dlouho, až Nesmrtelný zavrčel, aby toho nechal, že mají náhodou z pekla štěstí, ježto nikde dál by tak dobře tábořiště nenašli; vody je sice všude v údolí dost, ale trávu, pastvu, abys tam hledal s lupou. Indiáni ji spásli, dokud měli čím, dokud měli dobytek; pak snědli dobytek a nakonec i to, co zbylo z trávy; Indiáni nedovedou hospodařit jako pan Clay, Indiáni nepamatují na zadní kolečka... a mimoto je tady přece jen horší půda, písek, zvětrala hornina.

„Ale musely tady být pěkně lesy,“ řekl Stanley. Pozoroval bezpočet pařezů, jež se objevily na svazích až nyní, kdy šikmě slunce načrtlo za každým z nich dlouhý, tmavomodrý stín.

„Bejvaly...,“ zasmál se Ike a zamlel ústy, jako by uvažoval, zda má říci pravdu, nebo raději mlčet. Nakonec mu to nedalo, a šilhaje po Nesmrtelném, vykládal, že ty lesy má na svědomí jeden chytrák rančer, který je bezmála vykácel na oplocení, než mu to jeden bílý Indián zarazil. Tu se zprudka ozval Nesmrtelný, že pan Clay za nic nemůže, to všechno že Petrs; a Joaquín Miller že také nikdy v novinách pana Claye nejmenoval... Debata chvilku pokračovala, až Stanley jasně vyrozuměl, oč vlastně tehdy šlo: že onen chytrák rančer je pan Clay (anebo pravděpodobněji Petrs) a onen „bílý Indián“ že je starý známý Joaquín, který se Indiánů veřejně zastal a nakonec zarazil loupení dřeva na jejich území.

Bylo to zajímavě zjištění už proto, že naraz vysvětlilo jednu napůl zapomenutou věc. Stanley si sedí na zem a smál se. Už věděl, proč mu Joaquín dal tak prapodivný doporučující list!

Jedva Nesmrtelný skoncoval s Ikem a uzavřel spor, v němž měl poslední slovo, vydal se pešky na obhlídku stáda. Vykročil rázně, ale zakrátko zvolnil, počal se šourat, pokulhávat, a nakonec se vrátil, vleka své křivě nůžky s daleko větší námahou než jindy. Rána mu očividně stále ještě vadila. Přesto — či snad právě proto — radil přenést lezení za stádo směrem od ranče, tak aby v noci stačil na objížďení jeden muž: Na severu tvoří říčka hranici, přes niž se dobytek neodvází, na straně k indiánským kopcům bude lunet oheň a zahrazovat dobytku cestu tam, i Indiánům cestu k dobytku. Hlídcе tedy postačí střežit dvě strany, obě bez porostu,

Uposlechli ho, neboť rada byla dobrá, a losovali, kdo bude objížďet první. Nejdelší stéblo vytáhl Stanley, nejkratší Don, který ihned vyjel. Nato opekli na pánvích maso z konzerv, snědli je se suchary a Stanley odnesl Donovi jeho porci, aby povečeřel v sedle.

Když se vrátil, zastal Ikea, jak se pokouší vyloudit hudbu ze starého radiopřijímače, ne většího než krabička od doutníků.

Pohříchu japonská věčička mlčela a Ike se dopálil na celou japonskou zemi včetně ministerského předsedy, „kterej by potřeboval zavřít, až by zčernal, hrom do toho!“

„Hele,“ zubil se Eddy, „a kdo by nám potom lízal boty?“

To se Ikeovi líbilo. Pravil sice, že by se k tě práci našla spousta jiných zazobanců v žaketech, ale Jeho Excellence že se k tomu přece jen hodí nejlépe.

„Mně líže boty, tobě líže boty, nám líže boty!“ hulákal. „Celý Americe líže boty, prcek!“

A znenadání, když už byl duchem v Japonsku, začal mluvit o Koreji a válce. Hodil rádio do trávy, lehl si na ně a vyprávěl, jaké to tam bylo ze začátku senzační. Tam v zemi gejš, kde se formovali, kde měli prachy a možnost je utratit. A jak je utratit, panebože! Mlaskl. V Koreji už to bylo horší, ačkoliv jsi pořád měl peníze; nebylo zač je utratit, leda za chlást, a pořád nemůžeš jen pít a pít, člověče. Na fronte to sice pomáhá zapomenout, jenže natrvalo ne.

„A tams to dostal, Ikeu? Ten šok?“ ptal se Nesmrtelný. „Proč jsi nám o tom ještě nikdy nic nepověděl?“

„Proto,“ zahučel Ike. Ani tentokrát se mu dvakrát nechtělo. Mumlal jen, že „to dostal“ až v zajetí.

„Aha, mučili vás, vidíte!“ vyhrkl Eddy.

„Jo,“ přitakal Ike. „Otázkama. Zač přej bojujete! — Za vlast? To je zvláštní, my mysleli, že vaše vlast je na druhý straně oceánu, co jste přišel na svět... A co jste v civilu? — Kovboj! To je pěkný, tak vy už jste doma všechny postřílel, a proto lezete k nám pro další oběti?“ Ike se zachechtal. „Já nevím, že ty naše filmy mají na každého takový pitomý účinky. Na každého na celý zeměkouli a širým okolí.“

„A co bylo pak?“

„Nic, dali nám najíst, jako tělu, a pro duši nám věnovali takovou knížečku o imperialistický válce. A zavřeli nás do baraku...“

„Peklo, co?“

„Slyšíš, že povídám barak, ne? Obyčejnej dřevěnej barak. Prefabrikovanej, jako jídelna na ranči.“ „A co bylo v ty knížce?“

„To jsou otázky! Jako bych měl chuť a časů luštit! Nic takového jsem neměl, vrtáku, v noci přilítli naši a začali házet napalm, jestli víš, co to je. A jestli nevíš, tak já ti povídám, že peklo je proti tomu polibek, šimrání! Najednou hořel barak jako hadr od benzínu, a my v tom, a když jsme vyrazili dveře, tak to hořelo všude venku, takovej syčivej jasnej plameň, všude to hoří, i ve vodě, skáče to jako živý,

prská to... Co vám mám vykládat! Na mně shořely kalhoty i s tou knížkou, já se válel po zemi, já řval nahoru: Vy blbci! To jste kamarádi!, ale kde už byli, mizerové. Pak na mě ňákej kórejskej voják naházel písek a zavínil, že teď tady jsem. Měl mě nechat pojít, pacholek.“

„Aha,“ řekl Stanley. „To proto vy nechcete spát pod dřevěnou střechou.“

„Ale chci,“ řekl Ike. „Jenže nemůžu.“

„Ono je to taky věc vůle,“ ujišťoval ho Eddy tónem zkušeného muže. „Kdybyste si třeba pevně umínil, že tohle nebo tohle..., že třeba nebudete pít, tak by se to ve vás vypěstovalo a najednou byste byl jako nověj.“

Ike se zachechtal.

„Je vidět, že jsi pořád ještě slepý štěně, Eddy. Copak si myslíš, že se občas namažu, protože musím? Já náhodou chci, proto si dám. Protože chci! Protože svět je pitoměj a já na něj kašlů a nejlíp se mi to daří, když mám náladičku. Tak je to. Ale když nechci, tak si ani nelíznu.“

„Hele!“ ušklíbl se Eddy.

„To se ví, že ne!“ rozkatil se Ike a vytáhl ze záhradří plochou láhev. „Náhodou to klidně hodím do řeky! Když budu chtít, samozřejmě. Jenže já nechci, a v tom je ta vůle.“ Rychlé láhev schoval. „A abyste věděli, ani si neloknu, až doma. Až budu mít v kapse tu prémii.“

Zamračil se a okamžik pošinoval láhev sem tam za košili, jako by ho studila nebo páčila, anebo obojí zároveň. Ale vskutku se nenapil.

Oheň už pohasínala a viděli Dona s jeho koněm jako temnou skvrnu pohybující se podél stáda. Zanedlouho přijel k nim, zda už není čas, a Nesmrtelný ho vystřídal. Vyrazil zprudka, jako by nesl nějaké naléhavé poselství, ale jel jen k říčce a zase zpět. Vtom se zvedl skučivý vítr, stádo projevilo neklid a starý se dal do zpěvu.

„Héhé! Houhou!“ volal traslavě v ražných tóninách, jako by ukoľbával nemluvně, a pěkně nahlas, protože jeho nemluvně bylo obrovitě a čertovské, se sto pěti rohatými hlavami. Nevzpomněl si patrně na žádnou poradnou písničku a Stanley mu to měl za zle, ježto jeho křik spíše rušil spánek, než aby jej přičaroval. „Héhééé! Houhou...!“

Pojednou však dědu osvítil nějaký duch svatý, vyvolal mu z paměti notu i slova, a hned to bylo hezčí, třebaže stále tak stařecký třaslavě:

All along the Yellowstone	Podél Yellowstonu
This cold the year around;	zima dlouhá je;
You will get consumption	chytíš tam souchotě
A — sleeping on the ground...	od spaní na trávě...

Znělo to vesele, ale vítr trhal Nesmrtelnému slova od úst, a jakmile starý zajel dále k potoku, nebylo mu rozumět. Když se vrátil, zpíval stále ještě touž písničku, avšak byl už daleko od řeky Yellowstone, až v Montaně:

V Montaně je dřina,	Vyženou tě ráno,
až tě hřbet brní;	než ses probudil;
dostaneš tam regma	pošlou tě na okruh
od spaní na zemi...	vzdálený sto mil!

Tuto písničku Stanley neznal, ale líbila se mu tak, že otevřel oči a čekal, až se Nesmrtelný bude opět vracet; možná že má v zásobě ještě několik slok. Ale slyšel už jen jednu:

Honem do Texasu,
tam se kovboj má!
Tam se aspoň vyspí
v teple s kravama.

Tím písnička končila — anebo Stanley konečně usnul v představě onoho příjemného tepla, jež tě čeká v chlévě v Texasu a jež by ti přišlo vhod i tady.

Probudil ho Ike. Bylo půl páté zrána, a Ike tedy hlídal déle, než měl; asi nechtěl svěřit nováčkovi stádo v temně noci a čekal na první náznak dne.

Od indiánských kopců se kradl šerý přísvit, který se zdál klesat, třebaže jediný pohyb, jež Stanley postřehl, byl právě opačný: mále kotoučky páry — někde i prstence podobně kroužkům cigaretového

dýmu — stoupaly z říčky šeru vstříc. Dobytek se uklidnil a tma již zjasněla natolik, že Stanley přehlédł téměř celé stádo. Jel pomalinku, krokem... jel sem tam, sem tam... nemusel ani vést koně, který sám zabočil, kde bylo třeba, a sám se obrátil, když dospěli k vyhaslému ohništi. Tak klidná a pohodlná byla hlídka, až se oči samy zavíraly, až se znovu hlásila dřímota.

Stěží se jí ubránil. V hlavě, v údech, v celém tele cítil desítky bolestných závaží únavy, jež ho tlačila, ohýbala mu páter, táhla paže dolů. Přistihl se, že pustil uzdu a že jede jako v snách. Řekl si, že takovouto únavu ještě nezažil, ale že patří k věci. Je to prostě takové koření — musí být v omáčce, jinak by nechutnala. A říkal si to tak dlouho, až se mu podařilo přesvědčit napůl sama sebe. Pak si říkal, že toto je vlastně jeho první dobrodružství, první opravdická hlídka, protože tamto honění strašidel u Vraních skal nic nebylo. Až teď...

Teď! Teď! Teď! — Opakoval si, velel si to slovo „Teď!“, při každém povelu otevřel zeširoka oči..., až mu tak zůstaly, dokořán a plně okouzlení.

Přišlo to zčistajasna, promíšeno trochou úzkosti. Ale úzkost byla jen nepatrná, opět taková špetka koření, bez něhož všechno ztrácí půvab. Díval se kolem, na kopce utopeně v šerém klidu, na stádo podobně poli hnědých hrud, na říčku, na své spící druhy, a byl podivuhodně šťasten, že na něm vše závisí, že bdí a chrání jiné navzdory únavě a všemu nebezpečí.

Neboť nebezpečí — příčina jeho maličké úzkosti — zde jistě bylo. Ohlížel se po něm, představoval si je v podobě pomalovaných divochů, kteří vyskočí z nějaké skrýše nebo vyšlou svištící šíp, pátral po něm a téměř si je přál. Tiskl pušku v pěsti a umiňoval si, že první ránu pošle nad hlavu útočníka, ale druhou už tam, kam patří. Ach, toto je život hodný muže!

A znovu myslil na indiány a vyvolával je v duchu ze zášeří. Ať jen přijdou! Ať si troufnou! Tady jsou přece doma, na své vlastní půdě, a kdo není doma silnější, odvážnější, útočnější? Ať se tedy vynoří a postaví se mi!...

Vycenil zuby a tiše se smál.

Ale když se pak opravdu vynořili, nezmohl se na nic. Ani pušku nezvedl. Proč také, na žebráky se nestřílí. Zastavil Violina, díval se na ně a mlčel.

A oni se dívali na něj a mlčeli. Napočítal jich asi deset. Dva z nich vypadali na vrásčitě starce, ostatní na děti, ale všichni měli na sobě stejně různorodě kusy oděvu, které sehnali bůhví kde a které na nich plandaly jako na strašácích. Nikdo z nich nebyl pomalovaný. Místo pérových čelenek měli na hlavách staře plstěné klobouky, ba někteří i roztrhaně čepice. Oněm dvěma starochům visely za ušima střapce černých vlasů bez jediné stříbrné nitky, a teprv když se Stanley sklonil z koně a přihlédl blíže, poznal, že to nejsou starci, nýbrž muži. A že to, co měl za vrásky, je pravděpodobně nějaký lišej nebo vyrážka.

„Co chcete?“ zeptal se konečně.

Odpověděli hned dva a on byl stejně překvapen jako nedávno Campbell, když mu odpověděl pacient.

„Haló!“ pozdravil jeden kamarádsky a zazubil se.

„What about a drop of liquor?“ nadhodil druhý zkoumavě. „Co takhle kapku korálky? Anebo pár cigaret?“

A Stanley se divoce rozjel.

Okamžik poté, co Indiáni otevřeli ústa, ho napadlo, že tito otrhanci mají za lubem něco jiného, že chtějí upoutat jeho pozornost, zatímco jiní pracují neslyšně s nožem na druhém konci stáda... Ale dobytek klidně odpočíval, jen tu a tam utrhl vleže chomáč trávy. Přesto zabrousil Stanley až k potoku a prohlédl i břeh, zda se tam neskrývá útočník, který se přebrodil z druhé strany.

Když se vrátil, nestáli už Indiáni na svém místě, ale hovořili u ležení s Ikem. Zajel tam. Ike napůl sedel, nohy dosud zachumlané v pokrývce.

„Co je?!“ vyhrkl zprudka, sotvaže spatřil Stanleyho.

„Nikde nikdo, jen těchhle deset chlapíků.“

„No — a? Kolik bys jich tady chtěl mít?“ zahučel Ike. „Armádu? Mně tihle stačí až až. Huš!“ Zamával rukou k Indiánům, jako by odháněl slepice. „Mažte, ruďásci! Už ať jste pryč! Nebo...!“

Indiáni ukázali své začernalé zuby a vyběhli do kopců. Jak se jeden z chlapců na sypkém svahu shýbl, aby se zachytil pařezu, vy

padla mu z hadrů kulatá plechová krabice. Rychlé ji sebral a šplhal za ostatními — ne však tak rychle, aby ji Stanley nezahlédl.

„Hrom do nich!“ zaklel vztekle. „Ikeu, sebrali nám spoustu konzerv!“

Ikeova tvář se zacukala: „Kolik?!“

„Jak to mám vědět? Viděl jsem jednu.“ „Tak to není spousta. A radši tak neřvi, měls líp hlídat, blázne.“ Opět se zachumlal do pokrývky.

Stanley odklusal tlumě svůj hněv. Nešlo mu o konzervy, ale o to, že ho ti chlápci přelstili, že jim tak hloupě naletěl: zatímco bláhově vyrazil ke stádu za přeludem nějakého neslyšného nože, odkradli se k lezení a shrábli, co jim přišlo pod ruku. Připadal si jako šašek. A měl zlost i na Ikea, že se neprobudil dříve, škoda že mu nesebrali i tu jeho zatracenou láhev! Nu, příště si dám pozor, příště se to už nestane.

Hned po snídani se vydali na další cestu a po krátké čtvrthodince dospěli ke dvěma vrcholům, střežícím vchod do údolí jako dvě stráže s kamennými přilbami. Milha už docela spadla, ale místo ní se opět zvedal prach, daleko hustší a čpavější než ona, a pro Stanleyho tím nepříjemnější, že jej musel dýchat, ačkoliv měl dnes svaté právo jet na právem boku stáda. Přesto se octl opět na chvostu, kde dnes ostatně jeli čtyři honáci; nebylo třeba střežit boky, sevřeně zleva říčkou a zprava stráněmi, a vpředu stačil jediný vůdce, Nesmrtelný.

V průběhu dne však tato očividná nevýhoda přinesla Stanleymu prospěch:

Konečně se mu podařilo objevit to, co včera marně hledal — rytmus v pohybu dobytčat.

Doposud měl dojem, že jen před sebou s námahou hrne těžký, neživý náklad a že musí plýtvat silami, protože půda je drsná a protože drhne. Ale nyní počal rozeznávat zákonitost, podlé níž se stádo vlní. Otrásalo a kymácelo se týmž způsobem jako třeba tucet sklenic stojících na stole, jež suneš po koberci: ta sem, ona tam, všechny na sebe narážejí a zvoní, a ty musíš dávat pozor, aby ti nespadly na zem a nerozbyly se...

A stejně je tomu se stádem: kymácí se, na okrajích jeví sklon odpadávat, ale když najdeš ten pravý způsob, jak je tlačit před sebou, zůstane pohromadě a nepůsobí ti příliš starosti. A pravý způsob záleží v použití správného tlaku na správném místě, a hlavně v pravidelnosti. Neboť jako nesmíš stůl se sklenicemi postrkávat hned zvolna, hned rychleji — jako ho nesmíš ani naklánět, ani strkat na jednom rohu více než na druhém — tak musíš udržovat stálost a pravidelnost i při hnaní stáda, které reaguje s překvapující citlivostí. Zachováš-li pevný, přesně vyměřený a nekolísající tlak na těch pravých bodech — to jest na obou rozích a šikmo směrem vpřed — jde to poměrně dobře a mírně kymácení dobytčích hřbetů i hlav ti to prozradí; pojednou máš, cos hledal, rytmus. Změníš-li však tlak nebo najedeš-li na nepravě místo, je rytmus rázem tentam, dobytek se poplaší, houf se počne rozpadat a ty nevíš, kde jej zachytit dříve.

Znamenalo to mít cit, ovšem nikoli pouze cit v ruce s bičem, ale i cit v nohou, v kolenou, jimiž řídíš koně, a dokonce i cit v koni, Violinovi.

A tak Stanley poznal nejen, co je to bolestně srůst s bičem, nýbrž i co je to srůst s koněm, na němž sedíš, a dokonce se stádem, které ženeš a s nímž také musíš tvořit celek, neboť jinak uštveš sebe i koně, a navíc se pohybuješ jako hlemýžď.

Bylo mu ovšem jasně, že k tomuto úspěchu přispěla značnou měrou právě skutečnost, že vzadu jeli čtyři a že na něj samého zbýval malý úsek; nicméně objev, který učinil, naplnil ho optimismem, a navíc mu vyhnal z údu únavu, kterou nedokázala zahladit noc, a ze srdce vypudil tísnivý pocit strachu, že nevydrží. A snazší práce mu dovolila, aby se poprvé se soustředěným zájmem podíval kolem sebe.

Hnali stále k východu podél potoka-říčky, zpestřené nyní peřeje-mi, a pomyslel si, že to zde vypadá na pstruhovou vodu a že Indiáni se asi živí převážně rybolovem; na onom výlete v Kanadě se s otcem pokoušeli lovit i pstruhy, a právě v takovémto toku. Výsledek byl tehdy pramizerný, avšak Indiáni jdou jistě na věc lépe. Jedině tak si uměl vysvětlit, že v tomto neplodném, bezútešném kraji Vůbec mohou žít.

Na právem břehu, který sledovali, prostíralo se široké údolní dno pokrytě snad kdysi trávou o nic méně bujnou, než jaká rostla na panství pana Claye, avšak dnes dokonale vyprahle a jako posypaně zažloutlou dobytčí solí. Nebyla to ale sůl, nýbrž drobně, zvětralé úlomky kamenitě zeminy, smetené z okolních svahu erozí a větrem. Z bohatých lesů, které kdysi dojista pokrývaly celý kraj, zbyly jen háječky chudokrevných stromků držících se s námahou v rozdrolené puce a připomínajících akáty někde na hřbitově — kolkolem trčely pařezy jako náhrobní kameny. Ne, tuto spoušť nemohl zavinit jeden Petrs nebo Clay. Těch, kdo zde loupili dřevo, muselo být více.

Po ránu nespátřili člověka, ačkoliv ve stržích mezi kopci a někdy i na pokraji bezlistých lesů stály chatrče z drnu nebo ze suchých větví, tu osamělé, jinde seskupené po třech, čtyřech i pěti. Časem bylo vidět i drobně obdélníčky políček, založených terasovitě na svazích, ale nic neukazovalo, že by se o ně někdo staral. Ačkoliv, pravda, na

nich mohlo růst leda pár brambor nebo oves, tedy plodiny, jejichž roční doba ještě nepřišla.

Nikdo se neukázal ani později, když se výprava zastavila.

Táhlo teprve k jedenácté, avšak v zákrutu říčky narazili na rozlehlý palouk pokrytý místy trávou a Nesmrtelný rozhodí, že zde napojí stádo a poobědvají, protože dále už příhodnější místo nenajdou. Sesedli tedy, rozdělali oheň a opékali slaninu. Dobytek se žíznivě nahnul k říčce a po chvíli nebylo nic slyšet krom jejího šumění. Ikeovi visela pod cukající se tváří cigareta a cukala se těž jako kyvadélko odměřující čas. Don vařil, Nesmrtelný si vyhrnul nohavici a zkoumal svou ránu, ovinutou koňskou bandáží. Hluboký klid... A přece měl Stan pocit, že opuštěnost není dokonalá a že odněkud hledí cizí oči. Když se však rozhlédl kolem, spatřil jen Eddyho, jak obezřele objíždí stádo, pušku napříč sedla; v některé chvíli, zezadu, vypadali s koněm jako kříž.

Sotvaže dobytek uhasil žízeň, zlostně zabučel, nespokojen s hubenou pastvou, a Nesmrtelný si shrnul nohavici a zakončil kratičký odpočinek: chtějí-li se před tmou dostat k Zelenému jezírku — a nic jiného jim nezbyvá, ježto cestou už nenajdou vodu —, musí se hnout. Mlčky vyrazili.

Když se Stanley s námahou vyšvihl do sedla, zjistil, že už sice není teplé, ale dosud vlhké jeho potem. Sklonil hlavu a spočítal, že od včerejšího rána v něm strávil více než devatenáct hodin... Tehdy se k němu přitočil Don a řekl, že teď to teprve začne, že teď přijde nejhorší úsek.

„Jaký?“

Ale Don už odjel. Brzy poté hnali k místu, kde se říčka zatáčela doleva a kde odbočili. Čekal je táhlý výstup úzlabinou bez jediného trsu zeleně krom jakýchsi křovin, které Stanley neznal. Rostly po obou stranách a nevypadaly lákavě, avšak snad právě nedostatek jakékoliv jiné vegetace k nim přitahoval stádo, jež se počalo na bocích rozbíhat a drolit neméně než vyprahla zem pod jeho kopyty. Pravidelný, citlivý tlak, který vedl stádo poměrně bezpečně, dokud šlo po rovině, zde pojednou ustal, neboť koně ztratili jistotu a kráčeli jen váhavě, s úzkostným neklidem. Jezdci se tedy snažili udržet dobytek pohromadě divokým praskáním a křikem, ale zvířata podklouzávala

kopyty a hnaní se proměnilo v úmorný, napohled beznadějný úkol, připomínající v jedné chvíli jakousi bláhovou hru a v druhé cosi mnohem horšího než Sisyfova práce. Místo jediného balvanu bylo jich zde sto a ještě několik — sto živých hnědých nebo černých koulí, jevících neodolatelný sklon sunout se dolů, běžet dolů, kutálet se dolů, řítit se ...

Ale nakonec přece jen zvítězili jezdci. Stáhli se všichni dozadu, vytvořili půlkruh podobný síti a hrnuli stádo před sebou, jako by to byly ryby. A když se na dohled vrcholu úzlabina zúžila ve skalnatou soutěsku, zastavili se na okamžik, jako se zastaví síť, než se přehrne přes okraj člunu. Byli slaní a mokří jako rybáři.

Pak se přeplněná síť opět pomalinku hnula vpřed a vzhůru. Vzduch se naplnil práskotem bičů a bučením, vzduch zvučel dvěma tóny, jedním vysokým a břítkým, druhým hlubokým, podobným žalovaní. Oblaka prachu, jež se zvedla zpod kopyt, zůstala trčet nad stádem jako dým. Kamenná drť se sypala ze svahu v nesčetných praménkách spojujících se v suché syčící potoky. A poté — znenadáni, když už jsi ani nedoufal, ani nevěřil — poté vše ustalo po jediném posledním napětí síl.

Stáli na vrcholu, za sebou ostrý skalnatý přehyb, před sebou nesmírnou pláň pokrytou trsy zakrslého doubí a stádem, jež pojednou vypadalo malé. Hnědý ostrůvek uprostřed jezerní hladiny.

Oddechli si. Pot jim stékal pod košilemi a studil, ale bylo jim to příjemně jako křišťálová koupel. Měli to nejhorší za sebou..., alespoň se tak domnívali.

V té chvíli přilétla helikoptéra.

5.

Stanley ji spatřil jen proto, že se právě ohlížel ke skalní průrvě, skrz níž protlačili stádo, a že myslel na své vítězství. Vydržel. Dokázal totéž co ostatní, nespádl, nezhroutil se! Vykonal svůj díl.

Průrva, stěží dvakrát tak široká jako vrata corralu, zela uprostřed skalních výčnělku, jež se zvedaly po obou jejích stranách vyvolávající představu, že kdysi zde vskutku byla vrata, zavěšená v těchto kamenných veřejích. Směšná představa, ale neodbytná už proto, že obě

skaliska trčela k nebi tak osamělé. Napravo, nalevo nic, jen hrana a za ni propast, konec této pláne. A v pozadí jen kopce vystavující na odív svůj klid.

Zapraskal jim na pozdrav bičem, jak mu velela jeho pýcha i radost, a pak — bič ještě vysoko nad hlavou — obrátil se čelem vpřed, k novým, snadnějším cílům. Spatřil malé stádo a ještě menšího Eddyho, jak také mává bičem, avšak k nebi, v ústrety tě černé věcičce, která plula po obloze bzučíc jako moucha.

Byl to vrtulník s průhlednou kabinou z plexiskla a s rozmazanou skvrnou vířícího rotoru. Teď už jej bylo vidět jasně. Za hlavou — kabinou — se táhl tenký krysí ocas, a jak se celé to neforemně tělo se znaky US Army zastavilo vysoko nad nimi, rozeznali v průhledné kouli člověka s leteckou kuklou na hlavě; kdybys nevěděl, že je to muž, mohl bys přísahat, že je to veliký brouk bez tykadel.

„Ohé!“ křičel Eddy. „Ohé, broučku! Stará vojno, ohé!“

A helikoptéra zahučela a pomalu klesala níž a níž. Jako dravec, který se snaší pro kořist, avšak opatrněji. Jako drapák jeřábu, jenž v příští chvíli něco nabere a zdvihne... Ale helikoptéra nenabrala nic. Zůstala viset nad stádem a tu se zdálo, že její roztočené křídlo má strašlivou sílu, která je s to rozmetat pod sebou vše a proměnit to v prach. Tak se alespoň stádo rozprchlo: v jediném chomáči prachu a jako lehoučká hnědá pírká, když do nich foukneš z plných plic.

Na několik nekonečných vteřin jim zděšení vzalo dech. V té chvílence se jednolitý houf dobytka proměnil ve sto pět splašených tvorů, řítících se bezhlavě na všechny strany.

A helikoptéra poskočila plavým pohybem stranou a do výše a znehybněla tam, aby se potěšila pohledem na své dílo.

„Panebože...“ vydechl Stanley.

Třásl se po celém těle. Poník, který se pod ním v návalu hrůzy vzepjal a kterého stěží udržel, cloumal teď sebou, posedlý nezadržitelným pudem utíkat někam pryč. Když mu Stanley povolil uzdu, vyrazil rovnou čarou jako zajíc. Ale bylo jedno, kam cválá, neboť všude bylo stádo, či to, co z něho zbylo: sto pět teček, prchajících po planině.

A helikoptéra stále ještě čekala na nebi, zažívala svůj žert a těšila se ze své obrovitě moci.

„Zpátky! Ke skalám! K svahu!“ zaječel Ike.

Zvládl už koně a spolu s Donem a Eddym se hnál k nejnebezpečnějšímu místu, k okraji planě. Dospěli tam ještě včas, neboť stádo, překvapeně děsivým ptákem v okamžiku, kdy postupovalo od propasti, vrhlo se sice všemi směry, avšak z největší části vpřed; do vějíře, ale vpřed. Jen několik kusu ze zadních rad se vrhlo na opačnou stranu a nyní zmateně pobíhalo nad svahem. Tri muži na ně snadno stačili. Ve chvíli, kdy k nim přibyl Stanley, bylo po nebezpečí.

„Hlídej tady!“ houkl na něj Don. „Ostatní už obstaráme my.“

Stanley tedy zůstal, zatímco Eddy odháněl zachráněné kusy a co se Don s Ikem rozjeli dvěma širokými oblouky od sebe, aby obchvátili rozprášené stádo. Daleko vpředu viděli Nesmrtelného, jak zachycuje prchající dobytčata z předních řad.

V tom okamžiku se helikoptéra opět pohnula. Neklesla však, nýbrž jen opsala polokruh a poté se zvolna vydala vstříc Eddymu s jeho šesti kusy.

„Eddy!“ vykřikl Stanley. „Pozor, Eddy!“

Ale bylo to marně, stejně jako bylo marně hrozit bičem nestvůře na obloze. Byla nezranitelná, nedosažitelná, docela bezpečná pod svým baldachýnem z kroužícího křídla. A byla účelivá, pochopila už, že prve spáchala chybu, když odstoupila ze hry příliš záhy. Teď to tedy skvěle napravila. Letěla proti Eddyho stádečku, snesla se ještě dříve, než se ocitla přímo nad nimi, a pak je štvála i s Eddym a s jeho splašeným palominem tam, kde je chtěla mít. Věděla zcela přesně, kde je chce mít. Zнала sport, bestie! Hrála si se svými sedmi míči, v něž se pramenilo stádečko i s Eddym, hnala je blíže, stále blíže k brance a brankáři, jímž byl Stanley v sedle Violina. Poté však přecenila svůj um a pět z šesti míčů-dobytčat jí odskočilo do stran — tri vlevo, dva vpravo — a Eddy přemohl hrůzu svého poníka a zabočil tam, kam běžely tri jalovice.

A nestvůra zařvala vzteky, vrhla se za posledním míčem, který jí zbyl..., a na kratičký okamžik bylo vidět chechtající se lidskou tvář uprostřed skleněné koule.

Stanley zvedl bič. Pokusil se vyrazit vpřed, zatarasit cestu sedmému míči-býčkoví, ale Violin se jen zvedl na zadních nohách a roztančil se kolem dokola. V tom víru spatřil Stanley poslední skok štvaného dobytčete. Vzápětí se helikoptéra přehnala, kůň divoce vyhodil... a pak stál neuvěřitelně tiše, jako pře-kvapen tichem, jež se rozprostřelo. Ale celý se třásl.

Stanley mechanicky seskočil, vytáhl pušku z pouzdra u sedla, vzal koně za uzdu a pomalu šel tam, kde býček přepadl přes hranu propasti. Odkudsi zněl rozčilený pokřik. Ale Stanleymu byl lhostejný. Vše mu bylo lhostejně. Než dorazil k osudnému místu, vrátila se helikoptéra, zakotvila nízko nad zemí a civěla na něj velikým skleněným okem. kůň uskočil, uzda vyklouzla Stanleymu z ruky. Nevšiml si toho. Díval se do toho obrovského oka, v jehož středu seděla místo zřítelnice lidská tvář a chechtala se. Díval se dlouhou vteřinu. Pak zvedl pušku a zamířil. Muž v kabině se zašklebil a poplácal se jednou rukou po žaludků. Stanley povolil prst, který užuž tiskl spoušť, a přesunul mušku o malinko níže, právě do středu těch rozesmátých úst. Vtom mu někdo vyrazil pušku: „Nech toho, blázne! Je to neprůstřelný.“ Byl to Ike.

Vzápětí přijel Nesmrtelný a Don.

„Tak!“ odplivl Don. „A třicet dolarů je v...“

„Kdo za to může,“ řekl Nesmrtelný. „Neměli jste sem stavět zelenáče, ale někoho, kdo ví, k čemu s sebou tahá laso.“

Dívali se k nebi. helikoptéra poklesla a povyskočila, než zamířila k jihu. Udělala jim na rozloučenou pěkné pukrlátko. Brzy z ní byl maličký komár, kterého bys snadno srazil čepicí.

„Slez dolů a podívej se po tom kusu,“ řekl Don skrz zuby. „Třeba ještě není ztracenej.“

Stanley pomalu šel. Okraj planě byl čistě odseknutý, dole zel svah porostlý tu a tam jalovcovým houštím. Seskočil. Sypká půda se pod ním sesula a on měl na okamžik dojem, že se země třese. Pak si uvědomil, že se třese on sám. Lomcovalo jím cosi, co snad byla horečka, ale snad slepá zuřivost. Spíš to druhé. Znovu si představil ta rozšklebená ústa ve skleněné kouli a měl vztek, že nestiskl spoušť o vteřinku dřív. Co na tom, že je to neprůstřelné! Chtělo se mu strílet, tak jako se člověku někdy chce kopnout do dveří nebo praštit talířem. Cítil, že by se byl něčeho zbavil, kdyby byl poslal kulku do té smějící se tváře. Jen ne takovouhle bezmocnost! Člověk by si alespoň nepřípadal tak zatraceně jako tatrman.

Opíral se o pažbu pušky a sunul se níž a níž. Už zahlédl dobytče. Leželo u jalovcového keře, který zarazil jeho pád, zmítalo se, cloumalo nohama, jako by se chtělo postavit, nebučelo však, třebaže mělo otevřenou tlamu; asi se mu něco přihodilo s jazykem, potřebují-li ovšem dobytčata k své chudě řeči jazyk.

Znovu jím projel vztek. Bylo mu jasně, že všichni přirknou vinu jemu, ačkoliv by se na jeho místě nezachovali o nic líp. Laso, laso? Copak byl čas vůbec pro ně sáhnout? Na nic ne byl čas, ani na stisknutí spouště...

Zastavil se a srdce v něm na okamžik zmlklo.

Zdola, všude vůkol se kradly postavy šedě jako stíny, rychlé stoupaly, už vytvořily půlkruh kolem býčka, ale stále byly tiché jako stíny...

A najednou je poznal. Byli to Indiáni v pomačkaných kloboucích a šli si pro kořist.

Zaslechl chrčivý zvuk a trvalo mu vteřinu, než si uvědomil, že je to smích, který vyšel z jeho vlastních rtů. Zuřivost mu svírala zuby, ale dokázal se zasmát. Musel se zasmát! Bylo mu, jako by našel vejce, které můžeš rozmáčknout v dlani, až to zapraská. Ti otrháneci mu přišli právě vhod.

„Stát!“ vyštěkl a v hloubi srdce se bál, že uposlechnou a že opět nebude mít, s kým se servat. Jako před čtvrthodinkou. Jako už dnes ráno, kdy si z něho právě takovíhle chlapi udělali dobrý den.

„Stop!“ vyjel podruhé.

Ale nezastavili se — ani je to nenapadlo! — jako by zde nebyl, jako by ho nebrali na vědomí. Jako by v něm také viděli jen šaška, blázna, psa, který štěká na měsíc.

Podíval se na svou pušku. Klouby pěsti se mu bělaly jako sádra. Vyrázil dolu dlouhým krokem, ale řemen pušky se mu zachytil o jalovec, nohy mu ujely a okamžik ležel bezmocně na zádech, vise na

své zbrani. Bezmocně jako brouk. Před očima se mu zatmělo a pak už mu tam zůstal narudlý závoj. Vstal.

„Stát!“ zařval zběsile.

Nezastavili se. Viděl jejich pohyb jako růžovou mlhou, která rychlé houstne. Zvedl pušku a střelil do středu té clony.

Pažba jím smýkla nazad. Mlha před jeho očima zmizela. S děsivou jasností spatřil dole kruh lidí a hnědé tělo zmítající se u jejich nohou. Uvědomil si, že je to zraněné dobytče, že střílel bůhvíkam, ale jeho hrůza nepolevila. Poslepu couvl. Nemohl odtrhnout pohled od těch lidí, jako uhnětených z hlíny. Hlavou mu blikla představa, že je všechny zabil a že tak budou stát už věčně jako pomníky.

Obrátil se a utíkal, šplhal, klouzal, opět šplhal. Celý se třásl, tak jako když lezl dolů. Bylo mu divně, že se člověk třese děsem docela stejně jako vzteky. Přistihl se, že vzlyká. Zachytil se keře, sklonil hlavu a slzy se hrnuly a hrnuly.

Pak jich byl konec. Zvedl hlavu. Odvážil se pohlednout k Indiánům a spatřil, že se sklánějí nad býčkem, který se už nehýbá.

„Amen,“ řekl nahlas.

Připadalo mu to jako rozhřešení. Vyšplhal až pod vrchol a pokusil se vyskočit na pláň. Nešlo to. Vlna hrůzy už vyrchala, ale zanechala za sebou bezednou vyčerpanost. Vylezl nahoru po kolenou a pomalu se zvedal na nohy, opíraje se jednou rukou o pušku a druhou o zem, zahlédl Violina, který se vrátil. Když na něj malátně nasedal, napadlo ho, že poník je stejně růžový jako ta vlna zběsilosti, která mu zaplavila oči, než stiskl spoušť. Podíval se na klouby pravě ruky, zda jsou ještě bílé. Ne. Oddálil dlaň od očí a chvíli na ni hleděl, jako by v ní držel zrcátko. Zdála se mu strupatá a pokapaná voskem, ale byly to samozřejmě jen jizvy a mozoly, stopy kůlů n ostnatého drátu, památky na novou ohradu. Rozjel se tam, kde se rychlé pohybovaly dvě tečky, dva jezdcí, Eddy a Don.

„Musels, ho zastřelit?“ ptal se Eddy.

„Měl zlomenou nohu,“ přikývl Stanley.

Vyrazil doleva, kde ještě bloudilo několik kusu. Vzadu stály kopce, vpředu stály kopce, zaplavené sluncem, ale přesto šedomodře. Vůkol se vyhřívaly kopce vystavující na odiv svou sebejistotu a klid mocný jako slunce. Uvědomil si, že jim závidí.

Za hodinu měli stádo jakžtakž pohromadě, ale když je chvatně spočítali, chybělo jim šest kusu. Počítali znovu a chyběly jen čtyři kusy. Bylo to k zbláznění. Ike řval kletby, jaké Stanley ještě nikdy neslyšel. Počítali potřetí a chybělo jim pět kusu.

Stádo se už uklidnilo natolik, že se odvážili ponechat je na chvíli samo sobě, a rozjeli se prohledat dubový porost. Hned jeden, hned druhý objevil dobytče, hovicí si ve stínu a skrytě tak obratně, jako by z toho mělo rozum. Když se opět sjeli a sečetli kusy, které našli, vyšlo jim nesmyslně číslo sedm.

Ike přitiskl pěst na chvějící se tvář a ječel hrozná rouhání. Don kouřil cigaretu za cigaretou. Nesmrtelný, docela zelený v obličeji, poručil nakonec rozdělit stádo na pět dílů s tím, že každý muž spočítá přesně ten svůj; stěží se zmylí, ježto půjde nanejvýš o dvacet, pětadvacet dobytčat. Byla to zdlouhavá práce, ale neměli jiné východisko ze zmatků, do něhož zabředli. A vyplatila se jim, neboť konečně napočítali s naprostou jistotou sto čtyři dobytčata.

Ale to už se zdrželi dobře tri hodiny.

Dnes už nedoženou k Zelenému jezírku, kde chtěli přenocovat, a zítra se tedy nedostanou k cíli. Ztratili býčka, ztratili víc než polovinu prémie, a nadto měli před sebou ještě dvě noci v indiánském kraji.

Ke všemu nevěděli, čím večer zvířata napojí.

6.

Stísněně o tom hovořili, přehlížejíce ze sedel své svěřence, své krásné tupohlavě stádo. Helikoptéra — či člověk v její zřítelnici — pohnula nejen prachem, který rozvířila, a dobytčím, jehož šik rozmetala, ale i něčím v nich, strážcích a honácích. Pojednou své stádo milovali. Nikoliv jako cosi, co by chtěli mít, neboť je nemohli mít a nikdy je nebudou mít; ani jako cosi, co by se jim obzvlášť líbilo či v nich vzbuzovalo nadšení znalců. Milovali je, jako velcí milují vše malé a bezmocně, například mláďata ptáků nebo kolouchy.

Znělo to nesmyslně, ba směšně, neboť stádo bylo neskonale větší a silnější než oni, avšak bez nich bylo bezbranně, slabě, odsouzeně k zániku. Byli trpaslíky, pečujícími o bláhového obra. Jejich čest vyžadovala, aby je ochránili; a vzdor, který v nich probudilo zlo vznášejí-

cí se na obloze, tento vzdor vyžadoval, aby stádo převedli přes všechny překážky a nebezpečí. V té chvíli snad nikdo z nich nemyslel na Petrse, na Bradburryho a prémii. A jestli Ike s nepřičetnou zuřivostí vrčel „Do pekla! Do pekla!“, nebyl to už výraz lítosti nad ztracenými penězi, nýbrž právě výraz toho vzdorného odhodlaní. Do pekla ! A přece to dokážeme !

Eddy se usmíval se zaťatými zuby. Don si tvrdě narazil klobouk a jen Nesmrtelný se choulil v sedle, ne však pod tíhou odpovědnosti. Byl unaven. Všichni byli unaveni a žíznil, nicméně na něm se obojí projevovalo nejzřetelněji. Snad si to uvědomoval. Viděli, jak se vůlí napřimuje, jak vůlí otvírá oči, jejichž víčka bolestně klesala, jak si sahá na pravě koleno, jak se shýbá a prodlužuje řemen třmenu, aby ulevil noze a nemusel tolik namáhat zraněný sval. Pozorovali ho s obavami.

Všiml si toho. „

„Do pekla!“ rozkřikl se po Ikeově vzoru. „Co tady trčíme! Nebo chce někdo ronit slzy?“

Zasmál se a rozjel se první.

Vyrazili rychleji. I na stádu se projevovala únava, avšak širý prostor vpředu je zřejmě přitahoval tím spíše, že nablízku nebyla pastva, kdežto na obzoru, zdánlivě na dosah, se zelenaly vrchy. Jejich barva se s večerem změnila v modrozelený odstín bluestemu, nejšťavnatější trávy, a vypadaly tak blizoučko. .. Ale Stanley hádal, že jsou daleko a že tato zeleň je stejně přeludná jako holubičí modř, jíž se kopce honosily zrána. Jen jejich klid byl pravdivý a věčný.

Pláň, po níž jeli, vydechovala tíž klid. Byla zprohýbaná širokými vlnami, nakláněla se k východu jako špatně podložená mísa a nyní, když zmizel poslední dubový porost, měla zabarvení ocelového plechu. Tu a tam sice rostl chuchvalec zažloutlé trávy, ale lysá místa nadobro převládala, pokrytá šedavou Mrtí. Jak stádo postupovalo v sevřeném šiku, zvedal se prach a páčil v očích. Když si olízli rty, zbyla na jazyku příchut' soli.

A prach tryskal v hustších a hustších kotoučích, až se zdálo, že tato půda je živá, sopečná a že vyfukuje sirnou páru. Za hodinu měli sůl i v chřípí a dobytek zpomaloval, aby lízal slane kaménky, aby

líbal zem. Zapraskali znepokojeně biči. Sůl jen zvýši žízeň a široko daleko nenajdeš vodu.

Tehdy už zapadalo slunce ve fantastickém rámci červánků a ohlíželi se po vhodném tábořišti. Našli jen místo, které se nevyznačovalo ničím, až na skalisko ve tvaru kazatelny trčící nad pláň, a rozhodli se pro ně jen kvůli ní, kvůli kazatelně. Zde byla alespoň ona, kdežto jinde nebylo nic; vpravdě měli pocit, že se o ni mohou opřít, že je to jakás takás zeď za zády.

Rozprostřeli pod ní pokrývky, ale nerozdělali oheň, neboť neměli ani třísku. Vypili z termosek zbytek kávy rozředěný k nepoznání vodou, již v poledne nabrali z říčky, ale ponechali si doušek na zapití večere a na ráno; nemohli jíst, dokud neuhasili žízeň. Dobytek zmateně těkal, hledal vodu, a když ji nenašel, zanaříkal sto čtyřmi bučícími hlasy. Znělo to jako dunění z nitra země.

A náhle byla noc, a kdyby byl Eddy neměl dobrý nápad rozjet se v širokém kruhu, byli by ji strávili v čiré tmě. Naštěstí Eddy objevil hromádku uschlého roští, a přece jen mohli zažehnout hraničku. Nepotřebovali její teplo, vzduch byl až nápadně nehybný a vlahý, ale chtěli mít trochu světla a znamení pro jízdni hlídku. Objížděli vždy dva a dva kruhem proti sobě, avšak ne-zpívali; hlas dobytka by je byl přehlušil tak jako tak.

Když Stanley a Nesmrtelný sesedli před půlnocí z koně, vystřídání Danem a Eddym, nenašli Ikea u ohniště. Usoudili, že se šel toulat nocí, jak míval ve zvyku, ale poté zaslechli jeho hlas a poznali, že vylezl nahoru na škálu — kazatelnu. Stál tam na pozadí nebe, kropenatého hvězdami, zvedal pěsti a hulákal děsivá prokletí. Zdálo se, že hrozí hvězdám a že je nesmírně veliký..., ale hrozil jen ničemu v helikoptérách. Byl samozřejmě opilý, neudržel svou láhev za řadry. Jeho hlas se dlouho nesl tmou, promíšen žízňivým bučením, a bylo to, jako by se s dobyt看 dělil o svůj žal či o svou nenávist, jako by se směřoval stádu a stádo jemu.

Stanley ulehl vedle Nesmrtelného a zacpal si uši. Po chvíli cítil, že se starý chvěje, ačkoliv se celý zabalil do pokrývky, šeptem se ho zeptal:

„Není vám dobře, pane Luisi?“

Ale Nesmrtelný zabručel, že má jen trochu žízeň a že už nemá nic v termosce. Stanley mu tedy nabídl doušek ze své. A opět tise leželi až do chvíle, kdy Ike slezl ze své kazatelny, řvavý černokněžník. Nedbal, zda je vzbudí, či nikoli, syčel vzteky, mumlal kletby, zaměřené nyní na Petrse a Claye, na ty dva sakramentské upíry. Najednou měl opět v hlavě premií.

„Po dvaceti nám dají, když jim zachráníme pět stovek! Pacholci smradlaví. Ničemově. ..!“

Tu se Nesmrtelný rozkohouceně ujal pana Claye, že je tomu právě naopak, že pan Clay přišel o pět stovek za ztracený kus, ale jim, honákům, že strhne jen po třiceti dolarech, a to při pěti mužích dělá nachlup půldruhé stovky. Pan Clay je kavalír.

Ike se zachechtal, chtěl něco říci, ale slova mu nešla na jazyk, a než je sehnal dohromady, usnul chrčivým spánkem opilců. Pach whisky z něho táhl až k nim, kteří nespali.

Stařík se stále třásl, třebaže Stanley k němu těsně přilehl, aby ho zahřál svým teplem. Nepomohlo to, a když šátral Ikeovi po prsou, zda neobjeví láhev se zbytkem kořalky, nahmatal jen Ikeovy tvrdé kosti a svaly. Ten blázen vypil všechno. A noc byla nekonečná, dusná a slaná jako někde na pobřeží ostrovů jižních moří, až na to, že místo příboje na korálových útesech znělo zde přerývaně bučení, přicházející také ve vlnách jako příboj.

Ale Nesmrtelný se nepřestal chvět a Stanleyho napadlo zahřát ho aspoň tím, že mu odvede myšlenky k nejradostnějším chvílím jeho života.

„Vyprávějte mi něco o panu Clayovi,“ šeptal. Měl na mysli bibli, auto a šoféra v placatě čepici, slečinku v bílé zástěrce a hosty, avšak Nesmrtelný měl v zásobě více šťastných vzpomínek, spojených se jménem Ronald Clay.

Začal zhurta:

„Co ti mám povídat! Jestli chceš, abych pana Claye pomlouval a nadával mu jako tadyhle ta opila mrtvola, tak se nedočkáš, protože pan Clay je pašák, chlapík, takový se už ani neroděj. Takový dobrý chlapíci. Takový štedrý a uznalý. A přesný! Jednou například přijede se slečnou Yvonou — to je ta starší, černá, taky moc hodná a hezká — teda přijede s ní na ranč a povídá: ‚Luisi, starej brachu a kamaráde

z mého dětství, ve dvě pojedeme omrknout stádo, tak nezapomeňte a buďte tady!' — A já samozřejmě příklusám ve dvě před štáb, ještě spíš o chvílku dřív, ale kdo tam už nečeká jako pan Clay! A tváří se přísně, to se ví jen naoko, a povídá: ‚Luisi, Luisi, co je to s vámi! Jsou dvě a čtyři minutý!' — A já na to: ‚Nezlobte se, pane Clay, ale já mám moc starý hodinky, už jim to tak nejde, už jim to tak dobře nemyslí, hehe!' — A co on? Zasměje se, sundá svoje vlastní hodinky a povídá: ‚Tu máte, Luisi, abyste se příště nemohl na nic vymlouvat!' — Ale ne vztekle, jen z legrace, chápeš!‘

Napůl se nadzvedl, vystrčil zpod pokrývky ruku a vyhrnul rukáv, aby Stanley ve svitu ohně viděl, že nelže, že doopravdy má ty krásné náramkově hodinky. Už se netřásl ani dost málo.

„Takovej je to člověk,“ pokračoval spokojeně, když si opět lehl. „A dcery jsou po něm, krásny, hodný holky. Jednou přijede slečna Yvona — to je pořád ta starší, černá — já ji provedu po ranči, svezu ji na koni, ukážu jí, jak se poradně jezdí, a pak jí taky předvedu, jak se divoký zvíře zajíždí. Tehdy jsme tam ještě měli divoký kobyly — ne takový jako ta, co tě shodila, to je jen pitomá mrcha — ale opravdický, divoký, nezaježděný. Teď už je pár let nemáme, teď jsou na to zvláštní ranče, teď se vyplatí koupit je už zajetý. Ale tehdy tam náhodou byl jeden moc krásnej pony, kterej ještě nevěděl, co je to sedlo — v tom ohledu byl na tom skoro jako ty, hehe — a já ho tedy slečně Yvoně předvedu. Hodím mu na krk laso, Jack — to byl jeden kovboj, co u nás sloužil, hodnej chlap — teda Jack si sedne na druhej konec, aby koně udržel, a já se blížím podlé lasa pomalinku ke koníkovi, Ťukám mu ‚He, Jolly, he, Jolly...‘ — to jako bylo jeho nový jméno, na který si musel zvyknout — a on se vzpíná, vyhazuje, ale já mu přece jen nastrčím ohlávku a kožený klapky na oči. Jak kůň nevidí kolem sebe, hned je miň nebezpečnej, krotší. No, a pak na něj místo sedla položím složenou deku, a on ji přirozeně shodí, ale podvacáté si ji už nechá na hřbetě, protože pozná, že ho nepokouše. No, a pak si nechá naložit sedlo, a já naskočím, strhnu mu klapky. Jack pustí laso, kůň pádí, vzteká se, ale mě neshodí, kdepak...“

Zasmál se. Dostal se do takového varu, že mluvil skoro nahlas, avšak Ike spal dále jako zabitý. A Stanley se chránil starocha přeru-

šit; podlé jeho odmlky usoudil, že teď přijde něco velkolepého, nějaké báječně vyvrcholení. A vskutku:

„No — a pak se vrátím na tom zpěněném koni, slečna Yvona si může oči vykoukat, já slezu, slušně se jí ukloním a... teď dávej pozor!... a ona mi poklepá na rameno a povídá: ‚Luisi, víte, co jste?‘ — A já: ‚Nevím, slečno Yvono, jen takovej obyčejnej člověk od dobytka.‘ — A ona zavrtí hlavou: ‚Kdepak, Luisi, vy jste daleko víc. Vy jste vtělení nesmrtelný kovbojský slávy!‘ — Doslova tak to řekla: Vtělení nesmrtelný kovbojský.. .“

„... slávy,“ zašeptal Stanley současně s ním. Konečně věděl, proč mu kdekdo po straně říká Nesmrtelný. Děda zřejmě ta pyšná slova vyzváněl po širém okolí a lidé z toho měli švandu. The Immortal!

„To je hezké,“ řekl a myslel to upřímně. Bylo to opravdu hezké, sice trochu směšné, ale daleko spíš hezké než směšné.

Starý se radostně pochichtával, pak zmlkl a jeho pravidelně oddechování prozradilo, že usnul. Nic lepšího si nemohl přát ani on, ani jeho druzi. Zítra bude jistě potřebovat všechny zbytky síl.

7.

Noc proběhla bez příhod i návštěv — na této nehostinně pláni se zřejmě neužil ani Indián. Přesto vyrazili poměrně pozdě. Neměli už nejmenší naději, že by dnes dospěli k cíli, a doženou-li zítra k Bradburrymu o hodinu později nebo dříve, bylo venkoncem lhostejně. Popřáli si tedy klidu, protahovali se, jako byli by vylezli z prachových peřin, loudavě balili pokrývky. Za živý svět se jim nechtělo na koně.

Při suché snídani se Nesmrtelný vytasil s otázkou, co si počnou, až se přiblíží k Zelenému jezírku a až žíznicí stádo ucítí vodu. Privil, že pokud jeho paměť sahá, bylo okolí jezírka vždy bahnitě. Z toho plyne, že nepodaří-li se jim udržet dobytek na uzdě a dohnat jej k vodě volným tempem a v naprostém pořádku, může vzít zasvé třetina stáda; stačí, aby se první rady zabořily a uvízly v měkké půdě — ostatní se přeženou přes ně a máme katastrofu.

Tento závažný problém bezmála skončil malichernou hádkou.

Don namítal, že podlé jeho názoru nebezpečí nehrozí, ježto už dlouho nepršelo, a břehy tedy měly dost času vyschnout. Řekl to shovívavě, jako by se v duchu posmíval dědově ustaranosti, ale snad právě tento tón Nesmrtelného popudil. Očka mu ztemněla a vyhrkl zostra, aby si Don nechal své rozumy pro doby, kdy bude předákem; což se tak brzy nestane, ledaže by zase. ..

Zarazil se.

Don zvedl obočí:

„Ledaže bych zase?... Well, go on! Tak pokračujte. Do toho!“

Nesmrtelný mlčel. V tichu bylo slyšet chřestění, jak si Ike Clubb mnul zarostlou bradu. Po včerejší noci vypadal obrácený naruby — tak bledý, jako by jeho kůže nikdy nespátřila slunéčko.

„Krucí, mně se chce zvracet,“ odplivl najednou. „Moc se mi chce zvracet a to je veliký štěstí, protože když se mi chce zvracet, vzpomínám vždycky v duchu na sví mladí a je mi všeho hrozně líto. Takovej naměkko vždycky jsem a chtěl bych, aby všecko bylo taky naměkko a aby mě třeba někdo litoval. Hu, brrr... A abych mu potom, až se mi nebude chtít zvracet, mohl oprávněně rozbít hubu... Ale teďka jsem naměkko, a tak vzpomínám na Jacka Underwooda, však jste ho všichni znali, pacholka nešťastnýho, dej mu pánbůh klidný odpočínutí...“

Mluvil opravdu neuvěřitelně měkce, i očima mžikal, jako by v nich tajil slzičky; ačkoliv ho stěží dojal ten Jack Underwood, spíš za tím vězela kocovina.

„Tak tedy j á tady jednou s Jackem byl, je to už dost dlouho, a jeli jsme opačně, od jižní strany, ale pořád se na to všechno dobře pamatuju, na Jacka i na jezírko...“

Počal rozvláčně líčit jak a co — proč sem tehdy jeli, kudy a kam — cukal pomalu tváří, jako by si dával takt, ale nakonec z něho přece jen vylezlo to hlavní: že na jižní straně jezírka je břeh srázný, ale kamenitý, tvrdý. A opět do puntíku vykládal, proč se na to tak dobře pamatuje a nikdy na to nezapomene a ani nemůže zapomenout: protože tehdy s Jackem u jezírka nocovali, a milý Jack si před spaním klekl a modlil se jako stará bába. Člověk by to do něho neřekl, do mizery, že se na stará kolena obrátí k temhletem svätým věcem, ale člověk se prostě v lidech nevyzná, anebo se snad lidi mění, když mají

na kahánku. A tak tedy se chudák Jack modlil, ale nebylo mu to nic platně, protože zanedlouho stejně natáhl bačkory... Vlastně možná, že mu to bylo něco platně, možná že si pánbíček tu jeho modlitbu zapsal do notýsku a odpustil za ni Jackovi nějakou tu flašku, sprostě slovo nebo zlodějnu... Ale pravě kvůli té Jackově modlitbě se on, Ike, pamatuje, jak to na jižním břehu jezírka vypadá, protože slezl až dolů k vodě a sbíral tam kamínky a házel je nahoru na Jacka — jen tak z legrace, aby jako Jack Underwood přestal tahat pánaboha za onuci. Jenomže tam nemohl dohodit, a proto tak dobře ví, že je tam strmý, vysoký břeh a dole kameni.

„Protože na tom vysokým břehu pořád ještě vidím Jacka Underwooda, jak tam klečí a spíná ruce, rošťák. Dej mu pánbů klid a věčnou slávu...“

To vyprávěl Ike Clubb, a stále tak nějak bez rámusu a spěchu, až to skoro znělo jako zdálky, až to skoro bylo krásně... Až i Don s Nesmrtelným zapomněli na hádku a kývali, že je to tak. Jack Underwo-

od je doopravdy v pánu, špatně to s ním dopadlo. Ach jo. A tam na jihu je u jezírka opravdu samé kameni a sráz.

Jenže jak se chceš, člověče, dostat se stádem na jižní břeh, když ženeme od severu! Toť se ví, že by bylo možně jezírko obejít a přiblížit se k němu od jižní strany, ale ta oklika by musela být náramná, aby dobytek nemohl cestou vodu zvětřit; jinak by všechna námaha vyšla naprázdno a dobytek by se vrhl k napajedlu nejbližším směrem...

Ale i v tom dosti málo pravděpodobném případě, že by se celý manévr zdařil, že by se při obchvatu podařilo utajit před zvířaty vodu a přihnát od jihu, čekala by stádo zase jen zkáza, protože na srázu by je nikdo nezadržel a kdoví kolik kusu by srazilo vaz.

Tehdy se Eddy zuřivě poškrabal v červených kudrnách a hle, vylovil z nich jiné řešení:

Což vynechat jezírko vůbec, obejít je v bezpečně vzdálenosti a napojit až později, na nějakém jistějším místě? Možná — možná že by dva tri kusy padlý žízni, avšak stádo jako celek by se zachránilo.

Nápad vypadal slibně, pohříchu nevedl nikam.

Včera vyšplhali z údolí na tuto náhorní plošinu, dnes odpoledne nebo kvečeru opět po prudkém svahu sestoupí do jiného, jižnějšího údolí. Tam — pravda — teče potok, a stádo by se napojilo... ovšem kdyby ze svahu sestoupilo v pořádku a opatrně. A to by se určitě nestalo, neboť by dole cítilo potok a zdivočelo by. Nastal by zkrátka týž případ, jako kdyby postupovali k jezírku od jihu...

Nenašli východisko a neklidně se chystali k odjezdu. V poslední chvíli navrhl ještě Stanley, aby někdo z nich jel napřed, zjistil u jezírka, jak to s terénem vypadá, a vrátil se se zprávou. Ani on však neuspěl. Nesmrtelný mrzutě odsekl, že břehy byly bahnitě vždycky, jsou tedy bahnitě i dnes, a bašta. Ostatně co by z takového průzkumu měli? Je-li terén mokrá, nic jim nepomůže; a je-li suchý, poznají to tak jako tak.

Stanley si sice pomyslel, že příznivá zpráva by jim alespoň zlepšila náladu a zahнала neklid, ale mlčel. Napadlo ho, že si starý nevěří a nechce hnát jen ve čtyřech. Noc ho bezesporu osvěžila, nicméně ve své kůži ještě zdaleka nebyl. Když se zvedl, napadal na zraněnou nohu a zkrátka opět usedl, aby si upravil obvaz. Hned nato však

těkavě pohledl k obloze a začal je popohánět, cože otálejí a protahují se, když ve vzduchu je dešť a může každou chvíli zhoršit situaci.

V tom měl pravdu. Slunce se neukázalo, nebe viselo překvapivě nízko, mléčné bílé jako strop, a kopce, kresličti nablízku své věčně vlny, přijaly šedivou barvu olova. Bylo tak dusno, že každý pohyb tížil.

Vyjeli po osmé a zanedlouho měli opět ústa plná slaného štiplavého prachu. Koně bolestně odfrkávali. Ike přestal plivat a Eddymu zčervenaly oči jako králíkovi. Nesmrtelný si ničeho nevšimal, sedě schoulen na své kobylce, pravou nohu mnohem níž než levou. Vtělení nesmrtelně kovbojské slávy...! Běda, noční nadšení panem Clayem z něho nadobro vy vanulo, vystřídáno bolestí rány, kterou utržil ve službách pana Claye, a úzkostmi o stádo pana Claye. Všude kolem staříka byl pan Clay, a přece se nyní zdálo, že ho nechal na holičkách.

Ano, pan Clay ho opustil, myslel si Stanley a napadlo ho, že je to opravdu totéž, jako když o někom jiném řekneš, že ho opustil pánbůh. Protože pro Nesmrtelného je pánbíček a pan Clay jedna osoba, takový moderní bůžek, slyšící na jméno Ronald, oblečený ve tvrdovém saku a milující kytice. A samozřejmě milující také svého starého kamaráda Luise a jeho velkou knihu... Ba, docela takový pánbíček, který místo jednoho syna poslal na svět dvě dcerušky, moc hezké holky, aby ho spasily. Jenže teď momentálně Nesmrtelného neobšťastňuje, nesedí mu v hlavě, a proto je děda tak skleslý a ubohý.

A ještě ke všemu pošetilý! Snad ho opustil i rozum, nejen pan Clay, protože jinak by přece nemohl Dona osočovat, že to byl on, Don Balding, kdo po něm ze zálohy střelil. A právě to měl určitě na jazyku, když ráno nakouzl tu hádku „... a předákem se tak brzo nestanete, ledaže byste zase — po mně poslal kulku a trefil se o něco líp!“ To chtěl dodat. Neví samozřejmě, co vím já, že Don tě noci nevypálil ze své pušky, a já udělal chybu, že jsem mu to neřekl. Jenže já neměl tušení, že Dona podezřívá...

Ale když je tak svatosvatě přesvědčen, že po něm střelil Don, proč mu to nepoví do očí? A proč s ním nejde někam stranou a nevyřídí si to s ním? Bojí se? Ne, hloupost, kdyby se bál, zůstal by doma a nejel by s Donem do téhle pustiny... Ale proč se tedy se svým po-

dezřením skrývá?... Zase jedna záhada, už ani nevím kolikátá. A žádnou jsem ještě nevyřešil, ani tu první, za kým šla Rosita, když jsem ji našel na seníku. Ani tu druhou, kdo tehdy na prérii střílel. Ani tu třetí, proč se Rosita v posledních dnech tolik změnila. Ani tuhle poslední. A to ještě zbývá fantóm! Kdo je to? A je vůbec na ranči?!...

Tak mu běžely myšlenky, spolu s nimi nepozorovaně běžel čas i cesta, a bylo to příjemně, protože alespoň chvílemi zapomněl na ten zatracený prach, na vlastní žízeň, a zejména na žízeň stáda, jež skončí katastrofou. — Ale znenáhla ztrácel prach něco ze své slané palčivosti. Bělošedý povlak země zmizel, zpod stáda zazněl jiný tón — jako když zabrnkáš na jinou klávesu pianina —

Violinova kopyta zazvonila, jak poník poskočil na modravě kúře, podobně břidlici. Půda se změnila. Zdolali slanou poušť.

Šlo na jedenáctou, slunce se stále ještě skrývalo a viděli z něho jen rozplizlou skvrnu. Jako by Petrusov kolega tam nahoře otiskl do oblak mastný palec. A změnil se i sklon a ráz pláne, kolkolem vyrostly veliké bubliny kopečků pokryté lišejníkem, nazelenalým jako měděnka.

Ale běda, změnilo se i stádo.

Před okamžikem to ještě byla ona známa hnědočerná hladina složená z líně se vlnících hřbetu, ono pole pokryté spleť rohů podobných pahýlům..., jež však jako by nyní naraz povyrostly.

To dobytek, který šel v čele, zvedl hlavy.

Současně prochvěla stádem nová, zcela neznáma vlna.

Bylo ji jasně vidět, jak letí od předních rad k zadním, zvedajíc hlavy radě za radou, jako když se vítr opře do osení...

A pak přišla druhá vlna.

Stádo, tvořící až dosud nepravidelný obdélník s roztrhanými okraji, se znenadání protáhlo do elipsy.

To se dobytek pohnul rychleji vpřed, počínaje čelem. V téže chvíli zaznělo bučení mocně jak hlas bezpočetných trub... Pak naraz zmlklo, a v mrtvém klidu, jenž nastal, se zdálo, jako by pohyb stáda polevil.

Nesmrtelný se napřímil v sedle.

„Pozor! Už ucítili vodu!“

Současně se dobytek zachvěl třetí vlnou, ženoucí se odpředu nazad a zase zpět, a tu vznikl groteskní dojem, že starý vykřikl příliš nahlas, a navíc řečí, jíž stádo rozumí.

Jedva jeho hlas dozněl, stádo vyrazilo, v odpověď na jeho hlas zabubnovalo čtyřmi sty šestnácti kopy ty; zvuk jeho hlasu dokázal víc než sebebolestnější bič!

Na kratičkou vteřinu spatřil Stanley rýhy sto čtyř páteří, jež vystoupily ze hřbetů jako v usilovně námaze — a pak už to ne-bylo stádo. Byla to černohnědá masa valící se vpřed nezadržitelným pohybem laviny.

Hnali se za ní na svých zpocených konících. Nemuseli je pobízet, i koně cítili vodu, třebaže vpředu bylo vidět jen dva nazelenale pahorky, rozdělené mělkým údolím. Do něho, do toho údolí, připomínajícího koryto řeky, se stádo vlilo jako rozbouřená řeka.

Bez povelu zpomalili. Museli se rvát se svými zdivočelými palominy, ale všichni podstoupili ten zápas, aniž si co řekli. Něco ze společného podvědomí stáda se přeneslo i na ně a pojednou všichni věděli totéž, cítili totéž, toužili po jedné a těžce věci: nevidět nic, neslyšet nic, ušetřit si pohled na smrt Clayových králů.

U paty pahorku se nadobro zastavili. Nemělo smysl jet dále. A třebaže pro pahorky nemohli nic vidět, obrátili se k nim zády, aby jistojistě nic nespatri. Neměli však, čím by přehlušili nárek stáda, který se co nevidět ozve, až se zadní rady přeženou přes své ležící druhy. I kdyby sebehlasitěji volali, zpívali nebo se křečovitě smáli, nemohli by překřičet tu hrůzu. Proto byli zticha. Deset vteřin. Minutá... Dupot valící se masy už zmlkl. Ale nezaznělo ani zabučení.

Zmateně na sebe pohledli. Ještě se však nepohnuli. Nesmrtelný strhl klobouk a setřel si pot ze sinavého čela. V tom jeho poník sám od sebe vyrazil. Tryskem ho následovali. Stařík strhl koně stranou, na úbočí pahorku po své levici. Učinili totéž. Dostali se na vrchol všichni současně a v první chvíli nevěřili svým očím:

Stádo vroubilo okraj vody hnědočerným pruhem a pilo. Nikde neležel rozšlapaný kus. Stádo se rozestoupilo do vějíře a obchvátlo břehy, jako by je vedla chladná rozvaha a rozum. Ani jediný býček se nezabořil, ani jalovička, nic! Břeh nebyl bahnitý. Pravdu měl Don, nikoli stařík.

Ale neřekli ani slovo, nevyčítali. Byli příliš plni své radosti. Zapomněli seskočit ze sedel, zapomněli, že i koně chtějí pít. Smáli se, dívali se, a to jim stačilo. Ze vzdáleného břehu se vzneslo hejno divokých kachen. Don zalícil a srazil jednu z nich. Spadla do jezera a neměli z ní nic, avšak nepřestali se smát. Kachna byla oběť jezerním bohům, kteří je dnes zahrnuli přízní.

Vtom se obloha rozplakala.

Jemňoučké mžení, zprvu jedva postřehnutelně, naplnilo celý prostor rozprášenou mlhou, ale nestarali se o ně, ani o něm nevěděli. Dívali se, jak stádo hltá a hltá, jak se z výše snášejí fábory par a stáček se na zemi do oblých chuchvalců a koulí. Některé měly ocasy, jiné tvar ptáku nebo zavalitých zvířat, a jak se pomalu ploužily či kutálely po zemi, všechny jedním směrem, podobaly se druhému stádu, stádu duchů, které jde také uhasit žízeň. Které však nepotřebuje plochu ani prostor, protože prochází živým stádem jako zdí.

Děšť houstl, ale stále ještě jej nepostřehli. Sjeli dolu na břeh ze ztvrdlého blata, napojili koně, nabrali vody pro sebe a vrátili se na

svůj pahorek. Tu si konečně povšimli deště a z pušek a dvou stanu, které vezli s sebou, vyrobili přístřešky. Zvykali studeně maso, zapíjeli vodou, do níž nasypali vojenské dezinfekční prášky, a opět se plni radosti dívali, jak se stádo nemůže nasytit. Déšť bubnoval na teničkou látku stanu, avšak docela jinak, než prve bubnovala kopyta stáda na cestě do záhuby. Déšť bubnoval zvesela, jako když ti zpívá.

Než se najedli, proměnil se v liják, a museli všeho nechat, opustit přístřešky a odehnat stádo od jezera. Báli se, aby příval nerozmočil v krátké chvíli bláto na břehu a aby si některé dobytče přece jen nezlomilo nohu.

S několika kusy, které ve své hladovosti vlezly do vody až po břicho, měli těžkou práci; těmto dobytčatům se totiž přihodilo právě to, co Nesmrtelný prorokoval celému stádu — zabořila se do bahni-tého dna. S jedinou výjimkou se však všechna vyhrabala na pevnou zem. Ale poslední kus — černá aberdeenská jalovice s velkým bílým C na čele — se v záchvatu děsu převálila do vody, a nebýt Ikeova lasa, jehož smyčka se s naprostou jisto tou zaklesla zvířeti za rohy, byli by se museli smířit se ztrátou.

Takto po půlhodinovém zápolení dopravili hloupou kravku na břeh beze vší úhony. Viděli v tom již druhé dnešní štěstí. Z krátká a dobře, Petersův buddy jim držel palec, a aby to dal nějak najevo, otiskl jej na nebi. Mastně sluníčko tam udělal, chacha!

Lilo už jako z cedníku a citelně se ochladilo. Skvrna slunce dočista zmizela, nebe se tisklo na zem, tlačíc pod sebou vzduch a zhušťujíc jej ve studenou mihu. Hnali asi půl hodiny, než zastavili a znovu se skryli pod své nylonové střechy. Napojený dobytek se popásal po lišejnících, ale potrava byla nechutná, chudá a stádo se začalo rozptylovat ve snaze najít trs trávy.

Dva z nich, Stanley a Eddy, museli tedy na déšť, objíždět dobytek a držet jej pohromadě. Seznali při tom, že je to příjemnější než se v mokrých šatech krčit na mokře zemi, kde se do tebe dá třesavka. Když se pak Stanley po chvíli zastavil u přístřešku, viděl, že se Nesmrtelnému klepe brada.

„Nechcete jezdit, pane Luisi? V sedle by vám bylo tepleji.“

Nesmrtelný vrtěl hlavou, nic nechtěl, ale Donovi a Ikeovi bylo také zima a soudili, že Stanley má pravdu, že bude rozumnější vyra-

zil. Ike plival vrátky v zubech a proklínal počasí. Petrsův kumpán smazal palec z nebe, a teď do všeho jen naplít. A pak se říká, že Oklahoma má senzační klíma. Blbost, k zbláznění je to!

Tu Nesmrtelný vstal a rozkaceně tvrdil, že to není blbost, ale pravda, že v Oklahomě je nejlepší počasí na světě, protože si můžeš vybrat: Když se ti nelíbí tohle, stačí chvílku počkat, však ono se brzičko změní; protože u nás se počasí mění pořád, a i když teď náhodou mrzneš, budeš se za hodinu zaručeně potit. Tak jeto!

„Uhm... Uhm...!“ zakašlal Eddy legračně a všichni věděli, co má na mysli: Jestli, dědo, rozumíš počasí jako bahnu, zahřejeme se až leda v pekle!

A pohříchu měl opět pravdu on, nikoli stařík. Děšť padal a padal, a měnilo-li se co, tedy k horšímu, směřem k bodu mrazu. Nepotili se. Ani když se dostali na jílovitou půdu, kde dobytek podklouzával, kde mu každá noha ujížděla jinam, nezahřáli se, neboť museli notně zpomalit. Pohybovali se teď opatrně, jako po teničkém lede, a mysleli s obavami na okamžik, kdy začnou se-stupovat dolů do údolí. Bude tam také jíl? Co v tom případě?

Nikdo z nich nemohl bezpečně říci, jaký terén je očekává. Don byl v těchto končinách všeho všudy podruhé, Ike jakbysmet a Nesmrtelný, který tudy projel už několikráte, vzal si Eddyho ironický kašel k srdci a hučel jen, že člověk nikdy neví. You never know. Člověka by nikdy například nenapadlo, že tudy jednou požene královské stádo. Člověk zkrátka neví nic.

A vskutku nic nevěděli, leda to, že až sestoupí do údolí — podaří-li se jim to! — projedou jím po celé délce, a až budou mít všechny kopce za sebou, ukáže se jim cíl, ten šupák Bradburry. To bylo vše. Stačilo to sice, aby jim naskočila husí kůže, ale nestačilo to ani k přibližnému odhadu situace, natož k jejímu řešení.

8.

Hnali ještě dvě hodiny po jílovitě půdě, žíhaně našťestí kamenitými pruhy. Děšť poněkud zřídla, ale neulevilo se jim — půda už byla nadobro rozblácená a neměli na sobě suchou nit. Jak se Stanley krčil v sedle, crčelo mu vpředu z obruby klobouku jako z okapově roury,

kožená bunda, kterou si u jezírka natáhl přes kosili, změkla mokrem, pak opět ztvrdla chladem a nakonec začala propouštět vlhkost všemi švy. Sedlo nepříjemně drhlo, kalhoty se mu lepily na stehna a měl důvodně obavy, že se odře. Ale mokro, zima a bolest byly pouze maličkosti, jen droboučké nepříjemné tóny, zaznívající občas do nepřetržitého hukotu v jeho hlavě.

Zprvu nevěděl, co to je, co mu to zní v uších... poté měl divný pocit, že hučení se neomezuje na hlavu, ale že je má v celém tele, především v nohách. .., až v něm posléze poznal vyčerpaní. Byl k smrti zchvácen, upachtěn, zbit.

Přišlo to bez výstrahy. V jednom okamžiku sedel na koni sice s bolestí, ale vzpřímen — v příštím to zahučelo a on se schoulil do klubíčka.. Neměl sílu se narovnat. Neměl sílu sedět. Přál si, aby ho někdo přivázal na koně dřív, než spadne. Předvčerejší únava, již pocíťoval zejména odpoledne na hranici Clayova území, neměla s touto dnešní nic společného, leda snad to, že zůstala skrytá kdesi v tele a teď přidala několik svých kapek, aby nádoba přetekla. Jinak to však byly dvě zcela rozdílné únavy, jako prý jsou dva rozdílně hlady — jeden, kdy prostě máš touhu jíst, a druhý, když už nemáš ani tu touhu, protože ti k tomu chybí energie. A on teď ani už necítil touhu slézt z koně, neměl k tomu dost sil.

Jel tedy dále uprostřed hukotu své vyčerpanosti. Chvílemi se mu zdálo, že nablízku duní vodopád, chvílemi opět, že déšť zhoustl a šumí v suchém listí nebo na platně stanu. Ale nebylo vodopádu, nebylo listí. A za okamžik s podivením seznal, že nesedí pod stanem, ale že stále ještě jede, sice jen krokem, ale jede. Směšně, že člověk může jet a zapomenout na to. Jako by to byl sen.

Sen. . . Všechno byl sen. Znenadání to věděl s naprostou určitostí. Projížděl sem i tam, řídil koně — či snad kůň řídil jej — ale všechno ve snu. Pohyb mu už nepůsobil bolest, už ho nenamáhal. Ty drobnůstky zůstaly někde vzadu, ve skutečném živote, a on teď snil. I hučení a šumění byly hlasy snů. Krajina kolem něho ztratila ostře obrysy a rozplizla se; stala se z ní kulisa jeho snu. Cítil, že země se počíná svažovat, ale už se toho nebál. Nebylo to skutečně, nemohlo ho to tudíž ohrozit.

Černé a hnědé hřbety stáda se před ním vlnily, rozdělený ostrou čarou páteře jako hřbety ryb, a byl by se vůbec nedivil, kdyby z nich pojednou vyrostly ploutve. Ve snuje možně všechno. Zvířata začala podklouzávat, hnána svou váhou z jílového svahu, bučela. Don i Ike něco křičeli, ale žádný z těchto zvuku nemohl přehlušit nepřetržitá hučení jeho únavy. Přitom však věděl, že Don s Ikem našli na svahu kamenitý pás, na nějž se musí dobytek zavést, a přistihl se, že na svém úseku — vzadu vlevo — svědomitě plní, co je zapotřebí. Bylo to divně. Asi v něm samovolně pracovala nějaká kolečka — anebo se mu všechno jen zdálo. To nejspíš.

První, co ho napůl probudilo z jeho zhrouceného omámení, byl paprsek slunce. Pronikl odněkud shora, byl docela kulatý a jeho zářivý disk padl na část stáda. Vypadalo to, jako by si Petrusův pobratim na ne posvětil lampičkou se silnou baterií.

Paprsek hned zhasl, nicméně Stanley už viděl zřetelněji kolem sebe.

Po své pravici rozeznal Eddyho. Vpředu, v čele, se kymácel Donov klobouk. Po pravém boku jel Ike, po levém Nesmrtelný. Ti dva měli očividně úkol svírat dobytek ze stran a držet jej na kamenitým koberci uprostřed srázu. Spatřil, že stádo má jiný tvar, užší, prodloužený. Ale nechtělo jej podržet, nebylo zvyklé jít v radě jako vojáci, milovalo jiné seskupení, okrouhlé, roztrhané. Chtělo se do něho vrátit — do svého starého tvaru — chtělo být širší než chodník.

Vedoucí beran, Don, to cítil: otočil se a zajel zpět k Ikeovi, aby mu pomohl držet bok. Volal na Stanleyho, aby učinil totéž a pomohl starému; a Stanley zakýval, že rozumí. Bylo mu divně, že je ještě s to rozumět. Člověk má asi v sobě více koleček, než se domnívá. Celé dvě sady koleček — když jedna vynechá, zapne se samočinně druhá. Tak jako pilot v letadle má některé přístroje ve dvou exemplářích.

Byl dokonce s to pobídnout koně. Jel za Nesmrtelným. Jeho — Stanleyho — ruka praskala bičem, jeho pravá noha se třela o boky dobytčat, tiskla je a kopala. Vpředu vyrazila z rady hloupá jalo-vička, ale Stanleyho řemen ji šlehl přes kýtu a zvíře opět splynulo s proudem.

„Jsem za vámi!“ křičel na Nesmrtelného „Jed'te dopředu. Víc!“

Překvapilo ho, že je s to křičet. Vzápětí se mu na okamžik vrátil pocit, že je to sen a že vlastně nekřičel. Alespoň Nesmrtelný nedal najevo, že slyší. Nepopojel. Stanley znovu křikl a znovu měl dojem, že si to jen myslí. Nebo že křičí pod nějakým skleněným zvonem, z něhož zvuk nepronikne. Nesmrtelný se totiž ani neotočil.

Jeli už v těsném závěsu. Vpředu, na tři kroky před Nesmrtelným, uniklo dobytče z rady a starý měl vyrazit a zahnat je zpět.

Ale neučinil to. Stále ten divný sen. Bylo slyšet křik, alespoň Stanley jej slyšel - - -

- - - a pak konečně i staroch. Pohnul se v sedle. Kůň pod ním poskočil. Ale dobytče už klouzalo po jílu a padlo. Na vteřinku se zaleskly jeho dvě groteskně veliké, vykuleně oči, podobně Ikeovým. Pak se prudce překulilo na zádech a zdalo se, že vstane bez námahy jako kočka. Ale nevstalo. Levá přední se mu přepadla do země a dobytče vyjeklo a zaúpělo; jeho hlas neměl nic společného s bučením, byl to zpola lidský výkřik bolesti.

Stanley se otrásl. Pocit snu zmizel. Nikdy to nebyl sen, vždy jen skutečnost, teď to věděl. Dobytče si zlomilo nohu, to je skutečnost. Nesmrtelný tomu mohl zabránit, ale nezabránil. To je také skutečnost. Ike se sem žene, bez sebe vzteky. Nesmrtelný stojí nad dobytčetem, civí na ně z koně, jako by stále ještě nechtěl, Ike něco huláká. .. samé skutečnosti.

„. . . všechno v pekle! Dvacet dolarů vzal d'as!“ A Nesmrtelný mlčí a mlčí, nemůže se pohnout, civí, jak Ike slézá z koně, jak vytahuje pistolí. .. Nesmrtelný chce něco říci, ale jeho hlas mizí v prasknutí výstřelu, dobytče sebou trhne a je konec, všechno je v pekle, druhý kus je v pekle, a prémie s ním.

Znovu se otrásl. Upřeně pozoroval Ikeovu ruku, jež zastrkávala pistolí. Slyšel, jak Nesmrtelný těžce vyřáží slova, že to bere na sebe, že jim všem těch dvacet dolarů zaplatí. Hned nato se hnuli. Stádo nečekalo, svah je sunul, sypal směrem dolů. Rozjeli se na svá místa právě včas. Pak už nezbyla po snu ani stopa, leda trocha lítosti, že se to vše opravdu stalo — že Nesmrtelný selhal a že bude muset platit. Sen byl daleko lepší.

Podařilo se jim dohnat dolů bez dalších ztrát. Sami nad tím žasli. Na hodinku zastavili v travnaté úžlabině, ježto dobytek bučel hlady.

Nepršelo už, ale půda byla nasáklá jako houba a museli se sesednout na stanově dílce, na něž se vešli nejvýš čtyři, ledaže by se k sobě semkli jako milenci.

Ale Nesmrtelný si nesedl, a Stanley tedy zůstal rozpačitě stát nevěda, zda mu má nabídnout své místo, či zda si má sednout a tlačit se na Eddyho, aby stařík viděl, že s ním počítají.

„Sedněte si, pane Luisi,“ řekl, když to trvalo už dlouho.

Nesmrtelný se na něj mátožně podíval. A Stanley konečně poznal, že starý tone ve stejně strašlivě únavě jako prve on sám, ale že se z ní nemůže probrat. .. a že už na svahu nevěděl, co dělá. Teď tupě stál na křivých nožkách, jež ho nechtěly nést.

„Pane Luisi!...“ Vzal ho za ramena. Maličkým tělem prochvívalo třesení jako elektrický proud. „Pane Luisi!“

Stařík otevřel kalně oči:

„Povídám, že vám to zaplatím.“

„Ano,“ řekl Stanley. „Teď si ale sedněte.“

Tlačil ho k zemi. Zdola se na ně upíraly tri páry znepokojených očí.

„Sedněte si, proboha,“ zahučel Ike dělaje místo. „To je krámu kvůli dvaceti penězům. Budeme bez nich taky živi.“ „Ale já vám je zaplatím!“

„Dobrá, dobrá,“ řekl Don. „Na to je čas, teď si musíte odpočnout.“

„To se ví, dejte se dohromady.. „,“ řekl Eddy a přestal, aniž klesl hlasem; určitě měl na jazyku nějaký málo uctivý dovětek, například, vy starej popleto. Zamaskoval rozpaky tím, že dodal:

„Krucí, že jsme s sebou nevzali vařič! Teď jsme se mohli napít něčeho teplýho.“

Nesmrtelný a Stanley si sedli.

Údolí, do něhož se dostali a které je povede až k cíli, podobalo se včerejšímu jako vejce vejci s tím jediným rozdílem, že zde netekla říčka, nýbrž potůček. Jindy to snad dokonce bývala jen stružka, ale dnes zbytněla deštěm a zvesela přeskakovala kameni. Na protilehlém svahu rostlo několik stromu, spletených místy v houštích, a Eddy, který se tam obětavě vydal, nasbíral hromádku klestí, provlhlého pouze na povrchu. Podařilo se mu rozdělat oheň a uvařit trochu kávy. Na každého připadly dva loky, na starocha čtyři. Museli však předstírat, že i oni měli pravě tolik, aby se z hrdosti větší porce nevzdal. Působil jim velké starosti. Opravdu měl radši zůstat doma, jak si Petrs přál. Petrs má za ušima a vidí do lidí.

Káva je poněkud osvěžila, i stádo utišilo či spíše ošálilo hlad, a když nastoupili cestu, šlo vcelku ochotně. Připadalo jim, že dobytek značně pohubl — a nebylo by divu! —, ale těžkou hlavu si z toho nedělali. Jejich úkol nezněl dopravit k Bradburrymu určitou váhu, nýbrž určitý počet kusu. A čím hubenější stádo, tím bystřejší a rychlejší.

Hnali rychlé, aby před soumrakem našli dobře tábořiště. Údolí se rozšiřovalo stejnou měrou jako modrý pruh nad jejich hlavami, nízké mraky zmizely beze zbytku. Nesmrtelný měl tedy přece jen pravdu, když tvrdil, že stačí počkat. Nicméně se nepotili. Vzduch byl stále stejně vlhký a studený.

Urazili sotva míli, když na svahu po pravě ruce zahlédli kamenitě políčko a pak drnovou chatrč, která naraz obrátila jejich myšlenky zcela jiným směrem.

9.

Možná — ba pravděpodobně — to nebyla první indiánská chatrč, kterou minuli na cestě tímto údolím. Nevěděli. Ve shonu dnešních událostí nedávali dostatečně pozor na okolí. Dojista na tom nešla vinu i únava. Ale nyní se jim rázem vrátil pocit nebezpečí, kterého se vlastně nikdy nezbavili, který jen měnil svou podobu. Jednou to byl výstup, podruhé zmatek žíznícího stáda, potřetí sestup, počtvrté helikoptéra, a vždycky Indiáni. . .

Na nebi pluli bělaví ptáci, byli blízko, ale přesto nedostídně daleko, chvílemi docela zmizeli za kopci — a Stanley si najednou přál být také někde pryč, nebo moci alespoň na hodinku odejít někam, kde není tato věčná nejistota. Pak se ptáci vrátili nad údolí a on se jim divil, co je sem, vrtohlavce, láká. Kdybych měl tu možnost jako oni, našel bych si suchý kout, lehl bych si naznak a nemyslel na nic. Jen snad na to, že nejkrásnější věc na světě je odpočinek, jistota a klid. Poté ptáci zavolali chraplavými hlasy a jemu se zdalo, že se mu posmívají, a v návalu vzteku zvedl bič..., jen aby jej opět malátně spustil k boku. Kdo chce bičovat či jen hrozit bičem, musí mít více síly.

Začalo se šerit. Pás oblohy nahoře dosud zářil něžným odstínem hyacintově modři, ale v hlubině, kde byli oni i stádo, už houstl stín. Nemělo smysl hnát dále; k Bradburrymu zbývalo sotva pět šest hodin cesty, které zítra snadno urazí.

Jedva však zastavili na příhodném palouku a začali odsedlávat koně, zjistili, že toto místo se k táboření nehodí. Na druhém břehu potůčků, v těsné zarostlé rokli, objevili chatrče, kterých si prve nepovšimli. A snad by si jich nebyli povšimli vůbec, nebýt krkavců, kteří vytrvale kroužili nad stromy. Zprvu se domnívali, že tam leží nějaká mršina, a teprve po chvílce rozeznali rozcuchaně drnově střechy. Tak mrtvě tichá byla ta lidská obydlí. .. Jako by se krkavci příliš nezmylí-

li, leda potud, že smrt už tudy přešla dávno a že není komu vyklovat oči.

A když se pak přesto lidé objevili, vedla myšlenka dále svou, že asi vstali z hrobu a že už dávno oči nemají.

Ale ovšemže je měli. Seděly jim hluboko v hlavě, až někde na jejím dně, kde jiní lidé mívají myšlenky plně veselí nebo žalu, nenávislosti nebo lásky. Tito Indiáni tam neměli nic. Ani radost, ani smutek, nic. Ledaže ona nehybnost, s níž upírali oči na cizince a dobytek, byl jejich způsob, jak vyjádřit hrozbu a nepřátelství. Vypadali zcela jinak než Indiáni z druhého údolí, podobali se jim jen plochostí tváří a vysedlými lícními kostmi. A ten či onen umazaným kloboukem, zmačkaným do bláznivého tvaru.

Postavou však byli vyšší, štíhlejší a silnější... nebo ne silnější, ale pružní. Hubení a pružní. Zdalo se, že by byli s to vyskočit z místa vysoko do vzduchu jako ocelová pružina, když ji zmáčkneš a pustíš — že by jim stačilo jen maličko pokrčit nohy a odrazit se, aby se vznesli do povětří, tak jak jsou, klobouk, tělo, mokasíny. A že by ti samozřejmě spadli rovnou na krk, nebo ne zrovna tobě, ale některému dobytčeti.

Při tom všem to rozhodně nebyli necivilizovaní divoši. Někteří měli na sobě staře manšestrově gatě a bundy na zip, který ovšem už dávno nefungoval. Ale byl tam, taková novodobá kraječka z kovu. A na nohou neměli mokasíny, ale buď vůbec nic, nebo všelijaké vysloužilé křápy, od zčernalých tenisek přes cosi podrážkeného kusem pneumatiky až ke starým golfovým střevícům s podrážkou z pěnové gumy. Jedna squaw se dokonce honosila jezdeckými holínkami, pravými texaskými, kovbojskými, s vysokými podpatečky. Lýtka jí z nich trčela jako dvě stébla a bylo jisté, že až se spolu s ostatními odrazí a skočí, zůstanou ty boty stát na zemi jako dvě prázdně nádoby. Mohlo jí být patnáct, ale také pětatřicet — cokoliv mezi —, neboť věk těchto lidí byl stejně nevyzpytatelný jako jejich oči.

Don s Ikem zabručeli dvouhlasou kletbu a pustili se znovu do sedlání tváře se, že prve jen koním povolili řemen a nyní že jej opět utahují. Poté usedli a vykouřili po cigaretě, aby se nezdálo, že výprava před Indiány utíká. Bylo by to jednak pod důstojnost a za druhé by ti „Injuns“ získali na sebevědomí a drzosti. Ve skutečnosti však

výprava opravdu utíkala, třebaže tempo, závislé na rychlosti stáda, bylo hlemýždí. Dobytku se nechtělo z místa, nikomu se nechtělo z místa. Člověk by se radši neviděl.

Hnali tri čtvrti hodiny a najednou toho měli opravdu plně zuby. Nepřítel sem, nepřítel tam, nemohli už dál. Konec! Všechno má své meze.

Rozložili se na širé prostoře, k jejímž okrajům, kopcům, nemohli dohlédnout pro houstnoucí mihu. Neměli palivo a znovu proklínali sami sebe, že opomněli vzít s sebou vařič a trochu petroleje. Kdo to zavínil? Nikdo? „Tak teď bude ten nikdo za trest sušit hubu!“ šklebil se Eddy. Jen on měl ještě náladu na vtipy. Naštěstí padla první hlídka právě na něj a na Dona, který si také zachoval něco energie. Ostatní ulehli a spali. V nepromokavých obalech zůstaly pokrývky díky bohu suché.

Hvizd, který projel nocí jako šíp, vytrhl Stanleyho z bezesného spánku. Skoro ho to zabořilo. Měl pocit, že ho někdo vyrval i s kořenem jako rostlinu. Chvilí vyděšeně ležel, oči zamčené a zatíženě olovenými víčky. Nemohl jimi pohnout, nebyl jejich pánem, neměl k nim klíč. Cosi se dělo, ale hlava odmítala zabývat se tím, hlava, nic nechtěla, jen klid...

Nové ostré hvízdnutí kmitlo odněkud zprava. Pak ticho. A teď dusot kopyt. . . Zoufalým nápirem vůle otevřel oči a proti obloze spatřil siluetu jezdce.

„Co je, Eddy?“

„Nic. Indžans. Spi, blázne, za chvíli je řada na tobě.“

Injuns, Indiáni. .. Pod víčky jen lehce přivřenými měl šero, jako by už přišel úsvit. Injuns. Opět jsou tady, jenže tentokrát nemlčí. Ti, po kterých jsem střílel, mlčeli. Snad byli němí. .. Kdyby byli něco řekli nebo jen vykřikli, nebyl bych po nich střílel. Ne, určitě ne.

Převrátil se na druhý bok a snažil se myslet na něco jiného. Například na to, že Eddymu ještě nezaplatal měsíční nájemné za kalhoty, pásek a boty. Ale pravda, měsíc ještě neuplynul. Ještě ani měsíc tady nejsem! Ale boty jsem už poradně ochodil a ojezdil. Budu si muset koupit vlastní boty. Hanba mít takové staré boty. Co by tomu řekli ti chlapíci, kteří nám je lízají, co by si pomysleli. Mne lízou

boty, tobě lížou boty, celým Státům lížou boty. Jestlipak je lížou taky Indiánům? Asi ano. Ba ne. Asi ne. Najednou by přišli k Indiánovi a zjistili by, že jsou v koncích, protože vůbec nemá boty. Ta ostuda! Co by si pomysleli.

Trhl sebou. Poznal, že napůl spal a že ty bláznivě myšlenky se mu vlastně jen zdály. Je možné, aby se myšlenky zdály? Kdoví. Třeba mi už trochu straší v hlavě jako Ikeovi. Ale kdepak, Ikeovi nestraší v hlavě, leda když tam náhodou má a drop of liquor, kapku korálky. What about a drop of liquor?. .. Ztracení Istiví Indiáni. Nejdříve chtěli kapku whisky a pak kradli konzervy. .. Ne, nic neukradli, žádné konzervy, Ike jim je dal. Přišli, žebrali a Ike jim je dal. Tak to bylo. Říkal, že nedal, ale...

Kdosi jim zacloumal. Eddy:

„Up you go! Vstávej!“

„Co?“

„Už je čas. Máš hlídku.“

„Nesmysl!“ Ale vstal. Hrozná záležitost.

„Pořád hvízdají,“ řekl Eddy. „Idioti.“

„Já nic neslyšel.“

„To máš teda spaní.“

„Nesmysl, vůbec jsem nespal.“

„Jdi, jdi!“

Mlčel už, díval se, jak Eddy odjíždí. Proč, kam?... Ale co je mi do toho. Tetelil se zimou a ještě něčím, co mu nebylo jasně, co jen v sobě tušil jako druhou hroznou záležitost. Vylezl na koně. Sedlo studilo. V nazelenalém svitu měsíce viděl, že se Ike protahuje. Vtom měsíc zašel. Podíval se k nebi. Bylo posypaně hvězdami jako solí, napříč tou strakatinou vlály bílé prápory mraku, za jedním z nich sedel měsíc a zdalo se, že na něco čhá.

Ike se konečně chystal do sedla.

„Utrpení,“ vrčel. „Peklo. Utrpení.“

Stanley neřekl nic. Věřil mu doslova. Peklo. Utrpení. Díky bohu, že už alespoň nehvízdají. Ale proč vlastně hvízdali? Vtom přijel Don. Seskočil z koně.

„Jsou tady, pacholci,“ syčel. „Chtějí splašit dobytek a utrhnout kus.“

„Neměl by s námi objíždět taky starej?“ nadhodil Ike. „S tímhle zeleným jankem...“

„Dej pokoj, a spí. Leda už k ránu. Je hotov, ještě se nám tu...“

„Peklo,“ zahučel Ike. „Tak na to jdeme, Stanley.“

Rozjeli se od sebe po obvodu stáda. Tvořilo nepravidelnou elipsu, podobnou onomu mraku, za nímž se skrýval měsíc jako zákeřník. Leželo, ale nespalo. Prochvíval jim neklid. Tu a tam se některé z dobytčat zvedlo a popošlo, než opět zmizelo mezi ostatními. Stanley pomyslel, že by bylo dobře zpívat, jak kdysi radil Nesmrtelný. Vtom potkal Eddyho.

„Co ještě neležíš?“

„Jo, a než vy se vyhrabete, sežerou nám Indiáni pět krav! Tady je to horký.“ „Ale už nehvízdají.“

„Asi je bolí klapačky. To víš, kvůli tobě budou dělat koncert. Dobrou noc.“

Odjel. Teď si lehne. Byl na tom dobře, mel ještě humor, měl ještě silu. Možná že jednou opravdu něco vymyslí.. . Já už asi nikdy nic. Leda postel, tu bych vymyslel. Nejbáječnější postel na světě, tak báječnou, že si do ní večer lehneš a je ti teplo a nic tě netlačí a nikdo se k tobě nedostane, aby tě probudil. .. choulil se v sedle. Cítil, jak mu na zádech naskakuje husí kůže. Taková mu byla zima. Něco ho ozářilo. Trhl sebou, jako by ho někdo šlehl bičem. Ale byl to jen měsíc, který vyšel zpoza mraku. Stádo se najednou zalesklo jako zasněžené a on vzpomněl, jak je kdysi dávno leštil kartáčem a jak mu z toho bylo nanic. Zavrtěl hlavou. Nedovedl to pochopit: Proč mi, kruci, z toho bylo nanic?!

Na protilehlé straně potkal Ikea. Minuli se beze slova a zmizeli si z očí. Měsíc se opět skryl a zbyla po něm jen polozář a polostín, vše do tmavomodrá.

Tmavomodrou tmou projelo hvízdnutí a dobytek zvedl hlavy, jako by je viděl, to hvízdnutí, ten ostrý šíp.

Stanley prudce zarazil Violina. V kolenou cítil, že se kuň chvěje.

Měsíc vykoukl. Druhé hvízdnutí zvedlo třetinu stáda na nohy. Vypadalo to, jako by se zavlnilo zasněžené pole.

Hleděl s tetelivým napětím kolem sebe, odkud létají ty hvízdavé šípy. Viděl trs křovin a vzadu kopce s vrcholy vroubenými měsíčním světlem, jinak nic.

Ještě okamžik čekal, pušku připravenou, prst na spoušti. Zčistajasna věděl, že spánek není to, po čem touží nejvíce. A že se netřese jen zimou, nýbrž i úzkostí a odhodláním. A že až zazní příští hvizd, učiní hroznou věc, moc hroznou, kterou však musí učinit. To bylo ono odhodlaní. Co se stane potom, nevěděl: z toho pramenila úzkost. Ale pak bude klid. Po něm toužil, po klidu, ne po spánku, či posteli.

Vyjel. Začal zpívat. První tóny písně zněly chraplavě a zajíkávě. Ale byly to tóny, byl to zvuk, sice udýchaný, přerývaný, ale jiný než ty poplašené hvizdy. Byla to táhlá konejšivá píseň. Stádo začalo uléhat. Napůl si přál, aby píseň ukolébala i Indiány a aby nemusel udělat tu hroznou věc. A Indiáni vskutku mlčeli.

Poznal, že zpívá o snícím kovbojovi, onu píseň, kterou onehda chystal pro Rositu. Ach, kde je Rosita! Jel a myslel na ni. Bylo to

příjemnější. Ach bože, kde je Rosita! Až se vrátím, povím jí, že jsem v nejtěžších chvílích myslel na ni. Budu s ní sedět na lavičce, hladit kotě Minnie a všechno jí povím. I to, jak jsem střelil do tě růžové mlhy a jak jsem potom brečel. A ona se bude usmívat, položí mi ruku na ruku a řekne: Ach, Stane, Stanley, můj hochu. .. — Protože ona všechno pochopí, je dobrá a miluje mě. Kvůli mně tolik plakala...

Ano, plakala. Nenadále si to uvědomil, když si představil její tvář. Prostě se mu v hlavě pootevřela dvířka, za nimiž jsou zavřeny ty přenikavější myšlenky, a už rozuměl všemu, jejím zamlženým očím, jejímu vzdálenému, divnému pohledu, i tomu, proč se stále odvracela. Byla uplakaná, chudinka. A kvůli čemu, ne-li kvůli mně.

Naplnilo ho to velkou lítostí. Má Rosita, mě děvče. Až se vrátím, nesmíš už nikdy plakat. Jestli se ovšem vůbec vrátím. Jestli tohle peklo vůbec někdy skončí... Stále a stále zpíval. Ani u tábořiště nepřestal, jen trochu ztlumil hlas, aby neprobudil starého. Je na tom zle, děda, moc zle, má asi horečku. Možná že to bude on, koho zakopeme na pustě prérií...

Tu změnil píseň a zpíval o tom chlapíkovi, který nechtěl mít hrob na pustě prérií — ne, na zapomenuté prérií! — a přece mu neunikl, smolař.

Potkal Ikea.

„Haló!“ řekl.

„Co pořád hulákáš, člověče,“ řekl Ike. „Ale dobrý, jen dál. Možná že budu zpívat taky.“

Projeli kolem sebe a Ike se doopravdy rozeřval „Hohóó! Hohóó!“ Snad opravdu myslel, že zpívá. Neměl s tím zkušenosti, ubožák, neznal žádnou píseň, měl jen japonskou škatulku, v níž byly všechny písně světa nacpány do tranzistoru, a stačilo mu zmáčknout páčku, aby se začaly sypat ven jako korálky, jako žvýkáci guma z automatu na nádraží. Pekelný vynález. Bere lidem i písničky. Za chvíli jim snad vezme i lásku, tranzistoriky ji budou vyznávat za nás, a my pak jen... Fúj!

Otrásl se. Fúj! Ale stále zpíval a stále slyšel Ikeovo hulákaní. Ubožák Ike. Jak hezky mluvil o tom Jacku Underwoodovi, dej mu pánbůh nebe. Kdepak ho asi, Jacka, zakopali?

Hvizd!

Hvizd!

Bodlo ho to ve spáncích. Zmlkl. S trhnutím se rozhlédl. Spatřil celé stádo a jen jedinou indiánskou hlavu, vykukující za křovím. Měsíc náhle zhasl, vše se zešeřilo. Škoda, teď nemohl provést tu hroznou věc. Musel napravit, co pokazil včera, když střílel poprvé, a chtěl-li to napravit, musel mít lepší mušku. K tomu potřeboval světlo.

Zvedl pušku. Srdce se mu poslušně zastavilo, jako by si samo přálo, aby zasáhl přesně a aby už byl konec a klid. Zamířil právě do prostřed hlavy. V okamžiku, kdy tiskl spoušť, zabušilo mu srdce a muška se maličko svezla. Vtom už se z hlavně zablesklo. Hlava poskočila jako míč. Přece jen se tedy nechybil.

10.

Najednou zde byl Ike.

„Zbláznil ses! Co se stalo?“

„Byli tam Indiáni.“

„Blbče! Proč teda střílíš na dobytek?“

„Byli tam Indiáni,“ Lhal Stanley monotónně.

Pozoroval rohatou hlavu zmítající se nízko nad zemí, jako když míč končí svou sérií skoku. Slyšel chrčivě bučení a uvědomil si, že prve nezaslechl nic, ani svůj vlastní výstřel.

„Vrtáku! Blbče!“ zahučel Ike. „Postřelit krávu.“

„Už se stalo,“ řekl Stanley. Až nyní viděl, že zasáhl právě tu javovici, která se odpoledne málem utopila. Tím lepě, byla tedy odsouzená. C na jejím čele asi nebylo C, ale G a znamenalo gift, dar.

Ike popojel blíž, až mu stál po boku. „Tak Indiáni!.. ..“ Hleděl mu do očí. „Ano,“ řekl Stanley. „Ty... Ty. . .!“

„Mlčte,“ řekl Stanley. „Vy jste jim dal konzervy.“ „Co to blábolíš!“

Vtom přijel Don, klobouk našišato, za ním prostovlasý Eddy: „Co se, kruci, děje. Kdo to střílel?“

Ike slezl bez řeči ze sedla a klátil se k poraněné krávi. V chůzi sáhl k pasu. Maličko se sklonil, natáhl ruku. Prásk! Vypadalo to, jako by někomu stiskl pravici, až to blesklo a třesklo. Když se vrátil, visely mu prázdné ruce podél těla.

„Lezli tam Indiáni,“ řekl unaveně. „A tenhle janek si zahrál na Buffalo Billa.“ Lhal se samozřejmou jistotou člověka, který celý život nedělá nic jiného.

„He?“ hekl Eddy. „He?“ Pak se bláznivě rozesmál.

„Ježíši, ten pitomec!“ Pustil uzdu, třepal hlavou a plácal se do steh. „Ježíši, Petrs bude vyvádět!“

Konečně přiklusal i Nesmrtelný, malá scvrkla křížalka se zplihlými kníry. Opakovali mu, že rudě kůže se vplížily mezi dobytek a tenhle idiot že si bouchl. A krava je v pánu, haha! Zdalo se, že tomu kdekdo věří, nebo chce věřit, nebo musí věřit, protože si nedovede představit nic jiného.

Dědovi se rozklepala brada a kníry se otevíraly a zavíraly, jako když ptáček mává křídly, aby vzlétl.

„To... to není možný! Těch peněz... Co tomu řekne pan Clay! Co pan Clay.. !“

„Budeme se na něj muset složit,“ zabručel Ike. „Jinak nebude mít zejtra na oběd.“

Nesmrtelný na něj zůstal civět s otevřenými ústy. Don se z ničeho nic zasmál. Ike odmotal laso, navlekl smyčku na zadní nohy padlého kusu, nasedl na koně a pokusil se táhnout těžké tělo. Šlo to zvolna, a Don mu tedy pomohl. Odvlekli krávu daleko za okruh stáda, spolu s Eddym vyrýpli noži drn a zakryli jím krvavě loužičky, aby jejich pach neděsil pozůstalé. Nato si vzpomněli, že by ráno přišlo k chuti čerstvě maso, a všichni tři šli vyříznout kousek z kýty.

Stanley čekal u koni. Stádo vyplašeně výstřelem a krvi už opět ulehlo s poklidným funěním. Indiáni zmizeli. Vůkol se nic nepohnulo, i koně stáli tise se svěšenou hlavou. Svět jako by zmrzl nebo jako by se píchl o čarovný trn jako Šípková Růženka. Tri řezníci se vrátili.

„Kde je Nesmrtelnej?“ ptal se Don.

„Objíždí,“ řekl Stanley.

Don si přetřel ústa hřbetem ruky, aby zakryl úsměv, který však přesto bylo zřetelně vidět. Stanley zvedl oči a spatřil vybledlý měsíc, sedící na okraji nebe jako peníz, který se nevejde do otvoru pokladničky. Noc končila.

Ike s Eddym nasedli a odklusali k lezení.

„A co mám dělat já?“ zeptal se Stanley Dona.

„Co chceš.“

„Vy na mě máte vztek, Done?“

Don se v sedle otočil a vyhrnul spodní ret:

„Kdybys věděl, jak je mi to všechno fuk!“ Poodejel, ale ještě se zastavil a obrátil. „Prémie už byla stejně v pekle, tak co. Nakonec si to zavařil sám Petrs.“

„Myslíte, že mě neměl s vámi pouštět?“

Don zakolébal hlavou ze strany na stranu a mohls hádat, zda je to zavrtění, nebo přitakaní.

„O to nejde. To se ví, že se ti sveze po kůži... Ale neměl vysadit premií jen na dva ztracený kusy. Je to krkavec.“

Znělo to nejasně, ale Stanley chápal, co má Don na mysli.

„Done,“ vydechl. „Já bych to byl udělal, i kdyby prémie pořád ještě byla!“

Don si olízl rty:

„Ze strachu?“

„Ani ne...“, Stanley se zajíkl. „Ale... Done, víte, co znamená slovo Oklahoma?“

„Ne.“

„V řeči Čoktó je to Rudý Lid!“

Don se na něj zahleděl s náhlým zajmem:

„A hele, soucit!“ Opět zakolébal hlavou. „Něco ti, člověče, povím...“ Přimhouřil jedno oko a chvílku se tise šklebil. „Ty blázne, se soucitem to nikam nepřivedeš, soucit hod' psům, s tebou ho taky nikdo nebude mít. Tenhle svět odjakživa smrdí, a věčně bude smrdět, tak si nech svou voňavku pro sebe a starej se jen o sebe, jinak na to doplatíš. To ti říká jeden zkušeněj, co to s tebou myslí dobře.“

Zamlaskal a vyjel. Stanley zůstal zpátky. Cítil, že by už stejně neusnul, že by myslel na všechno možně, na tu svou voňavku, na ten svůj soucit..., na ten svůj hrozný čin, a na to, co se asi na ranči stane..., zkrátka na všechno možně, a že by ztratil klid, který si vydobyl. Který jsem si hrozne těžce vydobyl. A tak budu radši objíždět s Nesmrtelným, s tím starým poctivým bláznem. Takoví se snad už nerodí, jako se už nikdy nenarodí druhý Ronald Clay.

Bylo mu ho nějak líto, ne pana Claye, ale Nesmrtelného, že zbyl tak sám ve své tklivě oddanosti, že se mu všechno rozklížilo pod rukama, ale že přesto dále střeží stádo pana Claye, protože kovbojové vždycky střežili stáda, ať už to bylo zapotřebí nebo ne. A tak tedy budu střežit s ním a snad mu udělám radost.

„Nezlobte se na mě, pane Luisi,“ řekl, když se potkali.

Nesmrtelný pokýval svěšenou hlavou, ale hned si uvědomil, že činí chybný pohyb, a zavrtěl bradičkou opřenou o prsa.

„A nebuďte tak smutný,“ mluvil Stanley. „Já vím, že si to vypiju, já s tím počítám, a přece nejsem tak smutný jako vy.“

Ale Nesmrtelného smutek neopustil, a Stanley tedy řekl:

„Na vašem místě bych byl hrozně šťastný. Kdyby mě Rosita měla tak ráda jako vás, byl bych hrozne šťastný.“

Nesmrtelný zvedl hlavu, naklonil ji na stranu a díval se na Stanleyho jako ptáček.

„Tyji máš rád, vid'?“

„Moc.“

„To je dobře,“ usmál se starý. „Člověk musí mít někoho rád, jinak je všechno pustý.“

Rozjeli se, ale najednou byl staroch opět po Stanleyho boku a vykládal:

„Ale to neznamená, že tě ten druhý taky musí mít rád! To bys tomu moc špatně rozuměl. On tě nemusí mít rád, jemu do tví lásky vlastně nic není. Já mám rád ptáčky, ale ptáčkům je to jedno, rozumíš. A tak je to v pořádku.“

„Ano,“ řekl Stanley. „Ale Rosita vás ráda má, a to je přece jen lepší.“

„Ba ne,“ řekl Nesmrtelný. „Na tom skoro vůbec nezáleží.“ Ale usmíval se a zářil a bylo vidět, že ho Stanleyho slova potěšila. Najednou byl svěží, nebo tak alespoň vypadal.

A bylo čistě ráno a kopce opět stavěly na odiv svůj sebejistý klid, trčíce blizoučko v prostoru, z něhož jako by zmizel všechn vzduch. Tak křišťálově průsvitně bylo vše vůkol, až tě to lákalo zvednout ruku a utrhnout list z koruny stromu na druhém břehu říčky.

Seděli u ohně a opékali si kusy krvavého masa, napíchnuté na hůlkách. Bylo šťavnatě, ale málo slané. Ošklíbalí se, jen Donovi to nevadilo. S chutí žvýkal a zasvěceně vykládal, že za starých času se zálesáci taky na prériích obešli bez soli celý život, že jedli jen takovéhle pečené maso — jenže, to se ví, bizoní — a měli z toho báječně zdravě zuby.

„No jo,“ řekl Eddy. „To ale byli chlapíci, to byli lovci, to byli zabíječi bizonu! My tady máme jen jednoho zabíječe, a ten kosí královské kravy.“

Zašilhal posměšně po Stanleyem, ale než se kdo zmohl na odpověď nebo na nový posměšek, řekl Ike s ledovým klidem:

„Co to žvaníš. Krávu náhodou zabila helikoptéra. Všechny tři kusy zabil ten chlap v ní.“

Nechápavě se na něj podívali, měli dojem, že se bez úspěchu pokusil o vtip. Ale Ike se rozkatil, vyvalil své muší oči, blýskl jimi koldokola:

„No, co je! Povídám pravdu, a hotovo! Kdyby byl ten mizera nepřítel, co se stalo? Ten první kus by se byl nezabil.“ Zvedl jeden prst. „Byli bysme přenocovali u jezírka a dopoledne bysme už dohnali sem do údolí. Ještě před deštěm! Takže na svahu by nebylo kluzko a ten druhý kus by byl pořád ještě na světě.“ Zvedl druhý prst. „A včera večer bysme už byli u Braddburryho, takže by nebylo nutný tady přenocovat, Indiáni by netrojčili a Stan by vůbec nestřílel a netrefil se do kravy.“ Zvedl třetí prst. „Tak to máme všechny tři ztraceně kusy, a má je jasně na kontě neprůstřelné lotr. Nikdo jinej! A tak to taky budeme Petrsovi hlásit!“ Upřel výhružně oči na Dona. „Že jsme je ztratili kvůli vrtulníku!“

„No...“ zahuhňal Eddy s plnými ústy, které však rychlé osvobodil polknutím. „No bodejt', to je nápad! Ten pacholek nám zabil všechny tři —“

„Žádnej nápad!“ přerušil ho Ike. „To je pravda pravdoucí!“

Opět se výhružně podíval na Dona.

„Pro mě za mě,“ zasmál se Don a pokrčil rameny.

„Ale... jak to?“ ozval se Nesmrtelný zmateně.

„Ježíši!“ vykřikl Eddy s nadšením. „Nakonec v tom vrtulníku sedel možná Petrův zeť, tak ať si to Petrs vyřídí s ním! Ne?“

„Petrův zeť v tom neseděl, na to je moc velkéj pán,“ zasmál se Ike. „Generálové si za volant nesedají, troubo, generálové se jen nechávají vozit. A takhle rokují a roztahují plány... Ačkoliv možná, že tu svini Petrův zeť poslal, takže to má vlastně na svědomí. Co říkáte?“ obrátil se k staříkovi.

Nesmrtelný zamžikal:

„Teda... já vojáky nikdy neměl rád... Ale tamto vám zaplatím! Co jsem řekl, to pořád ještě platí.“

„To je vaše věc,“ pravil Ike. „To s tím nemá co dělat. Teda ujednáno? Všem je všechno jasné?!“

Nesmrtelný váhavě přitakal. Očividně mu ze srdce spadla převeliká tíha. Asi se Petrse bál, nebo snad nebál, ale nechtěl s ním mít nový nepřijemný konflikt.

Ještě před polednem se vymotali z pahorku a pookřáli pohledem na zeleně more, rozkládající se až k obzoru. Byla to prerie stejně zvlněná, tichá a zapomenutá jako ta jejich. Dobytek se dal hladově do pastvy a přáli mu to, hnali jen zvolna, krok za krokem, jak stádo samo chtělo. Teď už měli času nazbyt.

Honáci z ranče „BB“ — Bob Bradburry — je očekávali u plotu z ostnatého drátu, navlas podobného onomu, který před třemi dny uzavřel za stádem Jim Crow otec a syn. A nyní jej Bradburryho lidé opět otevřeli a byl bys klidně odpřisáhl, že se stádo jen vrací domů z delší zdravotní procházky.

Na první pohled nedělali Bradburryho muži příliš dobrý dojem. Byli to starší, zamazaní a nedbalé oblečení chlapi, kteří mohli od hodiny hrát ty zlé v kterémkoliv westernu. Jeden z nich, vychrtly čtyřicátník s věčně pootevřenými ústy, měl přes. levě oko černou pásku, a druhý, asi stejně starý, nosil černé brýle, které mu spolu s divoce pomačkaným kloboukem propůjčovaly vzezření divadelního loupežníka. Třetí muž, o něco málo mladší, měl jen začernalé zuby, které hyzdily jeho již tak dost nehezký úsměv.

Sám Bob Bradburry, majitel a správce ranče v jedné osobě, přivítal hosty i své nově stádo až u hlavní brány. Byl to obrovitý člověk v manšestrových kalhotách, opravdu mohutný, silný člověk, který by si dojista vzdor své padesátce vydělal na dobře živobytí jako zápasník nebo vzpěrač. Měl veliké špinavé ruce, veliký trudovitý obličej a veliké odstávající uši s přirostlými lalůčky. Když se smál, otvíral ústa tak dokořán, že ses domníval, že současně zívá, aby zabil dvě mouchy jednou ranou. Mluvil však vysokým, přeskakujícím hláskem, jenž naprosto neodpovídal jeho postavě; když poprvé spustil, podíval se mu Stanley mimovolně přes rameno, zda se tam neskrývá nějaký mutující chlapec. Ale spatřil jen Bradburryho stín, široký a hranatý jako jarmara.

Bradburry přelétl stádo spokojenýma očima, nařídil svým lidem, aby je zahnali do corralu, že si je později podrobně prohlédne i spočítá, a vedl čtyři hosty dále.

Na rozdíl od Clayovy skupiny baráků, bylo Bradburryho sídlo jediná dřevěná budova, v níž bydlel jak majitel, tak všecken personál. Usadili se za stolem v ušmudlaně místnosti, kterou měl Stanley zprvu

za skladiště harampádí, než z Bradburryho slov seznal, že jde o kancelář. V koutě se povalovaly koňské postroje, halabala pomíchaně s gumovými holínkami a dokonce s pastí na krysy, naštěstí prázdnou. Na stole stál slaměný klobouk, držící zázračně rovnováhu v šikmě poloze, opřen jen o obrubu; teprv když z jeho útrobs zaznělo zvonění, poznali, že jej podpíral telefon.

Pán tohoto pelechu zvedl sluchátko, zapípal: „Slyším... Jo, dobře...“ položil instrument, opět jej přikryl kloboukem, jako by jej chtěl chránit před nastuzením, a týmž pohybem vylovil zpod stolu láhev. Ikeovy povylezly oči. Bradburry to zpozoroval a slibně se olízl:

„Tak co, chlapi? Jak je vám po těle?“ Aniž čekal na odpověď, nalil jim i sobě, napil se a zamlaskal; i v zamlaskání jsi slyšel toho mutujícího pacholka.

„Kolik jste ztratili? — Tři kousky? — No, co se dá dělat. Abyste neřekli, dostanete ode mě po pěti dolarech. Budete tady samozřejmě spát?“

Ike přikývl, že ano, že samozřejmě hodlají vyrazit až zítra; za den se domů snadno dostanou.

„Správně,“ souhlasil Bradburry. „Ale jestli chcete, zůstaňte dva dny. Nenechte se od Petrse tak honit. Je to lump. Lumpíček!“ opravil se a smál se s ústy tak dokořán, jako by chtěl zabít hned tři mouchy jednou ranou — chechtat se, zívát a ještě jim ukázat svůj strašlivý chrup. „Měl jsem s ním při tomhle kšeftíčku dost namáhavý vyjednávání.“

„Poslyšte,“ řekl se lstivým zamrknáním, když si přitukával počtvrté. „Poslyšte, Clay v poslední době nějak zhubl, ne?“

„Ani se mi nezdá,“ vrtěl Don Balding hlavou. „Proti tomu pupkáči Tilghamovi vypadá, to se ví, jako bič, ale proti Tilghamovi byste vypadal jako bič i vy. Znáte ho přece, Tilghama?“

„Co je to zač? Dobytkář?“

„Ne. Jen prachař. Něco jako finančník. Z Tulsy.“

„Tak ho neznám,“ zašermoval Bradburry rukama. „S finančníkama já nechci nic mít, ať jsou z Tulsy nebo z pekla. Je to všechno zatraceně nenažraná pakáž.“

„Tenhle náhodou nažranej je,“ zašklebil se Ike. „Vlastně vypase nej. Proto vám říkáme, že Clay je proti němu jako suchá švestka. Ačkoliv že by zhubnul...“

„Tak jsem to nemyslel,“ řehtal se Bradburry. „Ale že mu zhubla kapsa.“

S tím souhlasili, nicméně jen v duchu. Nahlas řekl Don, že pan Clay má všelijaké vrtochy, ve kterých se člověk těžko vyzná. Může například strkat peníze do filmu, aby v něm hrála dceruška, ne? Anebo třeba chce kandidovat na guvernéra, a to už, panečku, stojí nějaký ten dolar.

Bradburry pokýval svým velikým nosem, to že je taky pravda, nalil všem ještě jednou a šel jim ukázat, kde budou spát. Oproti Petrusovi nebyl líný na krok a nehrál si na tak velikého pána. Přesto si Stanley myslel, že je mu Petrsova čistá místnost deset-krát příjemnější než tenhle nepořádný herberk.

V ubikaci mužstva to nevypadalo lepě, spíš naopak. Byla to holá maštal se čtyřmi kotci, vystlaná smetím a cigaretovými oharky. Od žárovky na strope visela pavučina jako babí léto a mírně se pohupovala v průvanu, zaviněném na jedné straně rozbitou okenní tabulkou a na druhé prasklou výplní ve dveřích. Ale byli za průvan vděční, neboť jinak by uvnitř stěží vydrželi, tak těžký zde byl vzduch. Zdalo se, že Bradburry buď nemá peníze na údržbu, nebo že je nechce vydat, či že je na nepořádek zvyklý do té míry, že už jej ani nevnímá. To poslední znělo nejpravděpodobněji; a navíc zde dojista chyběla ženská ruka.

Lehli si oblečení do kotců, ježto počítali s tím, že je Bradburryho lidé tak jako tak brzy vystrnadí, a zakrátko čtyři z nich hlučně spali. Pátý, Stanley, nemohl v této atmosféře zamhouřit oko a krátil si dlouhou chvíli úvahami, co by byl učinil, kdyby ho byl Joaquín Miller zavedl sem místo ke Clayovi. Své hrozně zklamání a nechuť si představit dovedl, ne však to nejdůležitější: Jak by se byl zachoval? Zůstal by?

Neměl tušení. Brzy mu však myšlenky zabloudily k dnešní snídani a smál se v duchu, jak všichni souhlasili s tím malým podvůdkem, který vlastně ani podvůdek nebyl; helikoptéra vskutku nešla na ztrátách největší vinu. Ale proč všichni tak ochotně přikývli? Ikeovy pohnutky byly jasně — Ike má srdce, třebaže na to rozhodně nevypadá. Nesmrtelný má samozřejmě zájem utajit svou chybu, která nás stála druhé dobytče. A Eddy má zase zájmy obchodní: kdyby mě Petrs vyhodil kvůli tě zastřelené krávi, přišel by Eddy o půjčované za pásek, boty a kalhoty, které by mu jinak každý měsíc vyneslo nějaký ten dolar... Ale co Don?! — Donovi by naopak prospělo, kdyby šel s pravdou ven — pomstil by se Nesmrtelnému za jeho podezřívání a upevnil by na ranči svou pozici. Celá tato výprava podává přece názorný příklad, kdo se za předáka hodí, a kdo ne! A přece se Don tě výhody vzdal. Proč? Jedině z velkomyslnosti. Vysmívá se soucitu, ale v jádru...

Zvedl hlavu, jak se rozlétly dveře. Vrazili tři muži, které už znal, a dali hlučně najevo své pobouření.

„Hele, ono si to vleze do našich postelí, jako by se to rozumělo samo sebou!“

„No no,“ řekl nevrle Don. „Však vám je nezamažeme, to by laky bylo dost těžký... Kde teda budeme spát?“ Muž s černými brýlemi spráskl ruce. „Kde?! Slyšíte ho! On se ještě ptá!“

„Jsou to samý zatracený fajnovky,“ řekl jednooký. „Ty já nemám v lásce.“

Třetí muž, ten se zčernalými zuby, projevil více přátelství a šel s Eddym a Stanleyem pro slamu.

Ukázalo se, že jsou obsazeně jen tři kotce, čtvrtý že je prázdný. Náhodou právě v něm ležel Nesmrtelný, takže se ani nemusel stěhovat. Nezaviděli mu, obzvlášť když se z úst černé obrýleného bandity dověděli, že na té posteli vypustil před týdnem duši nějaký Tom Shields; píchl se o drát a uhnal si otravu krve, chlap sakramentská. „Ale za pár dní přijede nověj, boss ho už přijal, ale je to nějaká pěkná veš, ne boss, ten nověj. Šel o dva dolary laciněj, jen aby to místo urval, a boss teď zaručeně bude chtít utrhnout taky něco na nás. My mu to ale osladíme, ne bossovi, tomu novýmu. My mu ukážeme, co je to život na pekelným ranči!“

„Nenech se vysmát, tohle není žádněj pekelněj ranč, tohle je moc učesanej ranč!“ řekl jednooký. Sedel na lavici s idiotský pootevřenými ústy, do nichž občas strčil starou dřevěnou dýmku a vyfoukl páchnoucí mrak. Zabránil však Donovi otevřít okno: „Jdi do pekla, ty fajnovko, vy jste vůbec všichni fajnovky, soft-hands, soft-feet, soft-behinds! Měkký ručičky, měkký nožičky, měkký zadky, a kdovíco ještě!“

Tak,“ opakoval se zálibou. „Všechno měkký, všechno! Vy vůbec nevíte, co je to pořádná práce, pořádněj ranč. Tamhle na jihu nejsou takovýhle učesaný ranče s plotem! Tohle není ranč, tohle je park pro starý báby. Tamhle u nás na jihu v Ouachitskejch horách by se každej nad takovým plotem popad za břicho! Tam se pase všechno dohromady, třeba z pěti ranču, a teprv na podzim se to pročesá. To je práce, pročesávat kopce a křoví, tahle značka sem, tahle tam! Pak se to teprv zažene za ostnatej drát. A pak u toho celou zimu sedí jeden kovboj a pořádně hlídá! Vy vůbec nevíte, co je to pořádný hlídání, vy jen tak chrnět a žrát, vy fajnovky! Tam u nás má kovboj svou chajdu, tam si pěkně dřepne a topí si v kamínkách! Já měl prima kamínka. Prima železný! Všechno v nich shořelo, i kravince, všechno jsem v

nich spálil! Tam jsem si takhle natáh nohy a čuměl. Na ty kamínka. Takový kamínka už v životě nebudu mít! Tak broukaly...“

„Krucinál přestaň!“ zařval bandita s černými brýlemi. „S tím-hle nás už otravuje pět let. Nemohli byste ho někdo vzít ven a šikovně ho skolit? Dal bych vám pět dolarů a sám bych ho tajně zakopal. Ba ne, tajně ne, postavil bych mu na hrobeček kamínka! Prima železný! Nebo bych ho spálil v kamínkách! To by si broukaly! Hořel by tam ještě líp než kravinec, stejně nic jinýho není.“

Ležel v kotci, lokty za hlavou, černé brýle jako přirostlé k obličejí. Muž se začernalými zuby se smál:

„Ale že je tady zábava, co? Na takovej odlehlej ranč.“

„Tohle není žádnéj odlehlej ranč!“ spustil jednooký znovu. „Tohle je náhodou...“

Vtom zhasil někdo světlo, ale řeč neustala, až k půlnoci, kdy šel jednooký, ten kamínkový, obhlédnout stádo.

Ike se už dříve vytratil někam ven, tísněn touto nízkou dřevěnou střechou. Stanley ležel na slámě vedle Eddyho a v hlavě se mu točila jediná myšlenka, dlouhá jako had, stále dokola se točila a mlela stále totéž — je to tu strašně, ani po smrti bych tu nechtěl žít! — a byla tak táhlá, unavená, že její konec splýval se začátkem. Jako když se had kouše do ocasu. A spánek nepřicházel a jedinou útěchou bylo vědomí, že ani Eddy nemůže usnout a stále sebou vrtí, ačkoliv je zvyklý na všelijaké věci, takový protřelý kovboj. Nakonec se Eddy překulil ke Stanleyemu a hučel mu do ucha: „Vidíš, jak tady lidi zblbnou! Marjápano, já nechci takhle zblbnout! Snad ale něco vymyslím, určitě něco senzačního vymyslím, vid’.“

„To se ví,“ hučel Stanley. „Ale teď radši dumej o Mary. Nebo mi o ní vyprávěj.“

A Eddy pookřál a spustil šeptem, jak Mary báječně chodí — tak prohnutá, tak hlavu vzhůru, člověče! — a ta figura, a ty oči, úplná fialová symfonie. Ale byl už tak ospalý, že se za chvíli spleti a tvrdil, že Mary má oči do zelena jako lev, totiž samozřejmě jako lvice. Nakonec z toho usnul, což bylo rozhodně nejlejší, co mohl udělat.

Ale Stanley stále bděl, naslouchaje chrápaní, odflukování, chrčení spících mužů. Zdalo se mu, že v té hlučně směsici rozeznává uspěchaný dech Nesmrtelného. Napadlo ho, že od chvíle, kdy ráno vyjeli,

nepromluvil starý slovo — ani když s Bradburrym běžela řeč o panu Glayovi! —, že jen krčil hlavu do ramen a že z něho vlastně viděl celý den jen klobouk. Co je to s ním? Aby se tak doopravdy rozstolal, a právě tady... Ačkoliv tady je to přece jen lepší než venku v kopcích, v tom indiánském pekle. Ale o moc ne... Jak ten člověk tady mohl zemřít na otravu krve?... Ale asi tady nemají Jupitera. Nebo mají, ale báli se mu něco namíchat. Ramóna nemají, to je to.

12.

Jakžtakž se prospali, nicméně Nesmrtelný kulhal ráno více než doma před pěti či kolika dny. Po snídani zašel k Bradburrymu, vyžádal si odlivku whisky, zalezl do svého kotce a mazal si kořalkou poraněnou nohu. Ježto se včera krčil pod kloboukem a potě nevylezl z postele, povšimli si ho zdejší lidé až teď.

„He!“ zarámusil muž s kamínky. „Není to ten Nesmrt —“ Vyvalil nechápavě své jedině oko na Dona, který ho rýpl loktem. „Co?!“

„Pan Luis Lefier je starší, tak musíš při představování vyplivnout nejdřív svoje jméno, hulváte,“ řekl Don společenským tónem. Okamžik se bavil pohledem na chlapa, který nevěděl, čím je, a který nakonec sáhl k pasu:

„Jakej hulvát! Kdo je hulvát!“

„Ale jeden, co šel kolem a podobal se ti,“ zasmál se Don. Poklepal mu přátelsky na rameno a důvěrně mu sdělil. „Velkej fešák! Holky se na něj jen lepily!“

Muž nechal pistolí a bylo vidět, že se mu ulevilo.

„Hele,“ řekl tlumeněji. „Ale je to ten zazobanej dědek, že jo? Tady se vykládá, že má hotový poklady.“

Don se místo odpovědi řehtal. Nechali chlapíka v nejistotě a šli se podívat na stádo. Bylo časně ráno, neměně průsvitně než včera, a dobytek se leskl jako porosený. Přehlíželi jej téměř s dojetím. Tak sbohem, holky jalovice, tak sbohem, chlapci bejci! — Ale stádo se spokojeně páslo a kašlalo na ně, jak to vyjádřil Eddy. Byli mu — stádu — lhostejní. Jako by byli spolu nic neprožili. Jo, tak to chodí na světě, boys!

Smáli se. Po jejich boku se pisklavě chichotal Bradburry a měl k tomu dobrý důvod. Takové stádo nepadá každý den z nebe!

Čtvrt hodiny nato vyjeli k domovu ostrým klusem, který se záhy změnil v trysk. Don vypočítal, že udrží-li se toto tempo celou cestu — a s výjimkou dvou krátkých strmých úseku je udržet mohou — dostanou se do Petrsova náručí ještě před západem slunce. Trať, jež se stádem připadala nekonečná, nebyla vpravdě delší než dvaatřicet mil.

Hnali se po prérií, projeli mezi vrchy, bez zastávky minuli své poslední tábořiště, kde už po zastřelené krávě nebylo památky. Volněji vystoupili na svah, kde Nesmrtelný zavínil ztrátu jalovice — ani z ní nezbyl jediný chlup —, najedli se u jezírka, ale zakrátko spěchali dál. Poblíže nešťastného místa, kde je překvapila helikoptéra, zůstal Nesmrtelný zpátky. Počkali na něj.

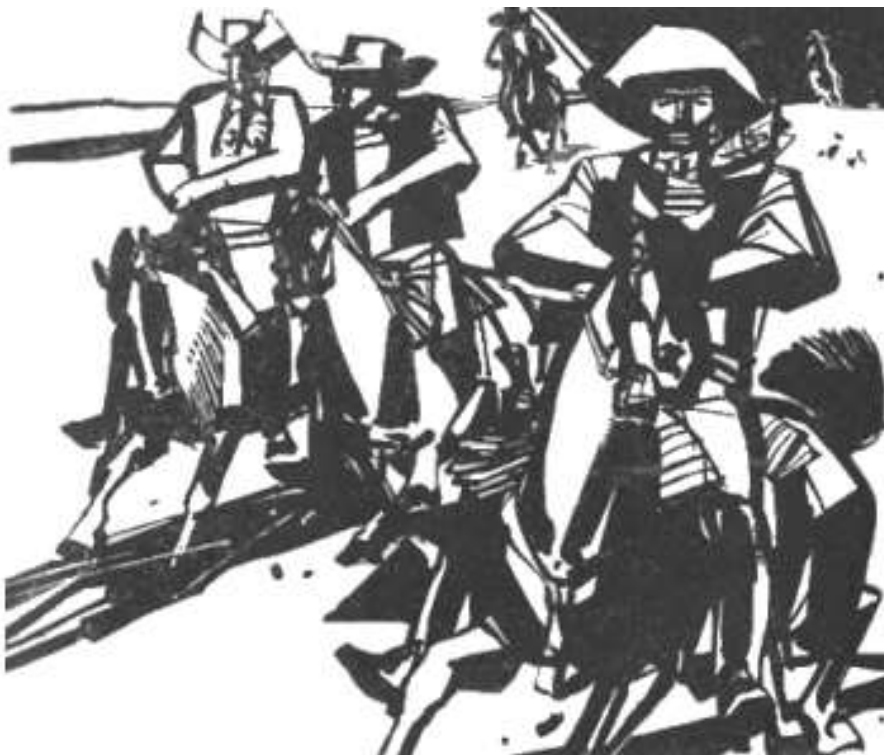
„Je vám něco?“ ptal se Ike.

„Mně ne. Koňovi.“

Očividně lhal, ale nemělo smysl se s ním přít. Opatrně sestoupili ze sypké stráně a opět cválali údolím, sevřeným indiánskými kopci, Ike v čele, za ním Don a Eddy, o kus vzadu staroch. A nejdále vzadu Stanley.

Bylo mu to trapně, ale nemohl si pomoci. Vyrazili v sedm, teď táhlo ke druhé — bezmála sedm hodin v sedle, z toho pět nepřetržitěho cvalu... Ne, nemohl už. Bylo to snad ještě horší než jet krokem za stádem a polykat prach. Zpomalil. Zdalo se mu, že nemá v tele jedinou celou kost, jediný sval celý, že se z něho stal pytel plný něčeho zpřeházeného a bolavého. Jel krokem. Doufal, že si toho nikdo nepovšimne, že se ti vpředu poženou dále a dovolí mu, aby si odpočinul a dojel pomalinku, třeba až zítra nebo pozítří. Bude hrozně přenocovat tady o samotě, ale nedá se nic dělat. Indiáni mě nesežerou, nejsou lidojeďi. Nanejvýš mi vezmou Violina, ale toho bych bránil. Až si odpočinu, budu mít sílu se bránit...

Napadlo ho, že by si možná nejlépe odpočinul, kdyby změnil pohyb. Slezl tedy a vedl koně za uzdu. Ale po krátké chvíli zjistil, že ty proklatě vysoké podpatky se k delší chůzi nehodí, ježto se boří do písku a zvrstávají se na oblázcích. Vůkol vládlo nesmírně ticho, spíše zdůrazněné než rušené šuměním fíčky. Trochu se ho bál. Toho ticha.

Tajila se v něm nepříjemná předtucha. V tom tichu. Vyvolávalo představu opuštěnosti, ale docela jinou, než jaká ti lahodí, když si někdy zajdeš na výlet do přírody. Tato opuštěnost neuklidňovala, bylo jí příliš, věděls příliš dobře, že nikde za zákrutem cesty nestojí hotel nebo benzínová stanice nebo alespoň takový směšný podnik, na jaký si Don dělá zuby. Šel tedy dál, aby v tichu alespoň harašily jeho vlastní kroky a krok Violina. Za zákrutem stezky spatřil před sebou jezdce, který stál — vlastně kůň stál a jezdec mu visel na šiji. Byl to Nesmrtelný.

Když k němu Stanley doklopýtal, pokusil se staroch zvednout hlavu. Měl zavřené oči.

„Kobyła už nemůže,“ řekl zticha. „Ať jedou a nestarají se. Já se .. kobyła se zase sebere.“

„You bet. Na to můžete vsadit,“ řekl Stanley. Nedíval se už na starého, ale vpřed, kde se objevil Eddy ženoucí se zuřivým cvalem k nim.

„Do pekla, co je s vámi?!“

„Nic,“ řekl Stanley. „Prostě už... Jen jed'te klidně dál.“ „Jste nahaný, co?“

„Jsem. Tak trochu,“ řekl Stanley. „Ale nemusíte se zdržovat, pan Luis se uvolil, že tady zůstane se mnou.“ Obrátil oči k Nesmrtelnému a viděl, že nyní sedí velmi zpřímá, jako prkenný. „Ze ano, pane Luisi. Jsem prostě měkká ručička.“

„To teda seš!“ zasmál se Eddy.

„Jo. Zůstanu,“ řekl Nesmrtelný. „Má kobyla to taky potřebuje.“

„Jak chcete. Jídlo máte a stan taky?“ Stanley přikývl.

„Tak se dobře bavte!“ křikl Eddy. V mžiku byl tento.

„Děkuju ti, Stane,“ řekl Nesmrtelný.

„Zač? Já vám děkuju. Jsem už opravdu...“

„Já taky,“ vydechl Nesmrtelný. „Asi víc než ty. Pomoz mi, prosím tě, dolu.“

Praštili sebou na zem a leželi jako mrtví. Ptáci nad nimi počali kroužit jako nad mrtvými, stále níž a níž, a kdykoliv Stanley zamával rukou, vznesli se, ale zkrátka počali opět klesat. Potok šuměl, koně se pásli a bylo slyšet tichý sykot, jak mrskali ocasy odhánějící hmyz.

„Jsem zkrátka starej člověk, Stane. Už se mnou nic není.“

„Ba ne. To jen ta rána.“

„Myslíš?“ řekl Nesmrtelný. Bylo k nevíře, že dvě krátké slabiky mohou vyjádřit tolik zoufale naděje a současně i vděčnosti.

„Určitě,“ řekl Stanley. „Docela určitě!“

Koně odfrkli. Zvedl hlavu. Spatřil Indiány a byl docela rád, že přišli a že přerušili tento rozhovor; v chlácholení a těšení se necítil silný. Posadil se. Rudí byli jen tři, dva chlapi a jeden stařec s neuvěřitelně sevrklou tváří, zarámovanou dlouhými modročernými vlasy; člověk by řekl, že si nasadil skalp nějaké mladě oběti.

„Dobrý den. Jak se máte,“ řekl slušnou angličtinou.

„Ujde to,“ řekl Stanley. „A vy?“ Bylo to tak směšně, až to tahalo za vlasy. Ale starý Indián v tomto salónním úvodu nic směšného neviděl.

„Děkuji. Byly lepší doby. Dovolíte?“ posadil se.

Už to nebylo jen směšně, ale skoro nemožně. Ten pradávny dívoch s dívčími vlasy si počínal, jako by právě vyšel ze školy dobrého chování. Stanley se vyjeveně díval, jak si přihlazuje své hadry, jak se snaží zakrýt dlaní díru na kolene.

„Ano, byly lepší časy,“ pokračoval stařec s úsměvem. „Můj otec byl učitel. Jmenuji se Spencer Asah. Je mi devadesát let a těším se, že už brzy umřu. Jsem Čerokí.“

Ted' se Stanley díval do jeho tváře, zda v ní postřehne nějaké známky pomatenosti, nebo alespoň záblesk, který by prozradil, že si tropí žerty. Jeho otec byl učitel! To je tedy...

Ale Spencer Asah mluvil vážně, klidně, sice trochu ztěžka, nicméně spisovněji než řekněme Ike, Eddy a vůbec všichni honáci. V jeho očích nebylo stopy šílenství.

„Váš otec byl učitel?“ zeptal se Stanley žertovně. „Umíte psát?“

Hned svých slov litoval. Asah se na něj podíval s tichou výčitkou.

„Slyšel jste někdy jméno Sekvoya, mladý muži?“ „Není to jméno, je to název stromu,“ řekl Stanley. „Ano. Ale tak se jmenoval i Indián, který vynášel písmo. Byl také Čerokí.“

„Ach tak,“ řekl Stanley. Rozhodí se, že už starci nebude odporovat, že ho nechá mluvit. Byl to blázen, ale celkem zábavný.

„Bylo to naše písmo,“ pravil Asah. „Tiskli jsme jím časopisy a knihy. Jděte se podívat do muzea v Okmulgee.“

„Ano, půjdu,“ přikývl Stanley. Skoro Asahovi počínal věřit, tak to vše volalo do nebe, až jsi prostě musel věřit.

V té chvíli se Nesmrtelný napůl zvedl, sáhl si na zraněnou nohu a tvář se mu sevřela bolestí.

„Co je vašemu otci?“ zeptal se Asah.

„Je unavený a má nezahojenou ránu.“

„Ba ne, je to dobrý,“ řekl Nesmrtelný.

Asah si ho pátravě prohlížel.

„Měl jsem syna asi ve vašem věku. Ale padl za první války proti Němcům. Byl rozvědčík. Tehdy jsem ještě nebyl tady v horách. Ani jsem ještě nenosil tyhle dlouhé vlasy a takové šaty.“ Usmál se a odmlčel se. „Chcete mi ukázat tu ránu?“

Nesmrtelný vysoukal nohavici a odmotal bandáž. Rána už byla zacelená, ale červeně okraje ukazovaly, že námaha na koni jí neprospěla. Jezdec musel prožívat muka.

„Myslím, že by vám trochu pomohl hadí olej,“ řekl Asah. „Přinesu jej. Počkejte, prosím.“

Odešel se svými dvěma chlapci, kteří se loudali za ním jako pážata.

„Co tomu říkáte, pane Luisi?“ ptal se Stanley. „Dělá si z nás šašky?“

Nesmrtelný neřekl nic, až za hodnou dobu:

„Dej mu nějakou konzervu, Stane.“ Nic ho nezajímalo. Ležel nznak s přivřenýma očima, jeho křivé nožky kreslily na zemi dva obloučky, boty byly u sebe, ale mezi koleny by mu klidně mohla růst jabloň. Má dost, děda, myslel si Stanley. Má safraportsky dost... Ale co, za chvíli jsme doma, tam se ho ujme Rosita a všechno bude zase dobře. Všechno bude báječně, ještě daleko lepší než dřív. Protože teď už si s Rositou rozumíme, teď už nemusí plakat, teď už nikdy nebude plakat, protože teď víme, na čem jsme. Sedneme si na lavičku, já budu hladit kotě a vyprávět... a ona se usměje, přikryje mi dlaní ruku a řekne: — Ach Stane, já moc plakala... A kotě uteče, a budeme úplně sami, a já řeknu: — Rose, děvče zlatě, však vím...

Snil. Jeho představy měly mlhavě tvary a vznášely se v modru jako oblaka, ale občas se některá z nich vynořila docela blízko před jeho očima a byla tak živá a ostrá, že by ji byl mohl na-kreslit. Lavička, Rosita, kotě... V jednom okamžiku Nesmrtelný zakašlal a sny zmizely, ale pak bylo opět ticho a sny se vrátily a byly docela stejně: Rosita — její úsměv — lavička pod okénkem — kotě Minnie...

Trvalo půl hodiny, než se Asah vrátil s třemi chlapci a s lahví jakési hustě, kalně tekutiny, která páchla jako stará kůže. Potřel Nesmrtelnému ránu i svaly nad kolenem.

„To vám uleví,“ mluvil. „Ale jste velice unavený. Měl byste se vypotit. Pot odnese únavu.“ |

Těžká věc,“ řekl Nesmrtelný.

„Ne, je to velmi snadně,“ pravil Asah. „Stačí trochu kameni.“

Nařídil cosi chlapcům, kteří počali shromažďovat ploché kameny a stavět z nich čtvercovou podezdívku, podkládající je drobnějšími oblázky. Vskutku to šlo rychlé, a než třetí chlapec nasbíral dostatek dřeva a klestí, stála zídka do výše Stanleyho kolen a tvořila čtverec s asi dvoumetrovými stranami. Uvnitř v rohu vybudovali chlapci z kamenu primitivní krb, zapálili v něm oheň a udržovali jej, dokud nespálili všechno dřevo. Když z ohně přestal stoupat kouř, vztýčili se Stanleyho pomoci na kamenně podezdívce stan a uzavřeli jej. Žhavý popel ponechali v krbu.

„Svléknete se,“ řekl Asah Nesmrtelnému. „A teď vlezte dovnitř. Až vám bude příliš horko, vyběhnete a opláchnete se v řece.“

Nesmrtelný uposlechl. Věřil asi indiánským praktikám, byl na to právě dost starý; anebo se chytal každého stébla, jež by mu snad mohlo pomoci, byl na tom právě dost zle.

„Po svém otci můžete jít i vy,“ obrátil se Asah ke Stanleymu. „Teplo zbude.“

„Dobrá,“ řekl Stanley. Mnoho důvěry v takovéto léčení neměl, ale proč by to konečně nezkusil. Bude se o tom dobře vyprávět, o

takovýchhle věcech se vždycky dobře vypráví, protože to vypadá tak tajemně, kouzelnicky. Ačkoliv když si to člověk rozmyslí, jde v jádru o totéž, co provozují ve Švédsku nebo Finsku, prostě někde na severu Evropy. Za poslední olympiády o tom psaly noviny, že Švédově nebo Finově chtěli takovou lázeň v Austrálii. Jak se tomu hrome říká?... Ale na tom nesejde.

Svlékl se. Čekal nahý pod pokrývkou, naslouchal na půl ucha Asahovi, jak vykládá, že je viděl na cestě tam, že hnali krásné stádo... a myslel si, co tam asi Nesmrtelný dělá, zda tam mrzne, nebo se doopravdy smaží. Vtom se Nesmrtelný vynořil — bílý krab na křivých nožkách — uvařený krab, z něhož se valila pára, jako bys ho právě vytáhl z vřelé vody. Tak se z něho kouřilo, z rukou, z nohou, z prsou... Když skočil do říčky, byl by Stanley přísahal, že voda zasyčela.

A pak se sám krčil v těsné prostoře pod stanem a dával pozor, aby se nedotkl sálajících kameň. Nebylo tam teplo, jak Asah sliboval, bylo tam něco více indiánská výheň! Horký vzduch pátil v nose i v ústech, cosi počalo nesnesitelně štípat na krku, a teprv když tam vztáhl ruku, seznal, že je to jeho starý zlatý řetízek, který se rozžhavil. Rozhrnul stan, přeskočil zídku. Chlad řeky měl tvar droboučkých ostrých krystalků, které jako by se přísály na kůži.

13.

Dali starému Indiánovi tři ze čtyř konzerv, které měli s sebou. Zasloužil si je. Když vyjeli, prožívali rajský pocit, že nemají těla, že jsou lehčí než motýli, že by jim stačilo mávnout rukou, aby se vznesli jako dvě peříčka. S těly zmizela i únava a bylo to, jako by se zbavili zlého pána, zlého ducha, který v nich tak dlouho hnízdil.

Smáli se. Jeli klusem, pak cvalem, a zdalo se jim, že nic na světě jim nemůže zabránit, aby dohonili Ikea, Eddyho i Dona, že mají nejrychlejší koně na světě, ba, že snad ti dva poníci jsou okřídlení.

Přesto znenáhla zpomalovali. Nikoliv vlivem únavy. Byli stále stejně lehcí, pouze se jim klížily oči. Divná věc. Měli lehké hlavy, ale chtělo se jim spát. Nevěděli co s tím. Vpravdě o tom ani příliš nepřemysleli - nemohli, chtělo se jim spát. Najednou poznali, že je-

dou krokem. Nemrzelo je to; když jedeš krokem, spí se ti lepě. Klímali v sedlech, klátíce se ze strany na stranu. Přesto nezastavili. Nechtěli přenocovat zde, uprostřed indiánů, jistě by přišli o koně. Indiáni jsou zvláštní ptáci. Tamten starý byl zvláštní pták. Mluvil tak civilizovaně, ale za chvíli by ti klidně ukradl palomina. Pořád je to Indián.

Klímali a jeli. Věděli, že jakmile by slezli z koni a natáhli se, usnuli by nekonečným spánkem. Nic by je nevbudilo, snad by procitli až v pekle nebo v ráji. Údolí se naplnilo fialovým stínem, ale oni jej neviděli. Koně šli, jak chtěli, kam chtěli. Naštěstí nemohli jít jinam, jen stále podél břehu. Nastala tma, koně vyšli z údolí, ale jezdci je nezastavili. Nevěděli, že vrchy jsou za nimi. Pak koně chvíli stáli, odfrkávali, hrabali kopyty, až se konečně muži v sedlech probrali natolik, aby poznali, že nemohou dále pro hradbu z ostnatého drátu.

Ti tři vrtáci vpředu zavřeli za sebou plot, ačkoliv to spíše provedl Jim Crow.

Slezli z koni a přivázali je ke kůlů. Zápolit teď s drátem jim ani nepřišlo na mysl. Bylo tma a oni napůl spali. Rozbalili příkrývky, lehli si, kde byli, a spali zúplna, cele, dokonale, jako nemluvnata.

Ráno nad nimi stál Jim Crow ve dvou osobách, otec a syn. „Haló, Jime,“ zvolal Nesmrtelný.

„Haló, pane Luis,“ řekl Jim Crow otec. V černé ducatě tváři se mu bělaly oči a dívaly se, jak Nesmrtelný a Stanley olizují okorale rty.

„Jime,“ řekl Nesmrtelný, „pozvi nás na kafe, uděláš dobrou věc.“

Jim Crow se ošíval a mlčel. Měl opravdu krásné černé boubelatě tváře, jako kuchař, a ve svém kovbojském ustrojení opravdu vypadal divně, jako něco, co už Stanley kdesi spatřil. Bylo k vzteku, že si ani teď nemohl vzpomenout, kdy a kde to bylo; ale určitě v nějaké spojitosti s černochoy.

„Dobrá, jak chceš, Jime,“ zabručel Nesmrtelný. „Kdybych ale já měl domek a dobrou ženu jako ty, vzal bych tě dovnitř. Do-cela rád. Jenže já nemám ženu, Jime, já jsem starej osamělej chlap. Ale co o tom hovořit.“

Na nebi přelétlo hejno drozdů — prvních, které zde Stanley spatřil. Cvrlikali mnohá veselými hlasy a Jim Crow starší se za nimi díval a neřekl nic.

Nesmrtelný vstal.

„Jo,“ řekl Jim. „Ale — ale jestli doopravdy chcete, tak pojed'te, Angie vám to kafe uvaří.“ t^A když vyjeli, hučel:

„Nesmíte se na mě zlobit, pane Luisi, já si vás moc vážím. Ale černej člověk nikdy neví, co má dělat, jestli má bejt radši křesťan, nebo pohan nebo prevít, nebo co. Ono je to těžký...“

„Všechno je těžký,“ řekl staroch. „Já nevím, jestli mi to, Jime, budeš věřit, ale já bych teď s tebou skoro měnil. Já bych chtěl mít dobrou starou ženu a ňáký ty děti.“

„To se ví,“ řekl Jim. „Angie je dobrá. Ačkoliv...“

V předsíni stál na židli telefon polního typu, nad ním viselo několik dobytčích bičů a dvě sedla tmavohnědá stářím. Ve světnici se v koutě u sporáku hrbila asi padesátiletá černoška s vlasy zakrytými šátkem, jehož dva dlouhé cípy jí trčely právě nad čelem jako tykadla. Vytřeštila na návštěvu oči a místo pozdravu se pokřižovala.

„Angie, uvař černý kafe,“ nařídil Jim. „Hodně silný, hodně dobrý.“

Stanleyho oči těkaly po místnosti, tě „černé zemi“, čistě vybělené.

„No pravda,“ vyhrkl, „už vím!“ „Co?“ ptal se Nesmrtelný.

„Nic. Tamhletu sošku znám.“ Díval se k policiče, na níž pod spoustou svatých obrázku stála figurka černé Madony. To byla ona věc, na kterou nemohl vzpomenout, kterou mu Jim Crow ve svém úboru stále připomínal — černý kovboj, černá panenka Maria, dvě černé tváře v nezvykle úloze.

„Moje babička měla právě takovou,“ řekl „přivezla si ji z domova, z Evropy. Vykládala vždycky, že tam stojí v jednom kostele, co se jmenuje Loreto nebo tak nějak.“

„Odkud je vaše babička?“ zeptal se Jim.

„Z Čech. Z Prahy.“

„Tam jsou taky černoši?“ ozvala se Angie.

„Ne,“ řekl Stanley. Posadil se za stůl, ale nespustil sošku z očí. Vyvolávala v něm netušeně vzpomínky, netušeně potud, že ani nevěděl, kde se v něm tak dlouho skrývaly; netušil, že je vůbec má, že je

stále nosí s sebou. A teď mu najednou vyvstaly před očima jako živě. „Ne černoši tam nejsou. A ta socha tam stojí už bůh ví kolik století...“

„A proč je tam černá socha, když tam nejsou černoši? Nikdy tam nebyli?“

„Těžko,“ řekl. „Ale teď už tam vlastně nějací jsou. Na studiích a tak. Strýc nám to asi před dvěma lety psal. Strýc je profesor a psal, že je učí.“

„Černoši od nás, z US?“ ptal se starý Jim.

„Ne. Z Afriky. Z těch nových států. Emil — myslím strýc — jich má v třídě asi pět, každého odjinud.“

„A.. . a.. . Jak to, že jen pět?“ vmísil se do rozhovoru i Jim Crow mladší; opíral se zády o dveře a mačkal v ruce klobouk. „To je taková malá třída? Nebo —jako — študujete s ostatními, s bílejma?“

„Ano. Asi,“ přikývl Stanley. „Aspoň na tě fotografii, co nám Emil poslal, byli všichni dohromady. Černí, bílí, žlutí, všechno v jednom chumlu. A Emil uprostřed.“

„Já bych se mezi bílý nehrnul,“ řekl starý Jim. „My máme svoje školy.“

„Však oni tam kvůli bílým nechodí,“ řekl Stanley. „Spíš kvůli tomu, že se tam studuje lacino. Snad vůbec zadarmo. Emil jednou něco takového psal.“

Nesmrtelný už dopijel kávu:

„Ták děkujeme, Jime. Moc nám to přišlo vhod.“

Stiskli Jimovi ruku a jeli. Byli dokonale vyspali a svěží. Vál příjemný větřík, na nebi létali drozdi a volali teničkými hlásky, u Vraních skal se páslo stádo tak bohorovně klidně a spokojeně, jako by na světě nebylo nic, jen zelenomodrá tráva, žádná jiná barva, žádné jiné slasti nebo problémy.

Nový rozlehlý corral, který s takovou námahou postavili po-bližze ranče, zel prázdnotou. Naproti tomu v obou starých, v těch „královských“, které před šesti dny vyprázdnili, se opět hemžil dobytek — v jednom černý aberdeenský, v druhém hnědobílý herefordský. Jako by odehnané stádo bylo dalo Bradburrymu vale a vrátilo se vzdušnou cestou domů jako hejno poštovních holubů. Ale bylo to samozřejmě jiné stádo, asi to z nově ohrady, které Ramón s Ponkou Billem mezi

tím přemístili. Proč jim to Petrs nařídil, nedovedl Stanley pochopit. Ani o tom hlouběji neuvažoval. Konečně byl doma, u Rosity.

Pod verandou je zvesela přivítal Geronimo, na verandě zachmuřený Petrs.

„To je dost,“ zavrčel na přivítanou. „Luisi, tohle jste udělal naposled!“

„Co?!“

„Všechno. Nejdřív jste utekl bez mého dovolení, a pak jste zdržel mé lidi!“

Staroch zbledl, ale mlčel. Čekal asi, že Petrs spustí o ztracených kusech. Ale Petrs už skončil. Chlapci tedy věc urovnali, jak bylo domluveno. Stanley si oddechl.

„Co tím chcete říci, Petrsi?!“ vyjel konečně Nesmrtelný. „Kdo zdržel! Co zdržel!!“

„Vy! A všechno. Co se cpete do věcí, na které nestačíte, člověče? Tohle musí přestat, rozumíte!“

Nesmrtelný se napřímil:

„Kdo vám povídal, že já něco zdržel, kdo vypustil z huby tu lež?! Kdo! Ven s tím!“

„Nehulákejte na mě, to bych si vyprosil,“ procedil Petrs mezi zuby. Kopí do houpací židle, jež se rozkymácela. „Nikdo mi nic nepotřebuje povídat, mám přece oči!“

„Náký krátkozraký!“

„Dost toho!“ zařval Petrs.

„Vy...,“ vydechl Nesmrtelný zatínaje pěsti. „Vy...!“

„Můžete jít!“

„Ani mě nenapadne!“

„Ježíši, jděte, nebo se něco stane!“ sykl Petrs. „Myslíte, že mám kdy se s vámi bavit! Že mám čas na zdržovačky?! Já si svůj plat musím zasloužit! Já nejsem jako někdo!“ Vrazil do kanceláře. Na verandě zůstala jen jeho židle. Stále ještě se kolíbala, jako by v ní seděl někdo neviditelný, nejspíše onen Petrsův kamarád z nadoblačná.

Stanley vzal starého za loket:

„Pojďte, pane Luisi.“

Nesmrtelný šel, ale každé dva kroky se otáčel k té rozhoupané židli.

U konírny potkali Eddyho.

„Zdraví došli?“ křikl. „Víte, co je nového? Rosita už tady není.“

„Prosím?“ řekl Stanley. Mel dojem, že neslyší. „Ro-si-ta utekla!“ houkl Eddy jako na hluchého. „Už je to čtyři dny.“

Vzadu se ozvalo suché zakašlaní. Stanley se otočil. Nesmrtelný se tam choulil do sebe a kašlal. Celý se otřásal, drže si ruku na prsou. Teď vyběhl k barakům, ale kašel jím stále cloumal jako vítr nalomenou větví.

KAPITOLA PÁTÁ

1.

Tedy Rosita přece jen utekla...

Věděl už o tom vše, znal všechny podrobnosti, ale přesto ho neopouštěl pocit, že jde o praobyčejný omyl. Dvakrát mluvil s Ramónem, znovu a znovu si nechal vyprávět, jak se to přihodilo — že den poté, co vyrazili k Bradburrymu, odjela Rosita ke kadeřníkovi do Pawhusky, jen tak nalahko s malým kuffíčkem jako vždycky jindy, a už se nevrátila; a že místo ní přišel dopis s razítkem Oklahoma City a s prosbou, aby táta Ramón neměl strach, že ona, Rosita, nastoupí báječně místo — opravdu báječně, padre, tam už jsem to nemohla vydržet, tak se nezlob a odpusť mi, stejně Ti ještě napíšei...

To vše věděl, dvakrát si dopis přečetl a převracel jej v prstech — a stále mu to nechtělo jít do hlavy. Nemohl se prostě smířit s myšlenkou, že se Rosita nevrátí stejně náhle, jako odešla. Protože kdyby se nevrátila, co tady?

Zašel k Ramónovi potřetí.

„A jak vy, Ramóné? Jak vy se na to díváte?“

Ramón si pošinoval sombrero a vypadal napůl smutný, ale napůl spokojený.

„Když dostane slušný místo... Co tady pro ni? Tak když má vyhlídky na slušný místo...“

Opět ten gramofon s polámanou deskou. Stanley šel raději pryč. Bylo odpoledne téhož dne, kdy se s Nesmrtelným vrátil, nad baraky stále létali drozdí, ale všechno se změnilo. Nadobro, od základu.

Rozhlížel se kolem sebe a s úžasem viděl, že ranč je daleko větší, než jak jej v poslední době znal. A nic nepřibýlo, ani bouda. A přece se mu zdál rozsáhlejší. Nalézal v něm věci, které mu dávno vypadly z paměti — jakoby je v době, kdy zde Rosita byla, nevnímal. Jako by ho Rosita oslňovala do té míry, že viděl jen ji. Například zde stále

byl vepřinec a výkrmna skotu, kde pan Clay proměňuje zbytečnou kukuřici v méně zbytečně maso. A krocani. Nepamatoval se, že by byl v poslední době zavadil o vepřinec nebo o výkrmnu očima, že by si byl vůbec uvědomoval jejich existenci. Nebo Jupiter, Athos, Mylady. Bylo mu, jako by je znovu objevil. Nebo Ponka Bill, ten potrhly Indián.

A co Violin! Jel jsem na něm celou tu hroznou cestu k Bradburrymu a zpátky, poctivě mě nesl, a já ho ani nepohladil. Čím to? Jako by Rosita všechno zakryla svým stínem... Nesmysl, svou září!

Nyní to běžel napravit. Mazlil se s Violinem, šeptal mu do ucha: „Můj Violine, můj koníčku, moje housličky!“ Poník měl radost, odfrkával, švihal ocasem. Když přitiskl tvář k jeho měkké tlamě, cítil jeho vůni smíšenou s vůní sena a nasládlou jako čaj. Bylo to hezké. Bylo to opět nově. Ale nic víc.

Večer se s Ikem a Eddym zašel podíval na Nesmrtelného. Našli ho v posteli. Ležel s hlavou ke dveřím, a když vešli, nepohnul se, jen k nim obrátil oči a podíval se na ně přes čelo, jako by zkoumal, jak vypadají vzhůru nohama.

„Jestli si jdete pro peníze,“ vyhrkl zhurta, „tak nic. Nedám!“ [Eddy se zamračil:

„Jak to?! Jasně jste slíbil —“

„Slíbil, ale nedám. Nic a nic!“

„No dobrá, nutit vás nemůžeme,“ řekl Ike a utřel si palcem ruky nos. „Jenže my kvůli tomu nepřišli...“ „Tak kvůli čemu?“

Nevěděli co říci. Nečekali, že je takto přivítá. „Kvůli ničemu,“ řekl Ike. „Tak my zase jdeme.“ „Zatracenej...,“ odplivl Eddy venku.

Stanley potřásl hlavou. Uhnízдила se mu v ní vzpomínka, jak staroch tehdy u Petrse tvrdil, že Bradburry je špinavec. A vida, teď je špinavec on sám, Nesmrtelný. A ještě horší špinavec než celý Bradburry, protože tehdy svými slovy nechtěl říci, že Bradburry je držgrešle, nýbrž že si prostě na čistotu moc nepotrpí. Ale sám se zachová jako nejmizernější, nejohavnější lakomec, klidně poplivá slovo, jež přede všemi dal a o něž se ho nikdo neprosil. Zvláštní jednání. Má to vůbec v hlavě v pořádku? Nakonec mu z Rosity přeskočilo.

Kouzl se do rtu. Snažil se přinutit myšlenky, aby se aspoň na chvíli přestali zabývat Rositou, neměl však pro ně jasný cíl, všude se objevila ona, její záře nebo její stín.

Večer si ji představoval, jak jde s kufříčkem v Pawhusce a kráčí ke kadeřníkovi dát se odbarvit. To vše bylo jasné, ale už nic dál. Například si ji neuměl představit, jak s kufříčkem chodí po Oklahoma City...Ne, ne!

To prostě není možné! Pak měl zničehonic pocit, že by ji v Pawhusce třeba potkal, že sice jela do Oklahoma City, ale třeba se vrátila do Pawhusky a teď tam sedí a čeká a bojí se domu. Nesmysl, samozřejmě, ale naprosto vyloučené to není.- Nebo by třeba kadeřník věděl něco bližšího, kadeřníci žvatlají s děvčaty, když je česají...

V sobotu večer pozoroval žárlivě Ikea, jak našlapuje motocykl a odjíždí do Pawhusky.

V neděli ráno si naleštil boty a oprášil si klobouk. Zajel ke Krammerově farmě, hvízdal na Jacka Mopopa, aby Violina zavedl do stáje, a šel pešky k silnici počkat na autobus. Za hodinu se už pro-

cházel v Pawhusce po Hlavní ulici, po té věčné Main Street, kterou mají všechna malá města; jako by, k čertu, nebylo na světě jiné jméno.

Ulice se mu nelíbila a město jako celek miň. Dvě rady stejně ošklivých domů, dvě školy, dva kostely, všechno v páru, jako by to někdo pěstoval na chov. A ovšem i dva kadeřníci. Pohříchu oba měli zavřeno.

Nechápal, jak mohl zapomenout, že je neděle, kdy nic nefunguje, jen modlitebný a hospody. Zašel do baptistického kostela v nejasně představě, že tam najde Rositu, prosící pánaboha, aby jí umožnil návrat domů. Opět to byl čiročirý nesmysl, ale představoval si to, chtělo se mu představovat si to. Nakoukl i do metodistické kaple, avšak ona slastná představa v něm už pohasínala. Věděl, že zde Rosita není, že zde nemůže být.

Chvilí bezcílně bloumal..., až znenadání seznal, že opět stojí před kadeřnickým krámem, před tím lepším, větším, čistším, kam asi Rosita chodívala, kde se zaručeně dala naposled odbarvit před svou osudovou cestou. Díval se upřeně do výkladu, jako by tam mohl najít její stopy, jako by tam byla sedávala, vystavujíc na odiv svou krásu. Spatřil však jen obrovitě zrcadlo.

Ale v tom zrcadle stál ošlehaný kovboj — trochu přepadlý, trochu vyjevený, ale jinak stoprocentní, skvělý, zcela nefalšovaný!

Musel zvednout ruku, aby měl jistotu, že to není někdo cizí, někdo z pohádek o prériích, nýbrž on sám, Stanley Fort, uličník z Chicaga, pak študent z Lincolnovy koleje v New Yorku, pak cukrář z Chicaga, Stanley Fort.

Ale byl to on sám, žádné mámení, byl to drsný kovboj Stanley Fort. Tu se musil šklebit sám na sebe, smekat sám sobě klobouk, hromotlucky pohupovat rukama, jako když slezeš z koně a popraská váš bičem, a zaseje hrdě, líně zkřížit na prsou...

Kdosi vedle něho se hlasitě zasmál. Trhl sebou. Uvědomil si, že stojí na ulici, že je v městě, ne na prérii. Otočil hlavu od zrcadla a setkal se se známýma očima, jukajícíma pobaveně zpod baseballové čapky, a s tak širokým úsměvem, že by se za něj nemusel stydět ani klaun.

„Haló, reku od dobytka!“ zvolal Joaquín Miller. „To jsou k nám hosti. Zmužněl jste, člověče! Přišel jste za děvčaty, nebo za mnou?“

„Za vámi,“ řekl Stanley a začervenel se nikoli za tu lež, nýbrž za pantomimu, k níž ho svedlo zrcadlo. Joaquín se uklonil:

„Jaká čest pro mne, až skoro neuvěřitelná!... Ačkoliv přece jen ne tak neuvěřitelná jako vy sám. Čestně slovo, nevycházím z úžasu: Petrs vás skutečně přijal?“

„Jak vidíte,“ řekl Stanley. „Učaroval jsem mu. Člověk prostě musí něco hodně chtít a jít za tím, a ono to pak přijde samo.“ Zasmál se, jak na něj Joaquín vykulil oči. „Ne, tahle moudrost není ze mne, tu mám ještě ze škol. Starý Ben O'Hara nám ji vždycky hrozně vážně naléval do mozku —“

„Který Ben O'Hara?“

„Ale jeden profesor na koleji, myslím, že jsem vám o už něm vyprávěl. Ten, kterého potom vyhodili, protože napsal nějakou politickou knížku.“

Joaquín Miller si zvesela postrčil čapku na ucho:

„Takový hromotluk? S čelem kolem celé hlavy?“

Stanley ztratil na okamžik dech:

„Vy ho znáte?“

Joaquín ho vzal pod paží.

„Jakpak by ne, chlapče. Mám s ním dokonce hodně co dělat. Je teď tady v Oklahomě, a ne daleko. V Muskogee, jestli vám'to něco říká... Ne? Tak tedy je to město asi osmdesát mil na jih a starý Ben tam učí na indiánské škole. Schválně se tam jednou jeďte podívat, jak mu to sluší mezi jejich pomalovanými tvářemi!“

Stanley se nedůvěřivě zastavil:

„Oni se ještě malují?!“

„Denně,“ potvrdil Joaquín s velkou vážností. „Samozřejmě jen děvčata, a samozřejmě jen rtěnkou.“ Zurčivě se rozesmál, jak se mu to povedlo. „A víte co, pojd'te na chvíli ke mně, popovídáme si trochu.“

Joaquínův byt byla malá kuchyňka s plynovým sporákem a pokojík, ověšený koldokola obrazy i fotografiemi Indiánu, indiánskými výšivkami a řezbami, indiánskými pracemi z kosti, rákosů nebo korbálku. Kam ses ohlédl, všude na tebe číhal Indián, jeho squaw nebo jeho dílo.

„Hrome, pane Miller,“ řekl Stanley šátraje po kapsách, „v tomhle muzeu se asi platí. Kolik?“

„Pro vás osobně je to zadarmo,“ usadil ho Joaquín. „Chápejte, vzal jsem vás sem hlavně proto, jak se tady budete vyjímat. Mám totiž v úmyslu postavit sem jednou v budoucnosti posledního kovboje, který to ještě bere romanticky. Samozřejmě vycpaného. A vy, příteli, Stanley, jste hvězda romantiku, na to jsem přišel cestou domů, když jsem vás předhodil Petrsovi a kravám.“ Zašklebil se, postavil na kávu a sedí si proti Stanleyemu za psací stůl plný indiánských tretek, od miniaturního dřevěného tomahavku až ke kalumetu.

„Tak ven s tím, jak se pořád máte?“

„Celkem dobře,“ řekl Stanley vrtě se na židli. Překvapující zjištění, že má starého Bena O'Haru takřka na dosah ruky, ho rozradostnilo, nicméně uprostřed tolika Indiánu mu nebylo volno. Zneklidňovali ho, užil jich už dost. A Joaquín o nich zaručeně opět začne mluvit, nezavedu-li honem řeč jinam...

Naštěstí si v té chvíli vzpomněl na jistou veselou záležitost:

„víte, pane Millere, že jste jen taktak unikl velkému nebezpečí? vážně. Přisahal jsem vám pomstu za ten váš doporučující dopis Petrsovi. Přečetl jsem si ho totiž, měl jsem tu drzost.“ Zasmál se, protože nyní se zavrtěl na židli Joaquín. „Ale už si s tím nedělejte starost. Náhodou jsem zjistil, že jste měl čistě úmysly. Peters vás má přece v žaludků kvůli tomu indiánskému dříví, že ano? Tudíž jste si myslel, že udělá pravý opak toho, oč ho požádáte. Je to tak?“

„Musím složit poklonu vašemu důmyslu,“ pravil Joaquín ironicky. „Ale náhodou máte zčásti pravdu. Jen zčásti! Peters má na mě spadeno nejen kvůli tomu dříví, ale ještě kvůli jiným indiánským věcem...“

A tak se přece jen dostali k Indiánům. Nedalo se prostě nic dělat; byli zde a nemohl ses jich zbavit, stejně jako se nezbavíš rébusů, dokud mu nepřijdeš na kloub.

„Tak mi, pane Millere, prosím vás, konečně povězte, jak to s nimi doopravdy vypadá. Jak to, že tady pořád ještě straší? Mají to v hlavě v pořádku? Tuhle mi jeden s vážnou tváří vykládal, že vynalezli písmo!“

Joaquín si dychtivě zapálil.

„A víte, že jste se nešetrně dotkl mého bolavého místa? Mám docela pěknou sbírku indiánských věcí, ale ani jedno číslo toho Sekvoyova časopisu. Ani list, ani řádečku! Já, který sedím tady v Oklahomě. A tamhle v Londýně jich mají hned několik...“

Stanley v první chvíli nevěděl, co si myslet.

„Chcete tím říci, že ten časopis skutečně existoval?“

Joaquín po něm udiveně zašilhal:

„Přirozeně. Jinak by přece nemohl být v Britském muzeu... Co jste si myslel, kamaráde? Že Indiáni jsou něco jako dvounohý buvol? Ten chlapík Sekvoja skutečně vymyslel písmo dokonce už před sto dvaceti lety. Sám, bez pomoci, bez vzdělání, neuměl slovo anglicky, vůbec žádnou cizí řeč, neuměl ani číst, ani psát. A sestavil. čerokískou abecedu! Má osmdesát šest znaku, jestli vás to zajímá, jeden pro každý zvuk čerokíské řeči.“ Nadšeně odfoukl. „Trvalo mu to dvanáct let, ale dokázal to. Jestli chcete něco vědět, byl to génius! A nedělal to jen tak z dlouhé chvíle nebo pro vlastní potěšení. Ještě za jeho života byl celý kmen gramotný! Ten časopis vydávali a tiskli Čerokíové — pořídili si z vlastních prostředků tiskárnu, nepředstavujte si, že jsme jim ji koupili my. Sekvoja byl čestný šéfredaktor.“

„Ale... Jak to?!“

„Co jak to?“

„Jak to, že před sto dvaceti lety byli Indiáni tak civilizovaní a teď jsou z nich otrhanci? Jak je to možné!“

„Velmi prostě. Do věci se totiž vložil chytrý bílý muž,“ řekl Joaquín. Zapálil si. „Copak jsem vám o tom nevykládal? Mám dojem, že ano. O pěti civilizovaných kmenech? Asi jste neposlouchal, to se mladým lidem stává... Víte vy vůbec, že Oklahoma —

„Ano!“ vpadl Stanley. „Vím. Znamená to Rudý Lid nebo Rudý Muž.“

„Ale víte taky, jak k tomu jménu došlo?!... Tak dávejte pozor.“ Oklepal popel z cigarety a ukázal širokým gestem na stůl:

„Tohle je jako Amerika. A tyhle věci jsou Indiáni a nikdo jiný tu není, jen oni a stáda bizonů. Je to zkrátka jejich velký vigvam, jejich ráj... Ale ti milí Indiáni nejsou všichni jen lovci, jsou taky zemědělci, a ne zrovna nejhorší. Naučili se to, když ještě bydleli na jihu u Mexického zálivu. Ale tam byla příliš dobrá půda, z čehož plyne, že ji zabral bílý muž, hned jak přišel, a že Indiáni museli na sever. To je ta slavná Trail of Tears, Cesta slz, možná že jste už o ní něco čet, vyšlo o tom pár dojímavých románů. Dobře. Indiáni se tedy přestěhují na sever, cestou roní slzy, ale pak je to přejde a začnou znovu. A zase mají zahrady a pole, opět se jim daří, zase se zmožou. Jenže bílých mužů je pořád víc a víc, půda jim už nestačí..., a tak se tedy tlačí na Indiány, tisknou je ze všech stran, ženou je před sebou a patrně si myslí, že ta rudá chátra Kvůli nim naskáče do more a bude se živit slanou vodou. Ale Indiáni nenaskáčí do oceánu a nevypaří se, ačkoliv jich hodně ubude a pomře. Ale stále tady jsou! Jako když zametáte světnici zbude vám hromádka smetí: nakonec ji buď musíte nabrat na lopatku a vyhodit, nebo ji někde nechat. To dá rozum... A tak jsme my, bili, sehnali Indiány do houfu, na hromádku do té nejzastrčenější, nejzatracenější krajiny, která tu vůbec byla. A tady si sedněte, tohle je vaše území. Indián Territory, tady si budete sami vládnout, my vám dáme zákon, že je to váš palouk a že vám na něj nikdo nesmí sahat. Souhlasíte, rudáskové? Výborně. A jak chcete, aby se ta vaše země jmenovala? — A oni zavolají jedním hlasem Okla-Homa! Rudý muž, Rudý Lid, Rudý Národ!“

Joaquín Miller se odmlčel, ježto káva se už vařila. Nalil, usrl, zapálil si druhou cigaretu.

„To není výmysl ani melodram, kamaráde, to je historická skutečnost! A proto, jak už ostatně víte, žijete momentálně v Rudém Národu, v Rudém Lidu. Jenomže jste to asi nepostřehl. Nemusíte se divit, takových jako vyje většina. On totiž ten indiánský stát trval jen asi do roku 1880... Proč? Protože bílé tváře najednou procitly a zjistily, že ta Oklahoma přece jen není tak zastrčená země a že je škoda

nechat ji Indiánům. Jenže jak na to, když je tady ten zákon, který Velký bílý otec ve Washingtonu podepsal vlastní rukou?... A teď dávejte, hochu, pozor, teď přijde znamenitá chytristika... Nebo chcete hádat, jak se to navleklo, aby se bílý muž nažral a zákon zůstal celý?... Ne? Jak libo.“

Ztichl, aby mohl lepě zaujmout za stolem pózu muže, který hluboce přemyslí, čelo v dlaních.

„Hle, bílý muž vzal svůj rozum do hrsti a dumá,“ pronesl hrobově. „Dumá a počítá: Kolik je Indiánu kmene Seminole? Dejme tomu — tisíc... A na kolika akrech hospodáři v tom zatraceném červeném území zvaném Oklahoma? Řekněme na dvě stě tisících, aby se nám to líp počítalo. Z toho plyne, že na každého z těch primitivů připadá dvě stě akrů.. . Ale to je přece neslýchaná věc, neslýchaně mrhaní! Sto mu stačí, až hanba! — Co? Že nevlastní nic, že celý kmen hospodáři společně, že má společná pole a stáda? — Ale to je tedy dvojnásobná, čtyřnásobná ostuda! Jak může být ve Spojených státech, kde má každý svůj posvátně zaručený soukromý majetek, jak tady může být něco společného! Tak prr! S tím skončujeme. Každý dostane sto akrů, to mu stačí až do aleluja, a co zbude, to si rozdělíme...“

„Aha,“ přerušil ho Stanley. Přednáška ho začínala rozčilovat, a ostatně už trvala moc dlouho. „A tím to končí a...“

„Kdepak, kamaráde, tím to začíná!“ zasmál se Joaquín; zapálil si třetí cigaretu. „Pak se totiž ukázal v Oklahomě petrolej, a co čert nechtěl, většinou zrovna na těch akrech, co zbyly Indiánům. A zase jsme tam, kde jsme byli, zase musíme vzít rozum do hrsti a dumat, protože tohle je přece nová ostuda: Indiáni a petrolej! Takhle nanejvýš Indiáni a rum!... Jenže, hrome, my jsme každému z nich dali těch řekněme sto akrů do soukromého, individuálního vlastnictví, a s tím se dá těžko hýbat... A vidíte, Stanley, přece se s tím dalo hnout, a dokonce ještě elegantnější formou, ještě přesněji v mezích zákona než poprvé. Chcete hádat teď?“

„Ne,“ řekl Stanley a vstal. Něco se v něm bouřilo, aniž dobře věděl proč. „Promiňte, nemám už čas.“

„Ale máte!“ zvolal Joaquín posměšně. „Sedněte si ještě, detektivky se čtou až do konce, jinak ztrácejí všechny půvab. A tohle je pěkná detektivka! Tak tedy tuhle máme zemi Oklahomu, teď už tak

říkajíc civilizovanou, což znamená, že kromě Indiánu jsou tu i bili. A ti bili sedí přirozeně nejen na rančích, ale i na úřadech...”

„Ano,“ vpadl Stanley. „Všechno je mi jasné. Děkuji vám.“

Joaquín se na něj po očku podíval:

„Není zač.“ Našpulil rty a hodil cigaretu do popelníku. Přednáška skončila.

Nastalo nepříjemné ticho. Joaquín stále ještě špulil rozmrzele ústa a Stanley mu ho bylo trochu líto, chudáka kazatele, kterého nikdo nechce poslouchat.

„A co s tím, pane Millere, míníte počít?“ zeptal se konečně. „Napravit tu starou historii?“ „hloupost,“ odsekl Joaquín. „To už nenapraví nikdo.“ „Proč v tom tedy vrtat?“

„Protože jde o to, aby se taková věc už nikdy neopakovala.“

„A jak by mohla! Indiáni už jsou vyřizeni, tak co...“

„Propánakrále,“ zabručel Joaquín duse sirkou cigaretu, která čadila. „Copak jste, přítelíčku, nikdy neviděl štika? Takovouhle hubu má, samé zuby — a vy mi budete tvrdit, že ji sklapne a už nikdy neotevře jen proto, že spolkla pár červených rybiček! Samozřejmě že žere a bude žrát dál. A když nebudou červeně rybičky, pustí se do černých, modrých, bílých, a třeba do vlastního potěru. Protože je to v ní, protože žravost je její přirozená vlastnost!“

„Ale je-li to v ní od přírody, nemůžete j i přece přemluvit, aby toho nechala.“

Joaquín vzdychl. „Ovšemže ne. Ale mohu ji odstranit !... Totiž já sám ne, chápejte, já sám to přirozeně nemohu. Ale ty rybičky ano! Je jich totiž hodně, daleko víc než štik.“

„Hm...“,“ zahučel Stanley s pramalým přesvědčením. Měl na jazyku, že deset tisíc rybiček nemá dohromady ani jeden štičí zub, a že tedy něco nesouhlasí. Raději si ale nechal rozumy pro sebe, měl už tě akvaristiky dost. Vstal podruhé a definitivně: „Mohl byste mi, prosím vás, dát adresu Bena O'Hary ? Do toho... do toho...“

„Muskogee,“ smál se Joaquín, zápole s plnicím perem. „Indiánské jméno, samozřejmě. . . Neobyčejně zajímavě město. Krásný park a kus dál památně stavby. Například muzeum v Okmulgee...“ Podal Stanley mu lístek. „Tam se určitě zajdete podívat. Skvělý dům! Vystavěli jej Kríkové, když ještě měli svou vládu; měla to být jejich

ústřední budova, takový indiánský Kapitol... Počkejte, neutíkejte. Ještě je tam dívčí internát!“ Zasmál se, když se Stanley zvědavě zastavil. „Ano, dívčí. Pro indiánské dívky dokonce! Vystavěli ho také Kríkové, byla to jejich pýcha. Teď už tam Indiánky samozřejmě dávno nejsou, teď je to nejhezčí budova našeho univerzitního kampusu...“

„Sbohem!“ vyhrkl Stanley.

„Na shledanou!“ usmál se Joaquín. „Ta univerzita se jmenuje Northeastern State College, pamatujte si to, moc krásna univerzita, kolem lesy a lesy, jednou tam možná pošlete svou —“

Stanley za sebou přibouchl. Měl živý dojem, že si Joaquín vzal do hlavy uštvat ho jako zajíce. Chvatně se dal ulici, aby milého hostitele nenapadlo otevřít dveře a pustit za ním nějakou novou dogu. Za rohem si s podivením uvědomil, že v tom indiánském tanci zapomněl zmínit se o Rositě, že Joaquínovi ani neřekl o jejím útěku... Necítil však nejmenší chuť se vrátit. Měl Indiánu ažaž. Připadal si jako blázen — sebrat jim celý stát a věnovat jim jednu krávu!... Ještě že jsem to Joaquínovi na sebe neprozradil. Hrozný člověk, posedlý člověk! Zkazí mi klidně neděli, dokonce snad z toho má radost.

Jenže já si neděli zkazit nedám. Ačkoliv do Muskogee si jednou zajedu, samozřejmě ne kvůli těm indiánským monumentům, ale kvůli Benovi O'Harovi. To je jinak chlapík, rozumný, zábavný. Nic nepřekrucuje, vždycky poví pravdu.

3.

Aby si zlepšil náladu, vypil místo oběda tri sklenice piva, každou v jiné hospodě. „Saloon“, to báchorečně dějiště kovbojských pŭtek, nebyl v Pawhusce žádný. Zato baru objevil asi pět. Zprvu si předsevzal, že je projde všechny, aby jednak na vlastní oči poznal, jak se moderní kovbojově baví, a za druhé, aby se poohlédl po Ikeovi a případně se s ním svezl domů, bude-li ovšem Ike schopen řídit motocykl, nebo se alespoň udržet na tandemu.

V prvním hostinci — jmenoval se Oklahoma Bar — nenašel ani Ikea, ani jiného muže od dobytka, ale jen čtyři tloušťíky v golfových úborech, kteří pili pivo a hovořili o naftě. Stenu nad pultem zdobila

dlouhá rada značek ranču, vypálených do světlého dřeva. Clayovo C v trojúhelníku našel záhy, ale po Bradburryho dvojitém podtrženém B pátral marně; vypadalo to, že Bradburry má pověst šupáka a špinavce i tady.

V druhém, lacinějším baru se nad pultem skvělá zaprášená skleněná krabice s velkým mořským krabem, který živě připomínal Nesmrtelného, jak onehda vyběhl nahý z Asahovy pekelně lázně — tytéž křivě nožky, totéž zbarvení. Za stolky krytými ubrusy z umělé hmoty sedělo několik pečlivě oholených honáků v naleštěných botách a s klobouky na kline. I oni srkali zdejší slabě prohibiční pivo, ale místo o naftě se bavili o lehké atletice, o maratónu, jaká je to zatraceně těžká disciplína — člověk se až diví, že to někdo dělá jen tak pro nic za nic a ne pro peníze. Taková dřina a ani centík za to.

V třetím baru s podivným názvem Te-Pe-Te stáli u pultu dva mladíci v manšestrových kalhotách, pili pivo a mlčeli civíce na rádio, z kterého řval džez. Bylo to tak nudně, že ani nedopil. Mizerné pivo mu ostatně šplíchalo v žaludků, až se bál, že mu bude zle. Chodil tedy po ulicích, díval se za děvčaty, vytahoval se v bocích jako Don, ale krásky si ho ani nepovšimly. Eddy měl pravdu, kovbojově už vyšli v Pawhusce z módy...

A najednou mu bylo opravdu nanic, ne však z piva, ale z nějaké pustě beznaděje, nebo čertví z čeho. Nakoukl ještě do jedné hospody a pak nechal Ikea jeho osudu, počkal na autobus a vracel se celý smutný domů.

Na farmě si vyzvedl Violina. Krammer nebyl doma — prý jel k Petrsovi — a Stanley vskutku v půli cesty potkal Krammerovu starou rachotinu, nad níž čněl Krammerův klobouk jako mlýnské kolo. Blížil se večer, nebe bylo plně černých cvrlikajících teček, kroužících pod červánky. Drozdi, drozdí, drozdi... V bráně ranče narazil na rozčíleného Dona:

„Dobře že jdeš, dějou se moc zajímavý věci... Ne, povím ti to už před dědou, musím si s ním něco vyřídit a rád bych, abys byl u toho.

”

Vlekl Stanleyho k baraku Nesmrtelného, kývl i na Eddyho, aby šel s nimi, ale neřekl nic, dokud nestáli ve starochově světnici. Tmělo se už, jen na pouzdru bible se leskl odraz zruřovělé oblohy.

Já rozsvítím, pane Luis, můžu?“ řekl Don. „Vlastně musím, protože vám chci vidět do očí!“ Cvakl vypínačem.

Nesmrtelný sedel bos na posteli, u pelesti stály boty a vypadalo to, jako by stařík měl čtyři nohy, z toho dvě ukrutně zaprášeně; snad si ještě od návratu z BB ranče boty nevyčistil. Zvedl k nim oslněnou tvář:

„Co se zase stalo?“

„Moc, pane Luis,“ řekl Don přiškrčeným hlasem. „Teď tu byl Krammer. Psal Clayovi, aby mu prodloužil platební lhůtu, a pan Clay mu odpověděl, že se má obrátit na Tilghama. Ranč už není Clayův, pane Luis, ranč je Tilghamův! Clay ho prodal, zatracenej chlap.“

Ztichl. Díval se pozorně na staříka, jehož oči se znenáhla otevíraly a rostly, až se zdálo, že pokrývají většinu obličeje. A stále rostly. Vrásky kolem nich se smrštily a pojednou zde byly jen ty vyděšené oči, veliké jako brýle.

„To... to... není...“

„Je,“ řekl Don. „Všechno na tomhle mizerném světě je možný. A teď vám něco důležitýho povím, tak poslouchejte: Vy jste si, pane Luis, myslel, že vás chci vypíchnout a že jsem vás kvůli tomu střelil... Ne, nechte mě domluvit! Tak teď bych vás vypíchnout mohl, to je vám snad jasný. Teď už vás tady žádný pan Clay nedrží... Jenže já vás uklidním. Já vás nikdy nechtěl vypíchnout! Moc jste mi křivdil!

Nevadí, já vám to odpouštím. A nevypíchnu vás ani teď, to vám říkám před svědkama. Já si najdu jiný místo. Kvůli vám, pane Luis! Protože jinak by vás Petrs zaručeně vyhodil, pijete mu krev už dávno. Zkrátka se loučím, abych vám tu nezacláněl... A... a jestli chcete, můžete mi podat ruku.“

Zvedl pravici. Byla to hezká, svalnatá dlaň s pěti štíhlými prsty, okrášlenými jediným prstýnkem. Plula vzduchem, pak zůstala viset ve vzduchu přímo před staříkovými očima... a pak stejně pomalu klesla k Donovu boku.

„Nechcete — nechcete,“ řekl Don. Hlas se mu maličko třásl. „Však se z toho nezblázním.“

Chvilku nikdo nepromluvil.

„Ani. . .“ počal Don znovu. „Ani mi nic neřeknete?“

Staříkovy oči klesly dolů tímž pomalým pohybem jako prve Donova ruka. Rty počaly něco přemítat, avšak zvuk z nich nevyšel až za okamžik:

„Chudák pan Clay... Tak je na mizině... Takovej hodnej, poctivej, zlatej člověk...“

„Pro živýho boha,“ vydechl Don. Strčil do Stanleyho: „Lidi, pojd'te ven! Nebo...“

Šli schlíplé za ním.

„Vy se doopravdy loučíte, Done?“ vyhrkl Eddy, hned za dveřmi. „Hrome, vy máte kuráž!... Ale já taky! Já taky jednou... Nemyslete si! Jen si nemyslete!“ Vyrázil z baraku. Dívali se udiveně za ním. Obloha už pohasla a jen jeho, Eddyho hlava zářila jako červánek.

„Pro živýho boha!“ opakoval Don. Najednou se začal hlasitě smát. „Chudák pan Clay! Takovej hodnej, poctivej... Stane, já se mejlil. Ne, že se z toho nezblázním! Zblázním se, ale smíchy. Chudák poctivej pan Clay! To je prostě...“ Chytil Stanleyho za rameno. „No řekni, Stane... počkat, vždyť ty to ještě nevíš: Hádej, kdy Clay prodal ranč? Patnáctýho března! Napsal to, blbec, Krammerovi do dopisu! Že od patnáctýho je majitelem pan Tilgham z Tulsy. A kdy jsme začali hnát k tomu všivákovi Bradburrymu? Šestnáctýho března! Když už ranč nebyl Clayův, ale Tilghamův! Chápeš, co to znamená!“

„Že to stádo neprodal Clay, ale Tilgham.“

„Nesmysl! Bradburry Tilghama vůbec nezná. Přece jsme s ním o Tilghamovi mluvili! Nezná ho. Jakživ ho neviděl, ani neví, že existuje! Tak jak od něho mohl něco koupit? Nesmysl.

Bradburry koupil od Claye. Takže Clay mu prodal cizí dobytek.

Tilghamův! Podrž mě, než rozsypu, Stane! Takovej hodnej, poctivej člověk, pan Clay...“

Otrásal se smíchy ve své báječně košili, plné skvrn podobných tmavomodrým mračnům; člověk by řekl, že mu stačí poklepat na rameno, aby se spustilo krupobití.

„Počkat, počkat,“ zarazil ho Stanley. „Tak lehce by to nešlo. Vůbec by to nešlo! Tilgham přece musel dostat seznam dobytka, kolik kusu na ranči je. Kdyby ho teď napadlo někoho poslat a spočítat stáda — a určitě to udělá, jestli není blázen — přišel by na to. Chybělo by mu sto pět kusu!“

„Nic by mu nechybělo, ani telecí chlup,“ chechtal se Don. „Nebud' dítě, Stane! Clay mu prostě napsal do seznamu o sto pět kusu miň. Rozumíš? Ne? To se divím. Tak koukej...“

Zastavil se a začal psát ve vzduchu nějaké klikyháky. „Na ranči je dejme tomu tisíc trade stocku, obyčejného jatečního zboží po padesáti dolarech. A sto kusu královského plemenného zboží po pěti stovkách. Dohromady jedenáct set hlav. Jedenáct set, to číslo si pamatuj! — A já jsem ten báječnej poctivej Clay a prodávám ranč Tilghamovi a vidím, že ten pitomec dobytku vůbec nerozumí a že sis sebou, když si prohlížel ranč, ani nevzal znalce. Tak co udělám? Napíšu do seznamu, že mu prodávám devět set kusu trade stocku po padesáti, a sto královských po pěti stech, dohromady tisíc kusu. Jen tisíc, rozumíš, ne jedenáct set! A on to, idiot, koupí a já honem, hned druhý den odeženu těch sto králů k Bradburrymu, a místo nich nastřím do corralu sto obyčejnejch hlav, aby se na první pohled nic nezměnilo. A teď si Tilgham může počítat do aleluja, pořád mu bude vycházet dohromady tisíc hlav. Přesně podlé seznamu, ať dělá, co chce! A já mám v kapse pětáctýřicet tisíc dolarů, protože jsem sice přišel o pět tisíc za těch sto kusu obyčejného zboží, co jsem do seznamu nedal, ale dostal jsem padesát tisíc za těch sto kusu plemenného zboží, co jsem pod rukou prodal tomu špinavci za kopečkama. Už se ti rozsvítilo?“

„Trochu..“ Ale co když si teď Tilgham přizve znalce a ten mu povi —“

„Tak bude pozdě honit bycha. Viděls, koupils, a hotovo. Nebo by se musel Tilgham pustit do soudního sporu, a to neudělá.“ „Proč ne?“

„Protože by se mu celá Oklahoma smála, jak naletěl. A pak, ten znalec bude zaručeně podmazanej, to si vezme na starost Petrs. Protože Petrs v tom má samozřejmě prsty. Petrs o tom přece musel vědět. Petrs zkrátka shrábnul deset nebo dvacet procent a namastil si kapsu. Je to jasný?“

„Celkem ano,“ řekl Stanley zamyšleně. „Jenže... mně se to, Done, pořád ještě nezdá. Přirozeně že za tím vším nějaký trik vězí...“

„Aby ne! Proč myslíš, že jsme nahonem stavěli tu novou ohradu a že jsme tam sehnali z pastvin právě sto pět kusu — zrovna tolik, kolik jsme jich den nato hnali pryč? Aby bylo všechno při-pravený k prohození! Jen jsme s královským stádem vytáhli paty, už bylo na jeho místě jiný.“

„To je všechno pravda, ale na Claye to nevypadá, Done. Tohle by přece kvůli pětáctýřiceti tisícům neriskoval... Když už, tak tou dělal o své újmě Petrs, Bradburry stejně tvrdil, že vyjednával s ním.“

„Blbost,“ řekl Don. „Clay o tom musel vědět, protože dostává měsíční výkazy o stavu dobytka. Tolik a tolik hlav máme, a taková a taková sorta to je. A příští měsíc zase: tolik a tolik hlav jsme měli prvního, tolik a tolik jsme během měsíce prodali, tolik a tolik nám zbylo. Tak to jde za sebou a musí se to napojovat. A když se něco prodá, ubudou sice hlavy, ale na kontě přibudou peníze. Co tě vede, Stane, Petrs nemůže jen tak strčit do kapsy sto pět kusu, to by byl za chvíli bohatší než Clay.“

Stanley krčil rameny. Bylo to všechno divně, neprůhledné.

„Jen dej na mě,“ smál se Don. „Já v tom přece od začátku čichal zlodějnu. A teď už je to jasná záležitost. Proč prodal Clay stádo zrovna Bradburrymu, když se tam musí hnát přes ty pustý kopečky? Pravě proto, že se tam musí hnát přes ty pustý kopečky! Kdyby se byl dobytek transportoval na jinou stranu, nedalo by se to tak pěkně utajit.“ Zastavili se. „Ale dědovi nic nevykládej, byl by schopen dělat kravál, a Petrs má dlouhatánský prsty. Ačkoliv mně už to muže bejt jedno.“

„Kam vlastně máte namířeno, Done?“

Don se poškrábal na bradě:

„Asi na východ. Tohohle řemesla, jak už jsem říkal, nechám, ta-
dy bych si na tu boudu u silnice nevydělal do smrti... Psal mi bratra-
nec z Pittsburghu, má tam železářství a potřeboval by někoho k ruce,
nejradši někoho z rodiny. Ale ještě nevím.“

„A kdy jdete?“

„Co nejdřív. Třeba zejtra. Petrovi jsem už to slavnostně oznámil.
Měl vztek, lotr, myslel si, že bude mít Nesmrtelnýho z krku. No,
aspoň jsem udělal dobrej skutek. Samozřejmě jestli si Petrs nesežene
jinýho předáka, a dědu přece jen nevyrazí. Ale počítám, že ne. Kov-
bojů dostane moře, ale o zkušenýho člověka těžko zavadí. A o spo-
lehlivýho. Většina jich chlastá jako Ike nebo krade, a obyčejně obojí.
Tak sbohem, Stane. Však se ještě zejtra uvidíme.“

„Sbohem,“ řekl Stanley. „Ale nerad se s vámi, Done, loučím.“

Pomalou se vracel. Měl v ústech sucho jako po té pekelné Indiánské lázni. Hlava se mu trochu točila. Tak Petrs je podvodník a pan Clay asi taky! Opravdu si těžko představit, že by o tě věci mohl nevědět... Zvláštní, jaká špína leze najednou ven. Nejslušnější ze všech je přece jen Don. Jediný pravý kovboj, jediný hrdina, jediný pořádný chlap na ranči. A zrovna on jde pryč, musí, aby zachránil Nesmrtelného. A Nesmrtelný mu ani nepodá ruku... Ačkoliv Don by vlastně nemusel jít, ať Petrs dědu propustí, co na tom, děda má našetřeno a mohl by si spokojeně žít. Ale on ne a ne... Asi by se cítil osamělý, samota ho trápí, zrovna to onehda říkal černému Jimovi, když jsme na něm chtěli tu kávu, a to ještě nevěděl, že Rosita utekla! Ted' mu bude stokrát hůř... Snad bych se měl na něj jít podívat, nenechat ho tak opuštěného.

Ale nešel nikam, jen dlouhou chvíli přešlapoval pod starochovým oknem. Měl mu za zle jeho tvrdou hlavu a srdce, že se ani při loučení nechtěl smířit s Donem.

Tehdy projel nocí blesk — kratičký a vzdálený, jen na časy — a ozářil spící stádo, jež na chvíli vyvstalo celé lesklé z temnoty jako kupa zasněžených hrud, jako oranice. Jako onehda, když jsem spáchal ten hrozný čin a věnoval Indiánům krávu. Pěkný hrozný čin! Deset jsem jim jich měl zastřelit, ne jednu. Clayovi by jich pořád ještě zbylo dost na podvody a čachry!... Ačkoliv bych jim tím vcelku nepomohl. Ale přece jen trochu. Byl jsem prostě blázen...

Šel spát... Ráno se rozloučil s Donem. Spatřil ho poprvé v civilním oblečení — v obyčejných střevících, v obyčejných kalhotách, v obyčejném saku s obyčejnou kravatou — a Připadal mu divně a cize. Nebo ne právě cize, ale všedně jako nějaký obchodní příručí, který se vyšňořil na procházku. Teprv když si Don nasadil svůj široký bělavý klobouk, jediný starý známý kus oděvu, který si ponechal na cestu do světa, zmizel poněkud ten dojem.

„Tak, Done, jak si myslím!“

A Eddy také zabrumlal:

„Tak jak si myslím, Done!“

Ramón se neobjevil a Ike zde jen mlčky stál s rukama v kapsách. Nakonec však přijal Donovu pravici, držel ji okamžik v ruce jako rybu a řekl:

„To jsem zvědav, kdo ti zlomí vaz, ty převité!“

Don se usmál, spodní ret mu maličko povylezl vpřed... A pak už se jen zvedal kotouč prachu za džípem, který řídil White. Wolf a Geronimo vyběhli, zaštěkali, vrátili se. Nejkrásnější kovboj odjel.

4.

Hodinu nato nasedl Stanley na Violina a slezl z něho až večer. Hnali stádo z pastvin do nového corralu, už bez výběru, jak přišlo pod ruku. Petrs to tak chtěl. Byl posedlý honěním, jen honit a honit. A rychlé, rychlé! Oddělovali tedy na prérii skupiny po dvaceti kusích, aby je lepě zvládli, odehnali je k ranči a hned jeli zpět pro novou dávku a zase zpět. Za dva dny naplnili corral, ale stále přiháněli další dobytek. Nechávali hovné ohrady a „solili“, aby ho udrželi na místě. Co má Petrs za lubem, nechápal nikdo z nich. Jistě se zdálo jen jedno: že chce mít dobytek blízko, že chce vyprázdnit vzdálené pastviny; ale to by byl samozřejmé holý nesmysl.

Den ze dne v sedle. Ve čtvrtek zjistil Stanley, že je nejen unavený, ale že mu tato práce připadá stejně jednotvárná jako práce v dílně. Stále totéž. Dvacet stejných zákusku, které strkáš na plechu do pece — anebo dvacet dobytčat, která strkáš před sebou z jednoho zeleného místa na druhé. Ani v tom, ani v onom není nic velkolepého, ale „prostě práce, která se ti stala zvykem.

V pátek přihnali poslední „vzdáleně stádečko. Byl vlahý večer s nebem žíhanými fialovými a růžovými pruhy jako hedvábí na šaty, jež by slušely Rositě. Tráva se podobala zčeřené hladině, v níž se zrcadlí plameny, a Nesmrtelný, který se jí brodil směrem od verandy, byl jen maličký černý brouček na pozadí velikého požáru.

„Pojď ke mně, Stanley, prosím tě,“ řekl dušeně.

A když si uvnitř sedli:

„Tak už je to tady. Petrs mi dal výpověď.“

Stanley se na něj rychle podíval. Nemohl říci, že ho to překvapilo; byla by to lež. Spíše ho překvapil staříkův klid.

„No, koneckonců...“ prohodil. „Mně samozřejmě budete scházet, ale pro vás je to lepší. Aspoň si odpočinete.“ „Ba ne,“ řekl Nesmrtelný. „Neodpočinu si.“ „Proč ne,“ řekl Stanley. „Co byste ještě dělal? Jeďte někam blíž k městu, kupte si domeček nebo si třeba jen najměte pokojík. Hlavně aby u toho byla zahrádka...“

„Ba ne,“ řekl Nesmrtelný. „Nic si nekoupím. Nic si nenajmu. Na to já, Stane, nemám peníze.“

„Jak to?“ řekl Stanley. „Vždyť tady kdekdo vykládá, že máte našetřeno.“

„Už nemám,“ řekl Nesmrtelný. „Proč myslíš, že jsem vám nechtěl dát těch dvacet dolarů, když jsem vám je slíbil? Já už, Stanley, nemám ani cent.“

„Co to povídáte?“ řekl Stanley. Cítil nablízku něco hrozného, jako strach nebo bolest, a bylo mu nepochopitelně, že oba hovoří tak klidně, bez vzrušení. Bez slz.

„Tobě to prozradím. Stane, ty mě nezradíš. Měl jsem našetřeno přes šest tisícovek. Ale Rosita si je vzala.“

„Co to povídáte?“ řekl Stanley podruhé. Nyní měl dojem, že oba hrají nějakou komedii, že se oba tváří jako hrdinové a že se jim to kupodivu daří. Opravdu kupodivu, protože uvnitř se celý chvěl. „Vy jste jí je dal?“

„Ne. Jen jsem jí řekl, kde je mám schovaný. Vlastně jsem jí je odkázal, Stane.“

„Ale — proč?!“

„Protože jsem myslel, že je se mnou konec. Bylo mi moc špatně, když mě ten pacholek střelil. Tak aby z těch peněz někdo něco měl...“

„A ona vám je ukradla?“ Měl dojem, že křičí, ale nevěděl to jistě. Nesmrtelný mlčel. „Ona vám je ukradla?!“

„Nekřič, Stane, nekřič. Ona si je vzala. Co na tom. Nebudem už o tom radši mluvit. Teď hlavně, co bude se mnou.“ „Panebože — a vy jste mlčel!“

„Tiše, Stane, prosím tě. Teď co bude se mnou... Copak jsem moh jít a udat to dítě? Byla jako moje dítě, rozuměj. Chudinka.“

„Ježíši, Ježíši,“ řekl Stanley. „Taková láska, taková hrozná láska! A tak se nepovedla... Pane Luisi, proboha, proč jste nešel pryč, dokud jste je měl! Taky kvůli Rositě?“

„Taky. Trochu. A pak... Co je to šest tisíc! Můj táta tady byl do devadesáti, a mně je třiasedmdesát. Co je to šest tisícovek. Copak můžu bejt živ z šesti tisícovek dvacet let?“

Stanley mlčel. Seděli v šeru, ale plechová krabice s biblí se přece jen trochu blyštěla.

„Tak co bude se mnou, Stane? Co mám dělat?“

„Já nevím,“ řekl Stanley. „Já nic nevím, pane Luisi.“

Vstal. Šel ke dveřím. Nesmrtelný vykřikl:

„Kristebože, Stanley. Neopouštěj mě!“

V jeho hlase se poprvé ozvala úzkost. Ale Stanley šel dál, ven. Musel jít na čerstvý vzduch. Měl pocit, že se v něm něco obrací a bál se, že je to žaludek. Venku si sedl na zem jako tehdy u jateční boudy, jako tehdy, když čistil královská dobytčata, jako tehdy, když ho houpačka shodila a když si myslel, že je konec. Teď byl doopravdy konec.

Ale ne, nebyl konec. Najednou zjistil, že se všeho toho, co mu starý řekl, nevěří ani slovu. Všechno je výmysl. Rosita nic neukradla. Nesmrtelný jí nic neprozradil, žádnou tajnou skrýš.

Všechno si vymyslel. Není normální. Trpí mánii osočovat. Je to starý blázen.

Věděl to naprosto jistě.

A věděl též, proč to ví tak jistě. Myslel jsem, že umřu, když mě ten pacholek střelil. Tak to řekl Nesmrtelný a mínil tím Dona. A tady začíná ta lež. Že umře, to si myslet mohl. Ale nemohl si myslet, že ho postřelil Don, protože to není pravda! Vymyslel si to a všechno ostatní taky. Je to buď nactiutrhač, nebo šílenec. Vyskočil. Lépe tu věc vyřídit hned. Vrazil do světnice.

„Jak můžete říci, že vás Don postřelil?! Řekněte, jak!“ Nesmrtelný zatřásl hlavičkou.

„Ale... ale Stane, já ho přece viděl. Bylo přece už šero... ten jeho bílej klobouk... Tak jsem šel dolu, k zemi. Proto mě trefil nad koleno, ne do něj.“

„To není pravda!“ řekl Stanley ztěžka. „Já náhodou prohlížel jeho pušku, byla vyčištěná...“ A náhle — při svých posledních slovech — pochopil, že je to pravda, čiže to alespoň může být pravda, protože k protáhnutí hlavně mastným hadrem stačí chvílička; a Don měl dosti času pušku třeba rozebrat, promazat a zase složit, přijel přece k zraněnému až za Ramónem. Jak jsem to mohl přehlédnout!... Ale současně cítil, že nic nepřehlédl, že vše věděl od začátku, ale že to prostě nechtěl vědět, protože měl Dona rád a obdivoval se mu. A tak jsem tedy hledal důkazy v jeho prospěch a zavíral oči před vším, co mluvilo v Donův neprospěch a nakonec jsem věřil jen tomu, co se mi líbilo. Docela jako teď. Teď se mi taky pořád nechce věřit...

„Tak proč jste o tom mlčel! Nebo proč jste si to s ním nevyřídil, když už jste chtěl mlčet?!“

Upíral oči na starého, jak tu sedí se svěšenou hlavou, a srdce se v něm třásl.

„Ne... nebo jste se ho bál?“ zeptal se tiše.

„Ne,“ vydechl Nesmrtelný. „Vlastně bál jsem se, že mě oddělá jindy. Proto jsem ty peníze odkázal Rositě...“

„Ale proč jste neřekl, co provedl! Proč jste ho nechal běžet!“

„To bylo tak... Já, Stanley... No zkrátka taky kvůli Rositce. Vy jste mě sem přivezli, a ona mě ovazovala, a já jí všechno vyprávěl, a ona nevěřila. A pak snad trochu věřila a prosila mě, abych mu to odpustil, abych mu nic nedělal a nekazil mu život a jí taky ne... Ona ho měla hrozně ráda, Stane. Já ti to nerad říkám, ale co už teď můžu dělat... Ona ho strašně milovala, ale on ji ne. On si s ní jen hrál, on ji nejdřív chtěl, a pak už nechtěl, ale ona ho, Stane, tak bláznivě milovala, ubohý dítě. A tak já jí slíbil, že si všechno nechám pro sebe, já jí přísahal, že tomu lotrovi nezkřívím ani vlásek. A taky Ikea jsem udržel na uzdě. On se také domákl, jak to bylo, a měl na toho mizeru žízeň. Ale já ho prosil a... a tak jsme mlčeli oba. Já mu povídal: ‚Ikeu, co je vám do toho, to je moje věc, tak se do toho nepleťte.‘ — A on povídal: ‚Vy blázne, zase vás bouchne.‘ Ale já povídám: ‚Kdepak, má za vyučenou a snad se vněm něco hne. Jen to nechte, Ikeu, běžet.‘ — Tak on taky mlčel... Ale za to jsem chtěl od ní slib, že s tím ničemou už nebude nic mít, protože by ji docela zničil, to by se mu podobalo. A ona mi to slíbila, chudinka, a to byl ten kámen oura-

zu. Tím jsem vlastně všechno zavínil, Stane ! Já to zavínil, protože jsem od ní chtěl ten slib. „Jak to myslíte?“ řekl Stanley hluše.

„No ona mi přísahala, že ho nechá, a pak to chudinka nemohla vydržet. A tak radši utekla, aby ho neměla na očích a aby dodržela slovo. Tak to určitě bylo, Stanley! Srdíčko ji trápilo a ona byla slabá. Motýlek... Láska je hrozná věc, Stane, když se takhle zkazí...“

„A vzala si na cestu vaše peníze, motýlek!“ Nesmrtelný se napřímil :

„Ne, nesměj se, Stane! Co si měla počít? Co takovou holku ve světě čeká, když nemá peníze? Daleko horší věci než mě. Já ji to namouduši nemám za zlý, já jí to schvaluju. Já už se nějak prokousám...“

„Jak?!“

Nesmrtelný mlčel.

„Ach bože,“ řekl Stanley. Měl pocit, že už ze sebe nikdy nevypraví jiné slovo, že už „věčně bude jen vzdychat nebo vzlykat. Tak ono to všechno takhle bylo. Ach bože, bože...“

„Ale Ramón se to nesmi dozvědět!“ řekl staroch s úzkostí. „Slib mi to, Stane, přísahej mi to! Ramón je tvrděj člověk, poctivej, ale tvrděj, Ramón by ji zabil, šel by za ní, až by ji našel, a utloukl by ji k smrti! Mexikáni nic jinýho nedovedou jen zabíjet. Z lásky zabíjet, ze vzteku zabíjet, ze žárlivosti zabíjet, ze všeho jen zabíjet... Nebo by zabil sebe. A to by přece nikomu neprospělo.“

„Dobře. Budu jako hrob,“ řekl Stanley.

Uvědomil si, že se celou dobu vytřeštěně díval na staříkovy zaprášeně boty, stojící u postele, ale že je neviděl. Vzal jednu do ruky, jako by ji chtěl vyčistit. Opět ji postavil.

„Noha vás už nebolí?“ zeptal se.

„Ne. Ani trochu. Tak se nějak protluču, vid’.“

„Jistě. Samo sebou,“ řekl Stanley bezmyšlenkovitě. Zvedl oči. Bylo už hustě šero, ale záře planoucí oblohy se stále odrážela v ploše plechově krabice, a nyní se zachytila i na čemsi, co se pomalu sunulo dolu po tvářích Nesmrtelného.

„Neplačte, pane Luisi. To se ví, že se neztratíte.“

„Copak pláču. Já nikdy nepláču.“

„Ano. Ne,“ řekl Stanley. A... a na penzi jste si neplatil?“ Nesmrtelný zavrtěl skloněnou hlavou. „Já bankám nikdy nevěřil. Je to samej podvodník.“ „Ano,“ řekl Stanley. Něco ho napadlo. „Proč jste za námi jel, když jsme hnali?“

Nesmrtelný nejistě vzhlédl.

„No — přece proto, aby o mně Petrs nemoh říct, že jsem starej a zbytečnej. Ještě by mě pomluvil u pana Claye.“

„To je pravda,“ řekl Stanley. Povzbudivě se zasmál. „A víte, že se ničeho nemusíte bát? Vůbec ničeho, i když nemáte peníze! Protože pořád je tady ještě pan Clay.“

Viděl, jak starým projela vlna radosti, jak mu tvář roztála a rozzářila se, jak mu rty zkrásněly úsměvem:

„To je pravda, Stane. Ještě je tu pan Clay!“

„A slečna Lavona, a slečna Yvona! Vzpomeňte si, jak vás s sebou vzaly do města. Jako přítele!“

„To je pravda, jako kamaráda,“ opakoval Nesmrtelný radostně. Slzy už zmizely a zbyla po nich jen dvojice uzoučkých lesklých pentliček, natažených od očí až k bradě. „Mám ještě kam jít.“

„Tak vidíte,“ řekl Stanley. „Pan Clay se o vás v nejhorším postará. Můžete klidně spát.“

„Taky že budu, Stane. Mám ještě kam jít!“ Stanley vstal.

„No vidíte. Tak se pěkně vyspěte, pane Luisi, a ničím si nelamte hlavu.“

„Dobrou noc, Stane! Ale nikomu ani muk! Ona Rositka...“

„Já vím. Nebojte se.“

„Čestný slovo, Stane!“

„Ano, čestně slovo. Dobrou noc.“

Západní obzor už pohasl a všechno bylo černé, jen nebe se stále blyštělo do fialova. Kde se jen ty barvy berou.. . Přiběhli psi, poskakovali kolem, ale Stanley si jich nevšímal. Kde se jen ty barvy berou.. . Pak si myslel, že všechno, co mu Nesmrtelný vyprávěl, je pravda, ale on, Stanley, že tomu nevěří, a to že je takový prášek proti bolesti. Jako když ti vytrhnou zub a dají ti něco, aby to tolik nebolelo. Zub ti už nenaroste, ono to vpravdě bolí pořád, ale ty máš v sobě prášek a o bolesti nevíš a máš se. Tak tedy já ničemu nevěřím, a je mi dobře. Mám se. Rosita není zlodějka. Don není lump. Hotovo.

Chodil sem tam, ale chvílemi zapomněl na svůj prášek proti bolesti a říkal si, že je to hrozně, co se na světě děje. A zrovna tady, na čistém vzduchu, mezi králi prairie, kteří brání kulkami svou čest. Tak tedy Rosita milovala Dona, ale on j i už nechtěl. A Ramón tě známosti taky nepral, a proto se tolik vykrucoval, když se tehdy rozdělávaly hlídky. LDR — IES. Chtěl být venku ne se starým, ale s Donem, aby Rosita nezůstala s Donem na ranči celou noc sama... A tehdy v maštali Don moc dobře věděl, kde je schovaná, ale schválně mě tam poslal, aby ji ponížil, aby ji ukázal, že už o ni nestojí, aby si z ní udělal dobrý den. Ale Rosita ho milovala dál, a když si jí nevšímal, hrála, že má zájem o mne, aby v něm vzbudila žárlivost, I tu svíčku tehdy vzala a dělala mu terč jen proto, aby ho na sebe upozornila, aby mu dokázala, že ho miluje. Ale všechno marně.

Psi opět přiběhli, lísalí se a Stanley se zastavil, položil ruku na Geronimoyu hlavu... a z čista jasna opět nevěřil. Jako by prášek proti bolesti znovu zapůsobil, a ještě důkladněji než prve. Jasně že nic není pravda! Proč by jinak vyklidil Don pole právě teď, kdy se mohl snadno stát předákem, a už bez střílení? Nesmysl! Všechno je lež, Don není zločinec. Don neomámil Rositu. A Rosita neukradla peníze. Nanejvýš si je vypůjčila a brzy je vrátí, hned jak je nebude potřebovat, hned jak sežene slušně místo. Pak je určitě pošle zpátky s hezkým dopisem. Milý strýčku Luisi, napíše. Já si vaše dolárky nepři-

vlastnila, já si je jen na chvíli vzala, abych nebyla ve světě tak bezbranná. Ale teď vám je vracím, už je nepotřebuju, protože mám dobré místo a jsem poctivá holka a mám vás ráda jako vlastního tátu. Beru vás v duchu kolem krku, strýčku Luisi, a pozdravujte všechny, hlavně Stanleyho, protože ho mám taky ráda, protože on nevěřil, že jsem zlodějka, protože věřil, že mám v tele čest...

Ano, tak nějak to napíše, sice s chybami, ale takhle, a ty zatracené dolary přijdou zpátky a všechno zas bude báječně. Hlavní věc, že se starý nebude muset doprošovat Claye, toho podvodníka. Já nevím, ale já už Clayovi nevěřím, ani za mák ne, ani tomu nevěřím, že vezl dědu do Tulsy jako kamaráda. Nesmrtelný si to vymyslel, jako si vymyslel tu věc s Donem, nějak mu to v hlavičce přeskakuje, na někoho si zasedne, a konec... a druhému zase nasadí svatozář, a taky konec. A nebudu už o tom dumať, ale opravdu ne! Půjdu spát, nebudu myslet na nic, ráno se probudím a bude tady pošta, lísteček od Rosity. Milý strejdo, a tak dál...

Ale ráno nepřišlo nic, až přesně v poledne se objevil Joaquínův vůz a v něm ovšem sám veselý Joaquín Miller. Ještě sedel za volantem, ale už mával:

„Haló, Stanley Forte! Haló!“

Zarazil, vyskočil, hrnul se rovnou k barákům a k Stanleymu, který tam stál nad Nesmrtelným a přemlouval ho, aby šel k obědu: „Musíte jíst, pane Luis, hlad-nehlad.“

„Haló!“ křičel Joaquín zdálky. „Co se to tu děje?“

„Nic,“ řekl nevrle Stanley. „Co by se dělo.“

„Jak to, že nic,“ halekal Joaquín. „A co Rosita?!“ upřel rozveselené oči na Nesmrtelného, který vstal. „Ano, ano, naše malá kráska Rositka! Včera jsem ji viděl —“

„Kde?“ zeptal se Stanley bez dechu. „Honem, prosím vás.“

„Ve voze,“ zašklebil se Joaquín. Nic nechápal, měl potěšení z toho, jak je napíná.

„Kde!“ opakoval Stanley. „Kde?!“

„V Kansas City. Vlastně za Kansas City na silnici,“ řekl Joaquín. „A s kým byste řekli? S Donem!... Ale co se na mě tak díváte? Opravdu jste o ní nevěděli?“

„Ne,“ řekl Nesmrtelný. Sedí si a drásavě se rozkašlal.

„Proboha...“ vydechl Stanley.

Joaquínovy oči přeskočily vyjeveně z jednoho na druhého: „Co se to tu, k d'asu, děje?“ „Nic!...“ vykřikl Nesmrtelný, ale kašel mu přerhával slova. „Ramónovi nic... Ani slovo!“ Vstal a klopýtal dovnitř. Odstrčil Stanleyho. „Ne. Já chci... bejt sám!“

Stanley se podíval na Joaquína, ale viděl ho jen jako rozmazanou skvrnu.

„Pojďte kousek dál,“ řekl. I jeho vlastní slova mu připadala nějak rozmazaná. „Vzala mu peníze. A Petrs ho vyhodil.“ Mluvil rychlé. Nalézal v tom nějakou úlevu. Hlavně mluvit rychlé, stručně a nic; nevynechal! Puntík po puntíku, na nic nezapomenout! Soustředit se! Nemyslet na nic kolem, v prvé radě ne na budoucnost!

Vskutku se jí nějak dokázal zbavit, té budoucnosti. Ale na minulost už nestačil. Mluvil a měl jí plnou hlavu. Rosita tedy neutekla před Donem, ale za Donem. Sebrala peníze, utekla a pak na něj čekala. V Kansas City. Měli to smluvené. Ten ničema! Tak tedy přece jen po Nesmrtelném střílel. Chtěl se ho zbavit, dělat předáka. Ale špatně mřil... A pak už se ho zbavit nechtěl. Nepotřeboval už předácký plat. Věděl o penězích. Rosita mu o nich řekla. A on ji najednou začal milovat. Miluju tě, Rose, hrozně tě miluju, budeme si žít jako v ráji, budu věčně tvůj, honem seber ty peníze a hurá do Kansas City, já tam za tebou přijedu! — Lotr. Bestie, a jak mazaná! Sám ty peníze nevzal, kryl se před Nesmrtelným i Ramónem. Kdyby je byl vzal vlastnoručně a utekl, měl by na krku staříka i policii, kdyby byl utekl s Rositou, měl by na krku Ramóna. Ale takhle nikoho, nic. Proto tady zůstal ještě nějaký čas, pro jistotu, co Nesmrtelný udělá. A kdyby byl starý Rositu udal, zůstala by v louži ona, ale fešák Don by měl čistě ruce...

„A to je všechno, pane Millere. Stačí vám to? Vzal jste starému poslední iluzi.“

„Copak jsem to, hrome, mohl vědět?“ zavrčel Joaquín. „Že jsem sem zrovna dneska lezl. Já idiot!“

Vtom se vzadu objevil Ramón a Joaquín chvatně vyrazil k vozu.

„Nastupte, Stanley!“ Vyjeli. „Že jsem sem lezl, já blázen!...“ Zastavil. Byli už kus cesty za rančem a nezdálo se pravděpodobné, že by je někdo vyrušil. „Tak co budeme dělat...“

Stanley si mnul čelo.

„Já nevím. Hlava mi vynechala.“

Čelo mu hořelo a vskutku neměl v hlavě nic, jen prázdnotu. Ale najednou si vzpomněl, jak si kdysi přál, aby se na ranči skrýval nějaký přízrak, fantóm, zloduch. A vida, opravdu zde byl, jenomže docela jiný, než jak si ho člověk představuje... A pak viděl v duchu Dona, jak se tehdy ráno posmíval soucitu — takové věci hod', blázne, psům! — a hrdlo se mu sevřelo úzkostí, co Rositu čeká.

Prochvěla jí zima.

„Nesmrtelný mi dělá starosti,“ ozval se Joaquín; držel cigaretu těsně u úst, ale zapomínal kouřit. „Dejte mu něco pro uklidnění, třeba bróm.“

„Kde bych ho vzal.“

Joaquín hrábl do kapsy ve dvířkách.

„Něco tady mám, vozím to s sebou pro případ, že by se mi chtělo vylézt z kůže.“

„Taky se vám to stává?“ zeptal se Stanley zhořka. Joaquín mu podal dvě tuby: „V poslední době dost často. Tohle mu dejte.“ „Co když to nebude chtít?“

„Tak mu to do něčeho namícháte! Je to bez chuti, nic nepozná. Kdy se má loučit?“

„Dostal zapláceno za dva týdny, aby šel, kdy chce. Ale ráno povídal, že půjde už v úterý.“ „Proč právě v úterý?“

„Protože v úterý přijímá pan Clay návštěvy. V úterý a v pátek... To snad už víte, že ranč není Clayův?“ Stanley se odmlčel.

„Víte, pane Millere...,“ spustil, ale náhle nevěděl, co vlastně chtěl říci. Uvědomil si, že má v očích horko. Ne vlhko, nýbrž horko. Takový divný pocit. Zvedl hlavu.

„Kde se vzali ti drozdí,“ prohodil. „Najednou je jich tu milión.“

„Drozdí mnohohlasí,“ zpřesnil Joaquín. „Mocking birds...“

A chvílku mluvili o drozdech, v každé větě byl drozd, mocking bird, až se to nedalo vydržet, až se to vskutku podobalo posměchu.

Stanley strhl klobouk a prohrábl si vlasy.

„Do pekla, pane Millere, nedá se opravdu nic dělat? Přece to tak nenecháme!“

Joaquín zvedl ruce nad volant.

„Co tak nenecháme? Rositu? Kde ji chcete honit, jak ji chcete honit? Trestní oznámení na ni nepodá, a i kdyby, je už pozdě.“

„To vím taky. Ale co s ním, s dědou! Přece mu nikdo nemůže vzít na stará kolena živobyť.“

„Proč ne,“ řekl Joaquin. „V této zemi svobody může každý všechno.“

„Hloupost!“

„Každá štika může všechno,“ opravil se Joaquin.

„A víc nevíte? Žádnou radu?“

„Ano. Vychytat štiky.“

Stanley otevřel dvířka a vyskočil.

„Jste ryba, ne člověk! Ryba! Nebo nanejvýš rybníkář. Sbohem.“

„Na shledanou,“ řekl Joaquin. „Nezapomeňte mu dát ten bróm.“

Nastartoval. Když Stanley ušel několik kroku, slyšel, jak se vůz vzadu rozjíždí. Neotočil se. Joaquin mu lezl i se svým brómem z krku. To je nějaká pomoc?! Jenže co v téhle situaci... Ale přece musí být východisko! Starý Ben O'Hara říkal, že je vždycky východisko, jen je najít, a Ben se nerad mýlil. Pravě, skutečně východisko, m: něco k uspávaní.

Přesto šel rovnou do kuchyně, vyloudil na Susie hrnek černé kávy, rozpustil v ní dvě Joaquinovy tabletky a běžel s lektvarem k starému. Nesmrtelný stále ještě kašlal.

Stanley mu podstrčil šálek: „Vypijte to, přestanete kašlat.“

Nesmrtelný se napil, ale kašlal dále. Vypil všechno, ale pořád kašlal a Stanley si pomyslel, že snad má souchotiny a že brzy umře a bude mít pokoj.

Podél Yellowstonu zima dlouhá je,
chytíš tam souchotě od spaní na trávě...

Pak kašel naraz ustal. Bróm zapůsobil. Nebyly to souchotiny, ale nervy.

Stanley položil na bibli jednu z Joaquinových tub:

„Tady máte prášky. Kdybyste nemohl spát, vezmete si jeden.“

„Děkuju,“ řekl Nesmrtelný. „Moc ti děkuju, Stane.“

Zdalo se, že chápe svou situaci lépe, než se dalo očekávat. Zvláštní. V některých ohledech byl jako malé dítě, ale v jiných měl zcela jasný rozum.

5.

Od Nesmrtelného šel Stanley k Ikeovi a nabídl mu pět dolarů za půjčení motocyklu. Byla sobota. Ike se ošíval, ale peníze byly silnější. Odejel na svůj flám autobusem a Stanley vyrazil v neděli zrána do Muskoguee.

Když za jitřního šera vstával, uvažoval, jak se má před Benem O'Harou objevit: V civilu nebo v širáku a v botách s vysokými podpatky? Obyčejné střevíce by se sice na cestu hodily líp, nic-měně se rozhodí pro kovbojský úbor, aby svého starého profesora jakseptatří překvapil.

Podarilo se mu to v ještě větší míře, než očekával —Ben O'Hara ho v první chvíli vůbec nepoznal. Potě spráskl ruce:

"Stanley Fort! Ano, je to on! Kde se tu, chlapče, berete? A v tomhle! Snad si nehrajete na proletáře?"

Starý Ben měl stále totéž vypouleně čelo, nekonečně jako zeměkoule, protože začínalo nad očima a táhlo se přes temeno až dozadu a dolů, kde končilo krkem; byla to dojjista nejkrásnější, nejchytřejší, nejmoudřejší pleš v celé Oklahomě. Seděli v pokoji plném knih, pani O'Harová vařila čaj — docela maličká pani O'Harová, polovina svého muže — venku v zahrádce zpívali ptáci a zdálo se, že vše ohavně a smutně zůstalo někde v dálce, někde za obzorem nebo v podsvětí. Pohříchu i tito ptáci byli drozdi, mocking birds, a jejich hlasy byly zabarveny posměchem.

„Proletář jsem byl, když jsem dělal v dílně, profesore. Ted' ale jsem doopravdy kovboj, čestně slovo! Změnil jsem zaměstnaní.“

Avšak Ben O'Hara trval na svém, že i kovbojové jsou proletáři, ačkoliv nosí prapodivně boty. „Proletáři na vysokých kramflících to jsou, abych mluvil lidově, proletáři na koni, Stanley Forte! Co jsem vás učil, jen si ted' pěkně vzpomeňte: Proletariát je... no?“

„Proletariát je doživotně nemajetný stav dělnický, který získává prostředky k životu tím, že pronajímá svou pracovní sílu,“ odříkal Stanley na výbornou. V daně souvislosti — s kovboji, koni, širáky, vysokými podpatky a tak — to znělo jakse patří komicky, nicméně se smál jen na půl úst. Chtěl mluvit o tom, kvůli čemu především přijel. Avšak Ben O'Hara se ptal, jak ho, Stanley tady v Muskogee vyčenichal — pravě tady, v nejzapadlejším koutě z celých širých Států! — a řeč přešla na Joaquína Millera.

„Dobrý člověk, nebojácný,“ prohlásil Ben. „Jedna z mála opravdu otevřených hlav. Děláme spolu všelijaké věci, máme velké plány..“

Zřejmě očekával, že se ho Stanley bude ptát po podrobnostech, dokonce vstal, přešel k psacímu stolu a pootevřel zásuvku. Když ho Stanley zarazil, vypadal zklamaně.

„Profesore.. . Co byste dělal, kdyby před vašima očima vyhodil někdo z práce starého člověka, který nemá z čeho být živ?“

Ben O'Hara se vrátil a posadil se.

„Kde pracoval ten člověk?“

„Na ranči. Jako kovboj.“

Ben povytáhl obočí; měl zvláštní schopnost jezdit s ním nahoru a dolů, jako by je měl na gumičkách.

„S takovým případem — myslím z tohoto oboru — jsem se ještě nesetkal. Mají ti bojovníci s kravami nějakou organizaci?“

„Mají RCA — Rodeo Cowboys Association.“

Ben O'Hara se zasmál.

„Mluvte rozumně, Stanley. Neptám se na nějaký spolek k pořádání dýchánku, ale na opravdickou organizaci! Odborovou.“ „Stěží,“ řekl Stanley. „Jinak by se byl o ní někdo zmínil.“

„Je tady AWU,“ nadhodil Ben. „Nic obzvláště dobře vede—něho, ale přece jen...“

„O tom jsem na ranči nic neslyšel. Asi v ní nejsou.“

„Tak se nedá nic dělat, Forte. Jedině, co tomu člověku zbývá, je požádat o starobní podporu v rámci SSA a čekat, jestli se páni slitují. Záleží na jejich libovůli, on na nic právo nemá. Totiž — právo asi má, myslím lidské právo. Ale nikoli právní nárok, rozumíte-li mi,

protože starobní podpora se uděluje případ od případu podle volného uvážení.“

Vypili čaj a šli se projít do parku. Byl to nádherný kus světa. Stromy se nakláněly nad jezírka, jako by se kochaly svou krásou, na hladině pluly párky labutí, vždy dvě a dvě jako milenci, a vlastně vždy čtyři a čtyři, neboť jejich obrácený obraz plul s nimi. Jezírka se kaskádovitě vršila, spojená vodopády, nad vodopády se skláněli lidé, házeli dolu papírově lodičky a dívali se, zda utonou či přetrvají bouři. Protože to je takové znamení stačí představit si, že lodička jsi vlastně ty a život že je vodopád, v něm se můžeš utopit, ale nemusíš, jsi-li dost chytrý, silný a dovedeš-li plout.

Ben O'Hara pravil, že mnozí z těchto lidí jsou Indiáni, kteří měli to štěstí, že se uchytili jako malí řemeslníci, listonoši, dělníci a tak. Nebo kteří se přece jen nedali tak beze zbytku okrást. Není jich mnoho, ale jsou. Ono je to všechno strašně složitě, nic u nás nemůžete převést na společného jmenovatele, Stanley, jen systém. Ale jinak je tady tolik vlivů. A pomalu všechno záleží na štěstí...

Tehdy se ve Stanleyem něco vzbouřilo a pravil, že nic nezáleží na štěstí, ale na drzosti a zlodějně, viz případ Don Balding. Takový ničema, starocha zničil a Rositu samozřejmě také zničí, okrade ji a nechá bůhvíčemu napospas. Takového lotra zabít a hned by bylo líp.

Stáli nad nejvyšším jezírkem s lekníny, kolem jel muž na kole a Ben pravil, že je to také Indián. Ale pak se Ben vrátil k Donovi a maličko se smál:

„Kdepak, Forte, nebylo by hned líp, i kdybyste takových chlapů popravil třeba deset nebo sto. Přišli by jiní. To není náhoda, že se takový člověk narodil — vlastně on se takový nenarodil, to všechno se v něm a z něho vypěstovalo. On za to vlastně ani nemůže, něco ho k tomu přímo žene, a to něco je způsob života a nazírání. Peníze jsou všechno, když je máš, máš všechno, a nikdo se tě neptá, jak k nim přišel... Co z toho může vzniknout? Jen to, co pořád vidíte kolem sebe. Urvat peníze za každou cenu! A dokud tohle nezměníte, nezměníte nic. To je zle semeno.“

Vraceli se. Labutě dosud bloudily po hladině, vlekouce s sebou svou obrácenou podobu, a kdykoliv se některá z nich dotkla zobákem vody, spojila se křivka jejího krku se svým odleskem a na okamžik vytvořila tvar srdce. U růžového keře stál Indián s modročernými vlasy a prodával noviny, drže jeden výtisk nad hlavou jako bílý praporek. Shora stále znělo hučení vodopádu, a Indián mlčel a díval se do dálky a praporek kapitulace nad ním vlál a suše šelestil.

Ben O'Hara vzal Stanleyho za loket:

„Něco vám prozradím, Forte...“ A začal vykládat čiré bláhovosti, že chce s Joaquínem založit časopis — vlastně zpočátku jen něco jako leták, který by ale vycházel pravidelně, půjde-li to ovšem, bude-li dost prostředků. Ale musí to jít! V Oklahomě už jednou musí někdo začít otevírat lidem oči, je to v tomhle nejzaostalejší stát; totiž nejen v tomhle, ale po všech stránkách...

„Ano,“ řekl Stanley a myslel si, že starý Ben zase blouzní a zas na sebe přivolává opletačky; jako by mu ten případ s knížkou nestačil. „Ale co já v tom...?“

Ben si pohladil lysinu.

„Nic. Jen jsem si myslel, že by vás to mohlo zajímat. Vlastně mělo. Protože berete-li případ toho starého člověka za svůj, nejsou vám tyhle věci cizí.“

„Jak se to vezme. Zdá se, že mu nepomohu.“

„Nejdůležitější není léčit, ale předejít nemoci, hubit bakterie,“ řekl Ben a Stanley si pomyslel, že ti dva — Ben a Joaquín — se opravdu hledali. „Chápete mě?“

„Ano.“

Stáli nad Stanleyho motocyklem.

„A pokud jde o toho vašeho nešťastníka,“ zamyslel se profesor, „vypadá to na beznadějný případ. Ledaže by se za něj postavili ti vaši kravští rytíři. Museli by pohrozit, že půjde-li on, půjdou všichni. A dodržet to! Pak snad... Nevím. Neznám poměry na rančích. Schválně mi přijďte někdy říci, jak to dopadlo.“

„Ano. Díky.“

„Za málo, Forte.“

Motocykl rachotil a Stanley si myslel, že se Ben O'Hara mýlí. Kdepak za málo, profesore! Za moc vám musím poděkovat, jenomže ne za moc rad, ale za moc švandy. Kdyby mi ovšem do švandy bylo...! Ale pořád je to švanda, dělat z kovbojů proletáře a chtít, aby se odborově organizovali a zkoušeli stávkovat. Pekelná legrace. Vy jste se, profesore, tolik zažral do tě zatraceně politiky, až jste ztratil pojem, kde co začíná a končí. Ale to nevádí, pořád jste dobrý člověk, a každý má svoje koníčky a chyby. Já nakonec taky — možná že já taky! — ačkoliv nevím jaké. Namouduši nevím. Leda soucit, je-li ovšem soucit chyba, a já si už taky začínám myslet, že je. Se soucitem to nikam nedotáhnu, to je na dlani. A co je mi vlastně po dědovi? Co pro mne udělal? Nic. Ani na koni mě nechtěl naučit! A sám si to všechno zavařil. Proč si neuložil peníze do banky, proč si neplatil penzi, proč si na sebe štvál Petrse! Proč! Protože je starý blázen. Neumí v tom chodit. Hotovo. A já ho to učit nebudu. Hotovo! Sám to ještě poradně nedovedu. Sám bych potřeboval instruktora, takového

Dona, to je, panečku, hvězda, ten se neztratí! Hotel bude za chvíli mít, ne jídelničku, ale hotel na Floridě!

Přidal plyn. Širák měl přivázaný pod bradou, ale rychlost mu ohrnula obrubu vzhůru, a cítil klobouk jako něco velikého, co brzdí. Jako velikou těžkou hlavu.

Kdepak, člověk si z ničeho nesmi dělat těžkou hlavu, člověk se musí všemu smát a všeho umět využít. Viz Don Balding! Ten zaručeně nebude taková mátoha jako můj táta, aby zase o všechno přišel, ten to bude kolem sebe kosit hlava nehlava. Kam se na něj chudák můj táta hrabe, mrňousek je to, cukráříček, cukr mu sežral zuby a všechno, i rozum. Moc drel, v tom je to, drel jako mezek, vždyť to pamatuju, a já taky musel dřít jako mezek, a máma dřela teprv jako mezek, a co z toho všeho: prvotřídní funus. Zkrátka táta v tom nedovedl chodit, neuměl se rvát a podrážet lidem nohy, a to je chyba, protože jak tohle nedovedeš, je s tebou amen, jsi moc snadná oběť a radši se do ničeho nemáš hrnout.

Příbrzdil, protože se mu klobouk svezl do tylu a teď tam visel a plápolal jako padák. Nasadil si jej a přivázel pevněji. Opačným směrem přijížděl otevřený cadillac, červený jako na zvláštní objednávku pro knížete pekelný, ale místo satanáše seděla za volantem hezká blondýnka a dívala se na něj. Na něj, na Stanleyho Fota, na kovboje na motocyklu. Usmál se, schválně opět zkusil Donův úsměv, ten maličký, sebejistý a ironický, ten se spodním rtem trochu vystrčeným. Schválně, co to bude dělat. Blondýna se usmála též.

Tak vida! Jde to! Člověk se prostě nesmi bát, a hlavně se nestydět. Stud, to je má druhá hrozná chyba. Vlastně byla. Já se, blázen, styděl sám před sebou, já se dokázal stydět i za druhé. Jako tuhle, když mi Joaquin vykládal o Indiánech. Co je mi do Indiánu, ať pojdu, když se nedovedou ohánět. Staral se Don o Indiány? Kašlal na ně! Staral se o sebe. A já se taky budu starat jen d sebe, jinak se to prostě nedá dělat. Není to má vina, Ben O'Hara to říkal. Je to vina systémů, tak co! Já ten systém nezavedl. A já ho nezměním, ani starý Ben ho nezmění, i kdyby se rozkrájel. Cyklostylovaný plátek! K smíchu! On ten starý Ben O'Hara je nakonec taky dětina.

Dojel za tmy. Nad verandou mrkala žárovka, ale nad celým rančem, nad celou zapomenutou prérií visela daleko jasnější hvězda a jmenovala se Don. Ne večernice, ale Don. Překřtil ji on, Stanley Fort,

Donův žák a ctitel. Protože je to ta nejjasnější hvězda a ukazuje cestu. Jako Don Balding, senzační chlap.

Uložil motocykl a šel si lehnout. O starochův barak nezavádil okem. Kašlal na něj. Na všechno kašlal, jen na Dona ne. A na Petrse ne. Taky hezká, poučná hvězda náš správce, kamarád Všemohoucího.

Praštil sebou oblečen na postel, díval se na Eddyho, jak leží a tváří se, že spí, ale nemůže spát, protože v něm hlodá závist, že Don se odsud dostal a Rosita že se odtud dostala, ale on, Eddy, že tady pořád hnije. Anebo to snad nebyla závist, ale zoufalství, že on — Eddy — pořád nemůže nic vymyslet, nic hrozne jednoduchého a hrozne senzačního, v čem jsou dolárky...

„Víš, že je mi z tebe zle, Eddy,“ řekl mu. „Takhle to nikam nepřivedeš, pitomče. Krást musíš! Jako Don. Pěkně šikovně a elegantně. Koukat kolem sebe, komu vrazit bez rizika kudlu do zad! Ale ty koukat neumíš, ty ani nevíš, že Don shrábl dědovy peníze!... No nejev se, sebral mu je, děda teď nemá ani na podrážky a Don už možná má chevroleta. To je přece výkon! Ne abys to dědovi říkal, má z toho zamotanou hlavičku, ale vem si příklad! A dej na mě: génius z tebe nebude, na to jsi krátký.“

Obrátil se na bok, nechal Eddyho koktat, žasnout, neodpovídal mu ani na jednu z deseti tisíc otázek, až to Eddyho unavilo. Až usnul. — Avšak on, Stanley, nemohl spát, stále mu něco blikalo v hlavě, takové malé útržky, v nichž vystupoval Don, hvězda všech úspěšných, hvězda budoucnosti. Například jak Don chtěl Nesmrtelného s sebou na výpravu k Bradburrymu a proč to chtěl: Aby Rosita měla volně ruce a mohla bezpečněji vybrat med z úlu. Ačkoliv by jej byla jistě vybrala, i kdyby byl Nesmrtelný zůstal doma; ale bez něho to šlo snáz a s větším pohodlím.

Pak myslel na Petrse, jaký je sekáč, možná ještě lepší než Don. Například to prohození stád provedl určitě sám, bez Claye, na svůj vlastní účet. Klidně mohl! V tom nebyl Don na výši a ne-prokoukl celou záležitost. Petrse k tomu nepotřeboval Claye, výkazy nevykazy! Protože když jsem na“ranč nastupoval, prodával Clay jateční dobytek, posílal ho vlakem pryč. Pak to sice najednou zarazil, ale Petrse mohl předstírat, že prodal a odeslal o sto pět kusu víc. A také to za-

ručeně předstíral, kusy zaplatil z vlastní kapsy — stopětkrát padesát dolarů —, ale nechal je na pastvinách a vzal si je, až když ranč změnil majitele. Jenže si nevzal ty, které zaplatil, nýbrž jiné, plemenně, desetkrát dražší. A my je, blázni, hnali indiánským peklem, div jsme nevypustili duši, a on shrábl čtyřicet padesát tisíc a chechtal se nám! A měl právo se chechtat, protože nás náramně převezl, a nejen nás, i Tilghama. I Claye...

A tak tedy Clay není podvodník, Clay o ničem neví, Clay je poctivý chlap čili idiot. Teď už se nedivím, že musel prodat ranč a že je na mizině. Idiot je to. Kamarádí se s Nesmrtelným, vozí si ho pro jeho krásné oči do Tulsy, jako by z toho něco měl. Sto-procentně neschopný poctivec. Komický, ale ke zkáze odsouzený...

Náhle pocítil touhu opít se a vstal a šel k Ikeovi, ale Ike nebyl doma, asi objížděl, nebo ležel někde pod širým nebem, myslel na Koreu a bál se. Taky korunovaný blázen! Leze dobrovolně do války, přijde tam o rozum, všechno pro nic za nic. Tak se to nedělá, kamaráde, na frontu se pošlou druzí, ale ty sám musíš zůstat doma a prodávat armádě košile. Nebo třeba jen knoflíky, to na zbohatnutí stačí.

Ale chuť na whisky nepolevila, a tak se vydal k Ramónovi, ten snad má a prodá nebo dá zadarmo. Spíš zadarmo, je to taky jeden pěkně chudý duchem. Ale já mu otevířu oči, já mu povím, jak je to s Rositou, ať vidí, jakého hrál šaška, ať se učí šlapat v blátě a nenabrat si do bot!

Stál už pod Ramónovými dveřmi, už zvedl prst a ohnul jej jako na spoušti, jako tehdy, když mířil do průhledného oka té bestie na nebi, v němž místo zřítelnice sedel člověk. Ale pak mu ruka klesla a on si sedl na zem a brečel. Ach bože, bože, já nechci žít, já tady v tom nechci žít, já to nedovedu. Ani lhát si nedovedu. Já už jsem takový idiot, já jsem ze všech největší idiot. Propánakrále, co jsem komu udělal, proč jsem se narodil, proč jsem se nenarodil bez svědomí, proč nejsem jako Don. Proč nejsem aspoň jako Petrs!

6.

Ráno se probudil na zemi před Ramónovou chatrčí. Otevřel oči. Ramón stál nad ním a divil se docela jako nedávno dvojité Jim Crow,

když je — Stanleyho a Nesmrtelného — objevil spící za ostatním drátem.

„Vy jste tu spal? Stalo se něco?“

„Ne.“ Stanley se posadil a díval se vzhůru na Ramónovu podlouhlou smutnou tvář. „Ano,“ opravil se. „Pojďte, Ramóné, musím s vámi se všemi mluvit, i s Eddym a Ikem.“

A když je měl kolem sebe, nevěděl jak začít, aby do toho nezamotal Rositu. Díval se bezradně na Ikeovu tvář, jež se otřásala rytmičnými údery, jako by srdce tlouklo vni místo v hrudi.

„Víte, co je nového?!“ křikl Eddy; obrátil se k Ikeovi. „Don shrábl dědovy prachy, a teď si žije!“

Ike odplivl:

„To by mu bylo podobný.“

„Je to pravda?“ zeptal se Ramón bezbarvým hlasem.

Stanley přikývl.

„A co pan Luis? Podal udaní?“

Eddy se zachechtal:

„Dona nechytí! Kampak na Dona! A i kdyby...“

„Tak je to, kampak na Dona,“ vpadl Stanley. Strčil ruce do kapes, aby nebylo vidět, že se mu nervózně svírají a třesou. „Ale teď jde o Nesmrtelného. Co má dělat, kam má jít... Petrs ho tady musí nechat, lidi! A taky ho tu nechá, když se za něj všichni postavíme.“

Ike se zašklebil, ale neřekl slovo.

„Jak to myslíš?“ zeptal se Eddy ostražitě.

„Že výpověď odvolá, když mu pohrozíme, že půjdeme všichni!“

Ike se stále uškliboval.

„Jo,“ prskl Eddy. „A on nás nechá klidně jít.“ „Nenechá, neboj...“ „Kdo se bojí!“

„No-one,“ pravil Ramón. „Nikdo.“

Bylo s podivem, že lze ten krátký zvuk vyslovit tak protáhle a pomalu. Stanley se k němu obrátil. A jejich oči se na okamžik střetly, a Stanley znal najednou Ramóna daleko lépe než dosud.

„No one here!“ opakoval Ramón ještě pomaleji; skoro jako učitel cizích řečí, když předvádí žákům pohyb úst. „Tady nikdo!“

„Samo sebou!“ zvolal Stanley. Náhle se musel smát absurdní představě, že by se někdo z těchto mužů bál. „Tak tedy jdeme.“

Obrátil se zprudka na podpatku. Ale v tom pohybu spatřil neznámy, divný výraz na Eddyho tváři, a srdce se mu úzkostně rozbušilo. Proboha, kmitlo mu hlavou, oni snad doopravdy mají strach! Přesto vykročil. Musel, aby jim nedal najevo svou nejistotu. Srdce mu prudce bušilo, neslyšel nic, jen ten bláznivý zvon, neslyšel za sebou jejich kroky, nevěděl, zda se vůbec hnuli, ale nezbylo mu než jít a jít, protože kdo se zastaví a ohlédne, ten pochybuje, a kdo pochybuje, ten vyvolává pochybnost. Tak nějak to cítil.

Na verandě se nakrátko zastavil v hrozném pocitu, že je zde sám, jen s tou nemožnou houpací židlí. Ale stále ještě se neodvážil otočit hlavu. Zaslechl vrzání schodů a řekl si, že je to určitě Ramón. Aspoň my dva... Pak schody zavržaly prudčeji, a znovu, a on věděl, že jdou všichni, a srdce mu změklo a snad se docela rozplynulo.

„Jste kamarádi!“ vydechl vděčně. Napřímil se a bez zaklepání stiskl kliku:

„Dobry den. Pane Petrsi, vy prý jste vyhodil pana Luise. Je to tak?“

Petr tam stál jen v košili. Měl na sobě sice i kalhoty, ale vzdor tomu vypadal celý košilatý, asi jako jeho společník pánbůh na svatém obrázku. Účetní White sedel na krajíčku židle, kterou si právě chtěl přisunout. Zřejmě zrovna přijel a chystal se do práce, ale teď na to zapomněl a zůstal sedět na svém bidýlku, drže si židli pod tlustým zadkem, jako by se strachoval, že mu ji chce někdo podtrhnout.

„Není to tak,“ řekl Petrs. Sáhl na věšák pro své pracovní sako.. „Propustil ho majitel. Máte něco proti tomu?“

„Máme,“ vyhrkl Stanley. „Jestli půjde, půjdeme všichni.“

Petr se pro jednou opomněl podívat na strop. Místo toho přešel očima hlouček u dveří.

„Safra, safra...“ podivil se, oblékaje kabát. „Myslíte to vážné, Ikeu?“

„Jo,“ řekl Ike.

„A ty taky, Eddy?“

„Samozřejmě,“ řekl Eddy. „Hned se sebereme a frrr!“ Petrs zavrtil hlavou, prsty na knoflíku.

„To jsou mi noviny! No, když jinak nedáte... White, zavolejte do Pawhusky na Labour Of Fice, ať mi sem hned pošlou asi patnáct lidí. Ne! Deset stačí, z těch si vyberu.“

„K službám,“ trhl sebou White, pustil jednou rukou židli a lapl po telefonů.

„Počkejte,“ řekl Peters hledě na hodinky. „Až za deset minut, teď tam ještě nejsou.“

„Prosím, prosím,“ uklonil se White. Byl tak mokrý, až se zdálo, že se během těch deseti minut nadobro rozpustí a že po něm zbude jen loužička úslužnosti. Docela příjemná představa.

Peters si zapínal poslední knoflík, když si konečně vzpomněl, že ještě nevyměnil pozdrav se svým neviditelným kolegou pozdrav. Honem to napravil.

„Povím vám rovnou, že jsem to od vás nečekal, Ikeu,“ prohodil s očima na stropě. „Držel jsem vás tady, ačkoliv máte svoje chyby. Jiný boss nebude tak shovívavý! Víc vám snad nemusím vykládat, že

ano? — A ty, Eddy, jsi ještě moc velký vyjevenec, než abys věděl, do čeho to lezeš. A vy, Ramóné, byste měl být moc rád, že máte stálou práci tady. U vás, v Novém Mexiku, se tuším platí miň... Ale jak chcete, zdržovat vás samozřejmě nemohu a nebudu. White, připravte jejich osobní karty... Nesleťte, prosím vás, z té sesle! Nemusí to být hned. Stačí...,“ podíval se na hodinky, stačí za osm minut, až to vytelefonujete. Můžete jít, přátelé.“

Když odcházeli, Viděl Stanley, jak si White horlivě přisouvá židli ke stolu. A potě už Viděl jen Ikeova a Ramónova záda, neboť šel poslední. Všiml si, že oba mají notně špinavě košile. Kdepak, nikdo z nich není takový čist'ounký švihák, jako byl Don. Ani Eddy ne. Nikdo z nich není takový vymydlený ničema jako Don. Možná že se Rosita chytla jen na tu báječnou košili, ve které náhodou vězel Don... Co asi teď Rosita dělá? Jestlipak jí vůbec přijde na mysl, že kvůli ní půjde z ranče celé osazenstvo? Ale ovšemže ne. To ji ani nemůže napadnout...

Zastavil se, protože ti před ním se zastavili.

„Blbost, nemá to cenu,“ řekl Eddy někam do prostoru. Otočil se. Ale Stanley mu zahrazoval cestu: „Hrome, Eddy, co chceš dělat!“ Eddy bez řeči zabočil doprava a obešel ho. „Eddy, Počkej, stoj... Stoj!“

Eddy jen skrčil hlavu do ramen a přidal do kroku — Eddy se opravdu vracel, Eddy utíkal zpátky k Petrsovi, aby to ještě stihl, než uplyne těch osm minut; vlastně teď už jen čtyři nebo pět.

„Panebože...“

Stanley se těkavě rozhlédl. Na levě straně ho obcházel Ike. Místo tváře mu bylo vidět jen dýnko klobouku. „Co to děláte! Lidi, to přece nesmíte!“ Ani se neotočili. „Ikeu! Eddy!“

Rozběhl se. Ale utíkali před ním sklonění nad svými stíny, jako by táhli nějaké břemeno. Ještě jednou zavolal: „Lidi, vždyť on možná jen straší! Buďte přece chlapi!“ Ale oni utíkali dál a Stanley měl divný dojem, že slunce přestalo svítit a že ty stíny před nimi jsou stejně falešně jako všechno tady. Taková vylhaná pohádka.

Zastavil se. Zalomcoval jím šílený hněv.

„Vy krysy! Ječel. „Zbabělci! Dobytek jste, jako tamhle v ohradě! Jako byl v dílně! Jako je všude, všude!“

Zajíkl se. A pak se v něm něco zlomilo a musel se křečovitě smát: „Hrdinové! Hahaha! Králově prerie! Hahaha! Chudáci jste! Ubožáci!“

Sedí si na zem, útroby se mu svíraly tím bolestivým smíchem, ale pořád se smál. Hahaha! Hahaha!... Viděl je, jak se horem-pádem ženou na verandu, až jim vysoké podpatky jen kmitají a klapou, ťuk-ťuk-ťuk!

„Abyste se nepřerazili, žebráčkové! Nezakopněte, chudáči! Nerozbijte si nos!“

Po tvářích se mu začaly kutálet slzy a v prvním okamžiku to byly slzy smíchu. Potom už ne. Něco pohřbíval: tak tohle jsou ti bohatří, to jsou ti svobodní muži...

Zvedl uslzeně oči.

„Jděte tam taky, Ramóné. Teď už to skutečně nemá cenu.“

„Inu,“ řekl Ramón hlade si nos. „My jednou v Chi na jatkách udělali to samý, a cenu to mělo.“

Stanley beze slova vstal a vlekl se ke konírně. Kam jinam jít. Tam je alespoň Violin. Osedlal koně a vyjel. „Ty jsi můj Violin,“ šeptal. „Ty jsi můj miláček Violin.“ Nevěděl, kam cválá, ale zčista-jasna byli u lesíka, kde před dávnou dobou káceli stromy a kam tehdy přijela Rosita. Tady jsme tehdy letěli jako ptáci... před hrozně dlouhou dobou. A tady sedel Don na kládě a rovnal si klobouk a věděl daleko víc než já. Věděl, že Rosita ho miluje a že já jsem blázen do ní, a bylo mu to jedno. A věděl také, že jsme všichni ubožáci, a to mu nebylo jedno. Nechtěl být ubožák. Ale já tehdy nevěděl nic, a bylo to tak daleko lepší, protože jsem byl šťasten, jako už nebudu snad nikdy.

Sedl si na místo, kde tehdy klada ležela, díval se do zapomenuté prerie, ale zeleně vlny koncily modrými pahorky plnými Indiána. Zase sklopil oči. Všude jsou jen ubožáci, kam se podíváš, a nejšťastnější bytosti jsou kravy, protože nic nechťejí jen chroustat trávu. Jak něco chceš, jsi ubožák. Tak radši nic nechťej, nemá to smysl.

Pomalů se vracel. Pod verandou nasedali dva jezdcí, ale nebyl to Ike s Eddym, nýbrž starý a mladý Jim Crow. Zastavil. Taky ubožáci,

a větší, protože jsou černí. Ale na druhé straně menší, protože Petrs je nemůže vyhodit jako Nesmrtelného, za ně by náhradu nenašel. Za nás ano. Za ně ne. Nikdo mu tam nebude tak poctivě dřepět a hlídat jako Jim Crow. Nikdo, leda nějaký Indián nebo hobo, na kterého není spolehnutí. Eddy to říkal a měl svatou pravdu.

Pobídl koně. Ale Jim Crow otec a syn už vyjeli a nemohl je dohonit, prchali mu jako stín poslední naděje, již vskutku byli. Dostihl je až daleko za jateční boudou.

„Jime,“ vykřikl udýchaně. „Petrs propustil pana Luise. Vite o tom už?“

„Tak jsme dva,“ řekl Jim místo odpovědi. „Mě teď vyhodil taky.“

Stanley otevřel naprázdno ústa a polkl. Poslední naděje by la pryč. Petrs si troufl propustit i nenahraditelného. Otočil koně. „Sbohem, Jime.“ Ale znělo to příliš úsečně.

„Mnoho zdaru,“ dodal proto přes rameno. Chtěl už být pryč a sám. Někde se skrývala maličká zvědavost, jak by se byl Jim zachoval, zda by byl svolil pohrozit Petrsovi odchodem, aby zachránil Nesmrtelného..., ale byla vskutku velmi malá. Ani se Jima neptal.

Měl ostatně plnou hlavu něčeho docela jiného. Divil se, že ji měl před chvílí tak prázdnou. Jak jsem mohl nepostřehnout, že mám Petrse v hrsti a že stačí jen zmáčknout!

Vrazil do kanceláře:

„Chtěl bych s vámi, pane, mluvit o samotě!“ Petrs zvedl napůl hlavu:

„To jsou divně móresy, Forte. Smím se zeptat proč?“ „Ve vašem vlastním zájmu.“ Petrs se na něj zadíval s pozorným zaujetím. „White,“ řekl, „zaběhnete mi laskavě do kuchyně pro šálek čaje, ano?“

„Ano! Proším! K službám!“ vyskočil White a jeho horlivá tvář prozrazovala jasně, že žádný sluha ještě nikdy nepřinesl tak úžasný čaj s tak úžasným potěšením, jako to udělá on.

Stanley čekal, až za ním zapadnou dveře.

„Pane Petrsi,“ počal zvolna, „jestli neodvoláte výpověď Luisi Lefierovi, půjdu rovnou k panu Tilghamovi a povím mu, co jste provedl s plemenným stádem.“

Petrsovo otevřelo ústa a naladil si úsměv. Bylo to, jako by si nasadil umělý chrup.

„A — copak jsem s ním provedl, mládenče?“

„Prodal jste ho Bradburrymu a nastrčil jste za něj stejně množství jatečních kusu.“

„Hrome,“ podivil se Petrs, „to zní pomalu jako detektivka... Prozradil byste mi ještě laskavě, co s tím má pan Tilhgam společného?“

„Je přece majitel, ne í“

„Ne,“ řekl Petrs smutně. „Lituji, že vás musím zklamat. Ale nevadí, můžete k němu klidně jít a vyprávět mu svou pohádku. Moc se nasměje. Má smysl pro humor. Ale o ranč se už bohužel nezajímá z toho prostého důvodu, že už není jeho.“

„On — ho zase prodal!“

„Pravděpodobně, příteli. Takové věcičky se nedávají k narozeninám.“

„A... a komu?“

Na Petrsovi bylo vidět, že se už dlouho tak znamenitě nepovyrazil.

„My dear Stanley,“ řekl čtveračivě, „vy jste tak neodolatelny komik, že vám to povím. Ne, pošeptám vám to! Pojd'te blíž, nestyďte se. Nastavte ouško... Tak tedy ranč už skoro týden patří USA Army. Ano, ano, armádě Spojených států.“

Zamžikal zblízka na Stanleyho. Byla z něho cítit směs zubní pasty a holicího krému. Vtom vrazil White s horkým čajem. Postavil jej na stůl:

„Prosím, pane Petrsi. Připravil jsem jej sám, Susie měla špinavě ruce. Přeji vám dobrou chuť.“

„Dekuji, White,“ odtušil Petrs a zakýval prstem na Stanleyho. „Ještě momentíček, zapomněl jsem na jednu maličkost. Totiž vzpomněl jsem si právě na jednu maličkost. Vždyť vy jste mi, človíčku, nepředal při nastoupení poukázku od zprostředkovatelný práce. Máte ji?“

„Ne.“

Ale to je malér, Forte. V tom případě jsem vás vůbec neměl přijmout! Z toho plyne, že vás musím okamžitě propustit...“

Stanley na něj vytřeštil oči. Ta kreatura ho vyhazovala! Domnívala se

tedy, že by zde zůstal, že by zde chtěl zůstat! Nemohl to pochopit.

Petrš ho po očku pozoroval, vrtě lžičkou v šálku.

"Na hodinu, Forte! Ostatně omezujeme provoz..."

"Vy jste blázen, člověče."

Šel. Venku ho napadlo, že řekl příliš málo, že to měl dát Petršovi lepší formou. Na nic se tak netěším jako na to, až se naposled obrátím zády

k vaší zatracené tváři! - To měl říci.— No, ještě si to rozmyslím, lumpe, možná že se vrátím a udělám vám z ní roštěnku! — To všechno jsem měl říci. Ale co z toho. Tak ten lotr mě přijal na ranč jen proto, že jsem neměl poukázku. Aby mě mohl lehce vyhodit, aby nemusel dodržovat výpovědní lhůtu. Už tehdy měl pevný plán! Už

tehdy věděl, že budeme hnát k Bradburrymu a stavět nový corral, protože pastviny se vyprázdňují kvůli armádě! A potřeboval blázna, který to všechno odře a kterého se potom snadno zbaví; který nebude moci říci ani muk... Ale co se rozčilovat. Je konec, zítra půjdu a Nesmrtelný taky půjde, protože s Petrsem nikdo nehne, nikdo ho nemá v hrsti, nejmní ze všech já.

Loudal se bez cíle. Uvědomil si, že od předvečírka nebyl u Nesmrtelného, a zamířil do kuchyně pro kávu nebo čaj, aby měl v čem rozpustit bróm. Cestou k starému zahlédl u nového corralu Eddyho a Ikea, ty dva žebráky ustrojené ve staromódní maškaráde, ty dva bohatýry, kteří se bojí o své místečko, zrovna jako se White bojí o svou sesli. Ubožáci v širokých kloboucích! Mušketyři po třech stech letech, haha! Pěra za širáky vám už dávno vypelichala, hrdinové, zastrčte si tam rybí kost! Na nic jiného ne-máte právo.

Nesmrtelný sedel na posteli, očka ospalé přivřená ale jinak naladěná do úsměvu.

„Moc dobrý prášky, Stane,“ liboval si, „člověk po nich tak hezky zpítomí... Na světě se mají nejlíp pitomci, tak je to.“

Stanley se smál, ano, tak je to, pitomci si žijí, protože se čerta starají o budoucnost. Ačkoliv ani nás nemusí budoucnost trápit, ještě máme v záloze pana Claye, a já jsem, pane Luis, poznal, že je to opravdu poctivý muž. Vzácně poctivý muž!

Nesmrtelný spokojeně kýval, ba — ba, pan Clay je báječněj člověk, jednou mě, Stane, vzal s sebou do Tulsy v rakovém báječným automobilu. A tuhle bibli jsem musel vzít na klin...

A Stanley se divil — ale, ale, opravdu? — jako by to slyšel poprvé, a nechal staříka vyprávět, tváře se, že poslouchá, aby mu nekazil radost. Venku kroužili drozdí, bylo slyšet jejich křik, opravdu se zbláznili, nepřestali bláznit od té doby, co jsme se probudili po tě indiánské lázni z horkých kamenů; asi také mají radost. A tehdy nad námi stál Jim Crow ve dvou osobách jako nějaký černý Bůh Otec s černým Bohem Synem... safra, škoda že jsem mladému Jimovi nedal Emilovu adresu. Mohl mu napsat o informace, mohl se třeba dát najmout na loď za topiče nebo za co, a najednou by byl v Praze a štu-do-val by a nikdo by mu nevěřil, že byl kdysi opravdický kovboj. Kdepak černý kovboj! A kdyby jim vykládal, jak to na ranči doo-

pravdy chodí, nevěřili by mu ani za nic a smáli by se mu... Na celém světě by se chlapi smáli a nevěřili nebo by měli vztek a zase nevěřili, protože nikdo nemá rád, když se mu berou jeho iluze. Ani já ne. Mně je hrozně bídně... A on ten Ike není vlastně tak špatný chlap, ani tak slabý chlap, leda pokud jde o kořalku. Ale právě kvůli ní ho nikdo nevezme, tak co má, chudák, dělat. A Eddy taky není krysa, ale nic neumí, jen jezdit a opatrovat stádo, tak kde by se uchytil, když tolik zkušenějších lidí hledá práci. A kde se nakonec uchytil já, co proboha počnu?

Neklidně poposedl.

Hrome, hrome, To si musím pořádně rozmyslet. Jít zpátky k řemeslu do Chicaga? Ani nápad!

Rozhodně ne! Odvezu starého ke Clayovi, tuhle maškaru samozřejmě shodím a...a začnu něco jiného. Něco opravdického, nejlíp hodně nebezpečného, protože když podstupuješ pekelné nebezpečí, nikdo si na tebe netroufne, žádný zatracený boss. Jinak se sebereš a sbohem, ať si pro to nebezpečí najdou jiného, on si každý dá pozor! Něco bláznivě nebezpečného, třeba něco v obrovské výšce, na nějakém visutém jeřábu...třeba zrovna na té přehradě, co se tady bude stavět a kam se pohrne tisíc trampu.

Ale jen ať se tam hrnou, na to nebezpečné místo se nikdo neodváží, budou jen stát kolem a prosit o lopatu, ale inženýr jen mávne rukou: Takových máme, teď potřebuju jednoho muže s velkým M. Jde o hru se smrtí! Kdo se hlásí? Ženaté neberu, je to skoro jistá záhuba! Tak kdo? Nikdo?

Vůbec nikdo?!...Aha, tady je jeden! Reportéři sem! Jak se, prosím, jmenujete, muži? - Reportéři, pište: Stanley Fort...

Procítl ze snění v okamžiku, kdy Nesmrtelný dospěl k šoferovi v placaté čepici, jak mu-staříkovi-otevřel dvířka toho báječného vozu:

"A tak jsem, Stane, jel domu jak velkej pán a bibli jsem držel na kolenou..."

Blaženě přivřel oči. Usmáli se na sebe. Staroch vypil kávu, tabletky začala zvolna zabírat a tížit mu víčka.

"Potom si musíte připravit věci, pane Luisi."

"To víš. Já toho moc nemám..."

"Ale přece jen..."

Když si Stanley večer chystal kuffřík, přišel zticha Eddy. Vklouzl jako myš, dlouho za sebou

zavíral dveře, pak si stáhl boty a lehl si na postel, ruce za hlavou.

"Abych ti vrátil ty knížky," řekl do stropu. „Jen si je nech,“ řekl Stanley. „Já ti ale musím vrátit věci, boty, kalhoty... Kolik jsem ti dlužen? Spočítej to.“ „Nemluv o tom,“ řekl Eddy. „To je pitomost...“ Chvilí bylo ticho.

„Stane,“ řekl potom Eddy. „Stane, nemysli si o mně nic zlého. Já nemůžu jít. Já... Ježíši, kdybych já byl sám!... Ale já musím posílat prachy domů. Tak se na mě, Stane, nezlob.“

„Kdo říká, že se zlobím. Já tě vcelku chápu.“

„Ale něco si o mně myslíš, že jo!“

„Nic. Že to nemáš lehké... Tak kolik ti platím?“

„Povídám, že ani cent.“

„Krucí, Eddy, nech toho. To jsou tvoje věci, já je používal...“

„Ježíši, Stane!“ vzlykl Eddy. „Prosím tě mlč, Stane!“ Najednou sedel, tvář v dlaních, a bylo vidět jen jeho veverčí kudrny, jak se otřásají. „Ježíši, Stane, já jsem padouch... Stane, to nejsou moje věci, ale Jacka Underwooda. Víš, toho, co se u jezírka modlil a co na něj Ike házel kamínky... On plival krev — Jack Underwood — a pak se položil, a odvezli ho, a pak sem poslali jeho šaty, nic jiného po něm nezbylo. Tak já je sebral pro strejčka Příhodu... A pak jsi přišel ty a já myslel, že jsi zazobanec a že si chceš jen tak hrát, tak jsem si řekl, že ti pustím žilou. Ale ty jsi lepší než já. Já jsem hroznej hamižnej padouch.“

„Ba ne,“ řekl Stanley. „Já měl jen lepší příležitost. A ty něco vymyslíš a bude to...“

„Ba ne,“ vzlykl Eddy. „Já nikdy nic nevymyslím, já to vím, to já jen tak kecám. Já nic nedovedu, Stane, já jsem jen takovej chlubivej hamižnej padouch.“

„Ale kde.“

„Ale jo, Stane. Jenže já musím posílat prachy domu.“ „Tak kolik ti platím?“

„Nic!“ vykřikl Eddy. „Já už nejsem hamižnej, já jsem jen nešťastnej ...“

„Ale jdi,“ řekl Stanley, „ještě máš svou Mary...“

„Ba ne,“ vrtěl Eddy hlavou, „nic nemám, žádnou Mary. To se mi jen jedna holka hrozně líbila, ale já ani nevím, jak se jmenuje. Já si u ní jen koupil kapesník, ale ona o mě ani okem nezavadila. Co taky s takovým pitomým žebrákem. To já jen tak fantazíroval, rozumíš, tak jsem si to maloval, jak by to asi vypadalo, kdyby... Aby mi nebylo tolik smutno.“

„Nic si z toho nedělej, to my všichni,“ řekl Stanley. „Tak ale vážně, kolik?“

Ale Eddy stále vrtěl hlavou a Stanley nevěděl, jak se zachovat, zda peníze vnucovat, nebo ne. Nakonec si řekl, že by to Eddyho leda ponížilo.

„Víš co, Eddy,“ zajíkl se. „Ty nejsi zlý kluk, ale jedno ti přece jen mám za zle“. Žes mi zamlčel, co bylo mezi Donem a Rositou.“

„Stane!“ vykřikl Eddy. „Tímhle mi zase křivdíš, já ti nic nezamlčoval, já jen nic určitýho nevěděl. Já je doopravdy nikdy spolu nenachytil, a takovej padouch zase nejsem, abych špinil holku. Ba ne, Stane, myslí si o mně, co chceš, ale tohle bych zase nenamítal.“

„Tak promiň, Eddy,“ řekl Stanley. „Já si o tobě doopravdy myslím hodně dobrých věcí.“

Šel si umýt ruce. V chodbě se střetl s Ikem a ustoupil zpět mezi dveře, aby mu uvolnil cestu. Ike zbledl. Tvář mu zacukala, panenky se zúžily, až z nich byla jen dvě maková zrnka.

„Co přede mnou utíkáš? Jsem prašivej, či co!“ Zaťal pěsti, hrnul se do dveří. „Řekni to! Řekni, že jsem prašivej! Vyklop to, a já tě zabiju!“

Stanley ustoupil o krok.

„Neblázníte, Ikeu, jsme na tom oba dost mizerně. Jestli chcete, tak mě zabte, ale na vašem místě bych začal s někým jiným!“

Ike zvedl ret, jako by chtěl něco říci, a na okamžik bylo vidět černou mezeru v jeho zubech. Pak beze slova couvl.

„Do pekla, do pekla,“ řekl Stanley. Zapomněl, že se chtěl umýt.

Vrátil se do světnice. Ale vzápětí dostal strach, zda Ike opravdu nechce zabít Petrse, a vyběhl před barak. Ikea už nespátl. Jeho okno však svítilo. Připlížil se pod ně, vystoupil na kladu.

Uvnitř seděl Ike, opíral lokty o kolena a jeho široká záda se cukala, jakoby si ono nervózní tikání rozrostlo a zachvátilo celého člověka

Nikam tedy nešel, nikoho nezabije, leda jednou sám sebe kořalkou.

7.

Ráno se Stanley dlouho válel na kavalci předstíraje, že spí.

Čekal až Eddy odejde, nechtěl se s ním loučit, loučení je hloupá záležitost, nevíš jak se tvářit, co povídat; a všechno je to stejně pro kočku, protože za pár dní na tebe tak jako tak všichni zapomenou, a jako bys tady nikdy nebyl. Avšak Eddy otálel, taky zřejmě nevěděl co a jak zda Stanleyho probudit, nebo po anglicku zmizet. A když posléze tiše vyklouzl, ležel Stanley dál a díval se na strop, kde lezlo něco dlouhonohého a chlupatého, snad pavouk tarantule nebo jedovatá stonožka. Kdyby to tak na mne spadlo a hryzlo, bylo by po všem. . . Nesmysl, bylo by jen po mně, ale všechno ostatní by tady zůstalo, bylo by toho až až, většinou samé neřádstvo. A děda by tady zbyl celý vyjevený, nevěděl by beze mne, kam se vrátit, ani k panu

Clayovi by se možná nedostal, protože by neunesl tu svou pekelnou nebeskou knihu. Už kvůli němu se nesmím dát hryznout, vlastně kvůli té knize.

Bylo to k smíchu, nicméně pozadí věci bylo vážné a počal uvažovat, jak se odsud se zavazadly dostanou. Požádat Ikea, aby nás odvezl na motorce? Ale tři se na ni nevejdeme, a navíc je tu ta kniha. Sakramentská kniha, tamten dávný Luis Lefier ji přitáhl z Evropy na plachetní lodi, a já teď v době raket nevím, co s ní. Budu přece jen muset zajít k Petrovi a vymáčkout z něho džíp. Ať nás Ramón odveze aspoň k autobusu.

Oblékl se do svých starých civilních šatu, doběhl do kuchyně pro kávu a rozpustil v ní Joaquínovu tabletu. Ale Nesmrtelný ještě klidně spal a Stanley tedy postavil hrnek na bibli a pro jistotu hodil do kávy ještě jeden bílý cvoček brómu, aby starý lépe přestal loučení. Aby mu to neutrhlo srdce.

Jedva zamíchal kávu, zahrčelo venku cosi na obloze, a když vystrčil hlavu z okna, spatřil vrtulník, zcela nepodobný onomu, jenž tehdy pro zábavu rozplašil stádo. Tato helikoptéra — sunoucí se zvolna po obloze směrem od jihu — byla daleko větší a ani zdaním nepřipomínala kysu s dlouhým ocáskem, ale spíš tlustou housenku nebo jaternici. Měla dva rotory — jeden vpředu, jeden vzadu — uprostřed byla jako nalomená, zadeček trčel šikmo vzhůru, a ať jsi chtěl nebo nechtěl, očekávals, že si co nevidět sedne na zem a začne snášet vajíčka.

Vskutku se posadila na druhé straně cesty, avšak ze zadečku nezačala padat vajíčka, nýbrž důstojníci. Jeden za druhým, všichni naleštění, našňoření, všichni v čepicích se štítky a s dýnkou vpředu vysoko zdviženými, aby bylo místo pro obrovský plechový znak. Slunce zářilo, znaky se lesklý a důstojníci vypadali, jako by jim nad čely hořela žárovka; ale samozřejmě to také mohl být duch svatý v podobě placatého plaménku.

Vyběhl ven. Důstojníci se seskupili pod zadkem vrtulníku, rozhlíželi se, rokovali — i na dálku bylo vidět, jak jim to pěkně jde, jak to dovedou, jak jsou ve svém živlu — důstojníci pokyvovali hlavami, ukazovali sem tam... a vtom se už přes cestu hnal Petrs v černém saku. Horlivě se klaněl, avšak důstojníci si ho hned nevšimli, stále

rokovali a rokovali, až se zdálo, že někde se skrývá kamera s režisérem, který to všechno natočí a potom si vybere jen ten nejlepší kousek; pro film by toho rokovaní bylo opravdu trochu moc. A najednou měli důstojníci v rukou mapu a dali nad ní hlavy dohromady...

Tehdy přijel Joaquín Miller. Zabrzdil, otevřel dvířka.

„Hrome, Stanley, snad tu nemáte návštěvu z Pentagonů?“

„Kdyby jen návštěva. To jsou teď páni ranče. Tilgham ho prodal armádě.“

„Fííí!“ Joaquín dlouze hvízdal. „Tak proto ho koupil, mech jeden! Věděl, že vojáci mají zájem... Na tomhle kšeftíčku vydělal zaručeně pul miliónu.“

Stanley se zarazil:

„Jak to mohl vědět?“

„Hrom do toho, nebuďte tak tvrdý. Někdo mu to řekl, ne? A ten někdo tamhle stojí ve svátečním...“ „Petrs?“

„Kdo jiný! Od čeho má zetě v armádě, a na vysokém místě. Moc by mě zajímalo, jak se rozdělili. S Tilghamem, myslím. Musel jim dát přinejmenším třicet procent. Petsovi a jeho zeťovi, rozumějte.“

„Ano,“ přikývl Stanley. Vcelku mu všechno bylo velice jasně, i to, co se asi stane s rančem. Dobytek se z velké části odprodá, z pasivů bude cvičiště nebo střelnice nebo podzemní skladiště jako v McAlesteru — provoz ranče se zkrátka opravdu omezí; proto dostal výpověď i Jim Crow... Ano, hotová křišťálová studánka. Petrs zkrátka už dávno počítal s tím, že ranč změní dvakrát majitele. Proto si také mohl dovolit prohodit stáda — Tilgham se čerta staral o dobytek. Tilgham jeden den ranč koupil, druhý den ranč prodával...

„Jenže — proč to Petrs neřekl Clayovi? Proč do toho zamotal Tilghama? Clay by mu byl přece také něco dal.“

„Málo, Stane. Uvažujte trochu obchodnický. Kdyby byl Petrs šel ke Clayovi a řekl: 'Poslyšte, váš ranč má cenu milión, ale já mám důvěrné zprávy, že se o něj zajímá armáda a že půjde až na dva, tak mi laskavě dejte provizi z toho miliónku, co vyděláte! — kdyby tohle udělal, co by řekl Clay? Zachechtal by se! ,To je od vás hezké, Petrsi, ale můj ranč má bratru cenu půl třetího miliónu, protože je to nejlepší ranč v Oklahomě a vůbec na světě, a když ho dám vojákům za dva, udělám jim z vlastenectví cenu!' — Kdežto u Tilghama věděl Petrs

na cent, kolik za ranč dal i kolik za něj druhý den dostal. Tilgham mu nemohl nic upřít. Oba znali rozdíl ceny a přesnou výši provize.“

„Ale pan Clay tedy hodně prodělal!“

Joaquín se chytil za hlavu:

„To je asi totéž, jako byste tvrdil, že tamhle ta kráva je malá, protože není dvakrát tak velká. Hloupost! Clay dostal tolik, kolik si s Tilghamem vyjednal, dostal skutečnou cenu ranče. Že ji vojáci potom vyšroubovali nahoru, je jejich věc... vlastně věc Petrsova zetě. Ba ne, Stanley Forte, jediný, kdo na tom prodělal, jsme my. Vy, já a Vůbec všichni poplatníci, každý občan, který platí daně.“

Zašklebil se. Dívali se, jak důstojníci dorokovali, jak složili mapy a jak je nyní Petrs vede na verandu. Joaguín si zapálil. „Co to, že jste se tady objevil?“ zeptal se ho Stanley.

„Ale stěhuji se do Tulsy a vzal jsem to malou oklikou. Napadlo mě, že bych mohl starého Luise svézt. Udělal jsem dobře, ne, teď by těžko prosil Petrsa o vůz. Kam vlastně pojedete? Opravdu ke Clayovi? Dobrá. A co vy?“ Zašilhal po Stanleyho střevíčkách. „Zdá se, že vás už v muzeu nevystavím.“

Stanley se odvrátil. Jak se všechno změnilo!... Počal vysvětlovat, že původně chtěl Nesmrtelného doprovodit až do Tulsy, a teď že už je to zbytečné... Ale stále myslel na to, jak se všechno změnilo a mění... „Když ho, pane Millere, svezete vy, vystoupím u autobusu a pojedu na Grand River. Na přehradě si najdu pěknou práci.“

„Myslíte?“ prohodil Joaquín. „Předevčírem jsem se tam zastavil cestou k Benovi... Mimochodem, měl z vaši návštěvy radost. Ale na přehradě je už hodně lidí.“

„Však já taky nechci nějakou obyčejnou nádenickou rachotu.“

„Aha,“ řekl Joaquín s úsměvem, vylovil odněkud triedr a zaostřil jej na verandu. Hemžilo se to tam důstojníky s plechovými plaměnky na čepicích, hotový apoštolský sbor.

„A safra, Stanley, koukněte se, co to mají na rukávech! Honem!“

Stanley přitiskl okuláry k očím:

„Nějaký vyšitý znak - hlavu Indiána.“

Joaquín vycenil zuby, ale už nevypadal veselý:

„To nám to vyšlo, co? Vzpomínáte, jak jste mě usadil, když jsem vás sem tehdy vezl? Já plácal o Indiánech, a vy jste z toho byl nervózní...“

„... a řekl jsem vám, jen klid, však oni si zase pro prérii přijdou.“

„Tak je to,“ přikývl Joaquín. „A už je tady máme. Byl jste, chlapče, zatraceně bystrozraký prorok.“

Opět se díval triedrem. Bylo ticho, i drozdi mlčeli, rozprášení helikoptérou. Stanley přivřel oči, snažil se představit si, jaké to tehdy na cestě sem bylo, jaký on tehdy byl. Spatřil však jen zamlženě děje, a ještě mlhavější postavu. Je to opravdu už příliš vzdálené, jako zaváté. A hrozně nepochopitelné. Kristepane, co všechno jsem si tehdy namlouval a představoval! Čemu všemu jsem věřil...

Otevřel oči. U konírny okouněli Ike a Eddy, napříč trávníkem šel Ramón. V ruce nesl staromódní vak, přes rameno kytaru a blížil se sem svým provazolezeckým krokem, chodidlo přes chodidlo, jako kdyby se bál, že spadne, šlápne-li stranou. Zastavil se u chladiče.

„Brej den, pane Miller. Byl byste od ty dobroty a svez mě kousek? Samozřejmě jestli jedete k autobusu.“

Stanleyovi se sevřela hrud’.

„Proboha, Ramóné... Snad nejdete pryč?!“

„Jo,“ řekl Ramón a pošnul si klobouk; slunce mu padlo do očí, zazářily do rudohnědá jako kakao. „Když jsem řek, že jdu, tak jdu.“

„Ale proč! Teď už to nemá smysl!“

Ramón se zamračil:

„Proto. Vy jdete taky, ne?“

„Ale já mám důvod!“

„Já taky,“ řekl Ramón. „Já dal slovo... Tak jdu. Co tady, ne?“

Stanley pokrčil rameny. Náhle mu bylo všechno jedno. Obrátil se na podpatku a šel s Joaquínem pro staříka. Našli ho na posteli, v tupém omámení. Vzal si asi o své újmě bróm, navíc vypil kávu s brómem a nyní byl tak plný brómu, že ani nevěděl, co se kolem něho děje. Bohudíky už měl věci připravené, byl oblečený a stačilo jim vzít ho pod paždím a vést. Joaquín sebral vak, Stanley bibli, jejíž váha ho bezmála strhla k zemi. Šli. Na verandě se stále ještě blýskali důstojníci. Ale veranda byla nesmírně daleko.

Vtom k nim přistoupil Eddy a smekl klobouk:

„Tak teda, Stane...“ Těžce polkl upíraje oči na Nesmrtelného, který jim visel na pažích jako loutka.

„Sbohem, Eddy,“ řekl Stanley chvatně. „Sbohem, děkuju ti za všechno.“

Posadili starého na zadní sedadlo, plně krámu, papíru a knih. Joaquín to odsunul stranou: „Stěhuji se po kouskách.“

„Ano,“ přikývl Stanley. Bylo mu to jedno. Položil staříkovi bibli na kolena. „Držte, pane Luisi. To je vaše stará krásna kniha!“

A starý držel svou starou krásnou knihu a usmíval se ve svém polospánku. Snad se mu zdálo, že jede do Tulsy v báječném novém voze s šoférem v placaté čepici, s panem Clayem a slečnou Lavonou.

„Sedněte si vedle něho, Ramóné, a držte ho. Bude spát, dali jsme mu prášek.“

„Dobře,“ řekl Ramón, „To jste udělali moc dobře. Nic na světě neměl, jen tenhle ranč, a bolelo by ho to. Ono moc bolí, když se člověk zklame.“

„Jeďte!“ křikl Stanley.

Ale než vyjeli, přiběhl ještě Eddy s kuffíkem, který si Stanley zapomněl v baraku.

„Tak teda, Stane...“

„Sbohem, Eddy, byls prima kamarád!“

„Ty taky, Stane! A já něco just vymyslím, Stane! Ještě někdy se uvidíme, Stane! Na shledanou!...“

Vůz vyrazil. Stanley se ani neohlédl. Jeli. Před farmou stál Krammer, mával na ně a ječel, že dostal výpověď z pachtu a že je „zugrund, Herr Miller, úplně zugrund!“ Aní se nezastavili, jen nakrátko zpomalili.

„Tak je to na světě,“ hučel Joaquín. „Tak je to... Stanley, máte kus papíru a tužku?... Tak pište: Tulsa, Chisholm Street sedm.“

„Co je to?“

„Má nová adresa. Dám ji Ramónovi.“

„Ano,“ řekl Stanley. Ale vůz poskakoval a nedalo se psát, dokud nezastavili u autobusové stanice.

Ramón se vysoukal ven i se svým vakem a kytarou.

„Děkuju vám, pane Miller. Na shledanou, pane Stanley. Pan Luis pořád spí. To je moc dobře. Jen nejeďte moc rychle, ať nespadne. Já ho ale položil na sedadlo.“

„Dobrá,“ řekl Joaquín. Podal mu papírek. „Tady máte mou adresu. Kdybyste něco potřeboval...“

„Děkuju, pane Miller. Ale asi nebudu. Sbohem!“

Ramón vykročil. Kytara mu visela šikmo přes záda a vypadal jako potulný trubadúr.

„Sbohem, Ramóné! A na shledanou.“

Nyní jeli po asfaltově silnici a bylo slyšet svištění kol.

„Kam myslíte, že se pustí, Stane?“

„Nejspíš do Albuquerque. Tam je doma a tam bude čekat. A Rosita se tam třeba vrátí, mají tam příbuzné. Jednou mi to vyprávěla.“

„Možná,“ prohodil Joaquín hlavou.

Chvilí bylo ticho, jen kola pomlaskávala a syčela.

„Ale možná, že Ramón nakonec přece jen přijde do Tulsy,“ řekl Stanley.

„Tak,“ přikývl Joaquín. „Skoro s tím počítám.“

Pak ztichli nadobro.

Za necelé dvě hodiny se objevila Tulsa — Young, Beautiful, Oil-built Tulsa — vystrčila věže svých mrakodrapu nad zeleň záhrad, nad červeně střechy vilek, tvořících předměstí. Vskutku byla krásna pod svým čistým nebem bez kouře, celá bílá a třpytící se na konci

dálnice, rovně jako oštěp. Na nebi kroužilo sportovní letadlo a Stanley mu přišla komická myšlenka, že v něm třeba sedí pan Clay a chystá se shodit jim před vůz kytici na uvítanou ve své metropoli. Haha!...

Až v ulicích si uvědomil, že vlastně nechtěl jet sem, nýbrž k přehradě, ale že na to ve zmatků zapomněl. Inu, žádné neštěstí, přehrada neuteče. Více ho mrzelo, že se nerozloučil s Violinem.

KAPITOLA ŠESTÁ

1.

Zajeli k hotelu Columbus, historické budově, jedné z nejstarších v městě, která pamatovala ještě konec devatenáctého století. Byla to pětipatrová stavba z červených cihel, zařízená trochu staromódně.

Joaquín zhasil motor:

„Ale lacinější ubytování tady nenajdete. Máte vůbec peníze?“ „Asi právě tolik, co jsem měl na začátku.“ „U Petrse jste si tedy nepomohl?“

„Ani nezchudl,“ řekl Stanley. „A starý má skoro celou třínedělní mzdu.“

„V Tulse s tím moc dlouho nevystačíte.“

„Však tady také dlouho nezůstanu. Jen co dovedu Nesmrtelného k panu Clayovi.“

„Hm...“ zabručel Joaquín. „Víte, kde mě najít. Tady v Tulse budu ale až za pár dní, až se definitivně přestěhuju.“

„Díky. Myslím, že vás nebudu muset obtěžovat.“

„Jaképak obtěžování. Opravdu bych byl moc rád...“

„Děkuji, pane Millere.“

Společnými silami probudili starocha a pomohli mu z vozu. Několik chodců se zastavilo a pobaveně zíralo na tu malou pestrou postavičku v ještě menších botičkách a mohutném klobouku; i Tulsa začínala kdysi jako dobytčářské středisko, ale ty doby dávno minulý a kovboj zde očividně nebyl každodenním zjevem.

V hale se rozloučili.

„Well, good luck, Mr Miller.“

„So long, Stanley! Na shledanou!“

Nesmrtelný ospalé mžikal. Snad si ani neuvědomoval, že už je v Tulse a v hotelu. Pokojík, který si v nejvyšším patře najali, měl naštěstí sprchový kout a stařík se po chladně lázni probral natolik, že projevil značnou činorodost; jedva si vyčistil botičky, rozhodí se, že zajde k panu Clayovi ihned.

V letu se najedli... a pak Stanley osaměl v ulicích, jež mu připadaly překvapivě známe. Auta, obchody, lidé — lidé, obchody, auta.

Jen čistě nebe, oslňující tam nahoře svou křišťálovou průsvitností, mu dávalo jistotu, že není ani v Chicagu, ani v New Yorku, ale stále ještě ve státě Oklahoma, což značí Rudý Lid; nebo Rudý Člověk, jak chceš.

Trochu ho bolela hlava. Nevěděl proč, měl v ní spíše pocit prázdna než tlaku. Zdálo se mu, že náhle není nač myslet, protože všechno je už vyřešeno. Všechno je pryč, ranč, Joaquín, Petrs, Ramón a tak dál až k Rositě. Opravdu už nezbylo, o čem by člověk dumal.

Pomaloučku se vracel. Doma našel starého, jak celý nešťastný dřepí na posteli. Vratný ho k panu Clayovi ani nepustil. Kdo chce s panem Clayem mluvit, musí se ohlásit předem; tajemník pak určí den a hodinu.

„Řekl jste vratnému, kdo jste?“

„Bodejt!“,

„Napsal si vaše jméno a hotel?“ „Napsal.“

„Tak je to v pořádku. Co nejdřív dostanete pozvání. To je samozřejmé...“

Řinčení telefonů ho přerušilo. Volala recepce, že pan Lefier má dole dopis.

Pohlédli na sebe a zasmáli se:

„Pan Clay!“

Avšak lístek, který vratný dal staříkovi, neměl s panem Clayem nic společného. Jakýsi Frank B. Sherman, agent, jak stálo spolu s adresou na vizitce, nabízel starochovi dobré zaměstnání. „Máte-li zájem, hlase se u mne zítra před desátou.“

Předávali si navštívenku, zkoumali ji u okna ze všech stran, ale nesvitlo jim. Jak se ten člověk dozvěděl staříkovo jméno? Jak vůbec zjistil, že zde je?... Jedině vysvětlení se opět skrývalo za kouzelnými slovy „pan Clay“. Nikdo jiný za tím nemohl vězet. Pan Clay ví, co se na ranči stalo, pan Clay ve své vrátnici zjistil, oč běží, pan Clay tedy zvedl telefon, zavolał F. B. Shermana a jednal. Rychlé. Rázně. Americky. Slovem obdivuhodný muž.

Nazítří šel Nesmrtelný k Frankovi B. Shermanovi a Stanley sbalil kufřík; počítal, že by mohl odjet hned po obědě. Déle než hodinu čekal na starocha, ale zvláštní věc, čtyři hotelově steny ho tísnily

daleko více než čtyři steny světničky na ranči, jež přece byla mnohem menší. Vyšel do ulic. Chvilí se procházel a prohlížel si výkladní skříně, chvíli stál na křižovatce a myslel na pana Claye, jaký je to senzační organizátor. Ale pak se mu vrátily vzpomínky na Rositu a byly tak smutně, že před nimi utekl do kina, kde tě za pár centu bud pobaví, nebo otráví, ale vždycky tě přenesou do jiného světa. Až když sedel v temnu uvnitř, zjistil, že trefil právě na příběh o nějakém ranči a o prériích, o Indiánech a o zlodějích koni — slovem na svou tisíci a první kovbojku.

Zprvu byl skoro rád — alespoň se, Stane, zase jednou zasměješ; teď když víš, jak to doopravdy chodí, budeš mít pěknou kratochvíli! — Ale kupodivu se nebavil, a dokonce ani nesmál. Nešlo to. Co se před ním rozvíjelo na širokém platně, mělo ke skutečnosti tak daleko, že už to nebylo ani směšně. Přistihl se, že se nedívá na film, ale uvažuje, co je vlastně směšně. Snad něco, v čem je skutečnost nevím jak přitažená za vlasy, ale přitom jí tam přece jen trošičku zbývá. Zde však tomu tak nebylo. Ti chlapi na platně neměli s pravými kovboji pranic společného, ani jediný rys kromě klobouků a bot. Ale klobouk a boty nedělají člověka, ať si přísloví povídá co chce...

Vyšel z kina do sluneční záře a za pět minut na celý film zapomněl jako na smrt. Vracel se domu. Ve chvíli, kdy se opřel do otočných dveří, zastavilo před hotelem policejní auto, z dvířek vyskočil policista jako hora a vytáhl ven to, co zbylo z Nesmrtelného: potrahaného paňácu s děravým kloboukem a ušpiněnou koženou vestou.

„Stanley! Stanley!“

Stanley byl skokem na chodníku. Policista ho chytil za rukáv: „To je váš táta? Nebo známý?!“ „Ano.“

„Straší mu v hlavě! Příště si na něj dejte pozor!“

Auto odjelo. Vedl staříka beze slova k výtahu. Kupodivu nebyl za mák zvědav, co se přihodilo. Ty doby už minulý, kdy ho něco mohlo překvapit, nebo dokonce zděsit; nyní měl dojem, že by se dovedl dívat na nejhroznější věci a žvýkat přitom obložený chlebiček. Znenadání byl takový a nemrzelo ho to. Naopak, bylo to pohodlnější, usnadňovalo to život.

Vyslechl starochovo nesouvislé vypravení, ale zůstal chladný.

„Moment, pane Luisi, pěkně po pořádku. Tak ten Sherman dělá reklamu pro obchodní domy, dobře. A zahlédl vás včera na chodníku a padl jste mu do oka, ano? Já jen, aby bylo všechno jasně... A chtěl od vás, abyste takhle oblečený chodil po městě s plakátem na zádech, že?“

„S opici! Se šimpanzem!“

„Ano, oblečeným taky za kovboje. To jste už říkal. Ale proč jste jen klidně neodmítl, proč jste tomu člověku skočil na krk?!“

Nesmrtelný na něj vytřeštil krvi podlitá očka.

„Tak já se mám nechat urážet! Já?!...“

„Ovšemže ne. Ale není přece zapotřebí se rvát. Tady už není.“

Zmíkl. Byly to zbytečně řeči. S malou dávkou smutků pozoroval, jak stařík ze sebe strhává kovbojský úbor.

„Pomalů, pane Luis,“ řekl jen. „Roztrháte to ještě víc.“

Já to už mi nechci! Už v tom nebudu chodit!“

„Však vás k tomu nikdo nenutí. Klidně se svlékněte, já vám opatřím něco jiného.“

Podářilo se mu uložil tu vzlykající trosku do postele.

„Natě, vezměte si lék.“ Dal mu brómovou tabletku. V tubě byly už jen dvě. Řekl si, že musí zajít do lékárny pro nové. Sebral do vaku starochovy kalhoty, holínky, kosili i koženou bundu z monogramem z lesknoucích se cvočku.

„Hezky tu počkejte! A hlavně klid: pan Clay se už brzy ozve.“

Sjel dolů a v telefonním seznamu našel adresu vetešníka. Na ulici mu blesklo hlavou, zda pan Clay neměl možná v té komedii se Shermanem prsty. Pravda, mohlo se stát, že F. B. Sherman vskutku Nesmrtelného zahlédl, jak vchází do hotelu, a že dostal celkem přirozený nápad využít tě nápadné postavičky k reklamě; v hotelu pak snadno zjistil jméno... Ale co když stál za celou záležitostí Clay? Vyloučeně to není — dozvěděl se, že ho Nesmrtelný hledá, dovítí se, proč asi, a zavolal Shermanovi: Franku, udělejte mi laskavost a zaměstnejte jednoho starého blázna... — Avšak je-li tomu tak, vypadá to zle, ježto s Clayem se už nedá vážně počítat.

U vetešníka vybral starochovi cvilinkové kalhoty, manšestrové sako a hnědé střevice o půl čísla větší než botičky s vysokými podpatky, které s sebou vzal vlastně jen proto, aby měl správnou míru.

Ukázalo se však, že vetešník má o nefalšovaný kovbojský úbor zájem — „On si to nějaký menší mládeneček koupí na maškarní bál...“ — a Stanley získal pro starého civilní šaty téměř zadarmo. Na odchodu zahlédl v regálu hezký světle šedý klobouk a zkusil si jej. Nepadl mu, avšak honosil se uvnitř značkou „Borsalino. Made in Italy“ a měl hedvábnou podšívku. Získal jej za babku a odnesl si jej v ruce, neboť na hlavu se mu nevešel; bylo to velmi malé číslo.

Nesmrtelný spal. Stanley rozložil jeho nové šatstvo na židli a sám se před zrcadlem upravil, jak nejlépe to šlo. Vzal si čistou bílou košili, nejlepší vázanku, oprášil si kapesníkem boty, a když si posléze pečlivě učesal pěšinku, měl dojem, že nevypadá zrovna nejhůře. Nejdůležitější kus byl ovšem borsalino.

Seběhl do haly pešky, aby se ve velkých zrcadlech na schodišti mohl ještě jednou prohlédnout od hlavy až k patám. V telefonním seznamu vyhledal číslo Clayova bytu. Z budky v hale tam zavolal.

„Haló,“ ozval se hluboký hlas. Stanley na vteřinu zaváhal. Nepočítal, že se mu ozve muž — kdoví, není-li to sám pan Clay. Ale musel zjistit, je-li některá z Clayových dcer doma a která.

„Zde módní salón Christian,“ četl z reklamy vylepené v budce. „Mohl bych prosím mluvit se slečnou Clayovou?“

„S kterou, prosím? Doma je jen slečna Lavona.“

„Zavolám tedy zítra. Děkuji.“

Položil sluchátko. Teď mohl jít najisto.

Za dvacet minut stál před honosnou žlutou vilou, zasazenou do zahrady připomínající anglický park. V levě ruce držel svůj vznešený klobouk natočený tak, aby si lokaj musel všimnout značky. Zazvonil. Neotevřel sluha, nýbrž panská v bílé zástěrce a kraječkově čelence. Slušelo jí to.

„Dobrý den,“ řekl. „Mohl bych mluvit se slečnou Lavonou? Jsem Stanley Fort z Lincolnovy koleje v New Yorku.“

Přistrčil jí klobouk. Podívala se do něho a vzala mu jej z ruky. Měl vyhráno.

„Prosím, pane.“ Otevřela dveře dokořán. „Ohlásím vás.“

Chvilku čekal v salónku ozdobeném obrázky italských měst a hor— Clayovi zřejmě rádi cestovali. Kdesi nablízku zněl klavír —

slečna Clayová měla zřejmě ráda hudbu. Vtom se panská vrátila a zvala ho dal.

Lavona Clayová seděla u otevřeného okna a četla obrázkový magazín; na klavír nehrála ona, nýbrž rádio.

„Dobrý den, slečno.“

Ohlédla se. Měla hezký hloupý obličej a hezká nahá lýtka, natřená něčím hnědým, aby vypadala opálená. „Dobrý den.“ Zvedla tázavě obočí. „Mě jméno je Stanley —“ „Ano. Slyšela jsem už.“

„Promiňte.“ Její upřené kulaté oči ho mátlly. Když ho poprvé napadlo obrátit se na některou z Clayových dcer, měl za to, že nejtěžší bude vynutit si přístup k ní; pak prostě začne prosit... Nyní se však ocitl ve zcela jiné situaci — dostal se k ní bez obtíží, ale to nejtěžší měl teprve před sebou. Už si ani zdaleka nebyl jist, že ji staříkův osud zaujme, natož dojme. Byla tak úžasně hezká, hloupá a sytá, že se pravděpodobně zajímala jen o své platinově vlasy a svůj řecký nos.

„Promiňte...“ opakoval. „Nepřišel jsem kvůli sobě, ale kvůli Luisi Lefierovi.“

„Ano?“ prohodila suše.

„Jistě ho znáte, slečno...“

„Trochu.“ Vstala. „A co vlastně chcete?“ zeptala se přímo.

„Slečno Clayová...“ zakoktal. „Starý Luis je bez práce. A já vás přišel žádat, abyste pro něj něco udělala.“

„A tak.“ Zatěkala po místnosti. Měl dojem, že se ohlíží po zvonku, a bylo mu strašně. Sklonil hlavu.

„Prosím vás,“ vydechl, „udělejte pro něj něco! Má vás tak rád. .. Kdybyste slyšela, jak o vás mluví! Jste pro něj ta nejbáječnější, nejkrásnější, nejhodnější...“ Hrdlo se mu sevřelo a na okamžik ho přemohl nesnesitelný pocit, že už ze sebe nevypraví nic, jen vzlyky. Kousl se do rtů, aby přemohl tu slabost. Chvilku bylo ticho. Pak cosi slyšel a nevěřil svým uším. Zvedl oči. Sluch ho neklamal: Lavona Clayová se smála.

„Ach božíčku...!“ Zakryla si dlaní ústa, jako by se styděla za své skvostné zuby. „Nezlobte se, prosím vás, ale je to takové legrační. Mladý muž mi přijde hlásit, že se líbím jednomu krivonohému dedkovi!“

Díval se na ni pln zmatků. Posadila se, přehodila nohu přes nohu a ukázala“ mu na židli. Když si sedal, zachytil její pohled.

„Myslím, že se líbíte mnohá jiným,“ řekl rozechvěně. „I tomu mladému...“

Vyprskla. Napadlo ho, že jí chtěl zalichotit, ale že mluvil čirou pravdu. Všechno se změnilo, všechno se obracelo tam, kam nechtěl. Přišel, aby ji dojal, a zatím ji královsky pobavil; přišel kvůli starochovi, ale místo na něj myslel na její báječně nohy a postavu.

„Ne, ne!“

„Co ne?“ ptala se ironicky.

„Nic,“ řekl. „Víte, nač nejraději vzpomíná? Myslím starý Luis. Na to, jak jste mu jednou řekla, že je velení nesmrtelné kovbojské slávy...“

„Ale kde,“ vyprskla znovu. „To asi byla Yvona, ta má takové ukrutánske vtipy.“

„Ale na vás také vzpomíná,“ vyhrkl překotně. „Jak jste ho jednou vezli sem. Při tom jste přece byla vy...“ Znenadání měl pocit, že od ní nemůže odtrhnout oči. Byla prostě krásna, neskonalé krásnější než Rosita. Tak krásna, až člověk ztrácí hlavu... Uvědomil si, že ho Lavona pozoruje zpod víček a že do písmene, ví, co se v něm děje. Ne, nebyla zdaleka tak hloupá, jak se zprvu zdálo!

A pak seznal, že se na něj nejen dívá, ale že také mluví. Odvrátil oči, aby ji mohl lépe poslouchat. Rozesmála se. Báł se, že smích patřít jemu. Ale ne, mluvila o staříkovi, vlastně o ranči, jak se tam tehdy jeli podívat, ona, Lavona, s tátou a maminkou. A jak měli zrovna nový vůz — auburn, teď už se ty káry snad ani nedělají — a jak ten ďábelský vůz nechtěl sedět na silnici a příšerně vyhazoval zadečkem. Jako nějaký osel nebo jankovitý kuň...

„Maminka to nemohla vydržet, bylo jí špatně, a já to taky nemohla vydržet, bylo mi zle, a tatínek povídal, že na ranči budeme muset naložit nějakou krávu, aby ta kára byla víc zatížená a dala pokoj. Ale to jen tak z legrace. Na ranči řekl, že naložíme Elliota, to byl takový tlustý správce, ale maminka nechtěla, protože Elliot hrozně páchl potem a od naftalínu A tatínek řekl: ‚Víte co ? Naložíme dozadu starého Luise!‘ — A my myslely, že je to vtip, protože starý Luis je přece jako pírkó, ale tatínek se smál, že starý Luis má takovou hroznou

knihu a s tou že váží víc než Elliot. A tak se přihnul s tou knihou a vůz se opravdu házel o trošičku míň. Viděl jste tu knihu? Příšerná kniha, že ano!“

„Ano,“ řekl Stanley. Už se na ni dokázal dívat. „Příšerná. . .“ Co si mu svíralo ústa, nějaká křeč, v níž až nyní poznal úsměv. Nevěděl co dále říci. „A jak to dopadlo s tím vozem?“ zeptal se z nouze.

„Ach, ten vůz! Stejně za nic nestál,“ prohodila Lavona ledabyle. „šofér sice říkal, že stačí udělat něco s pérováním, a taky to udělal, a ráno sebral starého Luise i s tou knihou a schválně s ním jel na ranč, aby to vyzkoušel. Ale kde, nepomohlo to.“

„Škoda,“ řekl Stanley.

„Co je vám?“

„Nic. Proč?“

„Máte najednou jiný hlas.“

„Bojím se o starého Luise,“ řekl; hlas se mu opět vzpíral, ale bylo třeba nějak věc skončit. „Přišel o všechny úspory a Petrs ho propustil. Teď je v Tulse a spoléhá, že mu váš tatínek pomůže. Ale nechtějí ho k němu pustit...“

Lavona složila ruce do klína.

„Chudáček...,“ zašeptala potřásajíc hlavou.

„Nemohla byste se za něj přimluvit?“ vpadl dychtivě. „Opravdu vás prosím!“

„Chudáček tatínek,...“ stále potřásala hlavou. „Přišel s tím rančem o hroznou spoustu peněz, věříte? Teď o něm nechce ani slyšet. Vždycky se tak rozčilí..., až se bojíme, aby se mu něco nestalo.“

Pomalou se zvedl. Najednou ji nenáviděl, Ale přitom se mu nepřestala líbit. Styděl se za to, ne za svou nenávist, ale za to, že se mu pořád líbí, že mu připadá tak nádherná.

„Ach tak. Promiňte mi, že jsem vás obtěžoval, slečno Clayová.“ Mluvil s úpornou snahou, aby to vyznělo klidně, společensky. „Prokázala jste mi velkou čest.“ Sáhl po klobouku.

„Počkejte ještě,“ zavolala. Upírala na něj oči štěrbínou mezi víčky. Hlavou mu kmitlo, že i on se jí snad nakonec líbí, a ta myšlenka mu byla natolik příjemná, až měl sám na sebe zlost. „Počkejte ještě... Kam vám mám dát vědět? Musíte mi přece nechat adresu.“

„Vy byste opravdu... Děkuji.“ Cítil, že mu na rtech naskočil velký úsměv, takový puchýř plný vděčnosti a pokory. Celý zčervenal, lově z kapsy hotelovou navštívenku. „Opravdu mnohokrátě děkuji!“

Podal jí lístek a nenáviděl ji jako snad ještě žádnou lidskou bytost. Když nastupoval do autobusu, uvědomil si, že má dosud na rtech ten úsměv, že si jej tam zapomněl jako něco, nač se obvykle zapomíná, třeba jako lístek od šatny za stuhou klobouku. Nyní jej rychlé smazal. Tak vrchol staříkova života záležel v tom, že dělal závaží v Clayově voze. K popukání. Držel v ruce svůj vznešený klobouk a pokyvoval hlavou, aby přesýpal myšlenky do jiného tvaru. Aby dumal o něčem jiném, třeba o tom, že Tulsa vypadá velká, ale vpravdě je malá; pár stanic, a už j si z vilově čtvrti ve středu města. Lidé se tady jistě často potkávají. Možná že ji tady taky často potkám, tu krásnou, nenáviděnou Lavonu. Jestli tady ovšem zůstanu...

Ale já tady budu muset zůstat! Ta koketa nehne prstem, dělala si ze mne legraci. A i kdyby to myslela vážně, Clay v tě věci nic nepodnikne, Clay má vztek, že prodělal. On! Pro živého boha... A já přece nemohu nechat dědu na holičkách! Jenže co si s ním tady počnu?

Vzdor vlahému slunci se do něj dala zima. Než dojel na hlavní třídu, byl skálopevně přesvědčen, že na Claye nemůže spoléhat. Clay je krysa. Lavona ztratí možná za staříka slovo — možná! — ale Clay nic neudělá. Nechce o ranči ani slyšet. Tilgham ho převezl a Clay si teď sám před sebou připadá jako osel. A zatím je krysa.

Vystoupil u stánku s novinami, koupil Daily Oklahoma a přímo na chodníku prohlédl inzeráty. Objevil jediný, který by se jakžtakž hodil— nějaká cukrárna hledala zapracovaného dělníka. Byly sotva čtyři odpoledne a rozhodí se, že se tam hned podívá.

Zvenci vypadal podnik velkolepě, uvnitř blyštěly neónově girlandy, a boss, vězící v proužkovaných kalhotách a v žaketu, vypadal jako diplomat. Mluvil krátce:

„Co dovedete?“

„Všechno.“

„Vyzkouším si vás. Pojd'te dolů.“

Schody do suterénu byly plně smetí a protivného nasládlého pachu, který Stanley tak dobře znal. Tmavá dílna se koupala ve špíně, asi deset dělníků se tam tísnilo jako v lepkavém hrobe.

Chicagská dílna byla proti této dřě hotový palác.

„Co tahle poleva. Je hotová?“

Stanley zkusil dvěma prsty, jak to táhne.

„Ne, ještě není dost teplá.“

„A co tady ten fondán.“

Stanley ho zkusil na bublinu.

„Už se může prodělavat.“

„Ukažte jak... Sundejte si sako!... Dost. Stačí. Přijďte za mnou.“

Stanley si umyl pod vodovodem ruce a oťel je do olepeného hadru, který tam visel místo ručníku. V žaludku měl nepříjemný tlak. Když si oblékal sako, ucítil na sobě oči cukrářů. Moc toho asi nedovedou, když šéf zkouší z takových učednických záležitostí, jako je cukrová poleva a fondán.

„Jak to tady chodí?“ zeptal se. „Nějak se mi to nezdá.“

„Seš moc velkej frajeř,“ řekl ten u polev, vyzáblý chlap, zřejmě souchotinář.

Stanley šel nahoru. Boss se opíral o pokladnu a díval se do klobouku, který tam Stanley nechal. „Vy jste pracoval v Evropě?“

„Ano.“ Pomyslel, že malá lež neuškodí. „Ve Francii.“

„Máte vysvědčení?“

„Z Chicaga. Z Evropy ne.“

„Comment ca va?“ zeptal se boss s příšerným přízvukem. „Merci. Très bien.“

„Zkusím to s vámi. Dám vám... „ vyslovil cifru. Stanley se rozesmál a sebral klobouk. „Je k tomu strava a byt!“

Stanley zavrtěl hlavou. Tu zdejší ubikaci si uměl živě představit.

„V pondělí můžete nastoupit,“ řekl boss. „Rezervuji vám to místo jen kvůli tomu, že máte zahraniční praxi. Poukázku z Labour Office přineste s sebou. Good bye.“

Stanley vyšel stále ještě vrtě hlavou. Zdálo se mu, že ji musí něčeho zbavit, proklepat ji, provětrat. Koupil si jiné noviny, hledal jiný inzerát. Nenašel nic. Pomalu se vracel domu. Ale když dospěl před hotel, zjistil, že-se mu domu nechce. Otočil se tedy čelem vzad a opět

šlapal chodníky. Ba ne, říkal si, já do té špíny nepůjdu, mezi ty lidi nepůjdu, za nic na světě ne, ani kvůli dědovi ne. Co je mi do něho, nechám ho plavat, já mu ty peníze nevzal. A stejně bych ho neužil — copak ho mohu živit celý život! — stejně by si musel něco najít, nemůže se pořád válet v posteli a spát. A jestli tam půjdu, tak jen nakrátko, dokud si děda něco nenajde, a pak hrrr-frrr! Ale asi tam nepůjdu, do tě dílny, a nechám ho, ať se stará sám. Dám mu polovičku svých peněz, ať něco začne, ať si vyčláhá Claye a třeba mu obejme kolena. Ať vidí, jaká je to myš, jeho pan Clay, ať vidí, koho zahrnoval láskou.

Výklady už svítily. Opět stál před hotelem a opět se mu nechtělo dovnitř. Ale co dělat. Vešel. Od recepčního pultu na něj zavolali, že je tu pro něj vzkaz. Slečna Clayová před chvílí telefonovala, aby pan Lefier přišel pozítří v půl třetí k tatínkovi.

Okamžik stál jako zkamenělý. Tak Clay není ničema! Jak člověk někdy křivdí...

Pak se v návalu bláznivě radosti rozběhl k výtahu. Nemusím do té díry! Nemusím! Děkuji ti, moje krásna zlatá Lavono!

2.

Ráno se zájmem pozoroval Nesmrtelného, jak se obléká do svých nových šatu. Byl to sladkobolný pohled; sladký proto, že stařík měl takovou nesmírnou radost z pozvání pana Claye; bolný proto, že v těch šatech připomínal Bulhara Old Peta, toho starého cukráře, který se ve skutečnosti jmenoval Petkov. Jako by mu z oka vypadl, obyčejný dědeček, obyčejný utahaný dělník, všechna kovbojská sláva tatam.

I ta stará převeliká kniha v kovově krabici jako by ztratila něco ze svého lesku. Vlastně všechno ztratila, jen zátěž to byla. Ale člověk musí panu Clayovi ten podvůdek odpustit, nesmi si to tak brát.

U snídaneč naslouchal starochovu žvatlání, jak je slečna Lavona hezká a milá, ale zdálo se mu, že to stále není to pravě, něco tomu chybělo, asi žhavější popis její krásy. Uvažoval zálibně, že se s ní setká aspoň ještě jednou, bude jí muset jít poděkovat... a pak bez přechodu myslel na svou přehradu, na Grand River Dam.

Napadlo ho, že učiní dobře, když se tam nejprve zajede podívat, zda Joaquín Miller nepřeháněl, zda je tam vskutku takový nával, že nezavadíš ani o hrozně nebezpečnou práci. Stále mu sedel v hlavě ten nebetyčný jeřáb...

Ale možná, že tam ani takové jeřáby nejsou, co vlastně o přehradách vím, možná že se to teď staví jinak. Nejlíp to předem okouknout, času mám dost. A pozítří se vrátím a alespoň uvidím, jak se Nesmrtelný má, jak to pan Clay narafičil, jaké mu opatřil místo. A pak půjdu poděkovat Lavoně, řeknu jí: Slečno Lavono, s těžkým srdcem se s vámi loučím, opravdu s moc těžkým... — A ona třeba řekne: Je opravdu nutně, abyste odešel? Co když se někomu bude po vás stýskat? —

A potom... Potom nic. Potom to končilo a nastupoval jeřáb či nějaká vysokánská věž jako ze sirek a na jejím vrcholu šíleně odvážná muška a ta muška byl Stanley Fort.

Měl chuť plácnout staříkovi na rameno: Tak vidíš, kamaráde, je po starosti, já ti to zařídil! — Ale netroufal si. Přece jen to stále ještě byl Nesmrtelný, chlouba kovbojského cechu, ačkoliv v těchhle šatech si klidně mohl podat ruku s kdejakým sešlým dědou. Řekl mu tedy jen, že na den dva odjede, připomněl mu, aby si zítra nebral ani zrnko brómu — abyste proboha nezaspal, pan Clay na vás čeká! — šel si do garáže vypůjčit motocykl.

Sehnal otlučený dvouválec a tri hodiny pelášil na východ, zpočátku plným tempem, později pomaleji, nakonec velmi pomalu. Cesta, vinoucí se mezi fantastickými skalami Ozarkských hor, byla přeplněná vehikly, jimiž se musel proplétat, ježto všechny mířily týmž směrem jako on. Byla to ponejvíce starodávna auta — křápy držící pohromadě jen ze setrvačnosti a zvyku, ale vyskytovaly se i vozíky tažené herkami, v nichž stěží poznával koně, a dokonce i hlouček peších mužů a žen, obtížený batohy a ranči jako nějakí skalní turisté. Jeden párek šlapal na tandemu — na onom divném velocipédů pro dva, ježž Stanley znal jen z obrázku ve starých časopisech.

Jiná dvojice vleklá vozík, naložený domácím nářadím, hrnci, hadry, pokrývkami, a korunovaný začazeným kotlíkem, posazeným na hlavě asi pětiletého uličníka. Z některých rachotin ječela nemluvnata, z některých řvalo rádio, některým střílely karburátory, šíříce namodralý puch.

Ale téměř ve všech bylo vidět rozčuchané hlavy dětí, malých trampu. Neboť všichni, staří mladí — všichni, jak zde kodrcali, šli a sunuli se vpřed, byli trampové, bobos.

Nejprve je pozoroval s úžasem, ale zakrátko si zvykl. Tak tohle jsou tí hobos... Chvílemi, když na některém z vozu zahlédl i hrábě, vidle nebo jiné zemědělské nářadí, řekl si, že to asi jsou bývalí farmáři nebo farmářičkově, něco jako Krammer, který také dostal vyhazov. Jenže Samozřejmě chudší, více zbědovaní. Ačkoliv Krammer bude možná za rok vypadat docela stejně... Ale možná, že ne. Kdoví. Krammer je pracovitý chlap a tohle asi nejsou pracovití chlapi. Ačkoliv proč by se hrnuli na stavbu, kdyby nechtěli dělat? Pro legraci tam nejedou,

Dav ho přinutil ploužit se téměř krokem v mracích špatně spálených pohonných látek, v řevu koktavých motoru. Stohlavé stádo byla

proti tomu roztomilá záležitost. Kde se ti lidé najednou vzali, odkud vylezli? V Tulse je neuvídíš, na hlavních silnicích také ne...

Bezmála ztratil chuť jet dále, když se před ním otevřelo údolí řeky — strmě svahy pokryté jehličnatým porostem. Oddechl si. Krátce poté dorazil na lesem vroubenou planinu a spatřil tábor složený z týchž rachotin, v jejichž doprovodu přijel.

Zdržel se jen něco přes hodinu. Joaquín nelhal, bylo to beznadějně. Především bylo třeba pokácet les, ale zdálo se, že je zde daleko méně stromu než mužů připravených kácet. Stavební společnost už sice postavila dvě rady úhledných baráků a náborovou kancelář, avšak baraky čekaly na kvalifikovaně dělníky, kteří už dávno mají smlouvu v kapse. Od kanceláře až k lesu se táhla fronta chlapu, podél ní přecházel lamželezo v koženém kabáte po kolena a plival jako Ike:

„Co tady stojíte, lidi! Nemyslíte, že je vás moc? Kdo nemá kvalifikaci, ať běží domů.“

Někdo v radě se zachechtal:

„A kudy se tam chodí, domu? Kerej je to směr?“

Chlap v koženém kabáte se dopálil:

„Mějte rozum, lidi, je vás, že by se vámi zastavila řeka!“ „Snad ji chcete zastavit, ne?“ ozvalo se z davu. „To se ví. Ale ne nádeníkama. Železobetonem!“ Dav se rozchechtal a hromotluk měl dojem, že se mu povedl vtip, a rozchechtal se také:

„Tak se, chlapci, zatím rozejděte, až vás budeme potřebovat, dáme vám vědět.“

Ale dav se nerozešel a chlap dále chodil podél fronty, jako by doufal, že se mu povede ještě jeden vtip, když už mu to dnes tak znamenitě myslí. A dav snad také doufal v něco podobného, protože vtipy krátí chvíli, a když už člověk tady civí, ať se alespoň zasměje. Byli zde však i zamračení muži. Jeden z nich se obrátil ke Stanley-mu: „Co ty jsi zač?“

„Cukrář.“

„Tak co tady chceš! Co nejdeš dělat medový koláčky! U žrádla se dycinky uživíš... Lidi, tady ten je cukrář a zaclání tady! Že by jsme mu to kapánek osladili, aby nevyšel z cviku?!“

A dav se opět chechtal, ale bylo vidět, že mnozí mají vztek a že se chechtají jen proto, aby nemuseli pořád myslet na něco jiného, například právě na svůj vztek.

„Boss!“ křičeli, „Haló, boss! Berete taky kvalifikovaný cukráře? Tady jeden je! Udělá vám beton ze šlehačky! Bude řezat stromy marcipánovou pilou!“

Boss se řehtal. Stanley vystoupil z rady a šel pryč. Řehot za ním vzrostl, praskal jako oheň. Nikde nebyl jeřáb, nikde žádná vysoká, nebezpečná věž. Jednou tady asi budou, možná brzy, ale i kdyby jich tady bylo sto, vylezlo by na ně sto chlupu a všichni by se chechtali jako blázni a mávali by dolu na své ženy: Tak to mám v suchu, vzali mě! — Proto by mávali. Že to mají v suchu. A dole by čekali jiní chlapi, jestli tamten náhodou nespadne, aby tam rychle mohli vylézt sami, zachechtat se a zamávat na svou ženu: Haló, mám to v suchu...!

Ba ne, tak by to asi nebylo. Ti chlapi mají vztek a úzkost. Ale chechtají se. Čím to? Nejspíš vším! Já nevím, ale já se asi za chvíli taky budu všemu chechtat, nic jiného mi nezbude. Jen se chechtát, čím víc se to v tobě vaří. Když vaříš vodu na čaj, vyskakují na ní bubliny a taky to někdy vypadá, jako by se chechtala; a ona má zatím vztek, až někdy shodí puklici... Zvláštní věc, že ty ženské tady jsou takové ošklivě a smutně.

Sedl si na kraj lesa nad ležení, nad tu groteskní směsici kár, stanu a všelijakých boudiček, a díval se, jak se ženy hádají a přitom jsou smutně. Ne vzteklé, smutně. Hádal se ze smutků, jako se muži chechtali ze smutků. Jako on sám kdysi zpíval ze smutků a z úzkosti, když objížděl s Ikem stádo. Ba, to je to právě. Strach — smutek; smutek — strach.

Vyjel, nyní proti proudu, který o poznání zřídil. Tak tedy z věže není nic, z nebezpečí není nic, z reportérů není nic, samé hloupé nápady; odkud se jich ve mně tolik bere, já žasnu.

Na křižovatce spatřil směrovku k Muskogee a zachtělo se mu podívat se na starého Bena O'Haru, popít s ním čaj a vyprávět mu, jak to dopadlo se staříkem. Proud vehiklu ustal zcela, cesta byla volná, nicméně ubral plyn, aby motocykl tolik neřinčel. Proč se také štvát, do Tulsy se už tak jako tak dnes nedostanu.

Město Muskogee ho přivítalo večerními červánky, ale v Benově domku už zářilo okno. Maličká pani O'Harová však byla sama. Bena odvedli v poledne k výslechu a dosud ho nepustili; možná že ještě přijdou prohledat Benův psací stůl.

Stanley se zamračil:

„To ještě pořád kvůli té knize?“

Ale maličká pani plakala a neslyšela ho.

3.

Strávil neklidnou noc v hotelu Old Cimarron. Zrána cítil povinnost zajít ještě jednou k O'Harovým, zda se Ben nevrátil, a říci maličké pani pár povzbudivých slov. A šel tam, třebaže s pramalou chutí. Nezdálo se pravděpodobné, že by Bena v noci poslali domů, a pokud šlo o povzbuzování, nevěděl dost dobře, jak na to. S utěšováním je vždycky svízel, člověk něco povídá, třeba tomu dokonce sám věří, ale stále má dojem, že ten druhý nevěří ani slabiku.

Ben se vskutku ještě nevrátil, ale pani O'Harová se už uklidnila do té míry, že mohla řešit praktické věci. Pravila, že dojista nejde o tu starou knížku, nýbrž spíše o ty nové letáky. Naštěstí Joaquín Miller odvezl většinu materiálu. Ale něco přece ještě zbylo.

„Dejte to Joaquínovi, pane Forte, až ho uvidíte. A povězte mu, aby sem prozatím nejezdil, prosím vás. Ben to měl schované v mém šití, je to tedy něco důležitého.“

Stanley přikývl a schoval svazek papírů za košili. Byl rád, že pani stojí o utěšování stejně málo jako on sám, ale Benův osud ho zneklidňoval. Pár ztracených letáku, které ještě ani nespátřily světlo světa, a tohle... Stojí to za to?

Když na náměstí nasedal před očima policisty na motocykl, připadal si jako spiklenec, který veze bombu. Docela vzrušující pocit, bezmála se mu to líbilo. Nálada mu stoupla, a jak jel, pohvizdoval si. Pak dokonce zpíval, snaže se překřičet hluk motoru:

„Nepohřbívejtééé mnééé na pustéééé prériíííí...!“

Bylo jasně dopoledne, měl dosti času, a místo přímo k Tulse zamířil na severovýchod, k svému starému ranči... touž cestou, kterou jel před krátkým časem, když si ještě myslel, že Ben O'Hara je snílek

a Don Balding že je hvězda a vzor. Teď už si to nemyslel. Ne, Ben O'Hara není snílek, jinak by ho nesebrali, protože by se ho nebáli. A Don není hvězda, Don je pacholek. Jeho měli sebrat, ne Bena, udělali to, blázni, právě obráceně. Ačkoliv asi nejsou blázni, Don jim není zdaleka tolik proti srsti jako Ben. A ovšem stařík Dona neudal, takže vlastně jediný blázen je on. Ale ne, není, má jen příliš měkké srdce. A osamělé.

Soustředil pozornost na silnici před sebou, aby nepřešel křižovatku. Pamatoval se na ni dobře. Tuto silnici protíná v ostrém úhlu jiná, po níž odbočím vlevo, pak se k ní připojí cesta od McAlesteru, pak ještě asi půl hodiny, a zahnu nalevo do prémie.

A už ji viděl, svou křižovatku. Den ještě zjasněl, zprůsvitněl, dálky se přiblížily a vše stálo kolkolem na dosah ruky jako tehdy po oné noci, kdy zastřelil pro Indiány krávu. Jak se to zdálo divné. Jak se to zdálo nemožně, nepochopitelné v této zemi, plné aut. A přece se totéž průzračné nebe klene nyní i nad oním údolím, kde možná dosud leží kosti Clayových kusu. Ne, Tilghamových... Ne, Petřových. A tento hezký obláček, podobný vzducholodi, vidí možná i ti hvízdající Indiáni, jistě ho vidí, není to odsud příliš daleko. Je už cítit prérii, něco svěžího, chladného, zeleného... A už je ji vidět. Ach, můj Violin! Bylo to přece jen krásně, když jsme letěli s Rositou, když jí vlasy vlály. . . Bylo by to krásně, kdyby to nebylo tak marně a tak prolhaně.

Zastavil. Měl dojem, že zastavuje, avšak zatím se jen napřímil v sedle, ztlumil motor a naslouchal. Nablízku znělo dunění a napřed pohlédl k nebi, zda tam neletí formace bombardéru. Nebe zelo prázdnotou až na len jediný mráček, oblý jako vajíčko.

Stále pomalinku jel s motorem, který zvolna bublal a pošťkával. Dunění sílilo, přerostlo v nepřetržité rachocení, jež se blížilo tím rychleji, že i on, Stanley, se blížil k němu...

V příští chvíli vypnul motor, zabrzdil a ustrnule se díval na ten nekonečný, řvoucí proud.

Vypadalo to jako obrovitá kovová housenka sunoucí se na sever. Vůz za vozem, všechny těžké, plně mužů zakuklených v khaki, na hlavách přilby, na rukávech odznaky s indiánskou hlavou. Pak jiné, ještě těžší vozy, naložené buldozery a calfdozery, ale všechny označené hlavou Indiána s orlím nosem a péřovou čelenkou. A ještě jiné vozy s velkými lžícemi rypadel na dlouhém krku, skloněném dozadu, jako když se drak opičí po labuti a pokouší se schovat hlavu pod křídlo. Tak to jelo a rachotilo, řinčelo, housenkově pásy se točily se skřípavým nářkem, země se otrásala, avšak draci dále spali s krkem nazad, kovově zuby pootevřené a prázdné, ale připravené zakousnout se a žrát. Tak se hnalo vojsko od McAlesteru. Všechna jiná vozidla se zastavila, neboť na silnici bylo místo pouze pro ocelový proud. Lidé vystoupili. A jak tak stáli, podobali se bezradným človíčkům, čekajícím na břehu řeky, která strhla most.

A kovová řeka tekla a tekla a bylo dojistá bláhově čekat zde na její konec. Stanley obrátil motocykl. Hluk mu šel na nervy, jítřila ho představa, jak ta řeka vytěká v McAlesteru z podzemních skladišť a valí se do prerie, kde si výkope noru a opět zaleze pod zem. Pod zapomenutou prerií, na niž si žel bohů Amerika vzpomněla.

Obrátil se a jel asi půl míle zpět, až našel polní cestu vybíhající na sever, týmž směrem, jímž se valilo vojsko. Chtěl vědět, kde se ta housenka usadí a začne požírat hlínu s trávou. Slyšel i viděl ji po své levici. Cítil ji pod sebou v zachvívání půdy. Nahoře stále ještě visel oblý mráček, ale teď celý roztrhaný a roztřepený — jako když rozbi-
ješ vajíčko.

Jel, seč mu to dovolila cesta rozrytá kolesy traktoru. Pak už nebyl zvědavý, kde se ta housenka zastaví a co tam bude dělat. Co by dělala, potvora. Roztáhne se, pořád se roztahuje. Nanosí si zásoby do země jako sysel, aby měla čím z lidí vyrábět nově Ikey nebo mrtvolý. Člověk ani neví, jestli je lepší být Ikem, nebo mrtvolou.

Bez ohledu na terén přidal plyn. Chtěl kolónu předejet, dostat se na silnici a pryč odsud. Avšak kolona postupovala rychlé, jeho cesta se přiblížila k silnici a nyní se řítit vojákům téměř po boku. Ještě přidal. Měl pocit, „že mu ti zakuklenci schválně zahrazují cestu“ někam do jiného světa. Dostal vztek. Točil rukojetí, až motor hlasitě řval. Konečně dostihl hlavu housenky, vůz s důstojníky, kteří prken-
ně seděli, znaveni rokovaním. Nad čely jim planul plechový ohýnek a snad to byli tíž, které spatřil už na ranči, snad jiní, ale na tom nezáleželo. Lezli, mu stejně z krku.

Byl rád, když je konečně měl za sebou. Polní cesta se však vzdála od silnice, oddělená teď od ní čtvrtmílovým pruhem oranice, a nemohl zabočit doleva. Stále musel jet na sever. Stále a stále. Pak mu silnice nadobro zmizela a zamotal se do spleti stezek a cestiček, o nichž nevěděl, kam vedou. Držel se tedy opět severního směru. Měl dojem, že bude-li to takhle pokračovat, ocitne se zanedlouho v Kansasu, nedojde-li mu totiž dříve benzín. Když před sebou spatřil městečko, převýšené několika obilními sily, spadl mu kámen ze srdce.

U benzínové pumpy se zeptal, jak se městečko jmenuje.
„Deepwell, pane.“

Zhola nic mu to neřeklo. Vyrazil přímo na západ podél železniční trati. Věděl však, že aby se dostal do Tulsy, musí zakrátko zabočit k jihu. Na ranč už nemyslel, vypustil jej z plánu ve chvíli, kdy spatřil vojáky. Co taky tam? Kochat se pohledem na Petrsovo houpací křeslo? Vykládat Ikeovi a Eddymu, že to jde od deseti k pěti? To vidí sami. Jak dlouho se tam, ubožáci, mohou ještě udržet? čert ví. Dost možná, že až si tam armáda vyvrtá podzemní skladiště, pustí znovu stáda na pastviny, byla by to výtečná maska. Ale dost možná, že se z mé zapomenuté prerie stane odpalovací rampa.

Jel. Z roviny před ním vyskočilo malé nákladní nádraží, jen holá dřevěná bouda s prázdnou dobytčí ohradou. Nalevo se prostírala prerie, u cesty leželo spaleniště, z něhož dosud stoupal kouř.

Přibrzdil. Místo mu připadalo známe. U nádraží zastavil, slezl a stísněně pozoroval tu dýmající hromadu ohořelých prken. Na obzoru se vršily modře pahorky, klidně a sebejistě ve svém klidu... pahorky, které také znal, které až příliš dobře znal! — Ano, tady už jednou byl. Kdysi strašně dávno sem přišel s kufříčkem v ruce a pešky, protože se pohádal s podnapilým šoférem. A toto spaleniště býval onen bar, kde se setkal s Joaquínem Millerem a jedl fazole na špeku.

Za jeho zády někdo zakašlal. Otočil se. U nádraží sedel na bobku snědý muž v modrem overalu, lokty opřeně o kolena. Měl plochý obličej, díval se na Stanleyho dvojicí očí, položených daleko od sebe, a byl to on, ten starý známý Indián z baru. Jak se jen jmenoval...

„Haló,“ řekl Stanley a najednou to měl: Tom Blackeye nebo Backeye, jak je libo. „Haló, jestlipak se na mě ještě pamatujete?“

Indián přikývl: „Moc dobře. Vy jste mi tehdy přines smolu.“ „Já?!“

„Tak,“ řekl Tom. „On tehdy přijel pan Miller a povídal, že to smrdí. Já mu nevěřil. Ale ono to doopravdy smrdelo.“ Měl plochý, prázdný hlas a jeho oči už nehleděly na Stanleyho, nýbrž k modrým kopcům. „Ono to tehdy zrovna začínalo.“

Co?“ zeptal se Stanley, ačkoliv už věděl.

„To s vojákama.“

„Oni vám zapálili tu boudu ?“

„Ne,“ řekl Tom. „Já ji zapálil sám. Povídali mi, že musím hned pryč, tak co s ní. Kam s ní.“

„Někam jinam přece.“

Indián strčil oharek cigarety pod patu:

„Nikde není místo. A už nebude místo. I tohle nádraží zavřou. Pustili mě. Já tady dělal hlídače. Ale jen pomocnýho.“

„Hm...“ zabručel Stanley. Tomův hlas zněl ploše, ale nebyla v něm ani stopa výčitky. Jen konstatování. Jen fakta. Takhle a takhle to je. Vy jste mi přinesl smůlu, protože tehdy to začalo... A nakonec má do jistě míry pravdu, chudák Indián, vždyť tehdy to vskutku spadlo — Clay prodával dobytek, protože potřeboval peníze, a najednou prodávání zarazil, protože Tilgham projevil zájem o celý ranč. A Joaquín číchal čertovinu a taky měl pravdu. Tehdy opravdu začínala šeredná záležitost. „Hm... A co budete dělat, Tome?“

„Nic. Čekám na vlak.“

„Kam pojedete?“

„Nikam. Skočím pod něj.“

Stanley na něj rychlé pohlédl. Ale Tom se díval k modrým pahorkům a jeho tvář byla stejně plochá, prázdná jako jeho hlas. Bez stopy úsměvu; ale také bez stopy vzrušení.

„No, no,“ řekl Stanley žertovným tónem. „Však vy si to ještě rozmyslíte. Tome. On je vlak zatraceně tvrdý ořech. A vůbec to nemáte říkat, ani z legrace ne.“

„To není legrace,“ řekl Tom.

„I je!“ Nasedl a našlápl motor. „Hlavu vzhůru, Tome! Však ono se pro vás něco najde.“ Zmlkl, čekal, zda Tom odpoví, ale nedočkal se. „Tak mnoho štěstí. A na shledanou!“

„To sotva. Leda by bylo stejný peklo pro bílý i pro Indiány,“ řekl Tom.

A Stanley jel — buch-buch-buch — a myslel si, že se zastaví v Pawhusce u Joaquína a předá mu Benovy listiny, aby to měl z krku. Všechno mu lezlo krkem, proto chtěl mít všechno z krku. Všechno se mu zprotivilo, a ten Indián mu ještě dodal. Pořád ho viděl, rudého muže, jak tam čeká na smrt a dívá se do širého kraje, který se jmenuje také Rudý Muž, Okla Homa. Ačkoliv si samozřejmě nic neudělá, Indiáni si nikdy nevezmou život — kdesi o tom něco četl — mají už takovou hrdost.

Vtom byl v Pawhusce.

Zazvonil u Joaquínových dveří, ale nikdo se neozval. Joaquín nebyl doma. Škoda, měl by vědět, co potkalo Bena O'Haru, snad by v tě věci mohl něco podniknout.

Projel městečkem, minul kadeřnictví s velkým zrcadlem, v němž se před dávnými časy zhlížel, jak mu to sluší v kovbojské maškaře..., ačkoliv to vlastně není tak hrozně dávno. Když za městem spatřil motoservis s jídelnou, uvědomil si, že má hlad, a zastavil. Poručil si bílou kávu s kupou lívanců, jedl, pil a myslel si, že se toho za poslední čas mnoho nastřádalo. Mnoho všelijakých vzpomínek, jedna za druhou, jedna na druhou, jako když skládáš prádlo do skříně nebo kufru. Nezáleží na tom, kdy jsi tam který kus uložil, ale kolik dalších se na něj navršilo — je-li jich mnoho, leží ten první hluboko dole, celý pomačkaný. A nejinak je tomu se vzpomínkami: máš-li jich

hodně, jsou ty první hluboko zahrabaně a zdají si ti dávné, ačkoliv to vlastně není pravda. Třeba jako vzpomínka na Rositu.

Opět vyjel. Ale nějak pohnul vzpomínkami, které mu najednou začaly vyskakovat v hlavě beze vší souvislosti, bez ohledu na svou dobu a místo —jak ten zvěrolékař žasl, že pacient mluví..., jak se stádo řítilo k vodě..., jak se Tilgham koulel z cadillaku..., jak Rosita držela svíčku a vypadala jako obětovaná... Desítky příhod se mu motaly v hlavě, jedna divnější než druhá. Například jak tehdy jel Ramón domů z pastvin, vedl staříkova koně a připadal mu jako Don Quijote, který ztratil Sancha Panzu...

Kam jsem si to tehdy viděl? Ani na špičku nosu ne —já byl Don Quijote, ne Ramón! Já všude hledal hrdiny a obry! Blázen jsem byl... Ale teď je konec, a zaplat' pánbůh za to, teď už mě čeká jen něco strašně příjemného: Přišel pan Stanley Fort, slečno.. . Ach, vy!... Ano, já, slečno Lavono. Loučím se, ale jsem vám neskonale zavázán. Vy budete navždy má nejkrásnější vzpomínka...

Svatá pravda, má nejkrásnější vzpomínka, protože Rosita mě zradila, ale Lavona ne. Nakonec jsem docela rád, že s tou stavbou nic není. Radši pryč z tohotole zaneřádného kouta, není to tu za nehet lepší než v Chi, radši někam daleko na sever, třeba na Aljašku, kde jsou jen medvědi a sem tam nějaké to letiště a radar. Jenže kde je radar, tam je vojsko, určitě je ho plná Aljaška, tak tedy na Aljašku ne. Ale kam jinam?... No, něco už vymyslíme, svět přece není myší díra.

Dorazil do Tulsy krátce po čtvrtě. Nesmrtelný nebyl doma, ale nenechal ve vrátnici klíč a Stanley musel shánět pokojskou, aby mu otevřela. Na stolku u okna se leskla bible, na bibli ležela tuba s brómem. Otevřel ji a spočítal tabletky. Dvě. Správně, starý poslechl.

Počal si mýt ruce, když zařinčel telefon. Volala policie, aby přišel identifikovat tělo starce, u něhož se našly doklady na jméno Luis Lefier.

Seděl proti přežvykujícímu policistovi a věděl všechno a nic. Dobrá, přejelo ho nákladní auto, byl hned mrtev, v kapse měl hotelový klíč, podlé něhož se zjistilo, kde bydlí... Ale jak se to mohlo stát?!

„Byl opilý? Myslím ten šofér.“

„Ne,“ zahučel policista. „Tvrdí, že mu starý vlezl pod vůz sám. Jako ovce.“

Stanley potřásl hlavou. Úplná záhada. Bróm si přece chudák Luis nevzal, omámený tedy nebyl... Počkat! Možná že spěchal, že se někde zdržel, že se mu zastavily hodinky a měl strach, aby nezmeškal schůzku s panem Clayem!

„V kolik hodin se to přesně stalo, prosím vás?“

Policista se podíval do papírů, vytahuje popaměti cigaretu z balíčku Lucky Strike:

„Ve čtrnáct třicet pět.“

Pět minut po půl třetí. .. To by ukazovalo, že spěchal. Měl být u Claye v půl třetí!

„Jo, a tohle ještě měl u sebe,“ řekl policista, přisunul ke Stanley-mu obálku a druhou rukou si sáhl do kapsy pro zapalovač škrtl. Zapalovač selhal. Stanley otevřel obálku. Byl v ní lístek a padesátidolar. Policista znovu mámě škrtl. Stanley vytáhl lístek:

Můj starý kamaráde,

musel jsem narychlo odjet. Stály se mrzuté věci, ale ujišťuji Vás, že jsem ztratil daleko víc než Vy.

Zdraví Váš

R. C.

P. S. Příkládám něco na přilepšenou. Budu asi velmi dlouho pryč. Salut!

Policista škrтал a škrтал. „K sakru,“ řekl. „Nemáte sirky, prosím vás?“ „Nemám,“ řekl Stanley. Vlastně chtěl to říci, ale hlas se mu zasekl a selhal jako ten zatracený zapalovač. Ruce ho zábly. Policista na něj upřel přes cigaretu oči:

„Činíte si nárok na ty peníze? Musel byste ale prokázat...“

„Na nic si nečiním nárok,“ řekl Stanley. Dýchl si do zmrzlých rukou. „Zaplaťte z toho pohřeb. Stačí to?“ „No, slávnej funus to nebude,“ řekl policista.

Doma otevřel Stanley bibli. Měl pocit, že plechová krabice je daleko teplejší než jeho vlastní živá ruka. Listoval až na poslední stránku a za slova „Luis Lefier, cowboy, 1905,“ připsal křížek a datům.

Sotvaže knihu sklapl, přišel slizký, nahrbený muž, mnul si ruce, říkal, že jde z pověření soudu zajistit pozůstalost po Luisi Lefierovi, a dal odnést bibli i s pouzdrém.

„Krucí,“ hekal nosič. „Co je v tom? Kniha? To by teda bylo čtení pro těžkýho atleta!“

„Co s tím provedete?“ ptal se Stanley.

„Asi to přijde do dražby,“ řekl úředník. „Ona je tady spousta kulturních lidí, co po starých věcech pašou. Hodně toho kupuje pan Tilgham.“

„Vida, vida,“ řekl Stanley. „Toho sběratele znám.“

Zavřel za nimi. Měl pocit, že zmrzne, nedá-li si konečně horkou sprchu. Ale když rozeplnul košili, objevil za řadry Benovy rukopisy a opět košili zapnul. Raději s tím skoncovat. Raději pryč se vším, co zavání Oklahomou. Chvilí uvažoval, že koupí velkou obálku a pošle papíry Joaquínovi poštou do Pawhusky. Pak si ale vzpomněl, že Joaquín se už asi přestěhoval sem do Tulsy, a rozhodl se zajít k němu. Hlava mu nechtěla sloužit a trvalo mu dlouho, než si vybavil adresu: Chisholm Street pět, sedm nebo tak nějak.

V čísle pět Joaquína neznali, zato v čísle sedm zjistil, že Joaquín bydlí v pátém poschodí a že v domě není výtah. S povzdechem se pustil do schodu. Přemohla ho tupá malátnost. Uvažoval s nechutí, že bude muset Joaquínovi vyprávět vše od a až do zet a že to bude zatracená námaha. Tolik událostí. .. Mane si počal v duchu srovnávat, co a jak se vlastně stalo. Ale než došel do čtvrtého patra, byl s tím hotov, třebaže nezapomněl na nic, ani na svou návštěvu u slečny Lavony. S podivením seznal, že staříkův příběh je v jádře velmi průhledný a prostý.

Zazvonil. Otevřel mu sám Joaquín, ústa od ucha k uchu: „Haló, kamaráde! Pojd'te dal... Tak co, jak to dopadlo s Nesmrtelným?“
„Celkem všedně. Nebyl nesmrtelný,“ řekl Stanley Fort.

VYSVĚTLIVKY

US Navy — americké námořnictvo

never mind — nevadí

roping — práce s provazem, tj. lasování, svazování dobytka při vypalování značek atp.

RCA (Rodeo Cowboys Association) — Sdružení kovbojů pořádajících rodea

Chi — Chicago, hovorová zkratka

No tengo padre... — španělská píseň; v překladu znamená: Nemám otce / nemám matku ani bratra / ani sestru! / Ach nemám...

cowhand — pomocník u krav, v podstatě totéž co kovboj

shorthorn — doslova krátkorohý; název jakostního dobytčího plemene

shut up — drž klapačku

Wie sagt man das (něm.) — jak se to řekne

lächerlich (něm.) — směšně

nämlich (něm.) — totiž

Jim Crow Law (Zákon pro Jima Vránu) — posměšný název komplexu rasistických opatření, namířených proti černým obyvatelům USA; v některých státech se však označení Jim Crow užívá i jako přezdívky pro černochoy.

so long — na shledanou (hovorově)

jawohl. (něm.) — ovšem

US Anny — americká armáda

buddy — kamarád

What about a drop of liquor? — Co takhle kapka alkoholu?

campus (amer.) — univerzitní půda

wocking bird — drozd; doslova „posmívající se pták“

AWU (Agricultural Workers Union) — Odborový svaz zemědělských dělníků

SSA (Social Security Act) — vyhláška o sociálním zabezpečení

zugrund (něm.) — na mizině

Young, Beautifull, Oil-built Tulsa — mladá, krásna, na oleji postavená Tulsa

KNIHY ODVAHY A DOBRODRUŽSTVÍ

Řídí Eva Dolejšová

Svazek 138

Mirko Pašek

N E S M R T E L N Ý   K O V B O J

Ilustroval Radomír Kláš. Vydal jako svou 4979 publikaci Albatros, nakladatelství pro děti a mládež, v Praze roku 1976

Odpovědný redaktor Kristián Suda. Výtvarný redaktor Zdeněk Kudělka. Technický redaktor Karel Krch

Ze sazby písma Baskerville vytiskla Stráž, tiskařské závody, n.p., Plzeň, závod Vimperk 23,69 AA (text 19,22, ilustrace 4,47) 23,75 VA. Náklad 52 000 výtisků. Třetí vydání

13-739-76 14/64 Vázaný výtisk 32,- Kčs

Mirko Pašek je autor, s kterým není třeba mladé čtenáře seznamovat. Jeho jméno je vždy zárukou napínavé, dobrodružné četby. Dobrodružství zůstal spisovatel věren i v tomto svém románu z amerického středního západu. Stanley Fort, syn českého přistěhovavce Stanislava Fořta, zatoužil jako mnoho mladíků v jeho věku po pestrém životě v prérii a za svým snem se vypravil z průmyslového Chicaga napříč Spojenými státy až do Oklahomy. Skutečně se mu podařil dostat vytoužené místo, ale záhy shledává, že k tomu, být kovbojem, zdaleka nestačí jen udržet se v sedle. Na obrovské farmě, kde pracuje, pozná pernou každodenní dřinu tohoto romantického povolání, prožívá radosti i žal první lásky, stává se svědkem pochvodů a objevuje, že spravedlnost je pojem velice relativní. Krádeže dobytka, úmorné, několikadenní putování se stádem, dny v nichž se téměř neslézá ze sedla, střetnutí s Indiány — to všechno je seznámení s romantikou kovbojského života, jakého se pilný návštěvník westernů těžko naděje.

Z VYŠLÝCH SVAZKŮ:

M. Z. Thomas: Za obzorem česká svéta — Sir Arthur Conan Doyle: Pro basketvillský — F. Flax: Lovci kočedín — R. L. Stevenson: Černý úp — R. Sabatini: Odysea kapitána Blooda — F. Stedon: Tekumseh I. — M. Diekmannová: Marijn u pirátů — E. Dillonová: Ostrov Divokých koel — M. Lehman: Aristoe Lupin kontra Herlock Sholmes — J. Fabritius: Tajemství starého venkovského sídla — Z. Daryle: Zajatci ledu a noci — L. M. Gifford: Lovci mustangů — B. Barriani-Hippnerová: Pozor, laviny! — R. Amstrong: Zakleté moře — J. F. Cooper: Loďvod — J. O. Conrad: Kotovníci severu — M. Pašek: Muž pro Oklahomu — F. Stedon: Tekumseh II. — W. Morry: Sever, můj domov — L. Döngel-Gillensová: Knud Rasmussen — P. d'Isoi-H. Chabrilat: S prášdrou kapsou kolem svéta — E. Stehlová: Muž přes pahubu — F. Anonjas: Zajatci Pardáil sootbáky — M. Kadroná: Muž a pes — M. V. Kratochvíl: Podivuhodné příběhy a dobrodružství Jana Koruela — E. Salgari: Město malomocného krále — W. Makonski: Příběhy Řeka Melikla — E. Hisek: Novou zemí pro divoká zvířata — W. Makonski: Tři útky z Korintu — M. Pašek: Ztracená périe — W. Meisak: Mexické drama — E. Thompson Sete: Dva divoři — J. Kjelgaard: Lovce kugakrů — Vladimír Šant: Dobrodružství malého indiána — M. Pašek: Nesmrtelný kovboj.

PŘIPRAVUJEME:

*F. Stedon: Tekumseh III.
N. Swinns: Říše slunce
J. Conrad: Tajfín a jiné povídky*

13-723-74 14/64

Vázaný výtisk 32,— Kčs